

1 29 P

334.71438.71(047)

WARSZAWSKA SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA

SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI W ROKU 1938



1938

1 9 3 9

WYDAWNICTWO W. S. M., ULICA KRASIŃSKIEGO 16

~~POLSKIE TOWARZYSTWO
REFORMY MIESZKANIOWEJ~~

L. 819

Odbitow drukarni
Spółki Nakładowo-
Wydawniczej
„Robotnik“
Warszawa,
Warecka 7

~~I. 819~~

I. 106



1120 / 50

1120
RECEIVED
POLISH TOTALITARIAN
LIBRARY

Dane ogólne

Nazwa w pełnym brzmieniu statutowym: Warszawska Spółdzielnia Mieszkaniowa z odpowiedzialnością ograniczoną w Warszawie.

Adres: Warszawa — Żoliborz, ul. Krasińskiego 16.

Rok założenia: 1921.

Data zarejestrowania statutu: 24 stycznia 1922 r. za Nr. 91.

Związek Rewizyjny, którego Spółdzielnia jest członkiem: Związek Spółdzielni i Zrzeszeń Pracowniczych Rzezypospolitej Polskiej w Warszawie, ul. Trębacka 11.

Rewizję z ramienia Związku za rok 1938 przeprowadził T. Rokowski w okresie między 2.I. a 14.I. 1939 r.

Zarząd: Marian Nowicki, Stanisław Tołwiński, Juliusz Żakowski.

Rada Nadzorcza:

Stanisław Szwalbe — przewodniczący Rady, spółdzielca.

Jan Libkind — zastępca przewodniczącego Rady, urzędnik Funduszu Pracy.

Piotr Gajewski — sekretarz Rady, konduktor Tramwajów Miejskich.

Adam Kuryłowicz — członek Komisji Rewizyjnej Rady, działacz społeczny.

Antoni Fotek — członek Głównej Komisji Doraźnej Pomocy Mieszkańcom, pracownik Polskiego Monopolu Spiritusowego.

Henryk Polak — członek Komisji Rewizyjnej i Gospodarczej Rady, urzędnik prywatny.

Antoni Wasik — członek Komisji Propagandowej, działacz zawodowy.

Stefan Zbrożyna — członek Komisji Propagandowej Rady, pracownik Związku Miast Polskich.

Tadeusz Tomaszewski — adwokat.

Antoni Dziarnowski — przewodniczący Komisji Administracyjnej Osiedla na Żoliborzu, działacz zawodowy.

Seweryn Antoszewski — członek Komisji Rewizyjnej Rady, kolejarz, działacz zawodowy.

Roman Górnicki — przedstawiciel Osiedla na Rakowcu, metalowiec.

Prezydium Komisji Administracyjnej Osiedla na Żoliborzu: Antoni Dziarnowski — przewodniczący, Henryk Jędrzejewski — zastępca przewodniczącego, Jan Gogolewski — sekretarz.

Prezydium Komisji Administracyjnej Osiedla na Rakowcu: Wojciech Piasecki — przewodniczący (do listopada 1938 r.), Emanuel Freyd, a potem Henryk Jędrzejewski (od września 1938 r.) — zastępca przewodniczącego, Edward Osóbka — sekretarz.

Zarząd Funduszu Społeczno - Wychowawczego: Stanisław Szwalbe — przewodniczący, Piotr Gajewski, Stanisław Tołwiński, Adam Próchnik, Maria Zdanowska. Sekretarz — Emanuel Freyd (do września 1938 r.). Od września pełnił obowiązki sekretarza Julian Hochfeld.

Główna Komisja Doraźnej Pomocy Mieszkańcom: Jan Libkind — przewodniczący, Antoni Fotek, Henryk Jędrzejewski — sekretarz, Felicja Marczakowa, Kazimierz Skrzętowski, Maria Zdanowska.



Członkowie Spółdzielni

Na początku roku należało do Spółdzielni 1982 członków.

W ciągu roku przybyło 301 członków, ubyło zaś 233. Ogółem w końcu roku sprawozdawczego było zarejestrowanych 2050 członków. Bezwzględny przyrost wynosi 68 członków.

Tabl. 1. *Ruch członków W. S. M. w 1938 roku.*

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Robotnicy	Prac. inst. robotn.	Urzędnicy	Inni prac. i emeryci	Instytucje społeczne
W dniu 1.I.1938 r. należało do Spółdzielni . .	1982	702	225	778	252	25
Przyjęto w ciągu roku . .	301	155	27	82	35	2
Razem	2283	857	252	860	287	27
Wykreślono w ciągu roku	233	71	27	104	31	—
Stan na 31.XII.1938 r.	2050	786	225	756	256	27
Stos. %% na 1.I.1938 r.	100	35,6	11,4	39,0	12,7	1,3
Stos. %% nowoprzyjętych	100	51,5	9,0	27,2	11,6	0,7
Stos. %% na 31.XII.1938 r.	100	38,3	11,0	37,0	12,4	1,3

Stosunek procentowy pracowników fizycznych do ogółu członków Spółdzielni zwiększył się z 35,6% do 38,3%, pracowników umysłowych zaś zmniejszył się z 39% do 37%.

Do grupy „inni pracownicy i emeryci“ zaliczeni zostali wolnopracujący pracownicy umysłowi, rzemieślnicy samodzielni, oraz wszyscy pozostający na utrzymaniu innych członków rodziny.

Spośród osób, które wystąpiły ze Spółdzielni, motywowało swoją decyzję: 21 — pogorszeniem warunków materialnych, 1 — brakiem odpowiedniego mieszkania, 1 — otrzymaniem służbowego mieszkania, 66 — wynajęciem mieszkania położonego bliżej miejsca pracy, 27 — wyjazdem z Warszawy, 10 — kupnem własnego domku lub mieszkania, 9 — zmianą warunków rodzinnych, 1 — brakiem pracy, 3 — chorobą; 76 członków skreśliła Rada Nadzorcza na podstawie § 11 p. a Statutu (nieopłacanie rat na udział członkowski lub niewykonywanie zobowiązań wobec Spółdzielni).

Tabl. 2. *Nowi członkowie W. S. M.
według przynależności do związków zawodowych.*

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem		Robotnicy i prac. inst. rob.		Prac. umysł. i inni	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Ogółem nowych członków (osób fizycznych)	299	100	182	100	117	100
Należało do związków zawodowych	201	67	132	73	69	57
Należało do związków zrzeszonych w Związku Stowarzysz. Zawodowych w Polsce	122	48	115	63	7	6
Należało do związków posiadających umowy wzajemności ze Spółdzielnią.	18	6	7	4	11	9
Poleconych przez różne instytucje społeczne.	98	33	30	17	68	57

Zmarło w roku sprawozdawczym 20 członków Spółdzielni, a mianowicie: Barszczewska Albina — krawczy-
ni, Becker Władysław — asystent U. J. P., Benisławska
Maria — biuralistka, Botner Motek — malarz pokojowy,
Bubolec Antoni — szofer, Budzyńska Jadwiga — emeryt-
ka, Czuduk Teodor — metalowiec, Dąbrowski Julian —
tramwajarz, Frenkiel Jakób — emeryt, Galler Stanisław —
urzędnik, Kimus Stanisław — robotnik tytoniowy, Le-
mańska Wanda — na utrzymaniu rodziny, Litten Nel-
ly — artystka dramatyczna, Michalski Józef — urzędnik,
Nazarewicz Leopold — urzędnik, Niedzielczyk Konstanty
— metalowiec, Pitkowicz Wilibald — urzędnik państwowy.
Szałasowa Zofia — na utrzymaniu męża, Tyczyńska Sta-
nisława — robotnica Monopolu Spirytusowego, Wolski
Kazimierz — muzyk.

W ogólnej liczbie członków Spółdzielni było w końcu
roku 696 kobiet, 1327 mężczyzn i 27 instytucji społecz-
nych. Wśród nowoprzybyłych członków 60,9% stanowią
robotnicy i pracownicy instytucji robotniczych.

Nowi członkowie należą w 67% do organizacji zawo-
dowych, przyczem 48% należy do organizacji zrzeszo-
nych w Komisji Centralnej Związków Zawodowych.

Tabl. 3. *Stan zarobków nowych członków W. S. M.*

Skala zarobków mie- sięcznych w złotych	Ogółem		Robotnicy		Prac. umysl.	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Na utrzymanie rodziny	11	4,0	4	2,5	7	5,4
Poniżej 200 zł. . . .	100	33,0	59	36,0	41	30,4
200 — 299 zł. . . .	136	45,0	82	50,0	54	40,0
300 — 399 zł. . . .	36	12,0	17	10,3	19	14,0
400 — 499 zł. . . .	10	3,5	1	0,6	9	6,5
500 zł. i wyżej . . .	6	2,5	1	0,6	5	3,7

Spośród nowoprzyjętych członków 78% zarabia poni-
zej 300 zł. miesięcznie.



Tabl. 4. Członkowie W. S. M. według zawodów.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Nieloka- torzy	Miesz- kańcy Osiedla na Ra- kowcu	Miesz- kańcy Osiedla na Żo- liborzu	Razem
<i>I. Robotnicy przemysłowi</i>	54	162	236	452
1. Metalowcy	14	44	29	87
2. Włókniarze i odzieżowi	1	7	10	18
3. Drukarze	8	7	45	60
4. Tytoniowcy	10	55	64	129
5. Spirytusowcy	4	10	29	43
6. Inni rob. przem. spożywczego	2	12	13	27
7. Budowlani	7	10	12	29
8. Rob. gazowni, wod. i elektr.	2	4	12	18
9. Rob. pozost. gał. przemysłu	6	13	22	41
<i>II. Robotnicy komunikacyjni.</i>	30	80	109	219
10. Kolejarze	1	3	18	22
11. Pocztownicy, telegrafisci, telefoniści	1	15	10	26
12. Tramwajarze	23	46	56	125
13. Inni (szoferzy, lotnicy i t. p.)	5	16	25	46
<i>III. Inni robotnicy</i>	22	14	79	115
14. Robotnicy miejscy	4	4	18	26
15. Robotnicy inst. społ.	12	5	43	60
16. Pozostali robotnicy (służba, woźni, dozorczy)	6	5	18	29
<i>IV. Pracownicy inst. społecznych</i>	58	12	155	225
17. Prac. inst. rob. i pracown. (zw. zaw., spółdz. i t. p.)	36	6	88	130
18. Prac. inst. ubezpie. społ.	10	1	41	52
19. Prac. innych inst. społ.	12	5	26	43
<i>V. Inni pracownicy umysłowi</i>	140	13	503	756
20. Urzędnicy państwowi	45	6	190	241
21. Urzędnicy Mon. Tyt.	2	—	17	19
22. Urzędnicy Mon. Spirytus.	6	—	30	36
23. Prac. samorządowi	20	2	83	105
24. Prac. prywatni	31	2	125	158
25. Nauczyciele, wychowawcy	26	—	120	146
26. Muzycy, aktorzy, publicyści. literaci, dziennikarze	10	3	38	51

<i>VI. Rzemieślnicy, wolne zawody, inni</i>	37	15	204	256
27. Rzemieślnicy samodzielni . .	16	4	40	60
28. Wolnopracujący	2	8	10	20
29. Emeryci	10	—	102	112
30. Na utrzymaniu innych członków rodziny	9	3	52	64
Razem . . .	341	296	1386	2023

Dokładny skład zawodowy członków W. S. M., podany w tabl. 4, wskazuje, że pierwsze miejsce pod względem liczebności wśród mieszkańców, zarówno na Żoliborzu, jak i na Rakowcu, utrzymali w dalszym ciągu robotnicy tytoniowi i tramwajowi. Wśród pracowników umysłowych najliczniejsze grupy stanowią urzędnicy państwowi, pracownicy prywatni oraz nauczyciele i wychowawcy.

**
*

Udział członkowski wynosi 250.— zł.

Liczba członków z pełnymi udziałami wynosiła na początku roku — 1664, czyli 84% ogółu członków Spółdzielni.

W końcu roku liczba członków z pełnymi udziałami wynosiła 1825 t. j. 89%

Powyżej 100 zł. wpłaconych na udział posiadało członków 90

Mniej niż 100 zł. wpłaconych na udział posiadało członków 135

Razem 2.050

Na początku roku z pełnym wkładem mieszkaniowym było w Osiedlu na Żoliborzu 497 członków.

W końcu roku liczba członków z pełnymi wkładami wynosiła 601

Ponad $\frac{2}{3}$ wymaganego wkładu posiadało członków 371

Od $\frac{1}{3}$ — $\frac{2}{3}$ „ „ „ „ 227

Poniżej $\frac{1}{3}$ „ „ „ „ 126

Razem 1.325

W Osiedlu na Rakowcu liczba członków z pełnym wkładem w końcu roku wynosiła	94
Ponad $\frac{2}{3}$ wymaganego wkładu posiadało członków	72
Od $\frac{1}{3}$ — $\frac{2}{3}$ „ „ „ „	62
Poniżej $\frac{1}{3}$ „ „ „ „	65
	Razem 293

Suma ogólna wpłaconych wkładów przez członków nie-
lokatorów wynosiła zł. 20.935.83.

175 lokatorów posiadało nadwyżki wkładów ponad wy-
maganą normę. Należność od lokatorów za nieopłacone
wkłady wynosiła w końcu roku zł. 298.926.83. Suma ogólna
wpłaconych wkładów zwiększyła się w ciągu roku
o 71.892 złotych.

Zgodnie z § 8 statutu odpowiedzialność członków za zo-
bowiązania Spółdzielni wynosiła trzykrotną sumę zadekla-
rowanych udziałów, t. j. 1.537.000 złotych.

Organizacja pracy

W roku sprawozdawczym odbyły się 2 Walne Zgromadzenia Delegatów: 2 lutego — programowe i 11 czerwca — sprawozdawcze.

W programowym Walnym Zgromadzeniu wzięło udział 43 delegatów na ogólną liczbę 70 uprawnionych (frekwencja 61%). W wyniku wyczerpującej dyskusji Walne Zgromadzenie uchwaliło plan pracy i budżet Spółdzielni na rok 1938, zalecając kontynuowanie intensywnej budowy przez Spółdzielnię mieszkań społecznie najpotrzebniejszych, podjęcie akcji o uzyskanie wyższych norm kredytów w Towarzystwie Osiedli Robotniczych, o subwencję gminy i o umowy patronalne z instytucjami miejskimi. Walne Zgromadzenie wskazało, że najbliższym zadaniem Spółdzielni winno być przeprowadzenie starań o kredyty na wykończenie całkowite IX kolonii, podjęcie prac przygotowawczych do dalszej rozbudowy Osiedla na Rakowcu i budowy Osiedla na Pelcowiznie oraz przystąpienie do budowy gmachu szkolnego na Żoliborzu wspólnie ze Stowarzyszeniem Szkoły Spółdzielczej, celem zapewnienia odpowiedniego pomieszczenia dla szkół Robotniczego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci. Poza tym powzięto kilka uchwał w sprawach gospodarczych i organizacyjnych.

Sprawozdawcze Walne Zgromadzenie odbyło się przy udziale 50 delegatów na ogólną liczbę 74 uprawnionych (frekwencja 68%). Walne Zgromadzenie zatwierdziło sprawozdanie i bilans za rok 1937, postanawiając pokryć

niedobór w kwocie zł. 755.87 z funduszu społecznego (zabobowego) Spółdzielni; dokonało uzupełniających wyborów do Rady Nadzorczej, Sądu i Zarządu Spółdzielni i wprowadziło do regulaminu Samorządu Mieszkańców zmiany, mające na celu usprawnienie działalności Komisji Dyscyplinarnej. Postanowiono wzmocnić akcję na rzecz utworzonego w kwietniu 1937 roku Funduszu Stypendialnego im. Teodora Toeplitza — tak, aby Fundusz ten był przynajmniej w pewnym stopniu odpowiednikiem ogromu pracy Teodora Toeplitza. Ponadto, dając wyraz trosce o rozwój fizyczny młodzieży Osiedli W. S. M., uchwalono wniosek o przeznaczenie z Funduszu Społeczno - Wychowawczego większych sum na poparcie organizacji sportowych, działających na terenie W. S. M.

W marcu i kwietniu odbyły się 4 zebrania dzielnicowe członków. Osiedle na Żoliborzu podzielone było na 2 dzielnice (pierwsza: lokatorzy I, II, III i IV kolonii, druga: V, VII i VIII kol.); mieszkańcy Osiedla na Rakowcu stanowili dzielnicę trzecią; do dzielnicy czwartej zostali zaliczeni Niemieszkańcy oraz ci z mieszkańców, którzy nie mogli wziąć udziału w zebraniu wyborczym swojej dzielnicy. W porównaniu z rokiem 1937-ym udział członków w zebraniach dzielnicowych spadł z 49,6% do 16%. Spadek ten spowodowało wydatne zmniejszenie się frekwencji na zebraniu dzielnicy III (Osiedle na Rakowcu), podczas gdy zebrania w Osiedlu Żoliborskim były nieco liczniejsze (wzrost frekwencji o 3,5%), a udział Niemieszkańców — prawie dwukrotnie większy, niż w roku 1937.

Na zebraniach dzielnicowych mieszkańców wybrano, zgodnie z regulaminem Samorządu Mieszkańców, 20 opiekunów kolonijnych, po 2 dla każdej kolonii na Żoliborzu i 6 dla Osiedla Rakowieckiego. W wyborach opiekunów wzięli również udział członkowie rodzin, będący członkami „Szklanych Domów“. Na wszystkich zebraniach Zarząd Spółdzielni i Samorząd Mieszkańców składał sprawozdania z działalności w roku 1937. Prócz tego sprawozdanie oraz plan pracy i budżet na rok następny były omówione na łamach „Życia W. S. M.“.

Tabl. 5 *Statystyka dzielnicowych zebrań wyborczych w 1938 roku.*

Dzielnica	Skład członków dzielnicy	Zgłoszono kandydatów	Wybrano delegatów
Pierwsza	Mieszkańcy I, II, III i IV kol. Osiedla Żolib.	21	12
Druga	Mieszkańcy V, VII i VIII kol. Osiedla Żolib.	22	12
Trzecia	Mieszkańcy Osiedla Rakowieckiego	17	7
Czwarta	Niemieszkańcy i „maruderzy“	24	16
R a z e m		84	47

Tabl. 6 *Frekwencja na dzielnicowych zebraniach wyborczych w 1938 roku w/g kolonii.*

Wyszczególnienie	Liczba członków uprawnionych	O b e c n y c h			%
		na zebraniu własnej dzielnicy	na zebraniu dodatk.(IV) dzielnicy	razem	
<i>Osiedle na Żoliborzu</i>	<i>1244</i>	<i>479</i>	<i>255</i>	<i>734</i>	<i>59,0</i>
Kolonia I	102	17	26	43	42,1
„ II	112	49	32	81	72,3
„ III	172	46	27	73	42,4
„ IV	251	120	51	171	68,1
„ V	188	66	29	95	50,5
„ VII	234	101	35	136	58,1
„ VIII	185	80	55	135	72,9
<i>Osiedle na Rakowcu</i>	<i>288</i>	<i>127</i>	<i>16</i>	<i>143</i>	<i>49,6</i>
<i>Niemieszkańcy</i>	<i>504</i>		<i>72</i>	<i>72</i>	<i>14,3</i>
Ogółem	2036		949		46,1

Rada Nadzorcza odbyła 10 posiedzeń plenarnych, pobierając decyzje we wszystkich ważniejszych sprawach Spółdzielni. Na posiedzeniach w styczniu, lutym i marcu kolejno dyskutowano przedłożony przez Zarząd plan pracy i szczegółowy projekt budżetu na rok 1938, ustalono podział na dzielnice wyborcze i wybrano przewodni-

czących zebrań dzielnicowych oraz zatwierdzono przydział mieszkań w nowowynbudowanej pierwszej serii IX kolonii na Żoliborzu. W czerwcu, po sprawozdawczym Walnym Zgromadzeniu, dokonano nowego podziału pracy między członkami Rady i dokonano rewizji zasad umów wzajemności. We wrześniu i grudniu zatwierdzono przydział dalszych 36 mieszkań w IX kolonii, określono warunki najmu nowych lokali instytucjom oraz ustalono skład delegacji na Zjazd Związku Spółdzielni i Zrzeszeń Pracowniczych R. P. w dniach 11 i 12 grudnia w Poznaniu.

Prezydium Rady Nadzorczej odbyło 18 posiedzeń, zajmując się przyjmowaniem nowych członków do Spółdzielni i współpracując z Zarządem we wszystkich sprawach, dotyczących działalności ogólnej Spółdzielni.

Komisja Rewizyjna Rady zbierała się 8 razy dla sprawdzenia bilansu i sprawozdania rachunkowego Spółdzielni za rok 1937, rozpatrzenia szczegółowego budżetu wszystkich działów gospodarczych W. S. M. na rok 1938, dokonania kontroli kasy i portfela wekslowego oraz przejrzenia wykazów lokatorów zalegających z opłatami.

Komisja Gospodarcza Rady brała udział w przyjęciu wykończonych przez Społeczne Przedsiębiorstwo Budowlane mieszkań w IX kolonii na Żoliborzu oraz budynku społecznego na Rakowcu, uczestniczyła w posiedzeniach technicznych poświęconych omówieniu projektu i wyposażenia w budynku C IX kolonii oraz dokonała lustracji poszczególnych działów gospodarczych Spółdzielni.

Komisja Regulaminowa Rady odbyła 2 posiedzenia poświęcone rozpatrzeniu projektów zmian w regulaminie przydziału mieszkań i w regulaminie Samorządu Mieszkańców Osiedli.

Komisja Propagandowa Rady, kontynuując działalność z lat ubiegłych, zwracała specjalną uwagę na współpracę W. S. M. z organizacjami zawodowymi. Członkowie Komisji brali udział w zebraniach niektórych związków zawodowych, wygłaszając referaty propagandowe o działalności i zamierzeniach Spółdzielni na przyszłość

oraz współdziałali w akcji propagandowej na rzecz utworzenia Funduszu Budowy Tanich Mieszkań i Domów Ludowych.

Zarząd odbywał swe posiedzenia przeciętnie 6 razy w miesiącu. W okresie trwania budowy przynajmniej 1 posiedzenie na miesiąc poświęcone było sprawom budowlanym, przyczem w posiedzeniach tych oraz w dokonywanych przez Zarząd lustracjach budów brali udział inżynierowie projektujący i przedstawiciele Społecznego Przedsiębiorstwa Budowlanego. Delegacje i interwencje u władz dotyczyły przeważnie sprawy oddłużenia W. S. M. oraz dalszych budów na warunkach i przy pomocy kredytów Towarzystwa Osiedli Robotniczych. Prawie niezmienną w stosunku do roku 1937 pozostaje liczba konferencji wewnętrznych i organizacyjnych, mających na celu dalsze usprawnienie i uzgodnienie prac gospodarczych i społeczno - wychowawczych, prowadzonych na terenie Osiedli przez Spółdzielnię i współpracujące z nią instytucje. Podział funkcyj członków Zarządu pozostał bez zmiany: M. Nowicki — przewodniczący, sprawujący ogólny nadzór nad Osiedlami oraz kierujący sprawami propagandowymi; architekt J. Żakowski — zastępca przewodniczącego, sprawujący nadzór nad budowami Spółdzielni; St. Tołwiński — sekretarz Zarządu, z przydziałem spraw finansowych i organizacyjnych (poza tym zaczął pełnić od maja funkcje zarządcy Społecznego Przedsiębiorstwa Budowlanego). Kierownictwo biura, podobnie jak w roku 1937-ym, sprawowała J. Okorska, zastępca członka Zarządu.

Zarząd Funduszu Społeczno - Wychowawczego odbył 3 posiedzenia, administrując funduszami zgodnie z obowiązującym regulaminem i w ramach budżetu zatwierdzonego przez Walne Zgromadzenie.

Główna Komisja Doraźnej Pomocy przedyskutowała uchwałę Rady Nadzorczej W.S.M. odnośnie redukcji świadczeń doraźnych na Żoliborzu i wypowiedziała się za zmianą dotychczasowego Regulaminu Akcji Doraźnej Pomocy. Poza tym Komisja rozpatrywała indywidualne podą-

nia i wnioski „Szklanych Domów“ o umorzenie należności z tytułu uzyskanych zniżek za lata poprzednie.

Sąd W. S. M. w ciągu roku sprawozdawczego odbył 5 posiedzeń, z których 2 poświęcono sprawom organizacyjnym, zaś 3 sprawom przekazanych do sądowego postępowania. Ogółem wpłynęło do Sądu 5 skarg, przyczem 4 z nich stanowiły odwołania od orzeczeń Komisji Dyscyplinarnej.

Statystyka działalności władz:

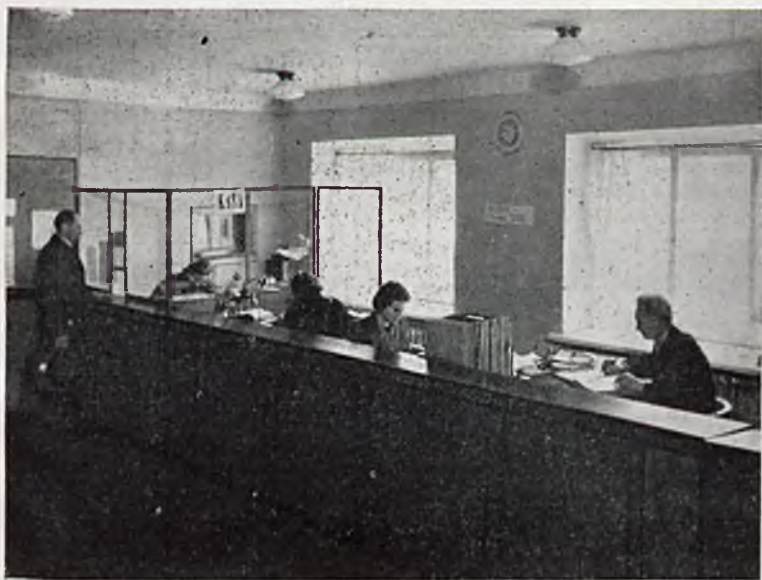
- Walnych Zgromadzeń Delegatów — 2.
- Zebrań dzielnicowych członków — 4.
- Posiedzeń Plenarnych Rady Nadzorczej — 10.
- Posiedzeń Prezydium Rady — 18.
- Posiedzeń Komisji Rewizyjnej Rady — 8.
- Posiedzeń Komisji Gospodarczej — 2.
- Posiedzeń Komisji Propagandowej Rady — 1.
- Posiedzeń Komisji Regulaminowej Rady — 2.
- Posiedzeń Zarządu — 70.
- Delegacyj i interwencyj u władz — 12.
- Konferencyj — 30.
- Komisyj i inspekcij technicznych — 8.
- Posiedzeń Zarządu Funduszu Społeczno - Wychowawczego — 3.
- Posiedzeń Głównej Komisji Doraźnej Pomocy — 1.
- Posiedzeń Sądu W. S. M. — 5.

**

W roku 1938 — podobnie jak w latach ubiegłych — gospodarka Spółdzielni nastawiona była na osiągnięcie możliwie największych oszczędności we wszystkich działach administracji. Władze Spółdzielni kontrolowały przebieg prac, zwracając uwagę na racjonalny ich podział i właściwą organizację.

Biuro Spółdzielni obsługiwało zarówno Osiedla, jak i prowadzenie nowych budów, wobec czego koszt jego utrzymania był odpowiednio rozłożony. Prowadzenie akcji budowlanej, starania o nowe kredyty budowlane, przygotowanie akcji budowlanej na lata następne, wymagały bardzo dużego nakładu pracy. Poważne obciążenie aparatu

biurowego stanowiła w dalszym ciągu administracja dłużów: starania o oddłużenie Spółdzielni, załatwianie spraw z wierzycielami, starania o potaniecie kredytów, odraczanie terminów płatności, załatwianie spraw wekslowych. Praca ta pochłaniała $\frac{2}{3}$ czasu referatu finansowego i przynajmniej $\frac{1}{3}$ czasu pracy buchalterii i kancelarii. Dużym obciążeniem biura było obsłużenie dłużników, członków Spółdzielni, spłacających udziały i wkłady mieszkaniowe ratami: kontrola spłat ratałnych, zabezpieczenie ich weksłami gwarancyjnymi i lombardowymi, składanie i wycofywanie weksli, służących jako zabezpieczenie kredytu dyskontowego w bankach. Ogółem w ciągu roku przyjęto i oddano do zastawu 1850 weksli, wycofano i zwrócono członkom 1185 weksli.



W biurze Administracji W. S. M. na Żoliborzu.

Znacznego nakładu pracy wymagała obsługa członków Spółdzielni, nie będących jeszcze mieszkańcami naszych Osiedli, a zgłaszających zapotrzebowania na mieszkanie, oraz załatwienie spraw związanych z oddaniem do użytku nowowynbudowanej pierwszej i drugiej serii mieszkań IX kolonii na Żoliborzu. Absorbowało również w dużym stopniu personel biurowy załatwianie spraw związanych ze zgłaszaniem się kandydatów i przyjmowaniem nowych członków Spółdzielni. W roku sprawozdawczym otrzymano 3460 listów, wysłano 8070, przeciętny zatem obrót miesięczny wyniósł 960 listów.

Administracje Osiedli były między sobą ściśle rozgraniczone, a poszczególne działy gospodarki Osiedla Żoliborskiego wyodrębnione i otoczone specjalną opieką, w celu dalszego usprawnienia ich pracy.

Tabl. 7. *Pracownicy stałi Spółdzielni.*

Wyszczególnienie funkcyj	Admin. ogólna	Admin. Osiedli	Admin budów	Razem
Kierownicy	1	1	1	3
Referenci i technicy	5	5	—	10
Biuraliści i kontrolerzy	6	4	1	11
Rzemieślnicy wykwalifikowani i palacze	—	10	—	10
Dozorcy	—	8	—	8
Inni pracownicy fizyczni	—	11	—	11
	12	39	2	53

Liczba stałych pracowników w porównaniu z rokiem 1937-ym wzrosła i w końcu roku wynosiła 53 osoby, wskutek tego że w maju i sierpniu ustalono 15 pracowników fizycznych, którzy dotychczas byli zaliczani do kategorii pracowników sezonowych i dorywczo zatrudnionych. Warunki pracy i płacy były regulowane zgodnie z zasadami umowy zbiorowej zawartej z Oddziałem Warszawskim Związku Zawodowego Pracowników Spółdzielczych R. P. Średnia wysokość wynagrodzenia pracownika stałego, z dodatkiem za wysługę lat, wynosiła w końcu roku sprawozdawczego 256 zł. miesięcznie. Poza tym wszyscy pra-

ownicy stali otrzymywali dodatki rodzinne w wysokości: 30 zł. na jedno dziecko, 50 zł. na dwoje dzieci i 60 zł. miesięcznie na troje i więcej dzieci, a po roku pracy w Spółdzielni — dodatkową pensję, wypłacaną w połowie przy wyjeździe na urlop i w połowie w październiku. Niezależnie od tego, Spółdzielnia dopłacała za pracowników $2\frac{1}{2}\%$ pensji zasadniczej do Kasy Przeworności Pracowników Instytucji Społecznych Działających na Terenie W. S. M., opartej na specjalnym statucie.

Poza pracownikami stałymi zatrudniała Spółdzielnia, w miarę potrzeby, pracowników fizycznych i umysłowych do prac, mających charakter wyraźnie sezonowy i dorywczy. Liczba pracowników tej kategorii w porównaniu z rokiem 1937 zmniejszyła się wybitnie, wskutek ustalenia znacznej części pracowników niestałych.

Wszyscy stali pracownicy Spółdzielni oraz pracownicy dniówkowi w 50% są członkami W. S. M., bądź też mieszkańcami Osiedli W. S. M.



Warunki pracy

i działalność ogólna Spółdzielni

Uchwalając program pracy na rok 1938, Walne Zgromadzenie Delegatów W. S. M. postanowiło, zgodnie z dotychczasową tradycją Spółdzielni, rzutować w przyszłość, nie rezygnować z nakładanych na naszą organizację potrzebami życia robotniczego obowiązków, a jednocześnie wskazywać właściwe i zupełnie możliwe przy przychylnym ustosunkowaniu się władz państwowych i gminy do spółdzielczego budownictwa mieszkaniowego, drogi realizacji zakreślonego programu pracy.

Te potrzeby życia robotniczego na odcinku wchodzącym w zakres działalności spółdzielczości mieszkaniowej zostały jasno, treściwie i wyraźnie sformułowane w rezolucjach Pierwszego Polskiego Kongresu Mieszkaniowego w grudniu 1937 roku. Rezolucje te przyjęte zostały bądź jednomyślnie, bądź ogromną większością głosów uczestników Kongresu, reprezentujących zarówno wszystkie organizacje i osoby praktycznie działające w dziedzinie budownictwa mieszkaniowego, jak i tych, których potrzeby ma zaspakajać budownictwo mieszkań społecznie najpotrzebniejszych.

Nakreślony przez W. S. M. program pracy zakładał w swych skromnych i ostrożnych przewidywaniach, że uchwały Kongresu przynajmniej częściowo przyczynią się do rozszerzenia budownictwa mieszkań robotniczych w Warszawie, że kredyty Towarzystwa Osiedli Robotniczych zostaną skierowane w większym stopniu do budownictwa spółdzielczego i nasza gotowość organizacyjna i doświadczenie na tym polu znajdzie właściwe zrozumienie.

Oczywiście zdawaliśmy sobie sprawę, że akcja ogólna, która doprowadziła do uchwał Pierwszego Polskiego Kongresu Mieszkaniowego i rozbudziła szerokie zainteresowanie pracowniczego ruchu zawodowego dla sprawy mieszkaniowej, będzie musiała być wytrwale i konsekwentnie kontynuowana i że rola W. S. M. w tej akcji nie skończyła się i nie skończy. Nie spodziewaliśmy się jednak, że przeciwko budownictwu społecznemu zostanie zorganizowana tak mocna kontrakcja, że realizacja uchwał Kongresu będzie paraliżowana i odraczana, że da ona tak małe wyniki praktyczne, że faktycznie sprowadzi się w 1938 r. do podniesienia kredytów na budownictwo T. O. R. z 10 na 12 milionów złotych, wobec dalszego utrzymania kredytów na budownictwo dla ludzi zamożnych, budownictwo obliczone na zysk i spekulację w sumie więcej niż dwukrotnie wyższej (28,5 milionów zł.), nie licząc kilkakrotnie wyższych dopłat pośrednich ze Skarbu Państwa w formie ulg podatkowych. Również i w samym podziale kredytów T. O. R. z części przeznaczonych dla Warszawy, reprezentowane przez W. S. M. budownictwo spółdzielcze zostało uwzględnione nad wyraz skromnie: zamiast pożyczki na wykończenie całej IX kolonii, otrzymała W.S.M. tylko 246.000 złotych na t. zw. drugą serię mieszkań w budynku A z tym, że pozostałe 76 mieszkań ograniczonej tylko do trzech zamiast czterech budynków IX kolonii będzie kredytowane w roku następnym. Na wykończenie domu społecznego na Rakowcu otrzymaliśmy 29.000 złotych.

Akcja W. S. M. o realizację uchwał Kongresu Mieszkaniowego oparła się z natury rzeczy przede wszystkim na Związku Spółdzielni i Zrzeszen Pracowniczych R. P., jako centrali rewizyjnej spółdzielni mieszkaniowych. Już na

ogólnokrajowej konferencji spółdzielni mieszkaniowych, która odbyła się we Lwowie 12 grudnia 1937 roku, zostały przyjęte jednogłośnie wnioski opracowane z inicjatywy delegatów naszej Spółdzielni w sprawie walki z klęską mieszkaniową, skierowania działalności T. O. K. na drogę ściślejszej współpracy ze spółdzielczością mieszkaniową i t. p. Wnioski te, uchwalone następnie przez Zjazd Spółdzielni i Zrzeszeń Pracowniczych, stały się bodaj jedynym pozytywnym dorobkiem tego Zjazdu.

Bezpośrednio po Kongresie staraliśmy się usilnie, by Związek podjął energiczną akcję o realizację swych postulatów.

Ułatwiało tę akcję szczegółowe i staranne opracowanie i przedstawienie dorobku spółdzielczości mieszkaniowej w specjalnym wydawnictwie monograficznym, przygotowanym na Kongres. W monografii zanalizowane zostały dotychczasowe doświadczenia, możliwości organizacyjne i finansowe, oraz gotowość robotniczych spółdzielni mieszkaniowych do podjęcia zadania budowy mieszkań społecznie najpotrzebniejszych.

Niestety, Związek poza akcją papierową, prowadzącą się do złożenia memorialów władzom państwowym, nie wyszedł. Nie wpłynął również praktycznie na władze Towarzystwa Osiedli Robotniczych, aby zmieniły one swoje stanowisko daleko posuniętej rezerwy zarówno w stosunku do finansowania spółdzielni mieszkaniowych, jak i oddawania im w administrację osiedli budowanych we własnym zakresie.

Konferencja ogólnokrajowa spółdzielni mieszkaniowych w Poznaniu, zmuszona była w dniu 12 grudnia 1938 roku stwierdzić bezskuteczność akcji Związku w tej najbardziej żywej dla spółdzielczości mieszkaniowej sprawie.

W powołanej z początkiem roku sprawozdawczego przez Ministra Skarbu Komisji Rozbudowy Miast, jako organie opiniodawczym w zakresie polityki popierania budownictwa mieszkaniowego, brał udział przedstawiciel W. S. M. jako zastępca delegata z ramienia Związku Spółdzielni i Zrzeszeń Pracowniczych. Komisja obradowała i prowa-

dziła swoje prace pod kierownictwem Prezesa Rady Nadzorczej Banku Gospodarstwa Krajowego. I tutaj jednak B. G. K., patronujący przede wszystkim budownictwu prywatnemu dla ludzi zamożnych, oraz delegaci rządowi nie spieszyli się z nadaniem pracom Komisji charakteru praktycznego i skutecznego dla zmiany programu budownictwa mieszkaniowego w 1938 roku. W najbardziej istotnej sprawie budownictwa społecznie najpotrzebniejszego delegat Związku (reprezentujący spółdz. mieszk.-budowl.) zajmował stanowisko odmienne od naszego przedstawiciela, osłabiając w ten sposób akcję o realizację postulatów kongresowych.

Bliską natomiast współpracę zarówno w Komisji Rozbudowy Miast, jak i w akcji ogólnej o rozszerzenie ram budownictwa społecznie najpotrzebniejszego, utrzymywaliśmy z Polskim Towarzystwem Reformy Mieszkaniowej. P. T. R. M. ogłosiło drukiem sprawozdanie z Pierwszego Polskiego Kongresu Mieszkaniowego i wydało również dla organizacji współuczestniczących w organizacji Kongresu szczegółowy stenogram obrad, będący bardzo ważnym dokumentem dla oświetlenia etapów walki z nędzą mieszkaniową w Polsce.

Ze swej strony ogłosiliśmy szczegółowe sprawozdanie z prac Kongresu — omawiając specjalnie realność programu Świata Pracy na łamach „Życia W. S. M.” i pomagając w spopularyzowaniu tego programu wśród działaczy robotniczych i w organizacjach zawodowych przez wydanie oddzielnej broszury Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego.

Podjęliśmy akcję o bezpośredni udział związków zawodowych w organizacji finansowania budownictwa mieszkań robotniczych, opracowując zasady stworzenia specjalnego Funduszu Budowy Tanich Mieszkań i Domów Ludowych, który gromadziłby środki z wywalczonych od pracodawców w akcjach zarobkowych świadczeń na ten cel. Realizacja tego rodzaju Funduszu została już zapoczątkowana przez Oddział Warszawski Związku Robotników Budowlanych.

W roku sprawozdawczym zapoczątkowane zostało stop-

niowe przywracanie samorządu w gminach miejskich Polski. W grudniu odbyły się wybory do Rady Miejskiej w Warszawie. Wykorzystaliśmy tę okazję dla przypomnienia ustawowych uprawnień i obowiązków miast w zakresie walki z klęską mieszkaniową. W. S. M. jako taka rzecz prosta nie organizowała akcji wyborczej. Spełniając jednak wiele funkcji w zastępstwie gminy i mając bardzo wiele spraw, których pomyślne rozstrzygnięcie zależy od ustosunkowania się władz miejskich, sformułowała zadania samorządu w dziedzinach związanych z życiem i rozwojem spółdzielczości mieszkaniowej.

Ze środowiska naszego weszło do samorządu stolicy stosunkowo liczne grono radnych (11 członków W. S. M.). Poprzednio jeszcze w lutym 1938 roku postulaty praktyczne Spółdzielni pod adresem władz stolicy zostały przedstawione w obszernym memoriale Prezydentowi Miasta. Kilkakrotne konferencje w ciągu roku i zwiedzenie Osiedli W. S. M. przez Prezydenta Starzyńskiego doprowadziły do częściowego uwzględnienia naszych postulatów. Miasto umorzyło nam pożyczkę, udzieloną w latach 1926 i 1927 na budowę I i II kolonii w kwocie ok. 149.000 zł., skreśliło odsetki od zaległych opłat za wodę, zbonifikowało ostatecznie opłaty inspekcji budowlanej, zgodziło się na wybudowanie kosztem gminy rurociągu kanalizacyjnego na Rakowcu. Ul. Mościckiego przy IX kolonii została oddana pod opiekę Spółdzielni z nadaniem jej charakteru ulicy wewnętrznej w połączeniu z zieleńcami i takimi urządzeniami dla mieszkańców, jak piaskownice, ławki, placiki dla dzieci i t. p. Uzyskaliśmy zatwierdzenie nowego projektu regulacji terenów pomiędzy koloniami II, III i V, uwzględniające wydzielenie odpowiedniego placu pod budowę gmachu Szkół Spółdzielczych i przeznaczenie terenu pomiędzy ul. Ustronie i Filarecką na skwer i boiska szkolne.

Skwer ten łącznie z ul. Ustronie otrzymał nazwę ulicy i placu Teodora Toeplitza. Kosztem miasta ma być ustawiony nawprost II kolonii i na tle gmachu Szkół Spółdzielczych kamień pamiątkowy ku czci Teodora Toeplitza, niezmiernie cennego działacza sprawy mieszkaniowej,

w miejscu i otoczeniu najbliższym Jego wielkiemu Sercu. Zapoczątkowane zostało urządzenie ulic Osiedla Żoliborskiego, włączone do planu inwestycyjnego 1939 roku; wyrażona zgoda na przeznaczenie odpowiedniego terenu na zachód od IX kolonii pod nasz Ośrodek Ogrodniczy.

Najbardziej odporne w stosunku do postulatów W. S. M. okazało się Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji, na rzecz którego inwestowaliśmy na Żoliborzu z górą 200 tysięcy złotych. W dalszym ciągu ponosić musieliśmy koszty inwestowania nowych kanałów i linii wodociągowych na ul. Mościckiego i Sierpeckiej, w dalszym ciągu nie korzystaliśmy z żadnych ulg w opłatach za wodę i kanały. Również poważną troską Spółdzielni było niepomierne wysokie obciążenie za sprzątanie ulic, wymierzone przez Zakład Oczyszczania Miasta.

Władze miejskie odmówiły nam zasadniczej pomocy terenowej, niezbędnej dla przygotowania budowy dalszych Osiedli, nie udzieliły bezpośredniego i aktywnego poparcia w przydziale kredytów T. O. R., nie zawarły umów patronalnych na rzecz swych pracowników, pomimo usilnych zabiegów w tej sprawie Związku Zawodowego Prac. Komunalnych i Instytucyj Użyteczności Publicznej.

Nie udało nam się również uzyskać potrzebnej pomocy kredytowej na niezbędną rozbudowę i doinwestowanie naszej centralnej kotłowni, pralni i kąpieliska na Żoliborzu.

Zakreślony w granicach naszych możliwości organizacyjnych i przygotowania, plan inwestycyjno - budowlany 1938 roku wykonaliśmy zaledwie w 29%, natomiast t. zw. mały program inwestycyjny, uwzględniający tylko najbardziej pesymistyczne przewidywania, został przekroczony o 30% dzięki uzyskaniu możliwości wybudowania 36 nowych mieszkań drugiej serii w IX kolonii na Żoliborzu.

Bardzo poważne trudności finansowe Społecznego Przedsiębiorstwa Budowlanego postawiły w roku sprawozdawczym na porządku sprawę dalszego utrzymania naszej instytucji — aparatu techniczno - budowlanego. Trudności finansowe wynikły wskutek oddłużenia kosztem S. P. B. dwóch spółdzielni — członków Przedsiębiorstwa — Krakowskiej Spółdzielni Mieszkaniowej i Powszechnej

Robotniczej Spółdzielni Mieszkaniowej w Warszawie, oraz niesłusznych pretensji władz podatkowych, traktujących S. P. B. na równi z przedsiębiorstwami prywatnymi. Na Walnym Zgromadzeniu Członków S. P. B., poparci przez Związek Zawodowy Pracowników Kolejowych i M. S. S. O., przeprowadziliśmy uchwałę o utrzymaniu instytucji, w ciągu 10 lat służącej skutecznie społecznemu budownictwu mieszkaniowemu i posiadającej również wielkie znaczenie dla Związku Robotników Budowlanych.

Wszyscy członkowie S. P. B. zadeklarowali lojalnie podniesienie czterokrotne funduszu udziałowego, dostarczając w ten sposób kapitału obrotowego na dalsze prowadzenie Przedsiębiorstwa. Fundusz zasobowy (społeczny) S. P. B. został zużytkowany na przeprowadzenie oddłużenia wspomnianych spółdzielni.

Współpraca z S. P. B. dała w roku sprawozdawczym bardzo dobre rezultaty, a przeprowadzenie w ciągu 5 miesięcy budowy drugiej serii mieszkań w IX kolonii można uznać za poważne osiągnięcie, dające nam również oszczędność finansową około 9 tysięcy zł. w stosunku do przewidzianego umową kosztorysu budowy, opartego na cenach pierwszej serii robót.

Dzięki uzyskaniu przez S. P. B. robót od kilku większych instytucji społecznych (Związek Straży Pożarnych, Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych) i prowadzeniu budowy dla Z. Z. K. w Pruszkowie zwiększył się poważnie w roku sprawozdawczym stan zatrudnienia robotników przez Przedsiębiorstwo, co wpłynęło z kolei na zwiększenie rozmiarów warsztatu zarobkowego, jaki stanowią dla członków W. S. M. współpracujące z naszą Spółdzielnią instytucje.

Z dokonanego obliczenia pojemności tego warsztatu wynika, że w roku 1938 W. S. M. i współdziałające z nią instytucje zatrudniły 162 robotników i 106 pracowników umysłowych spośród członków W. S. M. i mieszkańców naszych Osiedli. Znaczna część tych osób zatrudniona była dorywczo lub sezonowo, w sumie jednak ogólna kwota wypłaconych wynagrodzeń za pracę wyniosła za cały

IX KOLONIA W. S. M.



ROZWOJ WARSZAWSKIEJ SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ

Rok	Liczba członków	Udzia- ły	Wkłady	Rezer-	Sumy	Wartość nierucho- mości
			mieszkaniowe	wy	bilansowe	
			w tysiącach złotych			
1924	29	3	0	0.1	2	3
1925	87	5	1	0.3	173	16
1926	109	14	10	0.5	684	601
1927	345	51	53	18.0	3.095	2.364
1928	735	131	459	15.0	4.271	3.828
1929	1184	214	784	53.0	9.247	8.551
1930	1587	295	1.218	116.0	14.082	13.275
1931	1477	302	1.685	261.0	18.023	16.901
1932	1607	334	1.954	422.0	21.242	19.429
1933	1580	331	1.971	406.0	22.367	19.990
1934	1560	349	1.957	402.0	23.111	20.781
1935	1760	391	2.003	627.0	23.587	21.533
1936	1820	401	2.007	1.266.8	21.602	18.846
1937	1982	445	2.079	1.525.5	21.477	19.687
1938	2050	476	2.147	2.288.0	22.041	20.711

rok sprawozdawczy ponad 549 tysięcy złotych, wobec 453 tysięcy w roku 1937. Sumy te są świadectwem rozwoju instytucji, jako wielkiej również spółdzielni pracy.

W gospodarce eksploatacyjnej W. S. M. osiągnęliśmy całkowite zrównoważenie wpływów z wydatkami. Wobec ostatecznego odmówienia przez Ministerstwo Skarbu dodatkowego oddłużenia Spółdzielni o sporny jeszcze jeden milion złotych, zmuszeni zostaliśmy do zaniechania rewizji czynszów w I kolonii — w związku z obciążeniem lokatorów podatkiem lokalowym — i położenia nacisku na zmniejszenie opłat pobieranych łącznie z komornym (akcja doraźnej pomocy, ogrzewanie centralne). Wcześniejsze oddanie do użytku mieszkań w IX kolonii ułatwiło to zadanie i pozwoliło podnieść wpływy netto z Osiedla Żoliborskiego o prawie 33 tys. złotych w stosunku do sumy preliminowanej w budżecie. Uzyskaliśmy w ten sposób możliwość właściwej amortyzacji urządzeń centralnej kotłowni i pralni, wydzielonych z ogólnej wartości budynków i niezbędnego zwiększenia kosztów obsługi pożyczek B. G. K.

Gospodarkę eksploatacyjną Osiedla na Żoliborzu zamknęliśmy nadwyżką zł. 2.489.17.

Trochę gorzej wypadło zamknięcie rachunków Osiedla na Rakowcu. Zabrakło nam tutaj około 1.300 złotych na działalność społeczno-wychowawczą, która musiała sprostać stawianym jej przez mieszkańców wymaganiom. Brak ten spowodował konieczność uchwały o podniesieniu o jedną złotówkę miesięcznie opłat pobieranych na Fundusz Społeczno - Wychowawczy od lokatorów pierwszej i drugiej serii mieszkań.

Dopłata eksploatacyjna do gospodarki w budynku społecznym (pralnia, kąpielisko, lokale społeczne) została zrównoważona oszczędnościami na wydatkach administracyjnych.

Rachunek ogólny strat i nadwyżek oraz bilans za rok 1938 zamknęliśmy poraz pierwszy czystą nadwyżką w kwocie zł. 2.797.17.

Wszystkie zobowiązania Spółdzielni znajdują całkowite i realne pokrycie w jej majątku.

Suma należności wątpliwych i reklamowanych uległa dalszemu zmniejszeniu o 149 tys. złotych wskutek ostatecznego i formalnego umorzenia przez gminę m. st. Warszawy pożyczki zaciągniętej w latach 1926 i 1927. Pozostała kwota należności wątpliwych i reklamowanych (128.709 zł.) znajduje całkowite zabezpieczenie w odpowiedniej rezerwie po stronie biernej bilansu.

Fundusze własne i amortyzacyjne łącznie z wkładami patronalnymi i zobowiązaniami długoterminowymi równoważą w sumie wartość bilansową majątku stałego W. S. M.

Formalne przeprowadzenie konwersji pożyczek budowlanych i podlegającej również konwersji pozostałej kwoty zaległości odsetkowych z lat dawnych (ok. 467 tys. zł.) odłożył Bank Gospodarstwa Krajowego do roku 1939.

Pomiędzy sumą zobowiązań krótkoterminowych a majątkiem płynnym Spółdzielni pozostała rozpiętość tylko około 140 tys. złotych, którą powinno usunąć skreślenie przez Zarząd Miejski należności Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji m. st. Warszawy, wynikłej z tytułu inwestowania przez W. S. M. urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych na Żoliborzu. Oddłużenie to uważamy za naturalne wyrównanie niesprawiedliwych obciążeń W. S. M., pełniącej w zastępstwie gminy wytrwale i w sposób ciągły obowiązki, wynikające z ustawy o rozbudowie miast.



Działalność budowlana

W planie prac na rok 1938 program inwestycyjny zakreślony został w dość szerokich granicach i zamykał się sumą zł. 2.117.000.

Poza wykończeniem pierwszej serii mieszkań w IX kolonii, obejmował on budowę drugiej serii, t. j. zakończenie budynków A i B oraz budowę domów C i D — ogółem 176 nowych mieszkań.

Ponadto w programie przewidziano rozbudowę kotłowni, pralni i kąpieliska oraz szereg innych inwestycji w obu Osiedlach.

Realizacja planu robót inwestycyjnych uzależniona była od wysokości kredytów T. O. R. oraz wpływów specjalnych (subwencje, wkłady patronalne, pożyczki specjalne).

Ponieważ kredyty T. O. R. nie osiągnęły wysokości przewidzianej, a wpływy specjalne nie zostały całkowicie zrealizowane, wartość robót inwestycyjnych wyniosła zaledwie 29% sumy przewidzianej t. j. okragło 612.000 złotych.

W porównaniu z rokiem poprzednim, w którym przebudowano 940 tys. złotych, nowe inwestycje były mniejsze o jedną trzecią. Musiało się to z konieczności odbić na stosunkowym zwiększeniu odsetka kosztów administracji

nowych budów, aczkolwiek koszty administracji ogólnej Spółdzielni zostały w stosunku do budżetu zmniejszone o 3.500 złotych.

Mimo stosunkowo wielkiej różnicy między planem a wykonaniem programu robót budowlanych, rok sprawozdawczy przyniósł powiększenie Osiedla Żoliborskiego o 132 nowych mieszkań.

Tabl. 8. *Nowe inwestycje W. S. M. w 1938 roku.*

<i>Budowa IX kolonii na Żoliborzu:</i>			
1 seria robót	198.731.25		
2 seria robót	226.985.61	425.716.86	
<hr/>			
<i>Inwestycje w innych koloniach na Żoliborzu:</i>			
centralna kotłownia i pralnia . . .	7.880.30		
przebudowa lokali w I kolonii . . .	5.983.17		
lamperie olejne w kl. schodowych . .	2.154.25		
układanie posadzek	911.56		
instalacje dodatkowe	12.773.23		
maszty antenowe w VIII kolonii . . .	3.672.00		
zawory oszczędnościowe	3.434.90	36.809.39	
<hr/>			
<i>Budynek społeczny i nowe inwestycje na Rakowcu:</i>			
wykończenie domu społecznego . . .	15.079.75		
nowe instalacje w pralni	7.207.48		
wykończenie hydroforni	1.791.84		
instalacje dodatkowe	543.99	24.623.06	
<hr/>			
<i>Zakupy nowych terenów:</i>			
wpłaty wstępne na teren IX kol. na Żoliborzu		21.142.00	
<hr/>			
<i>Urządzenie terenów na Żoliborzu:</i>			
wykończenie i ogrodz. dziedz. II kol.	2.892.79		
urządzenie dziedz. VIII kolonii . .	3.815.00		
instalacje wod. kan. dla IX kol. na ul. Mościckiego i Sierpeckiej	11.582.59		
splantowanie ul. Mościckiego i dziedzińców IX kolonii	9.818.64	28.109.02	
<hr/>			

Urządzenie terenów na Rakowcu:

wykończenie dziedzińców	6.105.88	
boisko i ogród dziecięcy	638.56	
odwodnienie terenu	650.00	7.394.44.

Zakupy nowych ruchomości i urządzeń:

ruchomości biurowe	1.069.25	
urządzenia gospodarcze	1.472.52	
ruchomości i inwestycje F. S. W. . . .	7.814.91	10.356.68

<i>Projekty, plany, przygot. budowy . . .</i>		5.712.59
<i>Nadzór techniczny i opłaty inspekcyjne</i>		11.672.93
<i>Administracja budów (cz. kosztów ad-</i> <i>ministracji ogólnej Sp-ni)</i>		36.000.00
<i>Oprocentowanie kredytów budowlanych .</i>		4.303.53

Razem . . . 611.840.50

Seria pierwsza mieszkań w IX kolonii, rozpoczęta w roku 1937, została wykończona w marcu i czerwcu. Czas trwania budowy wyniósł dla bud. A₁ 10 miesięcy i dla bud. B₁ 9 miesięcy.

W święto Dnia Spółdzielczości roku 1937 założono kamień węgielny pod budowę domu A IX kolonii. Święto Spółdzielcze w roku sprawozdawczym było dniem oddania do użytku ostatnich 36 mieszkań pierwszej serii.

Przed oddaniem do użytku mieszkań, dwukrotnie (w marcu w budynku A, w czerwcu w budynku B) urządzono wystawy umeblowania mieszkań. W obu wypadkach umeblowano po dwa lokale — półtoraizbówkę i dwuizbówkę. W odróżnieniu od poprzednich wystaw urządza-nych na terenie W. S. M. wystawy ostatnie nie były całkowicie projektowane przez architektów, lecz umeblowane sprzętami gotowymi, znajdującymi się na rynku, których ceny przystosowane są do struktury i wysokości budżetów robotniczych.

Po ukończeniu pierwszej serii przystąpiono do dalszej budowy. Seria druga IX kolonii ograniczyła się tylko do dalszej części budynku A o kubaturze 6.412 m³, zawiera-

jącej 36 mieszkań, w tym dwuizbowych o powierzchni 36 m² — 18 i półtoraizbowych o powierzchni 30 m² — 18.

Mieszkania serii drugiej są takie same, jak mieszkania pierwszej serii w budynku A.

Budowę drugiej serii wykonało S. P. B., nadzór ogólny sprawował inż. J. Żakowski, kontrolę techniczną H. Zmoryński.

Budowa została wykonana w rekordowym czasie pięciu miesięcy. Roboty murarskie rozpoczęto 25 czerwca, pierwsi lokatorzy zajęli mieszkania już 1 grudnia.

Koszty budowy tej części IX kolonii, z wyłączeniem kosztów terenu, który nie został jeszcze w roku sprawozdawczym całkowicie zakupiony, przedstawia tabl. 9.

Tabl. 9. Koszty budowy 1 i 2 serii IX kolonii na Żoliborzu.

Wyszczególnienie	Koszt w zł.	Koszt na jednostkę		
		1 m ³ budynku	1 miesz- kania	1 m ² pow. użytk.
Roboty budowlane . .	671.647.96	29.52	5.088.25	162.27
„ instalacyjne . .	159.016.95	6.99	1.204.67	38.42
Projekty i nadzór tech- niczny	34.560.38	1.52	261.82	8.35
Koszty finansowania .	11.608.47	0.50	87.94	2.80
Administracja budowy .	49.093.51	2.16	371.92	11.87
Razem . .	925.927.27	40.69	7.014.60	223.71

Na pokrycie kosztów budowy uzyskała Spółdzielnia pożyczkę długoterminową T. O. R. w wysokości 5.500 zł. na mieszkanie. Zwiększenie normy o 10%, umotywowane zaopatrzeniem wszystkich mieszkań w centralne ogrzewanie i miski natryskowe, było rezultatem wielu starań i zabiegów.

Po uruchomieniu dodatkowego kredytu Towarzystwa Osiedli Robotniczych na trzecią serię Rakowca przystąpiono do wykończenia budynku społecznego. Roboty wykończeniowe obejmowały wykonanie tynków zewnętrznych, roboty wewnętrzne o przewadze robót malarskich oraz do-

inwestowanie pralni. Zainstalowano odżeleziacz, poprawiając w ten sposób stan wody studziennej celem umożliwienia korzystania pralni z własnej wody. Nowy podgrzewacz do wody, założony w roku sprawozdawczym, usunął brak wody gorącej w kąpielisku. W pomieszczeniu hydroforów (pompownia i oczyszczalnia wody studziennej) ułożono podłogę cementową gładzoną. Na dziedzińcach ułożono chodnik koło budynku społecznego, wykonano 6 nowych ławek oraz posadzono drzewa, krzewy i kwiaty. Ogród dziecięcy ogrodzono siatką, przeprowadzono ścieżki, urządzono piaskownicę i placyki dla zabawy dzieci.

Roboty inwestycyjne w *Osiedlu Żoliborskim* uległy podobnie, jak budowa IX kolonii, ograniczeniu ze względu na nieotrzymanie spodziewanych subwencji i kredytów. Między innymi odroczone budowę nowego kotła oraz powiększenie pralni i kąpieliska.

Część kosztów Spółdzielni na sumę zł. 13.281.15 pokryto z funduszu renowacyjnego.

W dalszym ciągu opracowano projekt przebudowy lokali parterowych I kolonii na sklepy i biura. Celem tej zmiany jest nie tyle podniesienie rentowności lokali, ile przede wszystkim zapewnienie obsługi mieszkańców Osiedla przez instytucje powszechnej użyteczności (Ubezpieczalnia, Gazownia i t. p.). Przebudowa realizowana będzie częściowo w miarę potrzeb i środków finansowych. W roku sprawozdawczym przebudowano trzy lokale, w dalszej perspektywie na pomieszczenia biurowe, obecnie oddane do użytku szkole R. T. P. D. do czasu wybudowania gmachu szkolnego. Poza tym przerobiono lokal Nr. 18 na sklep (w użytkowaniu W. S. K.). W myśl ogólnego planu została wykonana przez Gazownię przebudowa jednego lokalu na sklep oraz dwóch lokali przez Poczta. Wszystkie te przerobione i użytkowane już lokale otrzymają jeszcze zmianę okien na wystawowe.

W kolonii II wykonano stałe ogrodzenie od ulicy Teodora Toeplitza według projektu inż. J. Żakowskiego. Po wybudowaniu ogrodzenia powiększony został dziedziniec II kolonii. IV kolonia przy odnawianiu klatek otrzymała

DZIEDZINIEC VIII KÓŁ. NA ŻOLIBORZU.



VIII kol. uzyskała pierwsze miejsce w współzawodnictwie społecznym w 1938 r. Nagrodą było wyposażenie dziedzińca.

nowe lamperie w budynkach A i B. W pralni zainstalowano odemglacz, w centralnej kotłowni skanalizowano pompownię oraz zainstalowano palenisko oszczędnościowe w kotle parowym. W VII kolonii przebudowano lokal Nr. 1, włączając go do sklepu „Gospody Spółdzielczej“, jako pomieszczenie składowe. VIII kolonia, która w roku sprawozdawczym zajęła w współzawodnictwie społecznym pierwsze miejsce, otrzymała całkowite wyposażenie dziedzińca. Wybudowano betonową piaskownicę, basen z wodotryskiem, 7 ławek, 207 m² chodnika z płyt betonowych, obramowanie trawników krawężnikami na długości 206 m. b. oraz betonowe placyki przy piaskownicy i trzepakach o powierzchni 77 m². Również na VIII kolonii wybudowano stałe maszty antenowe z siecią anten dla lokatorów. Poza tym w różnych koloniach położono 128 m² posadzek z klepki dębowej oraz w dalszym ciągu zakładano zawory oszczędnościowe w płóczkach klozetowych.

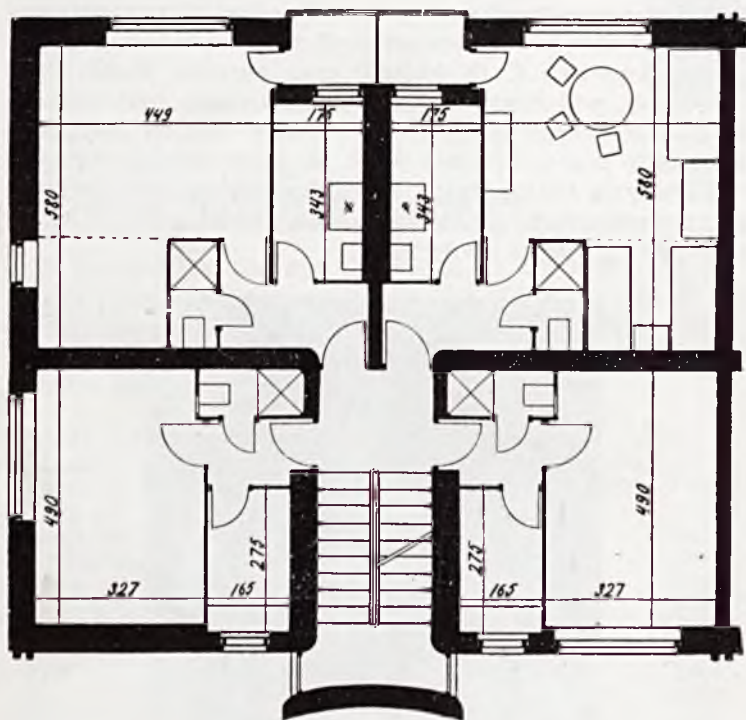
Ilość instalacji dodatkowych w lokalach w ciągu roku 1938 wzrosła.

Tabl. 10. *Instalacje dodatkowe w Osiedlu na Żoliborzu.*

K O L O N I A	Wanny		Kmpl WC		Natryski	Umywalki	Przebie- rzenia	Drzwi	Szalki, slo- ly, spizarki	Kucharki gazowe
	zakończono	zdjęto	zakończono	zdjęto						
I	—	4	1	—	1	1	1	—	—	1
II	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—
III	2	—	—	—	—	5	—	2	5	—
IV	2	—	—	—	2	2	3	—	4	—
V	8	—	—	—	1	1	—	3	5	1
VII	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
VIII	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
IX	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—
Razem	12	4	1	1	4	11	9	5	19	2

Instalacje zdjęte pochodziły wyłącznie z przerabianych na cele niemieszkalne lokali.

PLANY MIESZKAŃ W BUDYNKU C IX KOLONII.



*Szczegółowy projekt budynku oraz program budowy został
urzygotowany w roku 1938. Budowa ma być zakończona
w ciągu roku 1939,*

W Osiedlu Rakowiecki... oprócz wykończenia budynku społecznego, z robót inwestycyjnych wykonano podłogę cementową w hydroforni, urządzenie dziedzińca i boisk. Przemarzające ściany szczytowe w lokalach mieszkalnych zostały ocieplone warstwą izolacyjną, przyczem częściowy koszt tych robót obciążył Spółczne Przedsiębiorstwo Budowlane.

W roku sprawozdawczym zostały również przygotowane nowe budowy. Oprócz szczegółowego opracowania projektów budynku C IX kolonii oraz gmachu Szkół Spółdzielczych, pod koniec roku 1938 nawiązano pertraktacje ze Spółdzielczym Instytutem Budowy Tanich Mieszkań w sprawie przejęcia przez W. S. M. opracowanego projektu domów na Pelcowiźnie. Projekt obejmuje dwa budynki o 92 mieszkaniach, odpowiadających wymaganiom T. O. R. oraz mały budynek społeczny.





Statystyka i przydział mieszkań

W końcu 1938 r. w obu Osiedlach na Żoliborzu i na Rakowcu posiadała Spółdzielnia 28 budynków, w tym 23 budynki mieszkalne. Ogólna kubatura budynków Spółdzielni wynosi 375.151 m³, a powierzchnia użytkowa mieszkań i urządzeń ogólnych 69.472 m².

Tabl. 11. *Domy W. S. M.*

Wyszczególnienie	Ilość budynków	Kubatura w m ³	Powierzchnia użytkowa w m ²		
			Mieszkań	Urządzeń ogólnych	Razem
<i>Osiedle na Żoliborzu</i>	<i>21</i>	<i>318587</i>	<i>55753</i>	<i>3657</i>	<i>59410</i>
I kolonia	4	37735	5955	1188	7143
II „	1	27942	4827	397	5224
III „	2	44479	8297	—	8297
IV „	3	59624	11215	172	11387
V „	2	43317	7887	—	7887
VI „	4	11831	—	1900	1900
VII „	2	37968	6773	—	6773
VIII „	1	32938	6660	—	6660
IX „	2	22753	4139	—	4139
<i>Osiedle na Rakowcu</i>	<i>7</i>	<i>56564</i>	<i>9087</i>	<i>975</i>	<i>10062</i>
Ogółem WSM	28	375.151	64840	4632	69472

W budynkach mieszkalnych było ogółem 1674 mieszkań, z tego na Żoliborzu 1381, a na Rakowcu 293.

Szczegółowy wykaz mieszkań podaje tabl. 12.

Tabl. 12. *Mieszkania w W. S. M.*

Wyszczególnienie	Ogółem mieszkań	Ogółem izb	Mieszkania w/g ilości izb				
			1	1½	2 i 2½	3 i 3½	4 i 4½
<i>Domy ukończone:</i>							
ogółem	1.674	3.134	87	819	531	225	12
w odsetkach . . .	100	—	5	49	32	13	1
<i>Osiedle na Żoliborzu:</i>							
ogółem	1.381	2.697	81	533	530	225	12
w odsetkach . . .	100	—	6	39	39	15	1
I kolonia	111	272	11	6	34	60	—
II „	106	221	4	14	68	20	—
III „	173	353	28	8	106	23	8
IV „	251	559½	13	58	98	82	—
V „	183	366½	—	59	100	20	4
VII „	240	364½	24	183	33	—	—
VIII „	185	334	1	130	34	20	—
IX „	132	226½	—	75	57	—	—
<i>Osiedle na Rakowcu:</i>							
ogółem	293	437	6	286	1	—	—
w odsetkach . . .	100	—	2	98	0	—	—

Z zestawienia widzimy, że 54% wszystkich mieszkań stanowią lokale jedno- i półtora-izbowe, 32% lokale dwuizbowe i 14% trzy- i czteroizbowe.

Lokali z przeznaczenia niemieszkalnych posiadała Spółdzielnia w Osiedlu na Żoliborzu 43 o powierzchni użytkowej 3656.8 m² i na Rakowcu 10 o powierzchni 974.8 m².

W roku 1938 dla uzupełnienia urządzeń ogólnych o charakterze społeczno - wychowawczym i gospodarczym oddano instytucjom 7 nowych lokali, a mianowicie:

Robotniczemu Tow. Przyjaciół Dzieci na powiększenie szkoły 3 lokale trzyizbowe Nr. 42, 43, 49 w kol. I.

Ubezpieczalni Społecznej na gabinet zabiegowy lokal trzyizbowy Nr. 57 w I kol.

Tabl. 13. Lokale W. S. M. wybudowane na cele społeczne.

Wyszczególnienie	Liczba lokali	Liczba izb	Powierzchnia użytkowa w m ²		
			sale i izby	ul. kacje pomoc- nicze	razem
<i>Osiedle na Żoliborzu</i>					
I kolonia					
Budynek A przyziemie	7	9	312.1	—	
Budynek B ₁ i B ₂ pracownie	3	3	114.0	—	
Budynek C:					
część społeczna	8	12	480.6	148.5	
sklepy	2	2	61.2	—	
kotłownia i transformator	2	3	71.5	—	1.187.9
II kolonia					
Sklepy	2	2	153.0	—	
Przyziemie	4	6	244.0	—	397.0
IV kolonia					
Budynek A przyziemie i skład opałowy	3	5	100.3	10.5	
Budynek C sklepy	2	2	51.5	10.0	172.3
VI kolonia					
Centralna kotłownia	3	5	478.7	24.3	503.0
Pralnia	3	7	428.0	65.0	493.0
Kąpielisko	1	1	115.5	20.3	135.8
Teatr i sala koncertowa	1	4	411.0	26.5	437.5
Cieplarnia	1	1	101.0	—	101.0
Przedszkole	1	4	224.6	4.5	229.1
<i>Razem</i>	43	66	3.347.0	309.6	3.656.6
<i>Osiedle na Rakowcu</i>					
Schron	1	3	127.6	1.8	129.4
Pralnia i kotłownia	1	6	174.5	18.7	193.2
Kąpielisko	1	5	84.1	4.4	88.5
Fryzjer	1	1	18.0	—	18.0
Dzieciniec	1	6	158.8	6.8	165.6
Administracja	1	1	20.2	—	20.2
Sala, biblioteka, czytelnia	2	4	209.7	26.2	235.9
Sklepy	2	1	65.5	58.5	124.0
<i>Razem</i>	10	27	858.4	116.4	974.8

Warszawskiej Spółdzielni Księgarskiej na sklep lokal trzyizbowy Nr. 18 w kol. I.

Gazowni Miejskiej na pogotowie i biuro inkasowe lokal trzyizbowy Nr. 19 w kol. I.

Spółdzielni Spożywców „Gospodzie Spółdzielczej“ na magazyn lokal półtoraizbowy Nr. 1 w VII kol.

Tabl. 14. *Mieszkania użytkowane na cele społeczne, gospodarcze i administracyjne w Osiedlu na Żoliborzu.*

Wyszczególnienie	Liczba lokali	Liczba izb	Powierzchnia użytkowa w m ²
I kolonia	24	70	1.532,5
II „	3	8	158,9
III „	3	8	187,8
IV „	4	7	145,7
V „	1	4	100,0
VII „	3	4½	81,9
VIII „	1	1	18,0
Razem	39	103	2.224,8

W ten sposób liczba lokali mieszkalnych przeznaczonych na potrzeby zaspakajane ogólnie wzrosła do 39 o powierzchnię użytkową 2.224,8 m².

Z obu Osiedli na Żoliborzu i Rakowcu wyprowadziło się 32 robotników, w tym 13 z Rakowca i 10 z Żoliborza, oraz 92 pracowników umysłowych z Żoliborza, czyli razem 124 lokatorów (dokładnie tyle, ile w roku 1937). W stosunku do ogółu lokatorów stanowi to 7,1% (w roku 1934 — 10,8%, w roku 1935 — 8,8%, w roku 1936 — 11,1%, w roku 1937 — 8,6%).

Badając przyczyny zwolnień na podstawie tablicy 15, możemy stwierdzić kilka charakterystycznych szczegółów. Przede wszystkim zmniejsza się liczba wyprowadzek dla zbliżenia mieszkania do śródmieścia lub miejsca pracy (z 11 w 1937 r. na 3 w 1938 r.), co świadczy, że obecnie komunikacja Żoliborza z innymi dzielnicami odpowiada potrzebom mieszkańców Żoliborza. Również

Tabl. 15. *Przyczyny zwalniania mieszkań w W. S. M.*

Grupa	Przyczyna wyprowadzenia się lokatora	Liczba lokatorów			
		Rok 1938			Rok 1937
		Robotn.	Prac. umysł.	Razem	
1	Śmierć lokatora (w 3 wypadkach mieszkanie przejęła najbliższa rodzina)	3	4	7	6
2	Otrzymanie posady lub środków utrzymania poza Warszawą	6	20	26	26
3	Likwidacja samodzielnego mieszkania lub wyprowadzka z WSM ze względów osobistych	8	13	21	11
4	Uzyskanie mieszkania własnego lub w spółdz. własnościowej	2	9	11	4
5	Uzyskanie mieszkania służbowego	1	3	4	3
6	Przeniesienie mieszkania do śródmieścia lub bliżej miejsca pracy ze względów komunikacyjn.	1	2	3	11
7	Przeniesienie mieszkania do okolicy podmiejskiej	1	5	6	15
8	Zaleganie z zapłatą komornego	3	5	8	12
9	Przepisanie mieszkania ze względów osobistych na inną osobę z najbliższej rodziny	2	2	4	—
10	Wycofanie wkładu na pokrycie długów	—	5	5	2
11	Przeprowadzka do domów Z. U. S. lub T. O. R.	—	5	5	5
12	Za skromne wykończenie i rozplanowanie dużego mieszkania w Spółdzielni	—	12	12	11
13	Okazyjne uzyskanie mieszkania tańszego i obszerniejszego ze skromniejszym wykończeniem i wyposażeniem poza W. S. M.	3	3	6	10
14	Niezadolenie z przepisów i urzędzeń Spółdzielni	—	3	3	—
15	Inne przyczyny i niepodane przez lokatora	2	1	3	5
16	Złe współzycie z sąsiadami	—	—	—	3
		32	92	124	124

zmalala liczba przeprowadzek do okolic podmiejskich (6 wypadków w r. 1938 wobec 15 w r. 1937), a to na skutek podwyższenia cen biletów miesięcznych na kolejach.

W poszukiwaniu większego komfortu mieszkaniowego wyprowadziło się ze Spółdzielni 12 lokatorów, znajdując sobie po droższej cenie na rynku prywatnym lokale lepiej wyposażone.

Pod naciskiem Spółdzielni wyprowadziło się 8 lokatorów. Nacisk ten spowodowany został bądź dłuższą zaległością komornianą, powstałą przeważnie z nieporządnie prowadzonego gospodarstwa domowego, bądź też przekroczeniem 10 punktów karnych, wyznaczonych przez Komisję Dyscyplinarną za nieusprawiedliwione spóźnienia z zapłatą czynszu.

Tabl. 16. *Zmienione mieszkania według izb i różnicy zaoszczędzonego i zwiększonego czynszu.*

Lokale według izb	Zamieniono na droższe komorne o złotych								Zamieniono na tańsze komorne o złotych								Razem
	Po- nad 30	21 do 30	10 do 20	7 do 9	5 do 6	3 do 4	1 do 2	0	1 do 2	3 do 4	5 do 6	7 do 9	10 do 20	21 do 30	Po- nad 30		
1	1	3	9	5	4	3	6	3	3	1	1	1	—	—	—	40	
1½	7	6	7	7	5	7	11	3	10	6	10	12	16	2	1	110	
2	6	—	4	5	—	—	—	—	1	—	—	21	8	8	3	37	
3	3	2	3	—	3	—	1	1	1	—	—	—	2	3	6	25	
4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Razem	17	11	23	17	12	10	18	7	15	7	11	15	26	13	10	212	

O ile liczba wyprowadzek utrzymała się w granicach lat ubiegłych, o tyle zamiany mieszkań wewnątrz Osiedli osiągnęły w związku z oddaniem do użytku IX kol. liczbę odpowiadającą poziomowi okresu z r. 1933 (nasilenie kryzysu gospodarczego), przekraczając trzykrotnie zamiany dokonane w 1937 r. Przeprowadziło się mianowicie na Żoliborzu i na Rakowcu, zmieniając mieszkania, 212 lokatorów (79 w 1937 r.).

Z tablicy 16 wynika, że zamiana odbywa się przede wszystkim w grupie mieszkań 1- i 1½-izbowych, wyraźnie w kierunku poprawy warunków mieszkaniowych.

Poprawę tę przyniosła rodzinom robotniczym budowa IX kol., dając jednocześnie w wielu wypadkach także potaniecie komornego przy zwiększeniu samego mieszkania. Potwierdza to kierunek zamian z jednej grupy mieszkań do innej, a mianowicie:

z mieszkań jednoizbowych przeniosło się 40 lokatorów do:

1-izbowych — 8, 1½-izbowych — 29, 2-izbowych — 3;

z mieszkań półtoraizbowych przeniosło się 110 lokatorów do:

1-izbowych — 3, 1½-izbowych — 48, 2-izb. — 59;

z mieszkań dwuizbowych przeniosło się 37 lokatorów do:

1-izbowych — 2, 1½-izbowych — 11, 2-izb. — 17, 3-izbowych — 7;

z mieszkań trzyizbowych przeniosło się 25 lokatorów do:

1-izbowych — 0, 1½-izbowych — 1, 2-izb. — 8, 3-izbowych — 16.

Najwięcej osób przeniosło się z VIII kol. (63 rodziny) do kol. IX (40 rodzin). Dotychczas kol. VII była najbardziej robotniczą kolonią, obecnie odstąpiła to miejsce kol. IX.

Na Rakowcu zmieniło mieszkanie 8 lokatorów, w tym 7 na typ t. zw. 3 serii, a 1 na mieszkanie w Osiedlu Żoliborskim.

W roku 1938 wprowadziło się do Spółdzielni 250 nowych członków — osób fizycznych, a 8 mieszkań zajęły

instytucje (6 mieszkań z 1937 r., 124 mieszkania zwolnione, 132 nowowynbudowane, czyli razem 262, z których 4 nie były jeszcze w końcu roku zajęte). Wśród nowych lokatorów robotników było 133, w tym 13 wprowadziło się na Rakowiec, 43 do kol. IX i 77 do innych kolonii na Żoliborzu, oraz 117 pracowników umysłowych.

Tabl. 17. *Zestawienie przestojów mieszkań.*

Izb	Dni								Razem
	0	do 3	do 7	do 15	do 30	do 60	do 90	ponad 90	
Mieszkania wg. wolnych dni									
1 i 1½	77	39	46	21	21	1	1	2	208
2	43	5	13	12	10	—	—	—	83
3	18	1	8	9	7	3	2	5	51
Razem	138	45	67	42	38	4	3	5	342
Straty w złotych									
1 i 1½	—	101	287	276	634	34	87	155	1574
2	—	27	161	275	544	—	—	—	1007
3	—	8	165	164	611	383	501	1410	3242
Razem	—	136	613	715	1789	417	588	1565	5823

Liczba rodzin robotniczych na Żoliborzu powiększyła się w porównaniu z 1937 r. o 101. Wprowadziło się 120 rodzin, wyprowadziło się 19.

Przestoje mieszkań spowodowane ruchem lokatorów w 342 mieszkaniach (6 mieszkań z 1937 r., 124 wyprowadzki i 212 zamian) przyniosły przestój 170 izbo-miesięcy i stratę dla Spółdzielni w sumie 5.823.28 zł.

Z tabl. 17 widzimy, że w 250 wypadkach (co stanowi 74% wszystkich opróżnionych lokali) remont a następnie zajęcie mieszkania przez nowego lokatora odbyły się szybko i sprawnie. Pozostałe mieszkania były zwolnione i odremontowane już po 8 dniu miesiąca i dla tego nowi lokatorzy dla uniknięcia podwójnej zapłaty staremu gospodarzowi i Spółdzielni przeciągali wprowadzkę do następnego miesiąca, bądź też mieszkania te nie znajdowały szybko następcy. Największe straty ponosi Spółdzielnia na przestojach lokali 3-izbowych.

Przydziały zbiorowe do kolonii IX odbyły się dwa: w marcu do pierwszej serii (96 mieszkań) i w listopadzie do drugiej serii (36 mieszkań).

Do przydziału marcowego rozpisanego w lutym dla 96 mieszkań IX kol. i dla mieszkań opróżnionych przez zmieniających w starych koloniach zgłosiło się 291 kandydatów, w czym 13 pracowników umysłowych do IX kol.

Komisja Kontrolująca zakwalifikowała do IX kol. 95 osób, w czym 5 pracowników umysłowych za zgodą T. O. R., 2 nowych robotników z Monopolu Tytoniowego i 2 — z Monopolu Spirytusowego. Ponadto 1 mieszkanie oddano jako służbowe dozorczy kolonii. Do innych kolonii zakwalifikowano 126 lokatorów na zamianę mieszkań i 70 nowych członków spoza Osiedla na przydział. 60 mieszkań w IX kol. zajęto w początku kwietnia, 36 mieszkań w drugiej połowie czerwca.

Do przydziału listopadowego zgłosiło się na mieszkania w IX kol. i inne po zamieniających lokatorach 171 kandydatów, w czym 108 dawnych lokatorów i 63 nowych członków. O mieszkania w kol. IX ubiegało się 66 osób. Komisja Kontrolująca dopuściła do IX kol. 36 członków, w tym 2 robotników z Monopolu Tytoniowego, 2 z Monopolu

Spirytusowego i 2 pracowników umysłowych. Mieszkania II serii zostały zajęte w początku grudnia 1938 r.

Przy obu przydziałach obowiązywała zasada, że do mieszkania 1½-izbowego małego (24m²) może wprowadzić się rodzina złożona najmniej z 2 osób, a najwięcej z 4, do 1½-izbowego większego (30 m²) złożona najmniej z 3 osób, a najwyżej z 5 osób, do 2-izbowego (36 m²) złożona najmniej z 3 osób, a najwięcej z 6 osób.

Wśród mieszkańców IX kol. jest 42 nowych członków robotników, 1 robotnik dozorca i 82 dawnych lokatorów robotników oraz 7 dawnych lokatorów pracowników umysłowych.





Osiedle na Żoliborzu

MIESZKAŃCY

Z mieszkań na Żoliborzu korzystało 1325 członków w charakterze lokatorów głównych, 10 członków podnajmowało pokoje sublokatorskie, 8 członków zajmowało wyodrębnione części mieszkań rozdzielonych na prawach drugich lokatorów, 10 członków mieszkało w lokalach służbowych. Razem więc z mieszkań w Osiedlu korzystało 1353 członków.

T abl. 18.

Użytkowanie mieszkań.

Kolonia	Lokale mieszkalne w Osiedlu				Użytk. jako mieszkania			Zajęte na cele gospod. i admin.	Wolne
	1 i 1½ i z b o w e	2 i 2½ o w e	3 i 4 o w e	Razem	nor malne	przy gosp i admin.	służ- bowe		
I	17	34	60	111	81	1	5	24	1
II	18	68	20	106	101	2	2	3	—
III	36	106	31	173	169	1	1	3	—
IV	71	98	82	251	244	1	1	4	2
V	59	100	24	183	180	1	1	1	1
VII	207	33	—	240	236	—	1	3	—
VIII	131	34	20	185	183	—	1	1	—
IX	75	57	—	132	131	—	1	—	—
Razem	614	530	237	1381	1325	6	13	39	4

Nieznacznie zmniejszył się stosunek liczbowy mężczyzn do kobiet: na 100 mężczyzn wypadało 141 kobiet (144 w r. 1937). Liczebność dzieci w Osiedlu, wyrażająca się w końcu roku sprawozdawczego stosunkiem 40 dzieci i młodzieży na 100 osób dorosłych, wróciła do normy r. 1936.

Tabl. 20. *Mieszkańcy Osiedla według płci i wieku.*

Kolonia	Osoby dorosłe		Dzieci i młodzież w/g wieku								Ogółem osób
			0—3		3—7		7—14		14—21		
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
I	82	129	3	3	7	3	11	14	17	11	280
II	96	154	3	9	5	12	19	14	22	28	362
III	159	274	13	8	14	9	30	24	20	28	579
IV	226	373	11	20	17	17	38	39	37	54	832
V	144	267	12	7	12	8	20	23	30	43	566
VII	195	273	19	13	15	20	33	23	24	35	650
VIII	153	240	9	8	6	6	27	22	25	38	534
IX	132	158	5	9	22	16	42	46	25	31	486
Razem	1187	1868	75	77	98	91	220	205	200	268	4289

Z innych danych ludnościowych zanotowano: 40 urodzin (50 w 1937 r.), 36 zgonów (31 w 1937 r.), 40 zmian stanu cywilnego (25 w 1937 r.).

Znaczny ruch mieszkańców, powstały przede wszystkim w związku z oddaniem do użytku IX kol., spowodował wzrost czynności meldunkowych. Dokonano mianowicie 4033 zameldowań i wymeldowań (2999 w 1937 r.), w tym 737 odnośnie pracowników domowych, 386 odnośnie osób czasowo przebywających. Sprostowań danych osobistych przeprowadzono 219.

Rzemiosła uprawiało w domach Spółdzielni na Żoliborzu 66 osób (58—w 1937 r.): 33 krawców i krawcowych, 2 bieliźniarki, 1 gorseciarka, 1 modystka, 1 kołdziarka, 2 trykociarki. 3 pończoszarki, 1 hafciarka, 7 szewców, 1 pracza, 1 chemik, 3 fryzjerów, 2 manikirzystki, 2 tapicerów, 2 stolarzy, 1 ślusarz, 1 zdun, 1 radiomechanik, 1 zegarmistrz, 1 introligatorka.

Oddzielne lokale na warsztaty zajmują nadal od kilku lat: 1 ślusarz, 2 stolarzy i 2 tapicerów.

Wolne zawody wykonywało: 5 lekarzy, 1 dentystka, 1 felczer, 4 akuszerki, 3 artystów (rzeźbiarzy i malarzy), 2 nauczycielki muzyki, 1 inżynier - instalator.

Współzycie sąsiedzkie i zachowanie przepisów korzystania z mieszkań było na ogół dobre. W wypadkach wykroczeń indywidualnych ingerencję przejmowali w swe ręce z reguły opiekunowie kolonijni. Na Komisję Dyscyplinarną wniesiono 24 spraw, w tym: 20 o awantury, 8 o zakłócenie spokoju sąsiadom, 2 o plotki, intrygi i wzajemne szykany, 3 o wypuszczanie bez opieki psów na dziedzińce, 3 o zaśmiecanie podwórza, 2 o zatargi między dorosłymi z powodu dzieci i wreszcie 9 spraw „dziecięcych“. W większości tych spraw Komisja usiłowała doprowadzić do pogodzenia zwaśnionych; rzadziej zapadały postanowienia bardziej rygorystyczne w skutkach (punkty karne), co w jednym wypadku spowodowało nawet skierowanie sprawy do sądu o eksmisję.

INKASO KOMORNEGO I OPŁAT ZA ŚWIADCZENIA

Wyplacalność lokatorów kształtowała się na poziomie 1937 r. z dalszą tendencją do obniżania się zaległości za komorne. W końcu roku 1938 r. nieuiszczone czynsze wyniosły około 18032 zł. (w r. 1937 18540 zł.).

W ciągu całego roku spośród 1325 lokatorów—osób fizycznych nienagannie płaciło 1159.

Wszystkie wypadki zalegania z komornym były rozpatrywane co miesiąc przez Komisję Dyscyplinarną.

Według rocznego zestawienia otrzymało punkty karne 191 lokatorów, w tym: 51 po 1 punkcie, 28 po 2 punkty, 33 po 3 punkty, 10 po 4 punkty, 13 po 5 punktów, 8 po 6 punktów, 4 po 9 punktów i 13 po 10 punktów.

W zwalczaniu niesumiennych płatników ciężar nacisku przesunięto na akcję uświadamiania przez Komisję Dyscyplinarną, oraz przez „Życie W. S. M.“. Rezultatem tej akcji jest stale zmniejszająca się liczba wnoszonych do

sądu pozwów: w 1936 r. — 66 spraw sądowych, w 1937 r. — 48, w 1938 r. — 36. Przymusowo na skutek lekceważenia obowiązków płatniczych wobec Spółdzielni wyproceedowało się z Osiedla 8 lokatorów (w 1937 r. — 12).

W akcji likwidacji zaległości rolę decydującą odgrywała — podobnie, jak w latach ubiegłych — współpraca ze Stow. „Szklane Domy“.

UTRZYMANIE PORZĄDKU I CZYSTOŚCI

Z zakresu ogólnych spraw porządkowych ujednostajniono sposób zawieszania szyldów, obniżając równocześnie opłaty za ogłoszenia na zewnątrz kolonii; unormowano sprawę wprowadzek, ograniczając godziny wnoszenia rzeczy do godz. 15-ej w miesiącach zimowych i 18-ej w miesiącach letnich; wreszcie zlikwidowano ostatecznie suszenie bielizny na strychach I kolonii.

Ogólnie ochrona Osiedla przed złodziejami i włóczęgami była dostateczna, mimo trudności w dozorze z powodu otwarcia dla umożliwienia komunikacji wewnątrz Osiedla także drugich bram. Zanotowano 1 okradzenie mieszkania, 3 usiłowania włamania w porę zauważone, oraz kilka włamań do piwnic. W większości wypadków sprawców wykryto i ujęto.

Klucze od bram posiadało 637 lokatorów (542 w 1937 r.): w I kol. — 43, w II — 35, w III — 66, w IV — 148, w V — 112, w VII — 117, w VIII — 67 i w IX — 49.

W utrzymaniu czystości wiele kłopotów przysparza sprawa wywozu śmieci. Usługi Zakładu Oczyszczania Miasta są bardzo kosztowne i niedostępne dla osiedli pracowniczych. Śmiecie wywozili gospodarze z Łomianek, użytkując je częściowo do użyźniania ziemi. Często jednak w okresie polnych robót i złych warunków atmosferycznych wywóz ulegał opóźnieniom.

Sposoby bardziej racjonalne, jak spalanie, nie są jeszcze możliwe ze względu na kosztowne inwestycje.

Oczyszczanie większości ulic wykonywał przymusowo Z. O. M. za wysoką opłatą 10.000 zł. rocznie, przekraczającą możliwości płatnicze Spółdzielni.

Czystość na klatkach schodowych została utrzymana na poziomie 1937 r. Usiłowania zmierzające do dalszej poprawy natrafiają na poważne przeszkody ze strony mieszkańców, którzy wbrew przepisom trzepią na klatkach i rzucają papiery i niedopałki papierosów.

W 400 mieszkaniach Samorząd Mieszkańców z pomocą zaangażowanej praktykantki przeprowadził kontrolę czystości, stwierdzając niejednokrotnie duże zaniedbania. Inspekcja ta na ogół została przyjęta przez gospodynie mieszkań żywcem i ze zrozumieniem.

Kontrola posiadanych przez lokatorów psów wykazała w całym Osiedlu 88 psów (87 w 1937 r.), w tym na I kol. — 9, na II — 10, na III — 19, na IV — 18, na V — 9, na VII — 12, na VIII — 8 i na IX — 3. Anten było zainstalowanych w Osiedlu 737 (w 1937 — 727). Choroby zakaźne stwierdzono w 14 wypadkach (w 1936 — 24, 1937 — 19), z tego szkarlatynę — w 12, tyfus — w 1 i odrę — w 1 wypadku.

REMONTY I KONSERWACJE

Roboty budowlane, remontowe oraz częściowo roboty inwestycyjne, omówione w rozdziale o działalności budowlanej, prowadzone były przez biuro remontowe Spółdzielni.

Ze względów budżetowych większe roboty rozkłada się równomiernie na cały okres sezonu budowlanego. W drugiej połowie roku sprawozdawczego w związku ze znacznym nasileniem robót budowlanych na rynku, a co za tym idzie — brakiem wykwalifikowanych sił wykonawczych, części robót przewidzianych w planie na rok 1938 nie można było wykonać.

W ten sposób budżet remontów i konserwacji w roku sprawozdawczym nie został całkowicie wykonany. Odrożono do roku następnego malowanie klatek schodowych kolonii V oraz zewnętrznych skrzydeł okiennych w koloniach I, II i III.

Z większych robót wykonanych w roku 1938 wymienić należy malowanie klatek schodowych w budynkach A

i B kolonii IV, remont pralni i kąpieliska, odnowienie części społecznej I kolonii oraz częściową wymianę dachu na budynku C IV kolonii. O pracy biura remontowego świadczy ilość zleceń wydanych poszczególnym rzemieślnikom, która wyniosła 7250 (w roku 1937 — 5585, w 1936 — 5065, w 1935 — 4725).

O wzrastającym w dalszym ciągu *bezpośrednim* kontakcie lokatorów z biurem remontowym mówi spadająca cyfra reklamacji w książce remontowej; zmniejszyła się ona w porównaniu z rokiem 1937 o 45 i wynosiła w roku sprawozdawczym 425.

Największa ilość reklamacji dotyczyła działania instalacji wodociągowo-kanalizacyjnych (123), następnie stolarki i okuć (92), działania centralnego ogrzewania (71), instalacji elektrycznych (33), robót zduńskich (29), instalacji gazowych (24). Reszta reklamacji (53) dotyczyła napraw anten, tynków, robót murarskich, zacieków i t. p. W porównaniu z latami poprzednimi stosunkowo mniej było reklamacji w sprawie ogrzewania, wskutek wykonania w sezonie letnim paru generalnych remontów instalacji (w kolonii II i IV).

W związku z oddaniem do użytku lokatorom nowych 132 mieszkań w IX kolonii, do której przeprowadzali się również dotychczasowi lokatorzy dawnych kolonii, zwiększyła się znacznie ilość odnawianych mieszkań.

Ogółem odnowiono 294 lokale, podczas gdy w 1937 roku 182; jest to wzrost o 62%.

Ponieważ przeprowadzki odbywały się przeważnie z mniejszych lokali, wzrost ten jest mniej widoczny, jeśli wziąć pod uwagę powierzchnie odnawianych mieszkań; tu wynosi on 39% — a mianowicie 10.906 m^2 w roku 1938 wobec 7.823 m^2 w roku 1937.

Przyjmowanie lokali odbywało się przy udziale przedstawicieli Samorządu Mieszkańców; Samorząd uczestniczył również w decydowaniu o wysokości obciążenia lokatorów.

Wysokość kosztów odnowienia, obciążających ustępującego lokatora, obliczano na podstawie kosztów remontu. Stawka zależna od długości czasu zajmowania loka-

lu ma tylko znaczenie orientacyjne. W 29 wypadkach obciążono lokatora poniżej sumy wynikającej ze stawki.

Tablica 21 przedstawia ilość odnowionych mieszkań według kolonii i wielkości.

Tabl. 21. *Statystyka odnowionych mieszkań.*

Kolonia	Odnowiono mieszkań w/g izb			Razem	Powierzchnia odnowionych mieszkań w m ²
	1—1½	2—2½	3 i więcej		
I	3	6	10	19	997
II	12	9	4	25	946
III	20	17	8	45	1783
IV	25	16	15	56	2362
V	10	18	3	31	1324
VII	66	6	—	72	1879
VIII	37	4	5	46	1615
Razem	173	76	45	294	10906

Według kwartałów odnowiono mieszkań:

w I — 35, II — 137, III — 70, IV — 52.

Można uznać, iż rachunek odnowienia mieszkań w roku sprawozdawczym został zrównoważony, gdyż przy wydatkach wynoszących 23.616.32 zł. i wpływach — 23.572.80 zł., niedobór wynosi zaledwie 43.52 zł.

Przeciętny koszt odnowienia na 1 m² wyniósł 2 zł. 16 gr., t. j. o 13 groszy taniej, niż w roku 1937.

Obroty magazynu, mimo tendencji ograniczenia jego roli, wzrosły równolegle do ilości robót i zamykają się sumą 11.812.68 zł. Remanent magazynu utrzymuje się od kilku lat na jednym poziomie.

WARSZTATY

W roku 1938 warsztaty zwiększyły zakres wykonywanych robót przez przejęcie od 1 kwietnia konserwacji instalacji elektrycznych, wykonywanych poprzednio przez Społeczne Przedsiębiorstwo Budowlane.

Warsztaty posiadały w roku sprawozdawczym następujące działy: instalacyjno - mechaniczny, ślusarski oraz elektrotechniczny.

Tabl. 22. *Roboty wykonane przez warsztaty W. S. M. w r. 1938.*

Konserwacja okuć	zł.	1.778.20
„ sieci wodociągowej	„	2011.86'
„ „ kanalizacyjnej	„	809.50
„ instalacji gazowej	„	1.435.77
„ „ elektrycznej	„	1.046.77
Remonty i konserw. kotł. i sieci centr. ogrzew.	„	6.146.99
„ „ pralni i kąpieliska, sali teatr. kinowej i ciepłarni	„	1.248.06
„ „ studni i filtrów na Żoliborzu	„	1.347.65
Roboty poprawkowe przy odnawianiu mieszkań	„	1.444.08
Remonty i konserwacje instalacji na Rakowcu	„	1.066.29
Wykonanie zaworów oszczędnościowych	„	3.404.85
Klucze	„	354.—
Anteny	„	868.—
Wykonanie nowych instalacji na Rakowcu (wykończenie hydroforni, montaż odżeleziacza, budowa podgrzewacza w kotłowni i t. p.)	„	2.759.41
Ogrodzenie II kolonii	„	844.90
Instalacje dodatkowe na Żoliborzu (wanny, umywalki i t. p.)	„	8.930.62
Nowe instalacje i roboty	„	5.379.45
Inne roboty	„	7.181.09
		<hr/>
	Razem	48.057.69

Personel warsztatów składał się ze starszego montera, 2 monterów, 3 ślusarzy, 2 elektrotechników oraz 3 uczniów-praktykantów.

Ponadto dwaj mechanicy zatrudnieni w pralni wykonywali w godzinach wolnych wszelkie roboty ślusarskie, jak klucze, zamki, okucia i t. p., odciążając w ten sposób budżet pralni.

Wartość wykonanych przez warsztaty w ciągu ostatnich lat robót wyniosła:

w r. 1935	zł. 21.026.51
„ 1936	„ 26.495.15
„ 1937	„ 40.542.57
„ 1938	„ 48.057.69

Podnieść należy, że w roku sprawozdawczym nastąpiło dalsze obniżenie cennika robót.

Wartość remanentu na dzień 31.XII 1938 r. wynosiła 7.497 zł.

WODA I ŚWIATŁO

Zużycie wody w roku 1938 — dzięki intensywnej konserwacji i przerobieniu części płóczek na zawory oszczędnościowe — spadło do wyjątkowo niskiego poziomu. W porównaniu z r. 1937 zużycie wody na lokal i mieszkańca spadło o 8,5%; w stosunku do r. 1932, spadek ten wyraża się 48,5% na lokal i 42,7% na mieszkańca.

Tabl. 23. *Zestawienie porównawcze zużycia i kosztu wody w latach 1932 — 1938.*

Lata	Zużycie wody w koloniach mieszkalnych w m ³	Koszt wody w koloniach mieszkalnych w złotych	Średnie zużycie wody rocznie w m ³		Średni koszt wody w złotych	
			na 1 lokal	na 1 osobę	na 1 lokal	na 1 osobę
1932	124.494	84.469.49	153.5	43.3	103.00	31.70
1933	122.088	82.261.75	109.0	31.9	74.10	21.50
1934	114.310	77.139.66	92.5	28.7	62.30	20.40
1935	112.874	76.134.72	91.3	27.3	61.63	18.43
1936	98.169	66.069.89	79.3	24.3	53.20	16.35
1937	106.528	69.427.14	86.3	27.0	56.15	17.60
1938*)	97.493	64.077.27	79.0	24.8	51.80	16.29

*) Bez IX kolonii.

Wyniki osiągnięte stają się wyraźniejsze, jeśli uwzględnimy, że corocznie zakładamy kilkanaście nowych wani i natrysków, które siłą rzeczy zwiększają — w sposób pożądany — zużycie wody.

Poza konserwacją instalacji wodociągowej, mającą na celu zmniejszenie nieproduktywnego zużycia wody, Warszawska Spółdzielnia Mieszkaniowa prowadzi starania o obniżenie ceny za wodę i zastosowanie specjalnych rabatów dla wody zużywanej przez osiedla robotnicze o takich i małych mieszkaniach.

Ze studni artezyjskiej w r. 1938 wydobyto 7.086 m³ wody, a więc mniej niż w r. 1937 (8915 m³). Przyczyną tego był prawie 4 miesiące trwający remont i przeróbka studni dla uzyskania zwiększonej wydajności, gdyż przy poprzedniej studni nie pokrywała nawet 50% zapotrzebowania. Po przeróbce studnia znacznie zwiększyła swoją wydajność i pokrywa obecnie około 80% potrzeb pralni, kąpieliska, kotłowni i Ośrodka Ogrodniczego.

Tabl. 24. *Zużycie prądu elektrycznego w r. 1938 na oświetlenie klatek schodowych i dziedzińców.*

Wyszczególnienie	Zużycie energii w KWh	Zużycie energii w KWh rocznie		
		na 1 lokal	na 1 mieszkańca	na 1 klatkę schodową
I kolonia	1.114	10.03	3.56	69.8
II „	1.316	12.42	3.15	146.3
III „	1.542	8.90	2.64	96.4
IV „	1.236	4.93	1.52	61.8
V „	975	5.33	1.65	61.0
VII „	1.050	4.37	1.56	70.1
VIII „	848	4.57	1.55	115.6
Całe Osiedle*	8.081	6.47	2.05	81.7

*) Bez IX kolonii.

W stosunku do roku 1937 nastąpiło dość znaczne zmniejszenie zużycia energii elektrycznej na oświetlenie klatek schodowych i dziedzińców. Największą oszczędność przyniosła I kolonia, gdzie zużycie energii elektrycznej spadło z 2939 KWh na 1114 KWh. Obniżenie zużycia światła na I kolonii należy zawdzięczać w pierwszym rzędzie zainstalowaniu jeszcze w połowie 1937 roku kolumbusów na kłatkach schodowych w miejsce zwykłych wyłączni-

ków pokrętnych. Rezultat będzie wraźniejszy, gdy porównamy zużycie energii elektrycznej na I kol. w roku 1938 z r. 1936. Oszczędność wyniosła 70%.

Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej nastąpiło — choć w mniejszym nieco stopniu — również i na innych koloniach (z wyjątkiem kolonii II i IV).

Ogólne zmniejszenie zużycia prądu w porównaniu z r. 1937 wyniosło 23.3%.

Średni koszt 1 KWh wyniósł wraz z opłatami stałymi 39.3 gr., podczas gdy w r. 1937 — 43.5 gr.

CENTRALNE OGRZEWANIE

Sezon ogrzewaniowy 1937/38 był wyjątkowo długi i dość mroźny, to też ilość dni ogrzewania wyniosła 212 (w sezonie 1934/35 — 200 dni, w 1935/36 — 192 dni, w 1936/37 — 206 dni).

Pomimo to uzyskano dalsze obniżenie kosztów ogrzewania.

Tabl. 25. *Wydatki na ogrzewanie centralne za okres ogrzewaniowy 1937/38.*

Wyszczególnienie	Centralne ogrzewanie		Eksploatacja kotła parowego w centralnej kotlewni	Razem
	z kotłowni centralnej	z kotłowni na I kolonii		
Administracja ogólna	5.000.—	500.—	500.—	6.000.—
Wynagrodzenie pracown.	14.313.04	2.500.—	2.700.—	19.513.04
Węgiel i koks	39.682.61	14.500.—	1.500.—	61.682.61
Energia elektryczna	7.453.54	32.63	500.—	7.986.17
Remonty i konserwacje:				
a) w kotłowni	4.280.64	265.50	600.—	5.146.14
b) sieci	1.258.26	474.35	800.—	2.532.61
Inne wydatki	1.904.18	150.—	150.—	2.204.18
Razem	73.892.27	18.422.48	12.750.—	105.065.75

Koszty eksploatacji kotła parowego obejmowały wydatki związane z produkcją pary dla potrzeb pralni, kąpieliska, sali kinowej i t. p.

W wydatkach centralnego ogrzewania z centralnej kotłowni mieszczą się również koszty ogrzewania IX kolonii

w okresie budowy dla umożliwienia wykonywania w zimie robót wykończeniowych; koszty te wyniosły zł. 3.240; stąd otrzymujemy koszt ogrzewania mieszkań z centralnej kotłowni w wysokości zł. 80.652.27.

Powierzchnia użytkowa ogrzewanych lokali nie uległa zmianie (ogrzewanie mieszkań w IX kol. weszło w rachubę dopiero pod koniec okresu ogrzewaniowego). Wynosiła, ona dla lokali ogrzewanych z centralnej kotłowni w sez. 1937/38 — 46.360 m², ogrzewanych z kotłowni w I kolonii 6.893 m² — razem 53.255 m².

Koszt ogrzewania 1 m² pow. użytkowej z centralnej 1937/38 — 46.3630 m², ogrzewanych z kotłowni w I kolonii zł. 2.67.

Tabl. 26. *Rezultaty gospodarki w centralnej kotłowni.*

Wyszczególnienie	Sezony ogrzewaniowe							
	30/31	31/32	32/33	33/34	34/35	35/36	36/37	37/38
Ogólny koszt ogrzewania w zł. na 1 m ² pow. użytkowej	4.22	3.37	2.90	2.82	2.49	2.06	1.72	1.52
Ogólny koszt ogrzewania w % na 1 m ² pow. użytkowej	247%	222%	191%	186%	164%	136%	113%	100%
Koszt węgla w złotych na 1 m ² pow. użytkowej	2.88	2.35	1.94	1.94	1.52	1.27	0.95	0.82
Koszt węgla w % na 1 m ² pow. użytkowej	351%	287%	237%	237%	186%	155%	116%	100%

W poprzednim sezonie (1936/37) koszt ogrzewania z centralnej kotłowni wyniósł zł. 1.72; osiągnięto więc dalsze obniżenie kosztów o około 13%. Koszt ogrzewania w I kolonii, gdzie zainstalowane żeliwne kotły opalane koksem nie pozwalają na bardziej ekonomiczną gospodarkę, uległ nieznacznejwyżce z przyczyn poprzednio podanych, a mianowicie w sez. ogrz. 1936/37 wyniósł zł. 2.61, w sez. 1937/38 — zł. 2.67; nastąpił więc wzrost

wydatków o 2,3%, który odpowiada zwiększonej w stosunku do poprzedniego sezonu ilości dni ogrzewania.

Średni koszt ogrzewania 1 m² pow. użytkowej w całym Osiedlu Żoliborskim wyniósł zł. 1.67; w porównaniu z sezonem 1936/37 (zł. 1.84) nastąpiła obniżka kosztów ogrzewania o 10%.

Obniżenie to możemy uważać za dalszy postęp w usprawnieniu gospodarki centralnego ogrzewania.

Dokonane w okresie międzyogrzewaniowym przeróbki instalacji spowodowały polepszenie stanu sieci ogrzewaniowej z wyjątkiem IV kolonii, w której przeróbki instalacji mają być dokonane dopiero w lecie r. 1939. Wydaje się, że przy obecnym stanie instalacji dalsze obniżanie kosztów ogrzewania byłoby niezmiernie utrudnione i jedynie projektowana rozbudowa kotłowni z wykonaniem własnej siłowni (stacji elektrycznej) pozwoliłaby na dalsze efektywne obniżenie kosztów ogrzewania.

Ogółem w sez. 1937/38 spalono w centralnej kotłowni 2035,5 ton miału węglowego, z czego 1750 na centralne ogrzewanie.

W I kolonii spalono 246 ton koksu i 11 ton węgla.

Personel zatrudniony przy centralnym ogrzewaniu składał się z mechanika, 4 palaczy oraz 3 pomocników sezonowych, zatrudnianych w miarę potrzeby.

PRALNIA I KĄPIELISKO

W roku 1938 przeprano w *pralni centralnej* 63.517 kg. bielizny. W porównaniu z rokiem 1937 nastąpił nieznaczny wzrost (o 1,5%).

Średnia ilość przepieranej bielizny na 1 mieszkańca Osiedla wyniosła 16.1 kg. wobec 15.9 w roku poprzednim.

Jak z zestawienia w tabl. 27 wynika, daje się zaobserwować spadek frekwencji gospodyń i pomocniczek domowych na korzyść praczek zawodowych i Pierwszej Pralni Spółdzielczej.

Tabl. 27. Zestawienie porównawcze użytkowania pralni.

Wyszczególnienie	Ilość prań w %					Przeprano w % w stosunku do ogólnej ilości białizny				
	1934	1935	1936	1937	1938	1934	1935	1936	1937	1938
Gospodynie	34	25	25	25	22	28	19	23	18	16
Pomocnice domowe	37	41	38	33	32	36	40	37	31	29
Pracznki zawodowe	15	21	24	30	33	14	22	24	30	33
Pierwsza Pralnia Spółdzielcza	11	7	8	9	10	18	15	15	17	18
Inne instytucje i osoby	3	6	5	3	3	4	4	1	4	4

Pralnia była czynna 165 dni (w r. 1937 — 161 dni) t. j. przeciętnie 13.7 dni w miesiącu. Ilość ogólna prań w ciągu roku wyniosła 3.462 (w roku 1937 — 3.386), t. j. prało w miesiącu przeciętnie 288 osób. Dziennie przepierano 386 kg. białizny; na osobę dziennie przypadało 18.4 kg.

Przeprano białizny białej—50.117 kg., kolorowej 13.400 kg; razem 63.517 kg. (z czego Pierwsza Pralnia Spółdzielcza 11.076½ kg.).

Wymaglowano białizny upranej w pralni 13.450 wałków, białizny upranej poza pralnią 2600 wałków.

W roku 1938 wykonano gruntowny remont lokalu i urządzeń pralni, zainstalowano dwa wentylatory, wykonano lamperię olejną na klatce schodowej, przerobiono kanalizację oraz wyłożono ścianę przy podgrzewaczach krochmalu trwałą terrakotą.

W kąpielisku nastąpił pewien wzrost frekwencji z 14.766 kąpeli w r. 1937 na 15.612 w roku sprawozdawczym — t. j. o około 5.7%.

Ponieważ w Osiedlu około 25% lokatorów posiada wanny, wobec tego wypada na mieszkańca średnio około 5—6 kąpeli rocznie. Jest to liczba bezwzględnie niska. Przyczyny tego stanu są prawdopodobnie następujące: ciągle jeszcze niedostateczne uświadczenie części mieszkańców w zakresie higieny, zbyt szczupłe rozmiary kąpieliska,

które szczególnie w dniu przedświąteczne jest przepelnione i wreszcie stosunkowo wysoka cena za kąpiele w waninach, co powoduje, że z wanien korzystają przeważnie robotnicy posiadający bezpłatne kąpiele wydawane przez fabryki na podstawie umów z W. S. M. (w r. 1938 wydano wanien dla członków 1.618, dla obcych 308, razem 1.926, natomiast wanien na podstawie t. zw. biletów kredytowych 4.628).

Natrysk dla członków kosztował 30 gr., wanna 80 gr.

Tabl. 28. *Zestawienie porównawcze pracy kąpieliska.*

L A T A	Ilość wydanych wanien	Ilość wydanych natrysków	Razem ilość wydanych kąpeli	Średnia ilość mieszkańców w ciągu roku	Ilość kąpeli w centralnym kąpielisku przypadająca na 1. mieszkańca Osiedla
1932	7.040	4.305	11.345	3.206	3.46
1933	6.022	6.365	12.387	3.827	3.24
1934	7.140	6.353	13.502	3.992	3.38
1935	6.269	7.327	13.596	4.130	3.29
1936	6.742	8.259	15.001	4.028	3.72
1937	6.142	8.424	14.766	3.940	3.75
1938	6.554	9.058	15.612	3.940	3.96

W. S. M. ponawia w dalszym ciągu starania o uzyskanie kredytów na rozbudowę kąpieliska i budowę łaźni parowej, gdyż taka rozbudowa przyczyni się niewątpliwie do wzrostu frekwencji kąpiących się.

Kąpielisko było czynne 230 dni czyli przeciętnie 19 dni w miesiącu.

Odsetek kąpiących się robotników, korzystających z biletów bezpłatnych, wydanych im na mocy umowy ze Spółdzielnią przez zakłady pracy co roku wzrasta i wyniósł w roku 1938 — 45%.

W roku sprawozdawczym Spółdzielnia miała umowy na kąpiele kredytowe z następującymi zakładami pracy: Wytwórnie Nr. I i II Polskiego Monopolu Tytoniowego, Dyrekcja Tramwajów i Autobusów Miejskich, Gazownia Miejska, Państwowa Fabryka Sprawdzianów, Państwowe Zakłady Lotnicze na Okęciu i na Paluchu oraz Polskie Linie Lotnicze „Lot“.

OŚRODEK OGRODNICZY

Rok 1938 w życiu Ośrodka był dalszym etapem w rozwoju gospodarki, produkcji i organizacji wewnętrznej, mimo, iż warunki lokalowe, terenowe i zasoby finansowe były bardzo skromne.

Przybywanie nowych dziedzińców, coraz większe zainteresowanie Żoliborza Ośrodkiem, jako placówką zaspakajającą potrzeby ogrodnicze nie tylko od strony handlowej, szerzenie wiedzy ogrodniczej przez udzielanie porad i prowadzenie „sanatorium roślinnego” — automatycznie zwiększa zakres działalności Ośrodka.

Obrazem tego będą sumy bilansów zamknięcia z ostatnich 6 lat (w złotych):

1933	1934	1935	1936	1937	1938
4.908	14.144	23.515	32.171	34.317	46.203

Nowe roboty Ośrodka Ogrodniczego w roku sprawozdawczym były następujące:

1) Urządzenie dziedzińców trzeciej serii na Rakowcu o pow. około 5000 m² za łączną sumę 4.495.13 zł. W tym materiały roślinne i nasiona traw wyniosły 2.175.28 zł., inne materiały — 691.40 zł., robocizna z nadzorem — 1.628.45 zł. Jeden m² całkowitego urządzenia kosztował ok. 90 gr.

2) Na Żoliborzu wykończono część dziedzińca II kol. od ul. Teodora Toeplitza za sumę 244.20 zł.

3) Dziedziniec kol. IV, wypalony przez niedostateczne polewanie w czasie upałów, był nawożony, przekopany i przygotowany do wysiewu wiosennego trawy.

4) Kol. VIII otrzymała inwestycje ogrodnicze za sumę 414.70 zł.

5) Rozpoczęto obsadzanie rabat na koloniach różami, jako roślinami ładniejszymi i trwalszymi. Oba Osiedla otrzymały ponad 800 sztuk róż.

Dział sprzedaży Ośrodka w ostatnich latach znacznie się powiększył. Oto porównanie dochodów (w złotych):

1933	1934	1935	1936	1937	1938
2.364	6.183	6.453	10.639	14.487	18.703

OŚRODEK OGRODNICZY W. S. M.



Nasz Ośrodek Ogrodniczy zaspokaja potrzeby ogrodnicze nie tylko W. S. M., ale także znacznej części spółdzielczego Żoliborza.

W celu ustalenia norm w wycenianiu pracy i materiału oraz usprawnienia sprzedaży opracowano i wydrukowano 2 cenniki: jeden roślin, materiałów sprzedawanych w ogrodzie oraz cen przesadzania i przechowania w „pensjonacie roślinnym“; drugi dotyczący prac wykonywanych poza Osiedlami W. S. M. w ogródkach i spółdzielniach na Żoliborzu.

Zwrócono uwagę na opłacalność produkowanych roślin. Niektóre zredukowano do minimum, inne powiększono znacznie, wprowadzając odmiany nowsze i cenniejsze. Gospodarka planowa pozwoliła wyzyskać teren i budynki we właściwy sposób. W cieplarniach o pow. około 215 m² znajdowało się w końcu roku sprawozdawczego 3.600 sztuk roślin doniczkowych, t. j. na jedną roślinę przypada 0,06 m², bez odliczenia przejść i innych wolnych przestrzeni.

Pod koniec roku sprawozdawczego dostawiono przybudówkę wzdłuż cieplarni sposobem gospodarczym, posługując się częściowo materiałem już posiadanym jak okna, cegły, gruz.

W r. 1938 sprzedano roślin doniczkowych za 6.958.35 zł., rozsąd i innych roślin za 1.962.25 zł., kwiatów ciętych za 3.210.25 zł., ziemi i doniczek za 1.542.20 zł., przesadzanie dało 866.95 zł., przechowanie 911.65 zł., urządzenie ogródków z materiałem i robocizną 1.716.80 zł., dekoracja lokali i różne drobne 680.50 zł.

Doknano zakupów za 11.340 zł., czyli przeciętnie 1.64 zł. na 1 zakup. Zwiększenie wartości zakupu było spowodowane podniesieniem jakości i wartości produkowanych roślin.

W „sanatorium roślinnym“ na leczeniu i przechowaniu znajdowała się niemal identyczna liczba roślin, jak w roku 1937: palm 247 szt., araukarii 61 szt., różnych 651 szt., razem 659 sztuk.

Ogród szkolny był prowadzony na zasadach współpracy z R. T. P. D., tak jak w latach ubiegłych. Powiększono ilość narzędzi i urządzono oddzielne narzędziarnie dla dzieci i robotników.



Osiedle na Rakowcu

W roku sprawozdawczym ilość lokali w Osiedlu nie uległa zmianie. Nastąpiły natomiast pewne zmiany co do przeznaczenia lokali. Zwiększyła się mianowicie ilość lokali użytkowanych na mieszkania z 288 na 292, wskutek likwidacji fryzjerni oraz wynajęcia reszty pokoiów kawalerskich w budynku społecznym.

Skład lokatorów według grup zawodowych w końcu roku 1938 był następujący:

Robotnicy przemysłowi	162	—	54,7%
Robotnicy komunikacyjni	80	—	27,0%
Inni robotnicy	14	—	4,7%
Pracownicy instytucji społecznych	12	—	4,1%
Inni pracownicy umysłowi	13	—	4,4%
Emeryci, rzemieślnicy i inni	15	—	5,1%

Razem 296 —100,0%

W powyższym zestawieniu uwzględnieni zostali 4 mieszkańcy — członkowie W. S. M., nie będący lokatorami głównymi: 1 pracownik mieszkający służbowo i 3 członkowie rodzin.

Liczba mieszkańców Osiedla zwiększyła się w stosunku do 1937 r. o 31 osób i wynosiła pod koniec roku sprawozdawczego 1.101 osób.

Tabl. 29. *Mieszkańcy Osiedla na Rakowcu.*

Budynek	Lokatorzy główni	Członkowie ro- dzin lokatorów	Sublokatorzy członkowie W. S. M.	Członkowie rodzin sublokatorów	Kwami i czaso- wo przebywa- jące osoby	Pomoc domowa	Mieszkańca służbowo		Razem
							Człon- kowie WSM	Człon- kowie rodzin	
A.	48	135	1	—	3	2	—	—	189
B.	48	124	—	—	4	2	—	—	178
C.	45	119	—	—	—	—	—	2	166
D.	48	133	—	—	2	2	—	—	185
E.	47	133	—	—	5	2	—	—	187
F.	48	132	—	—	2	1	—	—	183
G.	8	—	—	—	—	—	1	4	13
Razem . .	292	776	1	—	16	9	1	6	1101

Zestawienie mieszkańców według płci i wieku wykazuje dalsze zwiększenie się liczby mężczyzn. Podczas gdy w 1936 roku na 100 mężczyzn przypadło 112 kobiet, a w 1937 r. 110, to w 1938 r. już tylko 108. Stosunek dzieci do dorosłych pozostał bez zmiany i wynosi 66 dzieci na 100 osób dorosłych.

Tabl. 30. *Mieszkańcy Osiedla w/g płci i wieku.*

Budynek	Osoby dorośle		Dzieci i młodzież w/g płci i wieku								Ogółem osób
			0 — 3		3 — 7		7 — 14		14 — 21		
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
A.	53	62	2	5	11	7	7	15	9	18	189
B.	53	59	6	3	5	11	14	11	10	6	178
C.	48	53	1	4	10	5	14	11	9	11	166
D.	50	60	4	4	3	8	21	16	4	15	185
E.	53	56	7	7	6	2	12	19	13	12	187
F.	48	57	10	4	10	7	20	12	9	6	183
G.	5	6	—	—	—	—	1	1	—	—	13
Razem	310	353	31	27	45	40	89	85	54	68	1101

OSIEDLE W. S. M. NA RAKOWCU.



POWIERZCHNIA TERENÓW (Nr. Hip. 9399)

Tereny własne W. S. M.	— —	12.579 m ²
Tereny dzierżawione	pod ogródki dziecięce	8.560 m ²
" "	pod ogródki dziecięce	7.000 m ²

Przeciętny stan zaludnienia mieszkań wynosił 3.77 osób na mieszkanie. W 9 mieszkaniach mieszka po 1 osobie, w 42 po 2 osoby, w 71 po 3, w 96 po 4, w 51 po 5, w 21 po 6, w 2 po 7 i w 2 po 8 osób.

Z tabl. 31 wynika, że 4 mieszkania były wybitnie przeludnione, gdyż na 1 osobę wypadało w nich mniej niż 5 m² pow. użytkowej.

Najwięcej (167) było mieszkań, w których powierzchnia użytkowa wynosiła od 5 do 10 m² na osobę.

Tabl. 31. *Mieszkańcy Osiedla na Rakowcu w/g ilości powierzchni użytkowej lokalu na osobę.*

Wyszczególnienie	Liczba mieszkań w których na jednego mieszkańca przypada powierzchni					Kazem mieszkań uwzględnionych
	ponad 20 m ²	15—20 m ²	10—15 m ²	5—10 m ²	do 5 m ²	
Całe Osiedle	2	46	75	167	4	294
<i>w odsetkach</i>	0,7	15,6	25,5	56,9	1,3	100,0
w/g budynków:						
A.	—	8	10	29	1	48
B.	—	8	14	26	—	48
C.	—	8	11	27	—	46
D.	—	7	10	30	1	48
E.	—	5	11	31	—	47
F.	1	6	15	24	2	48
G.	1	4	4	—	—	9
w/g typ. mieszk.						
1-izbowe	1	4	3	—	—	8
1½ „	1	42	71	167	4	285
2½ „	—	—	1	—	—	1
	Liczba mieszkańców w/g podanych wyżej warunków zamieszkania					
mieszkańców	2	88	221	760	30	1101
<i>w odsetkach</i>	0,2	8,0	20,1	69,0	2,7	100,0

Ruch mieszkańców w roku sprawozdawczym był następujący: 5 osób przeprowadziło się do innych lokali, 3 osoby przeprowadziły się do Osiedla Zoliborskiego, 4 osoby

wyjechały z Warszawy, 5 osób zlikwidowało samodzielne mieszkania, 2 wyprowadziły się do centrum miasta, 3 mieszkania zwolniono z innych przyczyn.

W 1938 r. dokonano ogółem 374 czynności meldunkowych, w czym zameldowań na zamieszkanie 97, wymeldowań 99; zameldowań na pobyt czasowy 23, wymeldowań 16; urodzeń 19, zmian stanu cywilnego 16, sprostowań 38, zgłoszeń pracownic domowych 27, wymeldowań pracownic domowych 23, zameldowań o wyjeździe czasowym 3, powrotów z czasowego wyjazdu 2, zgonów 11.

Psów w Osiedlu było zarejestrowanych 12 u 11 lokatorów. Klucze posiada 162 lokatorów. Anteny radiowe posiada 157 lokatorów, czyli o 47 więcej, niż w roku 1937.

Wypadków chorób zakaźnych zanotowano 4, w czym dyfterytu 2, szkarlatyny 1 oraz krupu 1.

Zanotowano tylko 1 wypadek kradzieży.

Wyplacalność komornego utrzymała się na poziomie roku 1937. Zaległości na dzień 31.XII.1938 r. wynosiły 1.325.50 zł. (w 1937 — 1.330.20 zł.).

Upomnień o zapłatę komornego wysłano 710, a więc o 30 mniej, niż w roku 1937.

Stan czystości i porządku polepszył się wskutek powiększenia personelu sprzątającego. Do sprzątania dwóch domów mieszkalnych zaangażowano specjalną pracownicę. Również do sprzątania budynku społecznego przyjęto dodatkowo pracownicę.

W roku sprawozdawczym wykonano szereg remontów, napraw oraz innych robót konserwacyjnych i uzupełniających w Osiedlu. Część tych robót wykonano sposobem gospodarczym, część wykonały S. P. B. i warsztat mechaniczny W. S. M. z Żoliborza. Personel roboczy pomocniczy przy tych robotach rekrutował się spośród mieszkańców Osiedla.

Wykonane zostały następujące roboty w budynkach A, B, C i D: reperacja murów ogniowych, kominów, tynków zewnętrznych i wewnętrznych na klatkach schodowych; naprawa płytek cementowych; odnowienie kiejowe 2 klatek schodowych i 12 korytarzy (w budynkach A i B); malowanie olejne 10 drzwi wejściowych; wzmocnienie ba-

lustrady na klatkach schodowych kątownikami i naprawa 3 trepów; wzmocnienie sztyc antenowych i zmiana przedzewiałych linek antenowych; reperacja dachów.

W budynkach trzeciej serii (E i F) wykonano ocieplenie ścian szczytowych w 3 mieszkaniach; założenie tablic z ogólną listą lokatorów; założenie 4 sprężyn Yale do drzwi wejściowych; zamiana zamków u drzwi piwnicznych na zatrzaski i dorobienie 100 kluczy.

Na dziedzińcach wykonano następujące roboty: wymiana potłuczonych płytek chodnikowych oraz ułożenie nowych chodników na przestrzeni 100 m²; zrobienie z betonu 42 miski — deszczówki wraz z kanałami odpływowymi przy ścianach szczytowych; zainstalowanie 6 ławek na słupkach betonowych; wybudowanie ustępu ogólnego; pomalowanie 7 ławek i żelaznej balustrady przy sklepie „Gospody Spółdzielczej“.

Poza tym odnowiono 19 mieszkań o ogólnej powierzchni 547 m² oraz wykonano 589 różnych drobnych napraw.

Wskutek ciągłych naszych interwencji Zarząd Miejski rozpoczął w roku sprawozdawczym roboty przy odwodnieniu terenu W. S. M., zalewanego stale przez podnoszenie się lustra wody w pobliskim stawie „Agrilu“ w czasie roztopów. Również doprowadzono do Osiedla kanał ściekowy.

Jedną z największych trudności Administracji Osiedla jest rozwiązanie sprawy pracowników technicznych, a tym samym i należytej obsługi technicznej Osiedla. Trudność ta znajduje pewne uzasadnienie w obiektywnej sytuacji Osiedla. Osiedle jest za małe, aby mogło posiadać oddzielnego elektromontera, ślusarza, hydraulika, palacza. Z drugiej jednak strony trudno było znaleźć pracowników wszechstronnie przygotowanych.

W roku sprawozdawczym prawie całkowicie wykończony został budynek społeczny. Otynkowano go z zewnątrz, pomalowano wewnątrz, wybudowano stałe schody przy lokalu R. T. P. D. i t. p. Prace nad przystosowaniem schronu na lokal pralni (susznia) rozpoczęte zostały w końcu 1938 roku.

Z *pralni* korzystało 203 osoby (w 1937 — 171). Ogółem przeprano 2.354 kg. bielizny.

W *kąpielisku* zanotowano kąpiele ogółem 6.529; przeciętnie zatem wypada 1 kąpiel na mieszkańca Osiedla co 2 miesiące.



W biurze Administracji Osiedla W. S. M. na Rakowcu.

W pralni i kąpielisku istniało szereg niedomagań: szczupłość lokalu pralni i stąd zbytne przepełnienie, brak dostatecznej ilości gorącej wody, mała susznia.

Boiska sportowe częściowo zostały zbudowane: wyrównano teren pod boisko siatkówki i koszykówki, przy czym teren pod siatkówkę został wygruntowany. Pozostała do wykonania nawierzchnia tych obydwu boisk. Nale-

ży podkreślić, że całość pracy przy boiskach została wykonana społecznym wysiłkiem mieszkańców Osiedla, zwłaszcza młodzieży.

W ogródkach działkowych ulepszono stan alej i wysadzono je drzewami ozdobnymi. Również posadzono drzewa ozdobne dookoła ogródków. Razem posadzono 125 sztuk drzew. Dużym kłopotem w ogródkach był brak odpowiednio wydajnej studni.





Samorząd Mieszkańców Osiedla

OSIEDLE NA ŻOLIBORZU

Samorząd Mieszkańców Osiedla na Żoliborzu odbył w ciągu swej kadencji 10 posiedzeń. Poza opiekunami kolonijnymi brali udział w posiedzeniach przedstawiciele Rady Nadzorczej i Zarządu W. S. M., kierownicy poszczególnych referatów i działów pracy oraz delegaci instytucji działających na terenie W. S. M.

Przedmiotem obrad Samorządu były codzienne sprawy gospodarcze i wychowawcze Osiedla. Dzięki obecności kierowników poszczególnych działów pracy i przedstawicieli instytucji wszelkie reklamacje mogły być z miejsca wyjaśniane lub notowane i oddawane do załatwienia.

Celem usprawnienia prac opiekunów kolonijnych Samorząd przedyskutował i postanowił wprowadzić w życie projekt ogłoszenia na specjalnych tablicach zakresu spraw, którymi opiekunowie winni się zajmować, oraz miejsca i godzin przyjęć opiekunów. Równocześnie i w związku z tym ustalono, by dyżury opiekunów odbywały się w specjalnych lokalach dyżurnych, wyposażonych w odpowiednie urządzenia, materiały, instrukcje i literaturę propagandową.

Sprawnie funkcjonowały trzy Komisje Samorządu Mieszkańców Osiedla: Kontroli Czystości, Remontowa i Dyscyplinarna. Komisja Gospodarcza wykazała niestety małą sprawność.

Komisja Dyscyplinarna odbywała swe posiedzenia regularnie co miesiąc, rozpatrując sprawy o niepłacenie komornego, o naruszanie porządku przez dorosłych, o naruszanie porządku przez dzieci. Jeśli chodzi o niepłacenie komornego, to Komisja wyznaczyła 191 lokatorom ogółem 679 punktów karnych, a do 233 lokatorów wystosowała napomnienia pisemne; zaległości komorniane za 947 miesięcy zostały usprawiedliwione. W sprawach naruszania porządku przez dorosłych Komisja osiągnęła bardzo pozytywne rezultaty i wyrobiła sobie wśród mieszkańców wysoki autorytet. Sprawy naruszania porządku przez dzieci rozpatrywane były przy pomocy fachowej specjalistki - psychologa.

OSIEDLE NA RAKOWCU

Do najważniejszych kwestii, które Samorząd Mieszkańców na Rakowcu stale absorbowały, należały sprawy porządku i czystości w Osiedlu. Drugą ważną sprawą były niedomagania w pralni i kąpielisku. Wreszcie Samorząd współdziałał w pracy kulturalno - oświatowej oraz interweniował w sprawach dotyczących współżycia mieszkańców i organizacji, działających na terenie Osiedla.

Samorząd żywo interesował się stanem dróg, wiodących do Osiedla oraz sprawą komunikacji Osiedla z centrum miasta. W związku z tym wysłana została delegacja mieszkańców do Dyrekcji Tramwajów i Autobusów Miejskich z odpowiednim memoriałem, sprawa ta jednak nie została dotąd definitywnie uregulowana.

Komisja Dyscyplinarna zbierała się 10 razy. Rozpatrzyła ona 358 spraw o zaległości komorniane, wyznaczając oprócz napomnień ustnych i pisemnych 74 punkty karne; 176 wypadków zaległości uznano za usprawiedliwione. Poza tym Komisja rozpatrzyła 13 spraw za przekroczenie przepisów o korzystaniu z mieszkań oraz skierowała 1 sprawę do Sądu W. S. M.

Członkowie Samorządu stale współpracowali z Administracją, komunikując jej o bolączkach, niedomaganiach i potrzebach w Osiedlu oraz dając takie czy inne propozycje usunięcia tych niedomagań.

POMOC DORAŻNA

Administracją Funduszu Dorażnej Pomocy zajmowało się Stow. „Szkłane Domy“, kierując akcją przy współudziale Samorządu Mieszkańców.

Świadczenia z Funduszu obejmowały dożywianie dzieci i długoterminowe pożyczki na tak zw. zniżki komorniane, bezzwrotne jednorazowe świadczenia w naturze i pomoc lekarską.

Ogółem wykorzystano zniżki komorniane 46 osób na kwotę zł. 1.651.05.

Tabl. 32. Wykorzystanie zniżek z Funduszu Dorażnej Pomocy.

Wysokość zniżki w %	P r a c o w n i c y				R a z e m	
	Fizyczni		Umysłowi		Ilość	Suma
	Ilość	Suma	Ilość	Suma		
7,5	3	43.35	2	127.30	5	170.65
12,5	4	100.65	1	6.—	5	106.65
15,0	5	109.70	4	139.55	9	249.25
20,0	2	159.85	4	91.75	6	251.60
25,0	1	15.75	2	89.50	3	105.25
30,0	2	52.85	2	76.65	4	129.50
35,0	5	88.20	3	308.75	8	396.95
40,0	1	26.60	1	48.—	2	74.60
45,0	2	67.55	2	99.05	4	166.60
Razem	25	664.50	21	986.55	46	1651.05

W roku sprawozdawczym nie wykorzystano całkowitej sumy przyznanej na zniżki komorniane, gdyż większość mieszkańców korzystających z Funduszu Dorażnej Pomocy otrzymała tanie mieszkania w IX kolonii. W stosunku do roku 1937 suma wykorzystanych zniżek komornianych zmniejszyła się o zł. 7.553.65.

Komisja Doraźnej Pomocy odbyła 6 posiedzeń i rozpatrzyła 72 podania. Odrzuciła 2 zgłoszenia ze względów regulaminowych.

54,4% korzystających ze zniżek stanowili pracownicy fizyczni, 45,6% — pracownicy umysłowi — wszyscy zarabiający poniżej 250 zł. miesięcznie.

Tabl. 33.

Zniżki komornego w roku 1938.

Wypłacono w %	Lokatorzy według wielkości mieszkań i sumy przyznanych zniżek								R a z e m	
	1 izbowe		1½ izbowe		2 izbowe		2½ izbowe		Ilość	suma
	Ilość zniżek	suma	Ilość zniżek	suma	Ilość zniżek	suma	Ilość zniżek	suma		
7,5	—	—	4	113.05	1	57.60	—	—	5	170.65
12,5	3	29.55	2	77.10	—	—	—	—	5	106.65
15,0	—	—	7	183.50	2	65.75	—	—	9	249.25
20,0	—	—	4	153.40	1	61.—	—	—	6	251.60
25,0	1	15.75	2	89.50	—	—	1	37.20	3	105.25
30,0	2	52.80	1	56.55	1	20.15	—	—	4	129.50
35,0	—	—	5	129.60	3	267.35	—	—	8	396.95
40,0	1	26.60	1	48.—	—	—	—	—	2	74.60
45,0	2	70.65	1	45.65	1	50.30	—	—	4	166.60
Ogółem	9	195.35	27	896.35	9	522.15	1	37.20	46	1651.05

Dożywianie dzieci prowadzone było przez R. T. P. D. Oddział na Żoliborzu.

Na pomoc lekarską dla nieubezpieczonych przyznano zł. 690.20, na świadczenia w naturze dla bezrobotnych zł. 469.70. W 38 wypadkach Stow. „Szkłane Domy“ świadczyło na rzecz swych członków, wykorzystując §§ 8 i 9 Regulaminu Akcji Doraźnej Pomocy (jednorazowe świadczenia doraźne w naturze i pomoc lekarska). Na pomoc dentystyczną, prowadzoną przez R. T. P. D. dla dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym, asygnowano 351 zł.

FUNDUSZ SPOŁECZNO - WYCHOWAWCZY

Podobnie, jak w latach ubiegłych, z Funduszu Społeczno - Wychowawczego finansowana była działalność wychowawcza, kulturalno - oświatowa i w pewnej mierze propagandowa na terenie Osiedli W. S. M. Dysponowanie finansami oraz ustalanie planu i koordynowanie pracy społeczno - wychowawczej, a zarazem kontrolowanie działalności poszczególnych instytucyj i placówek z punktu widzenia zaspakajania przez nie potrzeb kulturalno-oświatowych mieszkańców Osiedli W. S. M. — spoczywało w rękach Zarządu Funduszu.

W skład Zarządu Funduszu wchodził: z ramienia władz W. S. M. — St. Szwalbe jako przewodniczący, P. Gajewski i St. Tołwiński; z ramienia „Szklanych Domów“ — A. Próchnik; z ramienia R. T. P. D. (Oddział na Żoliborzu) — M. Zdanowska; sekretariat prowadził E. Freyd, a po jego ustąpieniu od września 1938 r. J. Hochfeld.

Zarząd odbył w ciągu roku sprawozdawczego 3 posiedzenia. Przedmiotem obrad posiedzeń Zarządu były — poza rozdziałem funduszy — następujące sprawy: usprawnienie działalności R. K. S. „Marymont“ i koordynacja pracy Klubu ze „Szklanymi Domami“; projekt montowania nowego filmu W. S. M.; organizacja dorocznych konferencyj społeczno - wychowawczych aktywu Spółdzielni; ustalenie regulaminu użytkowania części żelaznej Funduszu oraz pokrywania wkładów mieszkaniowych za instytucje społeczne z części żelaznej Funduszu; zaopiniowanie projektu budżetu Funduszu na r. 1939; inne bieżące zagadnienia z zakresu działalności społeczno - wychowawczej w Osiedlach W. S. M.

Z części płynnej Funduszu finansowane było — podobnie, jak w latach ubiegłych — wydawnictwo „Życie W. S. M.“, pokrywane koszty personalne sekretariatu Funduszu oraz subwencionowana działalność społeczno - wychowawcza instytucyj. W ramach rozdzielonych subwencyj R. T. P. D. otrzymało 38.500 zł. na prowadzenie uczelni i świetlic oraz 700 zł. na pokrycie części kosztów stoiska na wystawie „Dziecko w Polsce“; „Szklane Domy“ 8.650 zł. na prowadzenie biblioteki i czytelnicy czasopism, na

organizowanie kursów i odczytów, na działalność umuzykalnienia oraz na pracę wychowawczą i sportową wśród młodzieży Osiedli; Koła Ligi Kooperatystek na Żoliborzu i Rakowcu po 50 zł. na organizację kursów; R. K. S. „Marymont“ 750 zł. na pokrycie komornego oraz na działalność sportową. Ogółem przyznano tytułem subwencji 48.700 zł. t. j. o 700 zł. więcej, aniżeli preliminowano. Przekroczenie budżetu subwencji, podobnie jak przekroczenie budżetu „Życia W. S. M.“ (o 2150 zł.), pokryte zostało ze zwiększonych wpływów Funduszu, przyczem pozostałość Funduszu na 31.XII 1938 r. wynosiła 3.816.64 zł.

Z części żelaznej Funduszu zakupiono w roku sprawozdawczym: na użytek R. T. P. D. przedmioty uzupełniające urządzenie świetlicy na Rakowcu, biura, lokali szkolnych, biblioteki i warsztatów, uzupełnienie gabinetu fizycznego. 25 stolików szkolnych i 50 krzeseł; na użytek „Szkłanych Domów“ mikrofon ze wzmacniaczem. Nadto pokryto koszt sporządzenia kontratypu filmu „Budujemy“, zakupiono urządzenie z wystawy małego mieszkania oraz udzielono R. K. S. „Marymont“ pożyczkę gotówkową w kwocie 500 zł. na pokrycie części ogrodzenia dzierżawionego przez Klub terenu sportowego.

Po uwzględnieniu amortyzacji za rok 1938 wartość przedmiotów, kupionych przez Fundusz dla użytkowania przez instytucje, przedstawia się na dzień 31.XII.1938 r. następująco:

Investycje:

Domek ślizgawkowy	1.— zł.
Przedszkole R. T. P. D.	12.357.— „

Ruchomości:

W użytkowaniu R. T. P. D.	17.909.91 „
W użytkowaniu Stow. „Szkł. Domy“	3.635.10 „
W użytkowaniu R.K.S. „Marymont“	18.— „
W użytkowaniu Kina „Świat“	1.— „

Poza tym na r-ku części żelaznej Funduszu znajdują się niektóre przedmioty, użytkowane bezpośrednio przez W. S. M., a służące działalności społeczno - wychowawczej, pożyczki udzielone instytucjom bądź na wkłady mieszkaniowe (R. T. P. D. 9.300 zł. i „Szkłane Domy“ 3.240 zł.),

bądź na inne cele (R. K. S. „Marymont“ 500 zł.), 2 udziały po 250 zł. w Domu Dziecka, wzniesionym przez Zarząd Główny R. T. P. D. w Tupadłach nad morzem, oraz pozostałość części żelaznej, ulokowana w budowach W. S. M.

MIĘDZYSTOWARZYSZENIOWA KOMISJA POROZUMIEWAWCZA

Zarówno na Żoliborzu, jak i na Rakowcu istnieje w dalszym ciągu Międzystowarzyszeniowa Komisja Porozumiewawcza, zrzeszająca wszystkie instytucje działające na terenie poszczególnych Osiedli W. S. M.

M. K. P. Osiedla Żoliborskiego odbyła w roku sprawozdawczym 4 posiedzenia, poświęcone organizacji świąt robotniczych i spółdzielczych w Osiedlu, wyborowi delegatów W. S. M. i opiekunów kolonijnych na rok 1938 oraz budżetowi M. K. P.

Kartoteka M. K. P. prowadzona była bez żadnych istotnych zmian, natomiast sprawa zużytkowania materiałów kartoteki do opracowań naukowych nie została dotąd rozstrzygnięta.

Przewodniczącym M. K. P. Osiedla Żoliborskiego był St. Tołwiński, sekretarzem H. Jędrzejewski.

M. K. P. Osiedla Rakowieckiego odbyła w roku sprawozdawczym 2 posiedzenia, poświęcone organizacji Dnia Spółdzielczości w Osiedlu oraz wyborowi delegatów i opiekunów.

Przewodniczącym M. K. P. na Rakowcu był do czasu swego wyjazdu E. Freyd, sekretarzem E. Osóbka.



Działalność propagandystyczna

Pierwszy Polski Kongres Mieszkaniowy, który odbył się w grudniu 1937 roku, stał się punktem wyjścia dalszej intensywnej akcji Świata Pracy o realizację programu budownictwa mieszkań społecznie najpotrzebniejszych. Warszawska Spółdzielnia Mieszkaniowa w akcji tej wzięła oczywiście żywy udział, przyjmując w wielu wypadkach rolę inicjatora szeregu poczynań. Wynikiem Kongresu Mieszkaniowego poświęcony został styczniowy numer „Życia W. S. M.“, w którym omówiono perspektywy otwierające się w związku z uchwałami Kongresu, streszczono referaty kongresowe, scharakteryzowano przebieg dyskusji, podano pełny tekst rezolucyj, wskazano na realność programu zakreślonego przez Kongres, rzucając równocześnie plan dalszej akcji o urzeczywistnienie tego programu. Tak omówione wyniki Pierwszego Polskiego Kongresu Mieszkaniowego zostały następnie przy współudziale W. S. M. wydane w formie broszury przez Towarzystwo Uniwersytetu Robotniczego. Miarą celowości tego wydawnictwa może być fakt, że w ciągu roku nakład broszury został niemal całkowicie wyczerpany.

Program zakreślony przez Kongres stał się również przedmiotem systematycznie i bez przerwy w ciągu całego roku prowadzonej kampanii prasowej na łamach pism robotniczych, demokratycznych, spółdzielczych i urbanistycznych. Celem usprawnienia obsługi prasowej i planowego przeprowadzania określonych kampanii prasowych w

WARSZAWSKA

SPÓŁDZIELNIA

MIE

PIERWSZE
IMPRENICE
K.M.K.

ŻYCIE



ŻYCIE



ŻYCIE



ŻYCIE



ŻYCIE



DOM OSIEDLE
MIESZKANIE



WARSZAWSKA
SPÓŁDZIELNIA
MIESZKANOWA



100 WARSZAWSKA
SPÓŁDZIELNIA
MIESZKANOWA

WARSZAWSKA
SPÓŁDZIELNIA
MIESZKANOWA



100 WARSZAWSKA
SPÓŁDZIELNIA
MIESZKANOWA

WARSZAWSKA
SPÓŁDZIELNIA
MIESZKANOWA



PIERWSZE
IMPRENICE
K.M.K.



związku z walką o społeczne budownictwo mieszkaniowe nawiązany został między publicystami i działaczami społecznymi w naszych Osiedlach bliższy kontakt: odbywano wspólne konferencje z referatami, omawiano poszczególne tematy i zbiorowo planowano akcję prasową, tworząc w ten sposób załączek przyszłej społecznej służby informacyjno - prasowej robotniczego ruchu spółdzielczego.

Gdy stało się jasne, że nie można czekać dłużej, aż czytelniki miarodajne wezmą pod uwagę uchwały Kongresu Mieszkaniowego, zainicjowane zostały prace nad ustaleniem form, w których ruch robotniczy poprzez akcje bezpośrednie mógłby stopniowo uchwały Kongresu sam wprowadzać w życie. Powstał projekt utworzenia Funduszu Budowy Tanich Mieszkań i Domów Ludowych, mobilizowanego przede wszystkim ze świadczeń pracodawców, uzyskiwanych przez związki zawodowe na podstawie specjalnych klauzul układów zbiorowych pracy. Projekt przesłany został — po odbyciu wstępnych konferencji — pod obrady Komisji Centralnej Związków Zawodowych, która ustosunkowała się do niego przychylnie i z kolei rozesłała go poszczególnym centralom zawodowym. Prace nad wprowadzeniem projektu tego w życie trwają w dalszym ciągu.

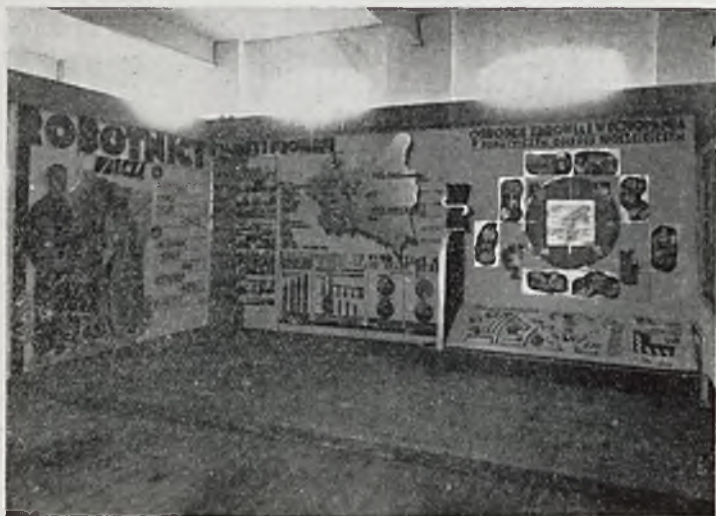
W ramach swych bardziej bezpośrednich interesów Warszawska Spółdzielnia Mieszkaniowa kontynuowała w ciągu roku sprawozdawczego wśród związków zawodowych propagandę umów wzajemności i umów patronalnych. Podobnie, jak w latach ubiegłych, utrzymywany był bliski kontakt z Radą Związków Zawodowych, która w swym biurze informowała stale członków związków o działalności W.S.M. Szczególnie żywo współdziałały z W.S.M.: Związek Zawodowy Pracowników Kolejowych R. P., Centralny Związek Robotników Przemysłu Budowlanego, Drzewnego, Ceramicznego i Pokr. Zaw. oraz Związek Pracowników Komunalnych i Instytucyj Użyteczności Publicznej. W porozumieniu ze Związkiem Pracowników Komunalnych W. S. M. występowała w roku sprawozdawczym do Zarządu Miejskiego z szeregiem postulatów, kładąc szczególnie silny nacisk na konieczność zawarcia przez Zarząd Miejski i poszczególne przedsiębiorstwa miejskie

omów patronalnych ze Spółdzielnią o dostarczenie pracowników mieszkań.

W jesieni 1938 roku rozpoczęła się w Warszawie akcja w związku z rozpisаныmi wyborami do Rady Miejskiej. W. S. M. jako taka w akcji wyborczej oczywiście udziału nie brała, ale zaakcentowała swą solidarność ze Światem Pracy i korzystając ze sposobności, wskazała na łączność interesów robotniczej spółdzielczości mieszkaniowej z urbanistycznymi problemami stolicy oraz wysunęła szereg postulatów pod adresem samorządu miejskiego. Wydany został specjalny numer „Życia W. S. M.“ oraz ulotka z programem żądań spółdzielczości mieszkaniowej wobec samorządu. Oprócz tego zorganizowana została konferencja prasowa dla przedstawicieli prasy robotniczej, pracowniczej, demokratycznej i spółdzielczej oraz przeprowadzone rozmowy z kandydatami na radnych miejskich, celem poinformowania ich o postulatach i interesach W. S. M.

„Życie W. S. M.“—jak już wynika z poprzednich wzmianek — odgrywało w działalności propagandystycznej Spółdzielni decydującą rolę. Ukazywało się ono co miesiąc, a rocznik 1938 obejmuje 278 kolumn druku, zawierających artykuły 93 stałych lub dorywczych współpracowników. Artykułów, poświęconych ogólnym sprawom spółdzielczym, mieszkaniowym i urbanistycznym ukazało się 16, sprawy organizacyjne wszystkich naszych instytucji omówione zostały w 20 artykułach, plany i projekty budowlane w 3, gospodarka Osiedli w 10, sprawy Samorządu Mieszkańców w 4, działalność oświatowo - kulturalna w 20, działalność Klubów „Szklanych Domów“ w 3, czytelnictwo w 23, wychowanie dzieci i młodzieży w 23, życie starszej młodzieży w 39, sprawy ogólne spółdzielczości spożywców w 12, sprawy „Gospody Spółdzielczej“ i gospodarstwa domowego w 9, felietonów, wierszy, polemik artystycznych ukazało się 7, różnych artykułów i wypowiedzi czytelników 11, odpowiedzi administracji 2. Nadto prowadzona była systematycznie kronika działalności wszystkich instytucji z terenu W. S. M. oraz dział oficjalny do ogłoszeń i komunikatów.

STOISKO R. T. P. D. NA WYSTAWIE „DZIECKO W POLSCE“.



DZIAŁALNOŚĆ PROPAGANDYSTYCZNA W. S. M.

Lata	Wycieczki do Osiedli W.S.M.		„Życie W. S. M.“		Sprawoz- dania
	Liczba	Osób	Numerów	Stron	Stron
1931	18	766	3	44	215
1932	14	291	10	96	205
1933	25	393	11	120	285
1934	35	675	12	156	207
1935	45	629	11	204	212
1936	70	968	12	208	192
1937	55	1621	12	244	216
1938	44	1103	12	278	223

Podkreślić należy, że poza wymienionymi wyżej numerami, poświęconymi Kongresowi Mieszkaniowemu i samorządowi stolicy, ukazał się jeszcze numer specjalny, poświęcony „nowemu człowiekowi w nowym osiedlu“. Szczególnie silny nacisk położono w tym numerze na wychowanie dziecka w związku z mającym się właśnie odbyć Kongresem Dziecka.

Sprawozdanie Spółdzielni oraz instytucyj na jej terenie działających za rok 1937 ukazało się z początkiem czerwca 1938 r. i obejmowało 223 stron druku.

Poza tym wydana została monografia W. S. M. w nakładzie 1000 egz., z czego 500 egz. zawiera poza tekstem polskim tekst francuski, 300 tekst angielski, 200 tekst esperancki. Przy pomocy finansowej W. S. M. Warszawska Sekcja Spółdzielcza T. U. R. wydała w nakładzie 10 tys. egz. popularną broszurkę o organizacji życia zbiorowego w Osiedlach W. S. M. p. t. „Republika Spółdzielcza“. Wreszcie przy współdziałaniu i współpracy W. S. M. i członków jej aktywu wydane zostały numery czasopisma „Dom Osiedle Mieszkanie“ (organu P. T. R. M.), poświęcone warunkom mieszkaniowym robotników w Warszawie, urządzeniom społecznym w osiedlach robotniczych, Międzynarodowym Kongresom Architektury Nowoczesnej oraz instalacjom w małych mieszkaniach.

Oba Osiedla W. S. M. zwiedziło w ciągu roku sprawozdawczego ogółem 1103 osób, w tym 27 uczestników 10 wycieczek zagranicznych, 419 uczestników 12 wycieczek z prowincji Polski i 557 uczestników 22 wycieczek z Warszawy. W wycieczkach zagranicznych brali udział działacze społeczni z Belgii, Czechosłowacji, Finlandii, Francji, Niemiec, Nigerii, Rumunii i Węgier. Spośród gości zagranicznych wymienić należy przede wszystkim Jules Romains'a, znanego pisarza francuskiego, oraz Bruno Schwanna, dyrektora Niemieckiego Towarzystwa Reformy Mieszkaniowej. W związku ze świętem Dnia Spółdzielczości i wręczeniem kluczy lokatorom IX kolonii, gościliśmy przedstawicieli B. G. K., T. O. R., Zarządu Miejskiego, Stowarzyszenia Żoliborzan i P. T. R. M.

W ramach działalności propagandowej i przy współudziale Samorządu Mieszkańców zorganizowane zostały 2 wystawy urządzenia małego mieszkania robotniczego, które zwierdziło 5435 osób.

Wreszcie w związku z działalnością propagandową należy wskazać na żywą w roku sprawozdawczym pracę Funduszu im. Teodora Toeplitza. Wpływy Funduszu, wynoszące w r. 1938 zł. 9159,44, pochodziły głównie z intensywnie prowadzonej akcji zbiórkowej (w której wydatny udział wzięli przedstawiciele Samorządu Mieszkańców) oraz z dotacji W. S. M. Wydatki Funduszu, zamykające się kwotą zł. 5694,91, poszły przede wszystkim na stypendia dla uczniów szkół R. T. P. D. Zarząd Funduszu stanowili: Stanisław Szwalbe — przewodniczący, Waclaw Schayer — wiceprzewodniczący, Jadwiga Toeplitz, Stanisław Ossowski, Franciszek Dąbrowski, Jerzy Kreczmar — członkowie, Bronisław Siwiński i Janina Święcicka — sekretariat. Praca Zarządu polegała na prowadzeniu akcji propagandowej, kierowaniu akcją zbiórkową, udzielaniu stypendiów. Z ważniejszych uchwał Zarządu wymienić należy regulamin udzielania stypendiów oraz postanowienie przeznaczania 50% wpływów Funduszu na część żelazną, która ulokowana zostanie w budowie gmachu Szkół Spółdzielczych na Żoliborzu.





Stowarzyszenie „Szklane Domy”

Okres sprawozdawczy stanowi dalszy etap w rozwoju Stowarzyszenia. Na podkreślenie zasługuje szczególnie realizacja uchwał z lat poprzednich odnośnie zwiększenia świadczeń na rzecz Osiedla Rakowieckiego, koordynacja akcji odczytowej i kursowej w obu Osiedlach, przedstawienie i usprawnienie pracy wśród młodzieży, ożywienie akcji artystycznej i klubowej. Równolegle postępuje rozwój akcji samopomocy materialnej.

Stan członków w obu Osiedlach wzrósł o 45.

Ruch członków w roku 1938:

Stan na 1.I.1938 roku		1.482
Przybyło w r. 1938 na Żoliborzu	173	
„ „ na Rakowcu	25	
„ „ niemieszkańców	21	219
Ubyło na Żoliborzu	131	
„ „ Rakowcu	21	
„ „ niemieszkańców	22	174
Stan na 1.I.1939 r.		1.527

W tym:	
członków czynnych na Żoliborzu (Gł. lok. 944, czł. rodz. 252, subl. 4)	1.200
członków czynnych na Rakowcu (Gł. lok. 247, czł. rodz. 27, subl. 1)	275
niemieszkańców, członków W. S. M.	52

Tabl. 34

*Mieszkańcy Osiedli zrzeszeni
w Stowarzyszeniu „Szkłane Domy”.*

OSIEDLE	Główni lokatorzy			Sublokatorzy i dorośli członkowie rodzin		
	Ogółem w Osiedlu	Należy do „Szkłanych Domy”	o/o	Ogółem w Osiedlu	Należy do „Szkłanych Domy”	o/o
Na Żoliborzu	1343	944	70,3	1712	256	14,9
Na Rakowcu	293	247	84,3	370	28	7,6
Razem	1636	1191	72,8	2082	284	13,7

WŁADZE STOWARZYSZENIA

Zarząd Stowarzyszenia w okresie sprawozdawczym stanowili: przewodniczący — A. Próchnik, wiceprzew. i skarbnik — E. Freyd, sekretarz — H. Jędrzejewski, zastępca skarbnika — E. Osóbka, członkowie: R. Dąbrowski, J. Ładoszowa, S. Purman, M. Waczkowska.

Zastępcy: J. Durko, A. Dziarnowski, J. Hochfeld, W. Rapiński.

Od listopada, po ustąpieniu E. Freyda, J. Hochfeld został dokooptowany do Zarządu i Prezydium.

Komisja Rewizyjna: L. Lenk — przewodniczący, H. Polak i O. Przybytek.

Kierownictwo referatów sprawowali:

Referat Pracy i Pomocy Materialnej — H. Jędrzejewski;

„ Oświatowy — E. Freyd, od listopada J. Hochfeld;

„ Biblioteczny — E. Freyd, od listopada Z. Hryniewicz;

„ Młodzieży — J. Cesarski, następnie H. Jędrzejewski;

Tabl. 35. Członkowie Stowarzyszenia „Szkłane Domy”
według zawodów.

Wyszczególnienie	Nielokatorzy	Mieszk. Osiedle na Rakowcu	Mieszk. Osiedle na Żoliborzu	Razem
<i>I. Robotnicy przemysłowi</i>	8	127	275	410
1. Metalowcy	4	45	75	124
2. Włókniarze i odzieżowi	—	1	5	6
3. Drukarze	2	8	25	35
4. Tytoniowcy	—	23	36	59
5. Spirytusowcy	—	7	25	32
6. Inni rob. przem. spożywczego	—	9	9	18
7. Budowlani	—	25	42	67
8. Rob. gazowni, wod. i elektr.	—	1	7	8
9. Rob. pozost. gał. przemysłu	2	8	51	61
<i>II. Robotnicy komunikacyjni</i>	3	42	82	127
10. Kolejarze	—	—	18	18
11. Pocztowcy, telegrafisci, telefonisci	—	7	16	23
12. Tramwajarze	2	26	39	67
13. Inni (szoferzy, lotnicy i t. p.)	1	9	9	19
<i>III. Inni robotnicy</i>	4	50	99	153
14. Robotnicy miejscy	—	—	10	10
15. Robotnicy inst. społ.	—	—	4	4
16. Pozostali robotnicy (służba, woźni, dozorczy)	4	50	85	139
<i>IV. Pracownicy inst. społecznych</i>	9	10	85	104
17. Prac. inst. rob. i pracown. (zw. zaw., spółdz. i t. p.)	7	8	55	70
18. Prac. inst. ubez. społ.	2	2	20	24
19. Prac. innych inst. społ.	—	—	10	10
<i>V. Inni pracownicy umysłowi</i>	18	16	446	480
20. Urzędnicy państwowi	1	2	77	80
21. Urzędnicy Mon. Tyt.	—	—	12	12
22. Urzędnicy Mon. Spirytus.	—	—	9	9
23. Prac. samorządowi	—	—	15	15
24. Prac. prywatni	10	6	176	192
25. Nauczyciele, wychowawcy	5	5	111	121
26. Muzycy, aktorzy, publicyści, literaci, dziennikarze	2	3	46	51
<i>VI. Rzemieślnicy, wolne zawody, inni</i>	10	30	209	249
27. Rzemieślnicy samodzielni	—	—	3	3
28. Wolnopracujący	2	—	30	32
29. Emeryci	1	5	75	81
30. Na utrzymaniu innych członków rodziny	7	25	101	133
Razem	52	273	1.196	1.521

- „ Muzyczny — T. Gocłowski;
- „ Zespołów Muzycznych — A. Dziarnowski;
- „ Artystyczno - Literacki — J. Ładoszowa;
- „ Życia Towarzyskiego — H. Jędrzejewski;
- „ Samorządowy — H. Jędrzejewski;

Na gospodarzy Klubów i Zespołów z ramienia Zarządu powołano:

Klubu Artystów Plastyków — K. Nowickiego, Radio - Klubu — A. Dziarnowskiego, Foto - Klubu — I. Wajsbrota, Klubu Kobiet — J. Ładoszową, „Vitraj - Domoj“ — M. Wajsbluma, Gier Umysłowych — K. Wenera, Koła Turystycznego — L. Borkowskiego, Orkiestry dętej i mandolinistów — B. Robakiewicza.

Delegatami Stowarzyszenia do Zarządu Funduszu Społeczno - Wychowawczego byli: A. Próchnik i E. Freyd.

Przedstawicielem „Szklanych Domów“ w Głównej Komisji Doraźnej Pomocy i w Komisji Administracyjnej Samorządu Mieszkańców był H. Jędrzejewski.

W Międzystowarzyszeniowej Komisji Porozumiewawczej Osiedla W. S. M. na Żoliborzu reprezentowali Stowarzyszenie: A. Próchnik, H. Polak, oraz H. Jędrzejewski, sekretarz M. K. P.

KOMISJE STOWARZYSZENIA

Komisję Oświatową stanowili: przew. E. Freyd, zast. — J. Hochfeld, członkowie — J. Balcerzak, H. Dembiński, R. Dąbrowski, R. Fröhlich, R. Jabłonowski, J. Ładoszowa, S. Natanson, E. Osóbka, M. Ossowska, S. Purman, A. Próchnik, S. Rudniański, K. Witkowski, L. Wudzki.

Komisja Pracy i Pomocy Materialnej: przew. — H. Jędrzejewski, zast. — St. Rapiński, członkowie — R. Dąbrowski, St. Dąbrowski, H. Karpiński, M. Waczkowska, K. Werner, H. Zmorzyński.

Komisja Literacko - Artystyczna: przew. — J. Ładoszowa, zast. — W. Wawrzyńska, członkowie — Z. Bobowski, Z. Dembińska, L. Feygin, A. Gajewski, J. R. Goetling, T. Gocłowski, W. Jakubowska, H. Ładosz, W. Miller, St. Ossowski, E. Szymański.

Komisja Biblioteczna: przew. — E. Freyd, zast. — Z. Hryniewicz i E. Osóbka, członkowie — M. Arnoldowa, M. Balsigerowa, J. Durko, J. Szemplińska, Cz. Szwalbe, H. Weltsztaub.

Komisja Życia Towarzyskiego: przew. — H. Jędrzejewski, zast.—St. Rapiński, członkowie — J. Filewicz, D. Gąsiorowa, St. Kopiak, B. Malinowski, H. Pruchnikowa, A. Patynowski, B. Robakiewicz, St. Rongenc, A. Szastunio-wa, J. Szemiot.

Komisja Pożyczkowa: przew. — E. Freyd, zast. — H. Jędrzejewski, członkowie — M. Chodźko, St. Ciuraszkiewiczowa, A. Dziarnowski, F. Gerlach, W. Piasecki, J. Rydy-gier, J. Szemiot.

Wydział dla Spraw Młodzieży: przew. — J. Cesarski, zast. — H. Jędrzejewski i E. Osóbka, sekretarz — J. Ła-doszo-wa, członkowie — M. Bonder, E. Freyd, J. Hochfeld, H. Purman, W. Rogala, J. Skrok, M. Zdanowska.

Komisja Muzyczna: przew. — T. Gocłowski, zast. A. Dziarnowski, członkowie — R. Dubrowin, J. Freiheiter, H. Purman, B. Robakiewicz, J. Rosenówna.

POMOC MATERIALNA

W roku sprawozdawczym pomoc materialna Stowarzy-szenia świadczona była podobnie jak w latach ubiegłych z własnego Funduszu Pożyczkowo - Zapomogowego i z administrowanego Funduszu Doraźnej Pomocy W. S. M., bądź też na mocy stosowanej, choć w ograniczonej formie, umowy o ubezpieczeniu lokatorskim z W. S. M. W związku z projektowanymi zmianami umowy z W. S. M. forma pomocy materialnej w postaci ulg, odroczeń i rozkładania na spłaty ratalne zaległości komornianych w roku sprawozdawczym stosowana była tylko częściowo.

Akcja pomocy materialnej ogniskuje się w Komisji Po-życzkowej. W okresie sprawozdawczym Komisja odbyła 14 posiedzeń, rozpatrzywszy 426 podań. Odmówiono z po-wodu niespłacenia poprzednich pożyczek w 2 wypadkach. W niesieniu pomocy materialnej Stowarzyszenie, podob-

nie. jak i w latach ubiegłych, stara się o bezpośredni kontakt z ubiegającymi się o pomoc, gdyż tylko wspólnie z zainteresowanymi najłatwiej udaje się ustalić najwłaściwszą formę pomocy. Nie ograniczamy się również do zgłoszeń samych członków. W wielu wypadkach, przy ścisłej współpracy z organami Samorządu Mieszkańców występujemy sami z pomocą potrzebującym.

Tabl. 36. *Kwoty pożyczek w latach 1935 — 1938.*

R o k	Ilość pożyczek	S u m a
1935	211	18.576.40
1936	252	22.287.68
1937	324	32.493.64
1938	424	46.790.68

Ogólna kwota przyznanych pożyczek wyniosła zł. 46.790.68, przewyższa zatem o zł. 14.297.04 odpowiednią sumę z roku ubiegłego. Korzystało z tej pomocy 424 członków, a więc o 100 więcej, aniżeli w poprzednim roku.

Podobnie jak w latach ubiegłych, pomoc dla zalegających z opłatą czynszu komornianego była głównym zadaniem akcji pożyczkowej. Około 40% ogólnej sumy świadczeń pieniężnych Stowarzyszenia przeznaczone zostało na ten cel.

Tabl. 37. *Pożyczki w/g przeznaczenia.*

Przeznaczenie pożyczki	Ilość pożyczek	%	Ilu osobom	%	Sunra	%
Na opłatę komornego	167	39,4	83	32,9	16.487.73	35,3
Na leczenie	49	11,1	38	15,4	4.719.50	10,4
Na przeżycie	16	3,8	9	3,6	1.031.10	2,2
Na czesne	18	4,3	10	3,9	1.275.00	2,7
Dyskontowe	76	17,9	39	15,5	10.797.00	23,1
Różne (krótkoterminowe, na warsztaty pracy i t. d.)	98	23,2	73	29,0	12.480.35	26,6
R a z e m	424	100	252	100	46.790.68	100

Drugą z kolei pozycję w zestawieniu zajmują pożyczki dyskontowe. Są to pożyczki udzielane wszystkim członkom Stow., dającym rękojmię wywiązania się z przyjętych zobowiązań. Tego rodzaju pożyczki stosujemy dzięki posiadaniu kredytu dyskontowego w Banku „Społem“.

Wśród korzystających z pomocy pożyczkowej robotnicy stanowili 45%, pracownicy umysłowi 38.9%.

Tabl. 38. *Pożyczki wypłacone pracownikom fizycznym i umysłowym.*

Udzielono pożyczek	Ilość	%	Osób	%	Suma	%
Robotnikom	193	45,6	115	45,7	21.110.05	45,2
Pracown. umysłowym .	155	36,5	98	33,9	14.883.63	31,6
Dyskontowych . . .	76	17,9	39	15,4	10.797.00	23,2

Z zestawienia wyodrębniamy pożyczki dyskontowe, gdyż posiadają one specjalny charakter i nie obciążają Funduszu Pożyczkowo - Zapomogowego.

Tabl. 39. *Splata pożyczek.*

Rok	Udzielono pożyczek	Splacono bieżących i zaległych z lat poprzednich pożyczek na sumę
1935	18.576.40	16.379.00
1936	22.287.68	17.663.41
1937	32.493.64	34.108.14
1938	46.790.68	44.967.52

Całokształt świadczeń materialnych Stowarzyszenia na rzecz członków, wyrażający się kwotą 43.526.40 zł. przedstawia tabl. 40.

Tabl. 40.

Całokształt świadczeń materialnych.

Udzielono w r. 1938 Na sumę	Z funduszków własnych Stow.		Pożyczek żyrowych	Z funduszków doraźnej pomocy				
	pożyczek	zapo-móg		Długoterminowe pożyczki na zniżki komornego	Ulgi w opł. za dożywianie dzieci	Pomoc dentystyczna	Pomoc lekarska	Pomoc w naturze
	46.790.68	2.776.85	10.797.00	1.651.05	20 000 00	351.00	690.20	469.70

W roku sprawozdawczym kilkudziesięciu członków znalazło za naszym pośrednictwem zarobek tymczasowy, pięciu bezrobotnych członków zatrudniliśmy w różnych zakładach pracy.

Tabl. 41.

Wyplacone pożyczki w/g wysokości.

Udzielono pożyczek	Poniżej 50 zł.	od 50 do 100	od 100 do 150	od 150 do 200	od 200 do 300	Powyżej 300
424	134	144	57	42	38	9

BIBLIOTEKA IM. KAZIMIERZA TOŁWIŃSKIEGO

Biblioteka „Szklnych Domów“ im. Kaz. Tołwińskiego na Żoliborzu stała się do pewnego stopnia centralą, obsługuje bowiem kilka bibliotek różnego typu w Osiedlach WSM na terenie Warszawy i współpracuje z biblioteką Gdyńskiej Spółdzielni Mieszkaniowej.

Kompletując księgozbiór wypożyczalni na Żoliborzu, biblioteka dostarcza równocześnie książki już opracowane, zinwentaryzowane i skatalogowane dla biblioteki na Rakowcu, dla dwóch bibliotek dziecięcych R. T. P. D., dla sal ciszy i biblioteki podręcznej w czytelnicy.

Księgozbiór ogółem powiększył się o 1102 dzieła. Z tego zakupiono 638 dzieł i wprowadzono do inwentarza z darów 464 dzieła.

*BIBLIOTEKA „SZKLANYCH DOMÓW“ W OSIEDLU
W. S. M. NA ŻOLIBORZU*



Wydawanie książek.

Tabl. 42 *Księgozbiór ogólny w r. 1938.*

Wyszczególnienie	L i c z b a d z i e ł				
	ogółem	literatury pięknej	naukowych*	dla młodzieży	w językach obcych
Stan na 31 XII 1937 r.	10.474	5.555	2.884	1.307	728
Przybyło w r. 1938	1.102	497	408	132	65
Pozostało na 31.XII.1938	11.576	6.052	3.292	1.439	793

*) Do tego działu należą nie tylko dzieła o typie rozpraw naukowych, lecz wszystkie popularno - naukowe, podróże, życiorysy i t. p.

Biblioteka na Żoliborzu otwarta jest codziennie po 6 godzin. Dni urzędowania było w ciągu roku sprawozdawczego 298.

Wykorzystanie biblioteki charakteryzuje następująca tabela, dająca obraz za dwa lata:

Tabl. 43 *Wykorzystanie księgozbioru.*

R o k	Liczba czytelników	Liczba odwiedzin	W y d a n o k s i ą ż e k				
			Ogółem	beletrystycznych	naukowych i nauko-popular.	dla młodzieży	w językach obcych
1937	1120	43.302	47.057	38.248	6.347	1.555	907
1938	1141	45.324	50.164	40.084	7.630	1.768	682
Przyrost	21	2.022	3.107	1.836	1.283	213	—
Spadek	—	—	—	—	—	—	225

Widzimy duży wzrost frekwencji czytelników i ogólny wzrost liczby wypożyczonych książek, z wyjątkiem książek w językach obcych.

Przeciętna liczba wypożyczonych książek dziennie wynosi 168, najwyższa liczba wypożyczonych w ciągu dnia

książek 321, najwyższa frekwencja czytelników 232. Liczba czytelników, korzystających z biblioteki wzrosła o 21.

Z liczby ogólnej 1141 czytelników przypada na pracowników fizycznych 298, pracowników umysłowych 838; młodzieży, mającej własne legitymacje — 5.

W ciągu roku sprawozdawczego z inwentarza bibliotecznego przydzielono: na Rakowiec 218 dzieł, do bibl. RTPD. na Żoliborzu 38 dzieł, na Rakowcu 70 dzieł, do bibl. podr. w Czytelni 34 dzieł. Księgozbiór na Rakowcu obejmował wg. stanu na 31.XII.1938 1219 dzieł, księgozbiór bibl. R. T. P. D. na Żoliborzu 316 dzieł, na Rakowcu 440 dzieł.

Na *Rakowcu* czytelników dorosłych było 230. Ilość dni otwarcia biblioteki wynosiła 91, liczba książek wypożyczonych przeciętnie na każdym dyżurze 61.

Tabl. 44 Wykorzystanie biblioteki na Rakowcu.

Rok	Liczba czytelników	Liczba odwiedzin	Wydano książek			
			Ogółem	beletrystycznych	naukowych	dla młodzieży
1937	174	.	4623	2770	958	895
1938	230	4355	5574	4712	641	221
Przyrost	56	.	951	1942	—	—
Spadek	—	—	—	—	317	664

Widzimy bardzo znaczny wzrost wypożyczeń w dziale beletrystycznym, natomiast ogólne obniżenie w dziale naukowym i książek dla młodzieży. Tłumaczy się to tym, że dorośli poszukują przeważnie powieści. Młodzież natomiast korzystała więcej z książek naukowo - popularnych. Ponieważ zarówno książki tego typu, nadające się do czytania dla młodzieży, jak i samych czytelników do lat 14 przeniesiono do biblioteki R. T. P. D. dla młodzieży, pozycja statystyczna w tych kolumnach zmniejszyła się odpowiednio.

CZYTELNIE

Dla czytelnicy czasopism na Żoliborzu prenumerowano:

7 *dzienników*: „Robotnik“ (2 egz.), „Kurier Warszawski“, „Gazeta Polska“, „Ilustrowany Kurier Codzienny“, „Warszawski Dziennik Narodowy“, „Słowo“, „Dziennik Ludowy“.

9 *czasopism polityczno - społecznych*: „Tydzień Robotnika“, „Głos Kobiet“, „Światło“, „Zielony Sztandar“, „Wiści“, „Polityka“, „Niepodległość“, „Młoda Myśl Ludowa“, „Nowe Życie“.

7 *czasopism literacko - społecznych*: „Wiadomości Literackie“, „Przegląd Współczesny“, „Epoka“, „Czarno na białym“, „Przegląd Powszechny“, „Sygnały“, „Tygodnik Ilustrowany“.

6 *czasopism gospodarczych i spółdzielczych*: „Społem“, „Spółnota“, „Przegląd Gospodarczy“, „Spółdzielczy Przegląd Naukowy“, „Ekonomista“, „Robotniczy Przegląd Gospodarczy“.

4 *czasopisma popularno - naukowe*: „Antena“, „Wiedza i Życie“, „Przyroda i Technika“, „Radiotechnik“.

4 *czasopisma kobiece*: „Kobieta w świecie i w domu“, „Dziecko i matka“, „Ja to zrobię“, „Młoda Matka“.

1 *czasopismo dla młodzieży*: „Gromada“.

3 *czasopisma informacyjne*: „Światowid“, „Naokoło Świata“, „Wiadomości Statystyczne“.

1 *czasopismo sportowe*: „Przegląd Sportowy“.

1 *czasopismo satyryczne*: „Szpilki“.

2 *czasopisma zagraniczne*: „Le Populaire“, „Der Kampf“.

Poza tym: „Dziennik Ustaw“, „Dom Osiedle Mieszkanie“, „Kronika Ruchu Rewolucyjnego“.

Dla czytelnicy czasopism na Rakowcu prenumerowano:

4 *dzienniki*: „Robotnik“, „Dziennik Ludowy“, „Gazeta Polska“, „Ilustrowany Kurier Codzienny“.

5 *czasopism polityczno - społecznych*: „Tydzień Robotnika“, „Głos Kobiet“, „Światło“, „Zielony Sztandar“, „Młoda Myśl Ludowa“.

2 *czasopisma literacko - społeczne*: „Wiadomości Literackie“, „Sygnały“.

- 1 *czasopismo kobiece*: „Ja to zrobię“.
 1 *czasopismo dla młodzieży*: „Gromada“.
 1 *czasopismo sportowe*: „Przegląd Sportowy“.
 1 *czasopismo satyryczne*: „Szpilki“.
Pozą tym: „Kronika Ruchu Rewolucyjnego“.

KURSY SYSTEMATYCZNE

Na okres sprawozdawczy przypadła większa część zapoczątkowanego w roku ubiegłym Seminarium Publicystycznego. Kurs ten skupił nieliczną, ale gorliwie biorącą udział w pracach seminaryjnych grupę osób, zdradzających zamiłowanie do prac publicystycznych, bądź też z natury swej pracy społecznej zmuszonych do zabierania głosu na łamach pism. Po zakończeniu kursu słuchacze postanowili nie tracić ze sobą i kierownictwem kontaktu, lecz zbierać się od czasu do czasu, aby nabyte przez nich umiejętności mogły być wykorzystywane przy organizowaniu kampanij prasowych naszych instytucyj społecznych.

Tabl. 45 *Wyszczególnienie kursów.*

P R Z E D M I O T	Czas trwania kursu w miesiącach	Średnia frekwencja
Seminarium Publicystyczne	4	14
Języki obce:		
Francuski średni	2	3
Niemiecki początkowy	3	5
Kursy Robót Ręcznych:		
Krój i szycie	6	7
Trykotarstwo	7	5
Kurs Nauki Rysunku i Malarstwa	2	5

Kursy Robót Ręcznych wykazywały nadal tendencję rozwojową, natomiast Kursy Języków Obcych zostały po wakacjach całkowicie zlikwidowane z powodu braku chętnych.

Klub Artystów Plastyków zainicjował Kurs Nauk Rysunku i Malarstwa. Kurs trwał 2 miesiące, lecz nie zgromadził — z natury rzeczy — wielkiej liczby słuchaczy.

Popularne Kursy Doksztalcające na *Rakowcu* uległy dalszemu rozszerzeniu. Na początku roku szkolnego 1938-39 uruchomiono czwarty stopień. Na pierwszym i drugim stopniu wprowadzono 1 godzinę tygodniowo wykładów z przyrody, które cieszyły się wielkim powodzeniem.

Koniec okresu sprawozdawczego poświęcony został dokładnemu przygotowaniu uruchomionych na samym początku 1939 roku kursów: „Popularnego Studium Naukowego“ i Seminarium Ekonomicznego.

ODCZYTY I WIECZORY DYSKUSYJNE

Referat oświatowy Stowarzyszenia włożył w okresie sprawozdawczym najwięcej wysiłku w rozbudowanie pracy kulturalno - oświatowej w Osiedlu na *Rakowcu*. Zaznacza się to w dużym wzroście ilości odczytów na *Rakowcu* i w szeroko potraktowanej tematyce. I na *Żoliborzu* i na *Rakowcu* wygłaszane były odczyty odzwierciedlające ważne wydarzenia na terenie międzynarodowym, odczyty dotyczące zagadnień gospodarczych i społecznych w Polsce i zagranicą oraz zagadnień urbanistycznych w związku z odbywającymi się wyborami do samorządu stolicy.

Referat oświatowy, realizując postulat Walnego Zebrania Stowarzyszenia o koordynacji pracy poszczególnych instytucyj na terenie osiedli WSM, nawiązał ścisły kontakt z komisją propagandową Opieki Rodzicielskiej; współpraca ta dała wyraz w kilku odczytach na tematy wychowawcze, przeważnie wygłoszonych z inicjatywy Opieki Rodzicielskiej.

Z inicjatywy innych instytucyj (RTT) wygłoszono jeden odczyt, z inicjatywy klubów Stowarzyszenia—3.

Kilka odczytów ilustrowano przezroczami, bądź projekcjami epidiaskopu.

Średnia frekwencja słuchaczy wynosiła na *Rakowcu* 100 osób, na *Żoliborzu* 70.

Tabl. 46.

Odczyty i wieczory dyskusyjne.

Prelegent	T e m a t	U w a g i
W. Wohnout	„Polska C“ surowce-energia-praca	Z przezrociami
J. Bartoszek	O sztuce	Z przezr. na Rakowcu, z inicj. Klubu „Czapka Frygijska“
K. Czapiński	Wojna czy pokój	Odczyt powtórzony na na Rakowcu
E. Freyd	Nauka i rewolucja (Ze wspomnień o prof. St. Czarnowskim)	Na Rakowcu
T. Nocznicki	Wolność narodowa i wyzwolenie	Dyskusyjny
W. Schayer	Totalizm a demokracja w wychowaniu dziecka	Na Rakowcu
Fr. Parecki	Satyra społeczna i polityczna na Zachodzie	Z przezr. z inicj. Klubu „Czapka Frygijska“
W. Jagodziński	O budowie wszechświata	Na Rakowcu
S. Sempołowska	Środowisko społeczne młodzieży a jej wykształcenie	Z inicj. Opieki Rodzicielskiej RTPD
J. Kunicka	Kara w życiu dziecka	Na Rakowcu
J. Maliniak	Niemcy hitlerowskie i Austria w polityce międzynarodowej	Na Rakowcu
I. Kosmowska	Jutro wsi polskiej	—
E. Osóbka	Obyczajowość na tle przemian ustrojowych	Na Rakowcu
B. Elmer	Wojna czy pokój (układ sił wielkich mocarstw)	—
J. Hochfeld	Prawda o t. zw. froncie pracy w Niemczech	Na Rakowcu
St. Chułoba	Oblicze społeczne wsi	Na Rakowcu
W. Wasilewska	Polesie jako problem społeczny	—
J. Hochfeld	O wolność Hiszpanii	Na Rakowcu, recytacje Kola Dramat. Młodzieży
A. Müller	Rumunia — wrażenia z podróży	—
Fr. Dederko	Wrażenia z pobytu za Olzą	Na Rakowcu
J. Maliniak	Szwajcaria — prawdziwa demokracja współczesna	Na Rakowcu
Wł. Weychert - Szymanowska M. Nowicki W. Schayer	Świat pracy w walce o prawa dziecka do życia, zdrowia, nauki	Z inicjatywy Opieki Rodzicielskiej RTPD
St. Tolwiński	Samorząd a spółdzielczość	Na Rakowcu
S. Zbrożyna	O istocie samorządu terytorialnego	Na Rakowcu
M. Sokołowski	Ochrona przyrody i jej najaktualniejsze zagadnienia w Polsce	Z przezrociami z inicjatywy RTT
S. Syrkus	Warszawa funkcjonalna	Na Rakowcu

WYDZIAŁ DLA SPRAW MŁODZIEŻY

Wydział „Szklanych Domów“, powołany do organizowania wczasów młodzieży Osiedli, prowadził swoją działalność czwarty rok. Formy organizacyjne wszystkich działów pracy Zespołu Młodzieży pozostały bez większych zmian, z wyjątkiem działalności sportowej. W ciągu roku Koła Sportowe młodzieży przekształciły się w autonomiczne Kluby, przyjmując nazwy R. K. S. „Siła“ i R. K. S. „Rakowiec“.

W końcu okresu sprawozdawczego Zespół Młodzieży w Osiedlu na Żoliborzu liczył 151 członków.

Rada Zespołu odbyła w ciągu roku 6 posiedzeń, na których, poza sprawami organizacyjnymi, został przeprowadzony skrócony kurs pracownika społecznego.

Sprawami porządkowymi zajmowało się Prezydium Rady Zespołu, które odbywało swoje posiedzenia co tydzień.

Koło Oświatowe Zespołu odbyło w ciągu roku 11 posiedzeń, z przeciętną frekwencją 20 osób. W pierwszym półroczu na posiedzeniach Koła zostały wygłoszone referaty treści historycznej i społecznej, stanowiące zakończenie cyklu, rozpoczętego w ubiegłym okresie. W okresie przedwakacyjnym dużym powodzeniem cieszył się mały cykl wykładów, wygłoszonych przez dorosłych prelegentów i samą młodzież, dotyczący zagadnień samokształceniowych. W drugim półroczu Rada Zespołu, chcąc upowszechnić ucześnie na zebrania Koła, zorganizowała je w formie zebrań klubowych całego Zespołu, urozmaiconych recytacjami i produkcjami młodzieży. Interesującą inowacją były wieczory „Żywego Głosu Młodych“, redagowanego i przygotowanego samodzielnie przez członków Zespołu.

Koło Dramatyczne w dawnym składzie i pod poprzednim kierownictwem rozpadło się w pierwszym półroczu ubiegłego roku. Kilkunastu wolontariuszy przygotowało występ na Akademię 1-Majową, ale mimo wielokrotnych wysiłków ze strony aktywistów Zespołu, nowe Koło Dramatyczne nie zostało powołane do życia.



PO NIEWYWIALNYM
PONDZENIU
WZAWIAWAMY
SZOPKI

WALNE ZEBRANIE
SZKLANYCH DOMÓW

ZO LAT TEMU:
MANIFEST PRZĄDU LUDOWEGO
PRZEBIEGI PRZEMIA

ŚWIĘTO
PIERWSZOMAJOWE
W OŚRODKU PRAC NA ZOLIBORNI

ANDRZEJ STRUG

DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
W M. BRZYK
W WIEJCH

SALE CISZY

DZIEŃ
SPÓŁDZIELCZOŚCI

CHŁOPI
W WALCE
O WOLNOŚĆ

KONCERT
PORANEK

WYSTAWA

1918-LISTOPAD-1938

XX LECIE
NIEPODLEGŁOŚCI
POLSKI

OSKARZAM
MATKO!

WOJNA
OKO
POLESIE
JAKO PROBLEM
SPÓŁCZNY

AKADEMIA

BIEG
NA PRZEŁAJ

WIECZÓR
HUMORU
PIOSENKI

SZKLANE DOKY

ZAPISZ SIĘ
MISZKANIA
DZ. IMPRIBIĘGO
WIELKA W. S. S. S.

POPULARNE KURSY
DOKSZTAŁCAJĄCE
NA KAKOWICH

BAL ZAKOŃCZE
KARNAWAŁU

KLUB ARTYSTÓW PLASTERÓW

KURSY NAUKI RYSUNKÓW I MALARSTWA

SYLWESTROWEGO

KIERMASZ

STEFANIA SEMPOŁOWSKA

SATYRA

JUTRO WSI
POLSKIEJ

WYSTAWA
SZTUKI

Koło Rozrywkowe organizowało co niedzielę wieczory towarzyskie, poświęcone tańcom i grom towarzyskim. Kilka razy urządziło większe zabawy, dla całej młodzieży Osiedla.

Koło Śpiewacze, które w ciągu roku przyjęło nazwę „Chór Młodych“, rozszerzyło znacznie swoją działalność. W końcu okresu sprawozdawczego liczyło już 30 członków, stanowiąc czterogłosowy chór mieszany, odbywający ćwiczenia co niedzielę. Repertuar chóru obejmuje pieśni robotnicze, społeczne i piosenki ludowe. Chór występował na Akademii Pierwszomajowej, w Dzień Spółdzielczości i na akademii sportowej, zorganizowanej przez RKS „Siła“. W celu szerzenia kultury muzycznej wśród członków Koła, Wydział dla Spraw Młodzieży zapatruje systematycznie pracujących chórzystów w bilety wstępu na imprezy koncertowe „Szklanych Domów“, oraz raz na dwa miesiące na koncerty w mieście.

Turystyczna Kasa Oszczędności liczyła 33 członków. Staraniem jej zorganizowany został letni obóz wędrowny. Obóz odbył 20-dniową wycieczkę po Bieszczadach i po połączeniu się z grupą młodzieży „szklanodomowej“, zamieszkującej w Korczyni razem z kolonią letnią RTPD, parodniową wycieczkę do Zagłębia Naftowego. W obozie wędrownym wzięło udział 11 uczestników.

W końcu grudnia TKO współdziałała w organizacji zimowego obozu narciarskiego, odbytego w Rafajłowej. 6 członków TKO wzięło w nim udział.

Ponadto członkowie TKO, wraz z innymi członkami Zespołu, zorganizowali w ciągu roku 7 pieszych wycieczek w okolicy Warszawy, 11 nieco dalszych kolarskich i 2 narciarskie w sezonie zimowym. Frekwencja na tych wycieczkach była bardzo niewielka.

Komitet Redakcyjny „Życia Młodych“, przechodząc w ciągu roku różnorakie przekształcenia i zmiany personalne, nie przerywał swej pracy i redagował sumiennie dodatek na łamach „Życia WSM“. Zamieszczono 11 artykułów programowych, 15 sprawozdawczo - reportażyowych i redagowano bez przerwy szczegółową kronikę Zespołu.

Zorganizowany w kwietniu Klub Sportowy „Siła“, wyłoniony z dawnych kół sportowych zespołu młodzieży, rozwinął od razu szeroką działalność, dążąc do objęcia swym zasięgiem całej młodzieży, zamieszkałej w Osiedlu na Żoliborzu.

Zorganizowano dwie wielkie imprezy propagandowe: akademię sportową w październiku (obecnych na niej 450 osób) i bieg na zakończenie sezonu. W biegu startowało 17 biegaczy.

W końcu okresu sprawozdawczego Klub liczył 59 zarejestrowanych członków, brało zaś udział w pracy około 80 osób.

Zarząd Klubu odbył w okresie sprawozdawczym 18 protokółowanych posiedzeń. Ponadto były zwołane 2 Walne Zebrania członków.

Sekcja lekko-atletyczna odbywała przez cały czas regularne treningi na sali i pod gołym niebem.

Sekcja pływacka zorganizowała kurs pływania na basenie CIFW. W kursie wzięło udział 41 członków Klubu.

Sekcja gier sportowych rozegrała mecz koszykówki z drużyną „Skry“ i brała udział w mistrzostwach WRSKO w siatkówce, zdobywając drugie miejsce w okręgu.

Sekcja ping-pongowa prowadziła regularne treningi.

W zawodach sportowych poza terenem Osiedla najwięcej czynna była sekcja lekko-atletyczna, biorąc udział w biegu na przełaj, na boisku „Skry“, startując w trójboju w czasie święta PW i WF, oraz w uroczystości piętnastolecia istnienia „Gwiazdy“. Ponadto sekcja brała udział w kilku porankach lekko-atletycznych na boisku „Skry“.

Ożywiona działalność młodego Klubu została oceniona przez WRSKO. Klub „Siła“ otrzymał dyplom honorowy za pracę organizacyjną i sportową w 1938 roku.

**
*

Na *Rakowcu* rozpoczęta została szersza praca wśród młodzieży. Punktem wyjścia było tu zorganizowanie RKS „Rakowiec“ przy Stowarzyszeniu oraz świetlicy niedzielnej. Początkowo świetlica skupiała ponad 100 osób. Nie wszyscy jednak odpowiadali wymaganiom i dali się ująć w karby organizacyjne — tak, że po pewnym czasie pozost-

stało około 60 osób. Ci, co pozostali, stanowią najlepszy element młodzieżowy ośrodka. Świetliczanie mają dużo inicjatywy i samodzielności, czego dowodem było zorganizowanie przez nich kilku imprez z akademią antyalkoholową na czele. Praca młodzieży prowadzona była w następujących sekcjach: świetlicowej, pływackiej, muzycznej i gimnastycznej.



Chór Młodych „Szklnych Domów“.

KONCERTY I ZESPOŁY MUZYCZNE

Sezon koncertowy na Żoliborzu rozpoczęty został Karnawałową Uczą Artystyczną — imprezą muzyczną przeplataną tańcami. Udział w koncercie wzięli: M. Chmurkowska i J. Welin (recytacje), B. Kostrzewska i M. Rentgen (śpiew) i koncertowe trio. W okresie jesiennym zorganizowany został koncert kameralny, poświęcony muzyce polskiej, oraz „Wieczór humoru i piosenki“, urozmaicony produkcjami grupy rewellersów „Te 4“.

Na Rakowcu odbyły się dwa koncerty, zorganizowane wspólnie z Wydziałem Kultury Zarządu Miejskiego.

Zespół orkiestry dętej „Szklnych Domów“ wystąpił ogółem dwanaście razy. Stałych członków liczy orkiestra

14, uczniów kształcących się systematycznie pod kierownictwem dyrygenta 12.

IMPREZY LITERACKO - ARTYSTYCZNE

W dziedzinie imprez literacko-artystycznych przejawiał inicjatywę klub „Czapka Frygijska“, organizując kilka odczytów o sztuce, oraz wieczór literacki pod nazwą „Chłopi w walce o wolność“. Na wieczorze tym, zagajonym przez poetę St. R. Dobrowolskiego, odczytane zostały przez autora i H. Ładosza fragmenty z poematu Dobrowolskiego p. t. „Janosik z Tarchowej“.

Komisja Literacko - Artystyczna „Szklanych Domów“ zorganizowała widowisko regionalne p. t. „Wesele na Kurpiach“ w wykonaniu artystów Stołecznego Teatru Powszechnego oraz poranek filmowy, na którym wyświetlony został ciekawy film produkcji francuskiej „La Maternelle“.

W dziedzinie plastyki; znowu z inicjatywy „Czapki Frygijskiej“, urządzona została wystawa sztuki społecznej na Rakowcu. Wystawa obejmowała 202 eksponaty z zakresu malarstwa olejnego, tempery, grafiki i fotografiki, wykonanych przez artystów: B. Linkego, J. Krajewskiego, H. Malarewicza, A. Skóreckiej, Fr. Pareckiego, J. Krzeczanowskiego i Z. Bobowskiego.

Staraniem Żoliborskiego Klubu Artystów Plastyków urządzona została wystawa prac członków Klubu, o czym jest mowa w sprawozdaniu z działalności Klubu.

Dążenie Komisji Lit. - Art. do szerzenia kultury artystycznej przejawiało się również w organizowaniu zbiorowych wycieczek do teatru, cieszących się wielkim powodzeniem, szczególnie w Osiedlu Rakowieckim.

AKADEMIE

Zgodnie z utartym zwyczajem, „Szklane Domy“, w porozumieniu ze wszystkimi instytucjami, działającymi na naszym terenie, zorganizowały i w ubiegłym okresie sprawozdawczym Akademię Pierwszomajową i w Dzień Spółdzielczości. Inowacją w organizowaniu Świąta Spółdziel-

ności było, że Akademia odbyła się pod gołym niebem, co od paru lat było pragnieniem naszych instytucyj, zarówno ze względu na specjalny nastrój, który wywołać można jedynie w takich warunkach, jak i na szczupłość sali, która co rok pomieścić nie może wszystkich, chcących wziąć udział w akademii.

We własnym zakresie zorganizowały i przygotowały „Szklane Domy“ akademię ku czci prof. Stefana Czarnowskiego i akademię ku czci Andrzeja Struga.

DZIAŁALNOŚĆ TOWARZYSKA I KLUBY

Sylwester w „Szklanych Domach“ stał się już tradycyjną zabawą, otwierającą karnawałowy sezon towarzyski w Osiedlach WSM. W roku ubiegłym „Szklane Domy“ zorganizowały ponadto „Pożegnanie Karnawału“ — zabawę towarzyską, połączoną z produkcjami artystycznymi. Wesołe i zabawne teksty „Kabaretu Satyrycznego“ pióra J. R. Goetlinga i E. Szymańskiego, wykonane zostały przez autorów i H. Ładosza.

Radio - Klub liczy 34 członków. Prowadzi poradnię radiofoniczną, warsztat dla radioamatorów, posiada wzorowo wykonaną instalację radioodbiorną.

W roku sprawozdawczym członkowie Klubu wybudowali aparaturę elektro - akustyczną, którą użytkują instytucje Osiedla Żoliborskiego W. S. M.

Foto - Klub. W drugiej połowie roku sprawozdawczego nastąpiła konsolidacja fotoamatorów, którzy wybrali Zarząd Klubu. Zarząd opracował regulamin Klubu i użytkowania ciemni, przeprowadził werbunek nowych członków, uporządkował i uzupełnił własną ciemnię.

Koło Turystyczne liczy 93 członków czynnych.

Sekcja wycieczek po Warszawie zorganizowała 10 wycieczek, w których wzięło udział 270 osób, w tym 190 członków Koła. Zwiedzono: Muzeum Narodowe, Wystawę Druków i Grotgerowską, Muzeum Techniki i Przemysłu, Wystawę A. Struga, Pałac w Łazienkach, Ogród Zoologiczny, Ogólnopolską Wystawę Szpitalnictwa, Wystawę

„Dziecko w Polsce“, mury obronne dawnej Warszawy, „Warszawa Wczoraj Dziś Jutro“, Wystawę Radiową.

Z pieszych wycieczek podmiejskich wymienić należy 3 wycieczki do Puszczy Kampinoskiej z udziałem 107 osób.

Sekcja wodna zorganizowała 9 wycieczek (od 1-dniowej do 30-dniowej). W wycieczkach brało udział 37 osób.

Sekcja narciarska organizowała wycieczki do Bielan, Młocin, Łomianek, Puszczy Kampinoskiej. Uczestników 18.

Poza tym Koło urządziło wycieczki: do Puław, Kazimierza i Janowca (2-dniowa), z udziałem 75 osób i do Leoncina (2-dniowa) z udziałem 114 osób.

Klub Kobiet liczył 62 członkinie. W roku sprawozdawczym przybyło 8 nowych członkiń. Wieczory klubowe odbywały się w każdą środę. Średnia frekwencja wynosiła 21 osób.

W pierwszej połowie okresu sprawozdawczego Klub Kobiet kontynuował rozpoczęty w ubiegłym roku cykl wieczorów, poświęconych zagadnieniom geograficzno - społecznym. Ostatni z tych wykładów odbył się w połowie czerwca.

Systematycznie raz w miesiącu omawiano prasę.

Zainicjowano nowy dział w pracy Klubu, mianowicie: zdobywanie przez członkinie umiejętności dobrego czytania. W związku z tym poświęcono kilka wieczorów omawianiu książek przeczytanych w zespole.

W pierwszej połowie okresu sprawozdawczego kontynuowano zapoczątkowane w ubiegłym roku wspólne chodzenie do teatru. Wobec dużych zniżek wycieczki te cieszyły się powodzeniem. Frekwencja wynosiła przeciętnie około 50 osób.

W roku sprawozdawczym urządzono dwa wieczory towarzyskie, urozmaicone częścią artystyczną i herbatką.

Klub Artystów - Plastyków prowadził nadal pracownię malarską, urządzając trzy razy w tygodniu dwugodzinne szkice wieczorowe z żywego modelu oraz seanse malarskie

w dni świąteczne przy świetle dziennym. Poza tym raz w tygodniu poświęcano wieczór na zebrania towarzysko-dyskusyjne, gdzie poruszane były aktualne tematy z dziedziny sztuki.

Ogółem pracownia była czynna 270 godzin. Prócz tego w dni powszednie w godzinach dziennych korzystało z pracowni 6 osób.

W Czytelni „Szklanych Domów“ została urządzona w lutym wystawa prac wszystkich członków, połączona z loterią, co umożliwiło mieszkańcom W. S. M. zdobycie tanim kosztem wielu artystycznych prac. Sprzedano 194 bilety po 50 groszy. Wylosowanych zostało 30 eksponatów, ofiarowanych na loterię przez członków Klubu.

Dla uczczenia piątej rocznicy istnienia Klubu urządzona została dnia 8 października „Czarna Kawa“, na której — wobec zaproszonych władz Stow. „Szklane Domy“ — zostało odczytane sprawozdanie z pięcioletniej działalności Klubu, a w dniach od 30 października do 2 listopada zorganizowano w lokalu szkoły R. T. P. D. czterodniową wystawę prac malarskich, rzeźby i ceramiki.

W listopadzie Klub zorganizował Kurs Rysunków i Malarstwa dla dorosłych i młodzieży, na który uczęszczało 11 osób.

Poszczególni członkowie Klubu brali, jak zwykle, udział w wystawach I. P. S-u, „Zachęty“ i t. p. — niektórzy zaś urządzali indywidualne wystawy zbiorowe swych prac.

W roku sprawozdawczym Zarząd odbył 4 posiedzenia w związku ze sprawami aktualnymi Klubu.

Klub Esperancki „Vitraj Domoj“. W okresie sprawozdawczym Klub liczył 28 członków, prenumerował 7 czasopism esperanckich, prowadził kursy początkowy i wyższy języka esperanto oraz korespondencję międzynarodową. Program zebrań klubowych obejmował referaty i pogadanki.

Założono podręczną bibliotekę klubową, na którą składa się już pokaźny zbiorek książek esperanckich.

W styczniu urządził Klub wystawę esperancką. Wystawa, która składała się z 870 eksponatów i mieściła się w 3

pokojach lokalu Stowarzyszenia, w skromnym zakresie obrazowała używanie i stosowanie esperanta w następujących dziedzinach: prasa, książka, poczta, handel, turystyka i filatelistyka.

Ponadto Klub urządził wieczornicę towarzyską oraz 2 wycieczki do I. P. S-u na wystawę szwedzkiego przemysłu artystycznego i do Łomianek.





Robotnicze Towarzystwo Przyjaciół Dzieci

Oddział na Żoliborzu

Niepodobna rozpocząć sprawozdania z działalności R. T. P. D. Oddział na Żoliborzu za rok od 1.IV 1938 r. do 31.III 1939 r., nie wysuwając na czoło dorobku całej klasy pracującej w Polsce, w którym Oddział nasz wziął wybitny udział. Mamy na myśli sprecyzowanie programu dziecka przez Zarząd Główny R. T. P. D. w imieniu Świata Pracy na Kongresie Dziecka w październiku 1938 roku. Rozczulaniu się nad niedolą dziecka przeciwstawiono udokumentowane stwierdzenie, że ustrój gospodarczy odbiera dzieciom prawo do życia, zdrowia i nauki i sformułowano wyraźnie, w jaki sposób w dzisiejszych warunkach należy przystąpić do rozwiązania tego, tak niesłychanie ważnego problemu.

I oto Kongres, który jak sądziliśmy, ze względu na sposób obesłania go, winien mieć charakter reakcyjny, ustosunkował się do zgłaszanych przez nas postulatów bardzo przychylnie, dając świadectwo, że program Świata Pracy i w tej dziedzinie akceptowany jest przez świat fachowców.

W czasie Kongresu urządzona była wystawa poświęcona dziecku. W stoisku R. T. P. D. z całej Polski Oddział

nasz uzewnętrznił jak wielkim czynnikiem w wychowaniu dziecka jest społeczne środowisko zamieszkania.

Sytuacja finansowa naszego Oddziału uległa pewnemu pogorszeniu. Wprawdzie dochody we wszystkich działach pracy mają raczej tendencję zwyżkową, ale nie w mierze, odpowiadającej narastającym potrzebom. Ponieważ zaś staraliśmy się podołać nowym zadaniom (Rakowiec, kolonie letnie, IV klasa gimnazjalna), nie ograniczając placówek przed tym istniejących, przeto Oddział znalazł się w pewnych kłopotach finansowych; zawiodły bowiem wpływy preliminowane spoza W. S. M.

Ten stan zmusił Zarząd do zmniejszenia sumy odpisów amortyzacyjnych i do zlikwidowania rezerw Poradni i Teatru Kukielek Baj.

Rok sprawozdawczy zamknięty został niedoborem w sumie zł. 1.995.77, który obciąża okres następny. Faktycznie niedobór był o 8.000 zł. większy, ale uzyskaliśmy częściowe skreślenie naszego zadłużenia w W. S. M. o tę sumę.

Tabl. 47. *Liczba dzieci korzystających z zakładów R. T. P. D.*

Wykaz dzieci korzystających z instytucyj RTPD - uwzględniający tylko 1 raz każde dziecko	WSM	Obce	Razem
Poradnia	71	101	172
Kuchnia mleczna	52	98	150
Przedszkole	64	20	84
Szkoła	90	37	127
Gimnazjum	49	88	137
Świetlica przedszkolowa	—	—	—
Sale ciszy	9	—	9
Warsztaty	22	—	22
Czytelnia	141	284	425
Wypożyczalnia	133	44	177
Kursy muzyczne	3	3	6
Rakowiec — przedszkole	22	2	24
Rakowiec — świetlica	44	1	45
Razem	700	678	1378
<i>Wzrost % w stos. do r. ub.</i>	23	14	18

Liczba dzieci korzystających z naszych placówek wzrosła prawie o 18% (z 1161 do 1378), przyczem liczba dzieci z Osiedli naszych wzrosła o 23%, gdy dzieci „obcych“ o 14% (tabl. 47).

Tablica 48 obrazuje skład socjalny dzieci, przyczem zaznaczyć należy, że w tablicy tej uwzględniono po 2 i więcej razy dzieci, korzystające jednocześnie z kilku zakładów. W ten sposób zestawiona tablica wskazuje w porównaniu z rokiem ubiegłym wzrost dzieci robotniczych do 63.5% (w ub. r. 62%) i zmniejszanie się dzieci naszych Osiedli do 54% (w ub. r. 56%).

Tabl. 48. Skład socjalny dzieci w zakładach R. T. P. D.

Wyszczególnienie	Dzieci robotników			Dzieci prac. umysł.			Razem dzieci			% dzieci	
	WSM	inne	razem	WSM	inne	razem	WSM	inne	razem	robotniczych	WSM
Poradnie	26	14	40	54	98	152	80	112	192	21	42
Kuchnia mlecz.	17	11	28	35	87	122	52	98	150	19	35
Przedszkole	35	2	37	29	18	47	64	20	84	44	76
Szkoła	57	7	64	33	30	63	90	37	127	51	71
Gimnazjum	29	64	93	20	24	44	49	88	137	68	32
Świet. przedszk.	9	—	9	8	1	9	17	1	18	50	94
Salę ciszy	37	8	45	12	3	15	49	11	60	75	81
Warsztaty	39	1	40	8	4	12	47	5	52	77	90
Czytelnia	165	329	494	20	46	66	185	375	560	91	33
Wypożyczalnia	184	60	244	94	31	125	278	91	369	66	76
Kursy muz.	7	2	9	12	4	16	19	6	25	36	76
Rakowiec — przedszkole	22	2	24	—	—	—	22	2	24	100	92
Rakowiec — świetlica	44	1	45	—	—	—	44	1	45	100	98
Razem	671	501	1172	325	346	671	996	847	1843	63,5	54

Stosunek ten dla różnych zakładów układał się nierównomiernie.

W Poradni daje się zauważyć 3-krotny wzrost dzieci robotniczych i pewien wzrost dzieci pracowników umysłowych jak i spoza Osiedla. Z Kuchni Mlecznej korzystało 3 i pół raza więcej dzieci robotniczych niż w roku ub., przy

spadku liczby dzieci pracowników umysłowych z Osiedla i wzroście spoza Osiedla.

W Przedszkolu następuje ogólny spadek liczby dzieci przyczem spadek ten dotyka przede wszystkim dzieci robotnicze; w stosunku do ub. roku liczba dzieci robotniczych wynosi w Przedszkolu 44%, gdy w r. ub. 50%. W świetlicy przedszkolowej liczba dzieci nie uległa zmianie, ze zwiększeniem dzieci pracowników umysłowych kosztem robotniczych.

Szkoła zwiększa liczbę dzieci robotniczych i wydatniej ogólną liczbę dzieci z naszych Osiedli.

W Gimnazjum liczba dzieci zwiększa się o 50%. Sześciokrotnie wzrosła liczba dzieci robotniczych spoza Osiedla oraz dzieci pracowników umysłowych.

Frekwencja w Salach Ciszy wszystkich kategorii dzieci i w warsztatach spadła. W Czytelni liczba dzieci nieznacznie spadła, przyczem dosłownie tyle samo dzieci robotniczych korzystało z Czytelni co w roku ub. Natomiast w wypożyczalni nastąpił wzrost dzieci korzystających spoza naszego Osiedla i dzieci pracowników umysłowych zamieszkałych w Osiedlu.

Kursy Muzyczne oraz Świetlica na Rakowcu obsługiwały mniejszą liczbę dzieci.

Należy wreszcie zaznaczyć, że o ile w ub. roku dziecko mieszkańca W. S. M. zapisane do R. T. P. D. korzystało przeciętnie prawie z 2 naszych placówek (na 568 dzieci zapisanych do R.T.P.D. korzystało z różnych placówek 1031), o tyle w roku sprawozdawczym pod opieką R. T. P. D. była większa liczba dzieci (700), ale korzystała ona z mniejszej ilości placówek (996). Również zwiększyła się liczba dzieci spoza Osiedla W. S. M., korzystających z naszych placówek R. T. P. D. (z 593 do 678 dzieci).

W skład Zarządu wchodzili: M. Nowicki — przewodniczący, M. Zdanowska — zast. przew. i skarbnik, dr. A. Landy, St. Ossowski i A. Zdanowski — członkowie, H. Dembiński i E. Wudzka — zastępcy, przyczem E. Wudzka pełniła funkcję sekretarza.

Budżetowe Walne Zebranie odbyło się 5.V.1938 r.
Sprawozdawcze Walne Zebranie odbyło się 10.X.1938 r.

Posiedzeń Zarządu było	11
Posiedzeń Prezydium Zarządu było	28
Posiedzeń Komisji Pedagogicznej było	7
Konferencji pracowników pedagog. było	2
Kancelaria wysłała pism	1150
Kancelaria przyjęła pism	620

R. T. P. D. zatrudniało na 1.IV.1938 r. pracowników stałych 52, dorywczych — 3, na 31.III.1939 r. pracowników stałych 64, dorywczych — 3. Stan członków na 1.IV. 1938 r. wynosił 174. Przybyło w roku sprawozdawczym — 16. Stan na 31.III.1939 — 190.

Oceniając ogólną działalność R. T. P. D. w roku sprawozdawczym i podkreślając fakt coraz bliższej współpracy z całym ruchem robotniczym w Polsce, należy stwierdzić wprawdzie nie błyskotliwy, ale stały postęp naszej organizacji.

OPIEKA HIGIENICZNO - LEKARSKA

Poradnia „Zdrowie Dziecka“.

Główny nacisk działalności Poradni położony był w okresie sprawozdawczym na higienę psychiczną wśród dzieci, objętych opieką, gdyż jak już wielokrotnie wskazywaliśmy, stan zdrowia naszych dzieci z Osiedla jest naogół dobry, natomiast ich stan nerwowy pozostawia jeszcze wiele do życzenia. Stosunkowo dużo jest dzieci nerwowych, podnieconych oraz t. zw. trudnych lub źle prowadzonych. Aby usprawnić pracę Poradni na tym polu, wydzieliliśmy przyjęcia psychologa, stwarzając w ten sposób Poradnię Wychowawczą. Ustaliliśmy oddzielny regulamin oraz tabelę opłat dla tej nowej komórki Poradni „Zdrowie Dziecka“.

Do Poradni Wychowawczej przyjmujemy dzieci starsze, niż do Poradni Lekarskiej, t. zn. począwszy od 2-go roku życia, w tym bowiem okresie zjawiają się najczęściej pierwsze trudności w wychowaniu dziecka. Praca psychologa polega na utrzymywaniu stałego kontaktu z dziećmi

i rodzicami wzgl. opiekunami. Poza więc systematycznie przeprowadzanymi badaniami dziecka, prowadzi on rozmowy z rodzicami, udziela im rad pedagogicznych, w razie potrzeby odwiedza dzieci w domu, celem zbadania warunków domowych i otoczenia dziecka.

Współpraca Poradni Wychowawczej z Lekarską polega na wspólnym kierownictwie oraz na tym, że co pewien czas, na wniosek psychologa, lekarz bada stan zdrowia dzieci, jak i przeciwnie — lekarz kieruje dzieci do psychologa.

Poradnia Lekarska.

W okresie sprawozdawczym skład personelu Poradni zwiększył się o jedną higienistkę oraz zmniejszył się o jednego lekarza. Ilość dzieci zapisanych do Poradni

na dzień 1.IV.1938 r. wynosiła 179 (82 z Osiedla)

Przybyło w okresie sprawozdawczym 96 (31 z Osiedla)

Wypisało się 83 (2 z Osiedla)

Pozostało w dn. IV 1939 r. . . . 192 (84 z Osiedla)

Tabl. 49 *Ilość dzieci pod opieką Poradni Lekarskiej.*

Miejsce zamieszkania	0—1 rok	1—3 rok	3—7 rok	ponad 7 lat	Razem
Osiedle WSM	24	32	19	5	80
Żoliborz	47	35	11	6	99
Warszawa	1	8	3	1	13
Razem	72	75	33	12	192

Przyjęć lekarskich było 247.

Udzielono 1673 porad.

Z przytoczonych danych widać, że ilość dzieci, pozostających pod stałą opieką Poradni, wzrosła o blisko 8% (13 dzieci). Podobnie, jak w poprzednim okresie sprawozdawczym, średnio każde dziecko zostało zbadane 9 razy.

Tabl. 50. *Ilość porad udzielonych przez lekarzy.*

Miejsce zamieszkania	0—1 rok	1—3 rok	3—7 rok	ponad 7 lat	Razem
Żoliborz	725	145	40	29	939
Warszawa	44	33	34	28	139
Razem	1132	331	146	64	1673

Poradnia Wychowawcza.

Prawie wszystkie dzieci, należące do Poradni Lekarskiej, zostały przynajmniej jeden raz zbadane przez psychologa.

Tabl. 51. *Ilość dzieci zbadanych przez psychologa.*

Miejsce zamieszkania	0—1 rok	1—3 rok	3—7 rok		ponad 7 l.		Razem
			spoza przed- szkola	uczęsz- czające do przed- szkola	spoza szkół RTPD.	uczęsz- czające do szkół	
Osiedle WSM	14	25	2	28	1	15	85
Żoliborz	34	15	8	5	1	2	65
Warszawa	2	2	—	—	—	—	4
Razem	50	42	10	33	2	17	154

Dni przyjęć psychologa było 71. Udzielono 234 porad.

Tabl. 52. *Ilość porad udzielonych przez psychologa.*

Miejsce zamieszkania	0—1 rok	1—3 rok	3—7 rok		ponad 7 l.		Razem
			spoza przed- szkola	uczęsz- czające do przed- szkola	spoza szkół RTPD.	uczęsz- czające do szkoly	
Osiedle WSM	20	48	3	41	1	30	143
Żoliborz	39	22	10	11	1	2	85
Warszawa	2	4	—	—	—	—	6
Razem	61	74	13	52	2	32	234

Poradnia Dentystyczna.

Czynna była 195 dni (430 godz.). W ciągu tego czasu skontrolowano dwukrotnie stan zębów u wszystkich dzieci z instytucyj wychowawczych R. T. P. D. (Przedszkole Szkoła Powszechna i Gimnazjum) oraz przeprowadzono leczenie zębów u dzieci, zgłoszonych przez rodziców.

Leczyło się 122 dzieci (101 z Osiedla). Odbyły one 638 wizyt, podczas których założono 447 plomb i usunięto 47 zębów.

Pełne opłaty za leczenie zębów wniosło 32 dzieci. Z ulg skorzystało 72 dzieci oraz bezpłatnie leczyło się 18 dzieci.

Opieka nad uczelniami.

Lekarz Poradni, pełniący obowiązki lekarza szkolnego, urzędował tak, jak w ubiegłym roku, codziennie rano w Gimnazjum, Szkole Powszechnej i Przedszkolu. W tym czasie badał dzieci, sprawdzał czystość lokalu i dzieci, kontrolował dzieci, powracające po nieobecności, 1 raz tygodniowo miał dyżury dla rodziców wezwanych lub zgłaszających się z własnej inicjatywy. W ciągu roku przyjął 82 rodziców.

Stan zdrowia dzieci w instytucjach wychowawczych R. T. P. D.

Tabl. 53

Wyszczególnienie	Zdrowe	Stan zdrowia zadawa- lający	Dzieci słabe	Razem
Przedszkole i I oddz.	58	20	7	85
Szkoła Powszechna	73	24	30	127
Gimnazjum	83	28	27	138
Razem	214	72	64	350

W Gimnazjum przeprowadzono 288 badań lekarskich, w Szkole Powszechnej 292, w Przedszkolu 213 (przeciętnie dzieci Szkoły i Gimnazjum były badane 2 razy w ciągu roku, Przedszkola 3 razy). Pomiary dzieci były przeprowadzane w Poradni.

Chorób zakaźnych było mniej, niż w ubiegłym roku, choć liczba dzieci wzrosła o 47. W gimn. był 1 wypadek ospy wietrznej, 2 dyfterytu, 1 kokluszu i 3 odry; w przedszkolu: 12 kokluszu, 1 odry i 1 świnki.

Dokonano ogółem następujących szczepień: 97 szczepień przeciwtyfusowych, 72 przeciwdyfterytowych, 12 przeciw ospie. Zrobiono 186 odczynów Pirquet'a (dodatkowych wyników 34).

W świetlicy na Rakowcu wszystkie dzieci zostały jednorazowo zbadane przez lekarzy Poradni.

Urządzenia pomocnicze.

Kuchnia mleczna czynna była cały rok. Personel kuchni mlecznej został zwiększony o jedną stałą pomocnicę oraz o jednego roznosiciela.



W kuchni mlecznej.

Z kuchni mlecznej korzystało 151 dzieci (59 z Osiedla), w tym dzieci zapisanych do Poradni 123 (52 z Osiedla). W okresie sprawozdawczym zużyto 5378 litrów mleka

i wydano 42.645 porcyj mieszanek (o 300 litrów i 3351 porcyj więcej, niż w roku poprzednim).

Naświetlania lampą kwarcową odbywały się co drugi dzień. W godzinach rannych naświetlano dzieci do lat 7. po południu zaś dzieci w wieku szkolnym. W okresie sprawozdawczym było 79 dni naświetlań.

Tabl. 54 *Ilość dzieci korzystających z naświetlań.*

Miejsce zamieszkania	Zapisane do Poradni	Instyt. wychow. RTPD	"Obce"	Razem
Osiedle WSM	26	24	21	71
Żoliborz	30	13	17	60
Warszawa	—	—	1	1
Razem	56	37	39	132

Liczba naświetlań zmniejszyła się, w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym, prawie dwukrotnie. Zjawisko to należy tłumaczyć uruchomieniem przez Ubezpieczalnię Społeczną naświetlań na Żoliborzu.

PRZEDSZKOLE

W bieżącym roku szkolnym staraliśmy się przede wszystkim o utrzymanie zdobytych wychowawczych naszego przedszkola, osiągniętych w ciągu szeregu lat jego istnienia. Było to konieczne ze względu na zespół pedagogiczny, który uległ dużym zmianom personalnym (trzy nowe siły). Nowi pracownicy musieli zapoznać się ze środowiskami i kierunkami naszej pracy wychowawczej.

Podobnie, jak w roku ubiegłym, w przedszkolu są 4 grupy dziecięce: 1) kl. I szk. powsz., 2) grupa starsza, 3) grupa średnia oraz 4) t. zw. „krasnołudki“, które obejmują dzieci w wieku lat 3 i 4. Grupa krasnołudków dzieli się wewnętrznie jeszcze na 2 grupy.

Przedszkole łącznie ze świetlicą czynne jest od godz. 9 rano do godz. 17.

Czworo dzieci, których rodzice odchodzą wcześniej do pracy, przychodzi już na godz. 7-mą i pozostaje pod opieką woźnej.

Tabl. 55 *Skład socjalny dzieci w Przedszkolu.*

Dzieci robotnicze			Dzieci prac. umysł.			% dzieci robotni- czych	% dzieci W. S. M.
WSM	inne	ra- zem	WSM	inne	ra- zem		
35	2	37	29	18	47	44	76

Klasa I przebywa w Przedszkolu od godz. 8-ej do 13-ej z wyjątkiem dni deszczowych, gdy odchodzi o godz. 11.30. Plan dnia rozłożony jest w ten sposób, by dzieci mogły maksymalnie korzystać z powietrza, to też oprócz zajęć związanych z ogrodem, mają gry i zabawy na powietrzu. W okresie wiosennym i jesiennym biorą duży udział w robotach ogrodowych. Wszystkie dzieci w przedszkolu korzystają z jednego gotowanego posiłku dziennie.

Przedszkole jest w ścisłym kontakcie z Poradnią Ośrodka. W stosunku do dziecka staramy się uwzględnić jego indywidualność i umożliwić mu swobodny, harmonijny rozwój fizyczny i psychiczny, nie stosując kar i przymusu, a wzbudzając w nim poczucie obowiązku i odpowiedzialności.

Tematy zajęć w roku sprawozdawczym były następujące: „Nasz ogród i nasze przedszkole“, „Robimy zapasy na zimę“, Bajka o Kasi i wróbelkach“ oraz „Jestem czysty i porządny“, „Myjemy się“ i „Nasza szatnia“.

Poza zajęciami na temat, są i zajęcia dowolne, w których dzieci wypowiadają się, korzystając z różnych materiałów.

Personel, zatrudniony w Przedszkolu, klasie I i świetlicy, liczył 5 pracowniczek, 1 praktykantkę i 1 woźną.

Świetlica przy przedszkolu liczy dzieci 18 (od 3 do 9 lat) i czynna jest od 14 do 17. Ośmioro dzieci korzysta z posiłku w świetlicy. Czworo najmłodszych w niej sypia. W lipcu i sierpniu na terenie przedszkola odbywały się pół-

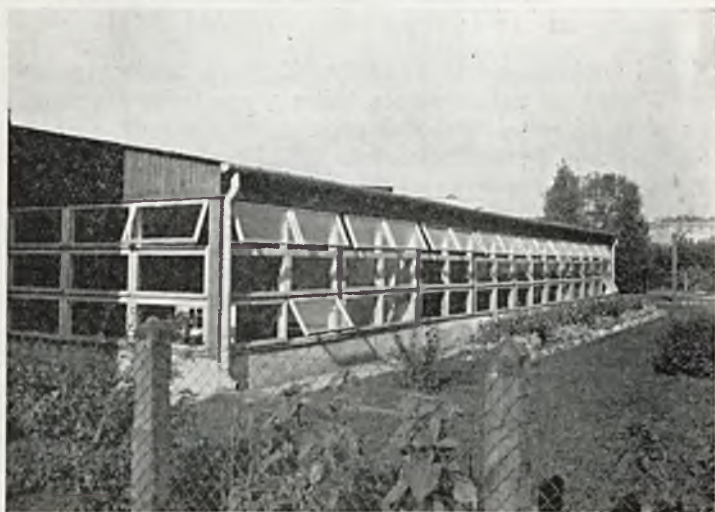
kolonie, czynne codziennie od 8-ej do 16-ej, z jednorazowym posiłkiem. Na kolonie uczęszczało 36 dzieci pod opieką dwóch wychowawczyń i 1 woźnej.

Tabl. 56. *Ruch dzieci w Przedszkolu.*

G r u p a	Ilość dzieci z r. ub.	Przybyło do 31.III 1939 r.	Razem	Ubyło do 31.III 1939 r.	Stan na 31.III 1939 r.
Krasnoludków . .	9	18	27	5	22
Grupa średnia . .	13	12	25	5	20
„ starsza . .	13	10	23	2	21
Klasa I	20	4	24	3	21
Ogółem . . .	55	44	99	15	84

Zebrań z rodzicami Przedszkola było 1 na początku roku szkolnego, z rodzicami dzieci z klasy I — 2.

Przyjęcia wychowawczyń odbywały się raz w tygodniu.



Przedszkole R. T. P. D. mieści się w ogrodzie.

W pierwszych dniach kwietnia odbyła się wystawa prac Przedszkola, którą zwiedziło 636 osób dorosłych i 777 dzieci.

SZKOŁA

Liczba dzieci, uczęszczających do Szkoły w roku szkolnym 1938/39, wzrosła w porównaniu z rokiem ubiegłym, o 10%, mimo, że z Przedszkola przeszła do Szkoły grupa stosunkowo nieliczna.

Tabl. 57.

Ruch dzieci w Szkole.

Klasy	Ilość dzieci z ubiegłego roku szkoln.	Przybyło do 31.III 1939 roku	Ubyło do 31.III 1939 roku	Stan na 31.III 1939 roku
II	21	5	5	21
III	25	9	1	33
IV	25	4	1	28
V	24	3	1	26
VI	16	3	—	19
	111	24	8	127

Skład społeczny dzieci szkoły uległ pomyślnym zmianom. Mamy do zanotowania kilka wypadków zapoznania się z W. S. M. rodzin robotniczych poprzez szkołę, a następnie ubieganie się o członkostwo WSM i mieszkanie w Osiedlu.

Tabl. 58.

Skład socjalny dzieci w Szkole.

	Dzieci robotnicze		Dzieci prac. umysł.		Razem	
	1937/38	1938 39	1937/38	1938 39	1937/38	1938 39
W.S.M.	47	57	27	33	74	90
Obce	10	7	31	30	41	37
Razem	57	64	58	63	115	127

Liczba dzieci członków WSM, w porównaniu z ub. rokiem, wzrosła z 73 do 90, zaś stosunek procentowy dzieci

WSM do ogólnej liczby dzieci wzrósł z 64,5% na 71%. Fakt ten należy przypisać między innymi zacieśnieniu kontaktu szkoły z Osiedlem poprzez Opiekę Rodzicielską, Samorząd i „Szkłane Domy“.

Trudności wychowawcze w klasach od III do VI znacznie zmalały w wyniku usprawnienia organizacji, ujednostajnienia postawy wychowawczej nauczycielstwa i selekcji dzieci. Szkoła, nie uchylając się od podejmowania nieraz bardzo ciężkiej pracy nad trudnymi dziećmi i mając nie jeden już sukces w tej dziedzinie, musi jednak konsekwentnie eliminować dzieci nienormalne, kwalifikujące się do szkół specjalnych.

Egzaminy absolwentów, którzy ukończyli szkołę w roku 1937/38, miały pomyślny przebieg; podobnie, jak w latach ubiegłych, poza jednym wypadkiem, wszyscy nasi uczniowie, którzy przystąpili do egzaminów, bądź w naszym gimnazjum, bądź w innych, egzamin ten zdali.

Skład *personelu* nie uległ zmianie, w porównaniu z rokiem ubiegłym. W szkole pracowało 5 sił nauczycielskich stałych i trzech specjalistów (śpiew, rytmika, gimnastyka). Poza jednym wypadkiem parotygodniowej choroby, liczba godzin opuszczonych przez personel stały nie przekracza 3%.

Czynności dodatkowe obciążały personel szkoły, podobnie, jak w latach ubiegłych; jedna z nauczycielek prowadziła warsztaty, druga — ogród ze zwierzyńcem i Spółdzielnię Uczniowską.

Samokształcenie personelu odbywa się poprzez: a) omawianie z kierownictwem i na sesjach Rady Pedagogicznej planów i wyników pracy wychowawczej; b) opracowywanie i omawianie planów dydaktycznych i wyników nauczania; c) lekturę publikacji i czasopism, bądź wybraną samodzielnie, bądź wskazaną przez kierownictwo (szkoła prenumeruje niektóre wydawnictwa); d) udział w konferencjach rejonowych nauczycieli szkół powszechnych (w bież. roku szkolnym jedna z konferencji odbyła się na terenie szkoły z referatem naszego nauczyciela, poza tym nauczyciele brali udział w kilkunastu konferencjach

i przedstawili swoje spostrzeżenia kierownikowi); e) udział w kursach, organizowanych przez władze szkolne i organizacje nauczycielskie (w bieżącym roku kursy takie przeszło dwóch nauczycieli.

Program. Szkoła realizuje program publicznych szkół powszechnych z tą tylko różnicą, że dzięki Osiedlu, ogrodowi i warsztatom, ma większe możliwości dydaktyczne.

W klasach II i III organizacja nauczania opierała się na metodzie ośrodków zainteresowania i koncentracji. W klasie III ośrodkiem koncentracji była nauka o środowisku i rzeczach w ramach programu przyrody. W szczególności uwzględniono w tej pracy związek szkoły z Osiedlem, Osiedla WSM i Żoliborz, Żoliborz i miasto, miasto i wieś. Jesienią i wiosną plan nauczania oparto w dużej mierze na pracach ogrodowych.

W klasie IV, V, VI opracowano szczegółowo linię metodyczną poszczególnych przedmiotów, przystosowując ją do możliwości naszego środowiska. W zakresie nauk przyrodniczych i techniki oparto pracę na ogrodzie i warsztatach; w zakresie polskiego i historii — na nauce o języku, recytacjach i inscenizacjach, oraz w miarę możliwości, na racjonalnym wykorzystaniu wypożyczalni i czytelnii.

Posiedzenia Rady Pedagogicznej odbywały się co 2 tygodnie, z przerwami w okresie świąt i prac wystawowych. Rada Pedagogiczna omawiała:

- a) zagadnienia organizacyjne,
- b) plany pracy i sprawozdania,
- c) wyniki nauczania,
- d) sprawy wychowawcze i postępy poszczególnych dzieci,
- e) wybrane zagadnienia, np. sprawy błędów w pisowni, poprawianie zeszytów, czytelnictwo i t. p.

Ważną i dodatnią rolę odegrało w pracy nauczycielstwa współdziałanie z wizytatorem szkoły z ramienia Komisji Pedagogicznej.

Opieka Rodzicielska współpracowała ze szkołą w roku szkolnym 1938/39 w sposób harmonijny. Na zebraniach Opieki omawiano sprawę pomocy materialnej dla poszczególnych dzieci.

Opiekunowie klasowi, zwłaszcza na początku roku szkolnego, przyczynili się znacznie do zbliżenia domu ze szkołą przez odwiedziny w domach i współdziałanie w porozumieniu się rodziców i kierownictwa szkoły i wychowawców.

Pracy opiekunów w dużej mierze należy przypisać wydatną w wielu wypadkach poprawę położenia dzieci w szkole i w domu.

Dyżury rodziców, pomoc matek na śniadaniach, w przy-
sznicu i na wycieczkach były dla szkoły dużym ułatwieniem w pracy.

Zebrań klasowe odbywały się w każdej klasie po 4 razy i były poświęcone wyłącznie omawianiu spraw wychowawczych i postępów poszczególnych dzieci.

Spółdzielnia Uczniowska znajdowała się w bież. roku szkolnym pod opieką szkoły powszechnej.

Spółdzielnia działała w tym roku intensywniej, niż w poprzednim, czego dowodem są większe obroty, a co za tym idzie i nadwyżka, którą przeznaczamy na powiększenie Spółdzielni i na WKO, rok rocznie urządzającą dalszą wycieczkę.

Tabl. 59 *Obroty Spółdzielni Uczniowskiej.*

Wyszczególnienie	1936/37	1937/38	1938/39 do stycznia
Obroty	2.755.17	766.63	1.235.—
Nadwyżka	104 (3,8%)	109 (14,3%)	137 (11,1%)

Spółdzielnia od początku swego istnienia, t. j. od roku 1933/34, zaopatrywała nie tylko uczniów w potrzebne materiały, ale również wszystkie instytucje RTPD, jak kancelarię, Poradnię, przedszkole, warsztaty, czytelnie itd., dając im 10% rabatu na wszystkich materiałach. Związana z tym praca przerastała możliwości i siły młodzieży, pracującej w Spółdzielni. W ubiegłym roku Walne Zebranie zdecydowało, że sklep będzie tylko dla uczniów, a instytucje RTPD będą mogły zaopatrywać się w WSK. Rezultat był taki, że obroty zmalały, ale nadwyżka wzrosła.

Hurtownią Spółdzielni Uczniowskiej jest wyłącznie Warszawska Spółdzielnia Księgarska.

Młodzież, pracująca w Komisji Rewizyjnej, w Zarządzie i w sklepie, bardzo poważnie traktuje podjęte przez siebie obowiązki i wywiązuje się z nich zupełnie dobrze.

Komisja Rewizyjna kontroluje księgowość i czuwa nad całością pracy.

Zarząd, składający się w swej większości z młodzieży gimnazjalnej, pracuje bardzo wydatnie. Stara się wciągnąć jak największą ilość członków do bliższej współpracy, zainteresować ogół sprawami Spółdzielni i tak usprawnić pracę w sklepie, by mogły z niego korzystać jak największe rzesze uczniów.

Młodzież, pracująca w Spółdzielni, wiele osiągnęła. Zdobyła umiejętność prowadzenia Zebrań Walnych i Zarządu, pisania protokółów z powyższych zebrań, pracy w sklepie, prowadzenia kasy i obliczeń targów dziennych oraz księgowości.

Obecnie wykonuje wszystkie te prace zupełnie samodzielnie.

W pierwszym półroczu szkolnym odbyły się 2 Walne Zebrania członków. Zebrania Zarządu i Komisji Rewizyjnej odbywają się co 2 tygodnie.

W sklepie pracują przeważnie dzieci z kl. V i VI szkoły powszechnej. Ze sklepem współpracują komitety sklepowe, wyłonione z każdej klasy szkoły i gimnazjum. Mają one za zadanie przedstawiać ilość i jakość zapotrzebowania danej klasy, a przez to umożliwiają racjonalną gospodarkę Spółdzielni. Od tego czasu Spółdzielnia może zaspokoić na czas żądania klientów i nie magazynuje niepotrzebnych towarów.

Mamy już filię naszego sklepu w kl. II i III. Powstała ona ze względu na odrębność pomieszczenia, które te klasy zajmują. Pracują tam dzieci kl. III pod opieką nauczycieli.

Lokal Szkoły w b. r. dał się nam bardzo we znaki. Wprawdzie zdołaliśmy uzyskać osobne pomieszczenie wraz z salą rekreacyjną i gimnastyczną dla klas II i III, za to klasy pozostałe w lokalu gimnazjum znalazły się w bardzo złych warunkach, w związku ze wzrostem liczby dzieci

w gimnazjum do 140. Przez znaczną część roku szkolnego gimnazjum korzystało z klas szkoły powszechnej na lekcje języków obcych, ćwiczenia, zaimprovizowane szatnie przed i po gimnastyce itp. Wszystko to niezmiernie utrudniało zagospodarowanie klas, organizację dyżurów i opiekę nad inwentarzem.

Szatnia i sala śniadaniowa były przeciążone w sposób niemożliwy.

Drugą wielką bolączką był brak boiska i nieprzystosowanie dziedzińca do potrzeb rekreacji.

Arytmetyka z geometrią zyskały w bież. roku szkoln. szereg nowych obmyślonych na gruncie naszej szkoły, pomocy naukowych.

Ćwiczenia z przyrody nieożywionej również oparte zostały na metodycznie skompletowanym zespole nowych pomocy, częściowo wykonanych w naszych warsztatach.

Ogród szkolny zyskał, dzięki poparciu Ośrodka ogrodniczego, własną narzędziownię.

Ogród szkolny zyskał, dzięki poparciu Ośrodka Ogrodniczego, własną narzędziarnię.

Warsztaty również znacznie się wzbogaciły, w dużej mierze dzięki inwestycjom gimnazjum.

Szkoła wzięła wydatny udział w *wystawie*, wystawiając *prace uczniów* (sala rysunkowa, znaczna część sali zajęć praktycznych, sala kl. II i III), oraz przedstawiając organizację, metody i treść pracy dydaktycznej (ogród szkolny, arytmetyka z geometrią, technika pracy stolarskiej).

GIMNAZJUM

Bieżący rok szkolny stanowi ostatni etap w rozwoju organizacji gimnazjum. Mamy dziś wszystkie cztery klasy gimnazjalne, a młodzież klasy IV, po zdaniu odpowiedniego egzaminu, będzie mogła rozpocząć studia licealne, już poza obrębem uczelni RTPD.

Rok bieżący zaznaczył się dalszym wzrostem liczby dzieci. W porównaniu z r. ub. wzrost wyniósł 55%.

Wielki napływ młodzieży do kl. I zmusił nas nawet do rozszerzenia tej klasy poza normy obowiązujące i postawił

wobec perspektywy uruchomienia w przyszłym roku szkolnym podwójnych oddziałów tej klasy.

Tabl. 60 *Ruch dzieci w Gimnazjum.*

K L A S Y	Ilość dzieci z ub. roku szkolnego	Przybyło do 31.III 1939 r.	Ubyło do 31.III 1939 r.	Stan na 1.IV 1939 r.
I	1	51	—	52
II	35	6	1	40
III	29	1	1	29
IV	16	2	2	16
Razem . . .	81	60	4	137

Środowisko społeczne dzieci nie uległo zmianie. Procent dzieci robotniczych waha się tak, jak w r. ub., około 70. Na 140 dzieci — 50 to dzieci mieszkańców WSM, reszta — to młodzież robotnicza, nieraz z odległych przedmieść Warszawy.

Tabl. 61 *Skład socjalny dzieci w Gimnazjum.*

Klasa	Dzieci robotniczych	Dzieci pracowniczych	R a z e m
I	38	14	52
II	28	12	40
III	17	12	29
IV	10	6	16
Razem	93	44	137

Akcja, zmierzająca do silniejszego oparcia naszego gimnazjum o ruch zawodowy i pozyskania w ten sposób kwot, potrzebnych do ustalenia jego podstaw finansowych, nie dała i w r. bież. wydatniejszych rezultatów. Poza funduszem stypendialnym im. T. Toeplitza i dotacją w kwocie 2000 zł. uzyskaną od ZZK, inne subwencje nie wpłynęły.

Tabl. 62. *Dzieci członków W. S. M. w Gimnazjum.*

Klasa	Dzieci W.S.M.	Dzieci obce	Razem
I	10	42	52
II	18	22	40
III	14	15	29
IV	7	9	16
Razem	49	88	137

Skrepowanie w zakresie środków finansowych wpływało bardzo niekorzystnie na całokształt prac gimnazjum. Lokal w I kolonii, użytkowany wspólnie ze szkołą powszechną, jest bardzo słabo przystosowany do potrzeb szkolnych. Pod tym względem sytuacja szkół pogorszyła się jeszcze wraz ze znacznym wzrostem liczby dzieci. Dość wspomnieć, że szkoły nie mają odpowiedniego pomieszczenia na szatnię, główny teren rekreacyjny (duża sala) dla gimnazjum i szkoły liczy ca 84 m², w salach klasowych muszą odbywać się śniadania, z czterech klas gimnazjum każda znajduje się na innym piętrze itd.

Najpilniejszą koniecznością stało się zatem natychmiastowe rozwiązanie sprawy lokalowej. W tym stanie rzeczy gimnazjum nie może czekać do czasu wybudowania nowego gmachu przy Szkołach Spółdzielczych, musi już w nadchodzącym roku szkolnym poprawić swoje warunki lokalowe, aby praca wychowawcza na tym nie cierpiała.

Rada Pedagogiczna pracowała w r. b. intensywniej, interesując się poza bieżącymi sprawami wychowawczymi, przede wszystkim zagadnieniem koedukacji. Przy wydatnej współpracy psychologa szkolnego, przeplanowano i rozpoczęto nowe prace badawcze w tym zakresie.

Zorganizowaną w kwietniu przez RTPD wystawę, gimnazjum potraktowało jako okazję do zilustrowania swej działalności i rozwoju.

Wycieczkowa Kasa Oszczędności.

Zarząd WKO rozpoczął swe prace od sporządzenia spisów członków i książeczek oszczędnościowych oraz ustale-

nia zasad współpracy między poszczególnymi komisjami. Liczba członków WKO wynosi obecnie 188. W bież. roku szkolnym WKO zorganizowała następujące imprezy dochodowe:

- 1) bal maskowy w karnawale,
- 2) odczyt dr. St. Feliksiaka: „Darem Pomorza do Brazylii“.

Dochód wyniósł zł. 85.22.

Zorganizowano 2 wycieczki do Muzeum Narodowego (dział malarstwa polskiego) i Muzeum Wojska. W ubiegłym roku szkolnym wycieczka doroczna nie odbyła się, gdyż fundusze WKO zostały przeznaczone na obóz kolonijny starszej młodzieży. Stan kasy — zł. 152.60.

KOMISJA PEDAGOGICZNA

W okresie sprawozdawczym odbyło się 7 zebrań Komisji Pedagogicznej i 2 zebrania pracowników pedagogicznych.

Komisja Pedagogiczna czuwała nad tokiem pracy w instytucjach R. T. P. D. Na zebraniach poruszane były sprawy Akademii, udziału w Kongresie Dziecka i Wystawy R. T. P. D., która doszła do skutku na początku kwietnia 1939 r. Dwaj członkowie Komisji wizytowali Szkołę i Gimnazjum i w związku z projektami na nowy rok szkolny 1939/40 zdali sprawozdanie z poziomu szkół i osiągnięć wychowawczych.

DOŻYWIANIE

W bieżącym roku szkolnym, ze względu na duże trudności techniczne, w gimnazjum nie wydawano śniadań, a tylko napoje: mleko, kawę, kakao, bawarkę; ze śniadań korzystało tylko 79 uczniów gimnazjum, skierowanych przez lekarza i potrzebujących intensywnego odżywiania. Ogółem ze śniadań korzystało 261 dzieci i 20 osób personelu. Bezpлатnie otrzymywało śniadania 30 dzieci i po zł. 1.60 miesięcznie płaćilo 75 dzieci. Z mniejszych ulg ko-

rzystało 96 dzieci, pełne opłaty wnoszono za 60 dzieci. Ponad to 12 dzieciom, które z powodu braku opieki w domu, przez cały dzień pozostawały pod opieką przedszkola — wydawano codziennie obiady.

Z napojów wydawanych dla gimnazjum korzystało 33 dzieci.

Tabl. 63.

Dożywianie.

Wydano w miesiącu		Śniadań	Podwieczorków
Kwiecień	1938	4883	33
Maj	"	6256	137
Czerwiec	"	4028	69
Wrzesień	"	3823	—
Październik	"	5493	—
Listopad	"	5415	88
Grudzień	"	4059	105
Styczeń	1939	4330	133
Luty	"	4896	191
Marzec	"	6482	272

BIBLIOTEKA DZIECIĘCA

Bieżący rok szkolny jest poważnym etapem w usprawnieniu i pogłębieniu pracy wychowawczej na terenie Biblioteki Dziecięcej.

Przyczyniło się do tego przede wszystkim polepszenie warunków lokalowych. Inicjatywa kierownictwa biblioteki spowodowała skasowanie ścianki, dzielącej dwa pokoje, dzięki czemu Biblioteka uzyskała wydatne powiększenie sali czytelnianej. Niestety — dalej musimy dzielić lokal z liczną klasą gimnazjalną. Na wypożyczalnię zużytkowany został pokój nauczycielski, oddzielne wejście przez galerię umożliwiło jednoczesne funkcjonowanie Wypożyczalni i Czytelnii bez wzajemnego zakłócania spokoju obu tych instytucyj.

Drugą cenną inowacją jest zaangażowanie wykwalifikowanej siły wychowawczej dla opieki nad młodszymi czytelnikami. Dało to możliwość racjonalnego rozgraniczenia różnych co do sposobu zachowania się, oraz co do po-

ziomu intelektualnego grup czytelników, łączonych z konieczności w jednej sali czytelnianej. Ruchliwy i niezdolny do dłuższego skupienia uwagi element dzieci młodszych wymaga zupełnie odrębnego traktowania przy wdrażaniu do racjonalnego czytania, niż dzieci starsze. Rozszerzono więc znacznie i zainicjowano cały szereg nowych prac świetlicowych, zawsze w związku i oparciu o książkę i czytelnictwo. Pod fachowym i umiejętnym kierownictwem wzbogacił się zakres i rodzaj prac dzieci w dziedzinie rysunku, wycinanek, liternictwa, dając interesujące osiągnięcia na polu samorządnej propagandy czytelnictwa, uprawianej przez same dzieci.



W Czytelni R. T. P. D. dla dzieci.

Odciążenie od kłopotów z młodszymi, a także odjęcie wielu prac technicznych, zwłaszcza katalogowych, przez ofiarną pracę jednej z pracowniczek honorowych, pozwoliło w tym roku bibliotekarce na położenie większego nacisku na poradnictwo i pomoc w przygotowaniu do samodzielnej pracy umysłowej dzieci i młodzieży. Pod tym względem fizjonomia Czytelni uległa dużej zmianie, bo z każdym rokiem istnienia i wzrostu księgozbioru zwiększa się wydatnie ilość kwerend naukowych. Pomoc bibliotekarki wyraża się nie tylko w najprostszym dostar-

czaniu gotowego materiału, ale w niezliczonej ilości pouczeń, jak posługiwać się różnorodnymi katalogami, w cierpliwym ćwiczeniu czytelnika w posługiwaniu się bibliografią artykułów, działem informacyjnym Biblioteki, indeksami, spisami rzeczy itp. W ten sposób rola oświatowa naszej Czytelni rozszerza się i pogłębia. Wychowani przez nią czytelnicy należeć będą do tych, którym książka zawsze będzie potrzebna i którzy ją sobie świadomie potrafią dobrać i znaleźć w czytelniach i bibliotekach publicznych dla młodzieży i dorosłych.

Ruch w Bibliotece ilustrują następujące dane:

Wypożyczalnia — odwiedzin 7312, wypożyczeń 7760.

Czytelnia — odwiedzin 6991.

Opowiadania i bajki — odwiedzin 768 (13 razy).

Zebrania czytelników w Kole Przyjaciół Czytelni — odwiedzin 212 (10 razy).

Zebrania czytelników (t. zw. pogotowie ratunkowe) — odwiedzin 129 (13 razy).

Razem odwiedzin 15412.

Wypożyczalnia liczyła 369 abonentów (dzieci szkoły i Gimnazjum RTPD oraz dzieci mieszkanców WSM).

Czytelnia liczyła 560 czytelników (185 z WSM).

W ilości odwiedzin Czytelni udział dzieci RTPD wyraził się cyfrą 1925, dzieci z WSM 2665, Marymontu 3309, Żoliborza 624, Powązek 132, innych dzielnic W-wy 261.

Skład dzieci pod względem społecznym nie uległ zmianie. Dzieci robotników stanowią 87% czytelników Czytelni, dzieci inteligencji 11%, reszta 2% to dzieci właścicieli budek i sklepików czy marymonckich drewniaków.

Księgozbiór Czytelni wzrósł w roku sprawozdawczym o 182 pozycje (w tym 36 darów) i liczy książek 1180.

Księgozbiór Wypożyczalni wzrósł o 359 książek (depozytów „Szkłanych Domów“ 24, darów 105, zakupów 230) i liczy książek 1578, w tym depozytów „Szkłanych Domów“ — 455.

SALE CISZY

Na Sale Ciszy w okresie sprawozdawczym uczęszczało 60 dzieci i młodzieży. Dzieci ze szkoły i gimnazjum im.

Limanowskiego było 51, z innych szkół 9, uczniów szkół powszechnych 39, gimnazjalnych 21. Przeciętna frekwencja dzienna wynosiła 15 osób.

Dużą część zapisanych na Sale Cisy przychodziła dorywczo, zwłaszcza uczniowie gimnazjum, którzy zjawiali się liczniej wtedy, gdy potrzebne im były pomoce naukowe w postaci encyklopedii i słowników. Około dwadzieścia dzieci stanowiło grono stałych uczestników, traktujących Salę Cisy, jako miejsce systematycznej pracy pozaszkolnej.

W pierwszym półroczu ubiegłego okresu prowadzone były godziny matematyki, cieszące się wielkim powodzeniem wśród młodzieży gimnazjalnej. W okresie przedwakacyjnym w lokalu Sal Cisy prowadzone były, zorganizowane przez Opiekę Rodzicielską, korepetycje dla dzieci powtarzających kurs.

WARSZTATY

Na początku roku szk. 1938/9 warsztaty stanęły wobec zagadnienia, jak stworzyć odpowiednie warunki pracy dla ogromnie powiększonej liczby dzieci w gimnazjum i szkole powszechnej.

Wykorzystano do maksimum pomieszczenie warsztatowe, wstawiając kilka nowych strugnic, powiększono wydatnie liczbę narzędzi i urządzeń do prac z drzewa i metalu. Warsztaty zyskały także trzy nowe szafy, które umożliwiają racjonalne przechowanie narzędzi, oraz rozwiązują w dużym stopniu trudne zagadnienie koordynacji pracy różnych grup dzieci pod kierunkiem kilku nauczycieli.

Lokal i urządzenia warsztatowe wykorzystane są bardzo intensywnie. Ilustrują to dobrze dane liczbowe: codziennie przez 6 dni w tygodniu pracuje średnio 37 dzieci, co daje tygodniową liczbę odwiedzin 222.

Jak w latach ubiegłych, z warsztatów korzysta nie tylko szkoła i gimnazjum, ale i grupa dzieci z zajęć świetlicowych. W tym roku w grupie świetlicowej przeważały dzieci młodsze; frekwencja, w porównaniu z poprzednimi latami, wydatnie się zwiększyła. Ogółem na zajęcia

popołudniowe zapisało się 52 dzieci, w tym dzieci ze szkół RTPD 30. Dzieci robotnicze stanowiły 77%.

Warsztaty w dalszym ciągu pracują nad tym, by instytucjom RTPD, głównie szkole i gimnazjum, przysporzyć jak najwięcej przedmiotów, nadających się do użytku, głównie pomocy naukowych, i mogą się pochwalić w tej dziedzinie sporym dorobkiem.

KURSY MUZYCZNE

W obecnym roku sprawozdawczym ilość dzieci na Kursach Muzycznych wynosiła 25 — w tym w klasie skrzypiec 2, w klasie fortepianu 23. Dzieci robotniczych jest 36%, dzieci mieszkańców W. S. M. — 76%.

Oplaty na kursach nie uległy zmianie.

Lekcje zbiorowe odbywały się co 2 tygodnie; w okresie sprawozdawczym było ich 14.

Biblioteka nut z roku na rok powiększa się; korzystają z niej wszystkie uczennice i uczniowie.

RYTMIKA I PLASTYKA

Rytmika i plastyka prowadzone były trzy razy w tygodniu w następujących grupach:

młodsza grupa rytmiki		14	dzieci
średnia	„ „	11	„
starsza	„ „	10	„
młodsza	„ plastyki	14	„
średnia	„ „	23	„
starsza	„ „	20	„
grupa umuzykalnienia		12	„

Razem 104 dzieci

OGRÓD SZKOLNY

W roku sprawozdawczym znacznie zmniejszyły się nasze tereny uprawy. W związku z budową gmachu szkół spółdzielczych część ogrodu została zlikwidowana. Zrezygnowaliśmy również z terenu półkolonii, gdzie dotychczas prowadziliśmy uprawę połową większych ilości brukwi,

kapusty, buraków pastewnych oraz kartofli, na użytek zwierzyńca i kuchni szkolnej. Zrobiliśmy to ze względu na niemożność upilnowania warzyw przed rozkradaniem. Zaangażowanie stałego dozorca obciążałoby niewspółmiernie nasz budżet.

Na uszczuplonym terenie przeprowadziliśmy racjonalną uprawę ziemi, stosując nawożenie pod niektóre rośliny co rok, a pod inne — co drugi, tak jak się to praktykuje w gospodarstwach rolnych.

Stwierdziwszy zakwaszenie gleby, przekopaliśmy jesienią nasze zagony z wapnem. Poza tym stosujemy zasilanie niektórych roślin nawozami sztucznymi.

W planie zajęć szkolnych przeznaczamv 2 godziny tygodniowo na prace w ogrodzie dla każdej klasy. Poza tym w oznaczonych godzinach popołudniowych te dzieci, które chcą, lub zgłaszają się na dyżur, podlewają i odchwaszczają swoje uprawy.

Największe nasilenie prac jest wiosną, jesienią jest prac mniej, zimą pracują tylko klasy starsze.

Wszystkie klasy od II — IV uprawiały rośliny na śniadania szkolne — były to rzodkiewki, kalarepa, sałata i bób.

Większość roślin hodowało się na lekcje, jako pomoce naukowe, tylko w mniejszych ilościach i każda klasa inne, w związku z programem nauczania.

Rośliny ozdobne hodowaliśmy na kwiaty cięte do dekoracji szkół, a także rabaty stałe dla ozdobienia ogrodu.

Wszystkie klasy brały udział w pracach Ośrodka Ogrodniczego, młodsze niewielki, starsze — coraz większy:

1) przygotowywały ziemie różne pod uprawę roślin doniczkowych i rabatowych;

2) rozmnażały rośliny doniczkowe przez sadzonki i wysiew;

3) wysiewały rośliny ozdobne przeznaczone dla dekoracji dziedzińców oraz na sprzedaż;

4) sadiły cebulki hiacyntów i tulipanów;

5) wykonywały niektóre prace koło bylin, np. sadzenie dalii, odchwaszczanie, zasilenia i t. d.;

6) przy uprawie pomidorów wykonywały prawie wszystkie kolejne prace;

7) pomagały w tępieniu szkodników roślin, jak mszyc, liszek i grzybków;

8) zakładały inspekty.

Po kilkuletniej pracy stwierdziliśmy, że szkoła wiele skorzystała na przyłączeniu ogrodu szkolnego do Ośrodka Ogrodniczego.

Dało to nam możliwość korzystania z fachowych wskazań kierowniczkii Ośrodka Ogrodniczego, pozwoliło na rozszerzenie planu prac i lepsze zorganizowanie zajęć dzieci.

W tym roku wydzielono narzędzia przeznaczone dla prac dzieci w osobnym składzie, odpowiednio urzędowym, dokąd mają dostęp tylko dzieci. Szereg narzędzi dokupiono na miejsce zużytych. Ma to ogromne znaczenie w wychowawcze, bo dzieci odpowiadają za czystość i całość używanych narzędzi.

KOLONIE LETNIE

W roku sprawozdawczym Zarząd Oddziału przy wydanej pomocy Opieki Rodzicielskiej zorganizował Kolonie Letnie w Korczynie. Na Kolonie pojechało 97 dzieci pod opieką 6 nauczycieli i 4 matek. Wśród dzieci było 88 ze szkoły powszechnej i gimnazjum im. Bol. Limanowskiego i 9 z Rakowca.

Skład społeczny dzieci przedstawiał się jak następuje:

dzieci robotniczych	53
.. prac. umysł.	44

OPIEKA RODZICIELSKA

Okres sprawozdawczy obejmuje działalność Opieki prowadzoną w tym czasie przez dwa składy Zarządów: 1) do 8/X 1938 r. i drugi od 8/X 1938 r. do 31/III 1939 roku.

Praca Zarządu i aktywu Opieki skoncentrowana jest głównie w komisjach.

Zakres działalności obejmował:

Akcję zapomogową: przyznano zapomóg stałych na opłatę za naukę 27 dzieciom, na dożywianie 23 dzieciom i 1 dziecku pomoc specjalną — 2 miesiące sanatorium im. Medema, ogółem na sumę 4119 zł.

2) *Akcję gospodarczą i pomocy doraźnej:* dyżury 30 matek przy śniadaniach i prysznicach, zaopatrzenie w różne części odzieży 17 dzieci, dożywianie poza szkołą 61 dzieci, pomoc lekarską, dentystyczną i naświetlania 6 dzieci, pomoc w douczaniu (korepetycje) 30 dzieci, poza tym pomoc w zakupie książek, w wycieczkach szkolnych 20 dzieci. Nadto urządzono 2 zabawy dla dzieci: jedną przedszkola i jedną dla szkoły.

3) *Akcję wychowawczo - oświatową* dla dorosłych: urządzono 3 odczyty na tematy wychowawcze. Prelegenci: dr. Janusz Korczak i prof. L. Baley.

4) *Akcję sportową:* pomoc w uzyskaniu ulg na ślizgawce dla dzieci robotniczych i współpraca z R. K. S.

5) *Akcję gromadzenia funduszków* dla Opieki i sprzedaży cegiełek na budowę Szkół Spółdzielczych: urządzono 4 wieczornice taneczne, 1 odczyt dochodowy z pokazem filmu, 3 imprezy artystyczno - śpiewacze, 1 koncert, oraz wspólnie ze Stowarzyszeniem „Szklane Domy“ ok. 15 imprez teatralno - muzycznych, dbając nie tylko o dochód ale i o rozrywkę kulturalną mieszkańców Osiedla W.S.M. Poza tym Opieka wydała 1 afisz i rozwinęła propagandę wśród członków Gospody Spółdzielczej za zrzeczeniem się na rzecz Opieki przyznanych w b. r. z podziału nadwyżki zwrotów od zakupów. W sumie dochody Opieki wynoszą 1.842 zł., co z przewidzianą na b. r. szkolny opłatą członkowską 3300 zł. pozwoli pokryć z nadwyżką stronę wydatkową budżetu Opieki.

OSIEDLE RAKOWIECKIE

Świetlica dla dzieci młodszych.

Początek roku sprawozdawczego a równocześnie wiosna roku 1938 była dla dzieci świetlicy nowym i bogatym okresem pracy. Częste odwiedzanie Ogrodu Jordanow-

skiego; wycieczki do ogródków działkowych, sadu, ZOO, a wreszcie praca na zagonkach i zbiorowe spożywanie plonów na wiosennych śniadaniach świetlicowych — wszystko to budziło i rozwijało zamiłowanie do przyrody, przyczyniało się do samorzutnej nauki, wzbogacało zasób doświadczeń, związanych z porą roku. Ogród stał się głównym miejscem pracy i zabaw, a także i przedmiotem troski i opieki społeczności dziecięcej — codzienne sprzątanie, dbanie o jego wygląd estetyczny, poszanowanie inwentarza stanowiły zagadnienia wychowawcze, konsekwentnie przeprowadzane do końca roku.

Zakończenie roku szkolnego połączone było ze Świętem Matki. Upominki, przygotowane przez dzieci dla matek, wspólne śniadanie sporządzone z jarzyn, wyhodowanych przez dzieci, kwiaty i wystawa prac nadały temu świętu charakter dydaktyczny i były powodem głębokich doznań tak dla dzieci, jak i rodziców.

Rok szkolny 1938/39 rozpoczęliśmy w odnowionym, lśniącym czystością i świeżością lokalu, posiadającym nawet taras, przyozdobiony kwiatami. Ilość dzieci zgłoszonych wynosiła 37, co stanowiło 50% dzieci od 4 — 7 lat, zamieszkałych w Osiedlu. Ruch dzieci w ciągu roku przedstawiał się następująco:

Tabl. 65 *Ruch dzieci w świetlicy dla młodszych.*

Zapisało się na rok 1938/39	Przybyło w ciągu roku	Ubyło	Stan liczebny na 31.III.1939 r.			
			Mieszk. W.S.M.	Z poza Osiedla	Razem	Dzieci robotniczych
32	5	13	22	2	24	100%

Jak wynika z powyższej tablicy 13 dzieci zaprzestało uczęszczania do świetlicy. Powody były następujące: 1 dziecko zostało skierowane do szkoły, 6 na skutek słabego stanu zdrowia z polecenia lekarzy miejskich lub Ubezpieczalni, 1 z powodu wyjazdu na prowincję, 5 z innych przyczyn.

W okresie zapisów lekarz Poradni Oddziału zbadał wszystkie dzieci, w odniesieniu do niektórych udzielił

specjalnych wskazówek personelowi, a dla kilkorga, których zdrowie wymaga dłuższego leżakowania po śniadaniu, polecił zaopatrzyć świetlicę w leżaki.

W ciągu roku lekarz wizytował świetlicę kilkakrotnie, odbywał konferencje z rodzicami i personelem, udzielał porad i pouczał. Dzieci trudniejsze do prowadzenia, albo wymagające specjalnej opieki kierował do Poradni na Żoliborzu, gdzie badał je lekarz oraz psycholog. Wyniki i wnioski badań stanowiły dla personelu podstawę do dalszej pracy.

Lekarz Poradni wraz z członkiem Zarządu Oddziału R. T. P. D. wzięli udział w *Zebraniu Rodziców*, na którym z punktu widzenia zdrowotności zostały oświetlane zagadnienia: odżywiania, ubierania, gimnastyki, zabaw i zajęć na powietrzu oraz zagadnienie t. zw. „przeziębienia“. Zebranie Rodziców poruszyło ponadto sprawy: a) stosunku rodziców do dzieci swoich i obcych; b) stosunku rodziców do instytucji wychowawczej, do jej zadań i celów; c) wyrozumiałej współpracy z personelem.

Opieką świetlicy objęte są dzieci od 4 — 7, a nawet 8 lat. W pracy pedagogicznej dzielimy je zasadniczo na trzy grupy, według wieku. Grupy te pozostają jednak w ciągłym kontakcie ze sobą — łączy je lokal, ogród, a niejednokrotnie wspólne zabawy, imprezy i wspólny temat pracy. Dzieci najstarsze spełniają często w stosunku do młodszych taką rolę, jaką spełniałyby prawdopodobnie w licznej rodzinie. Służą przykładem, pomagają w pokonywaniu codziennych trudności, otaczają opieką w drodze powrotnej do domu.

Uczą się w ten sposób poszanowania dla małego dziecka i ostrożnego z nim obchodzenia się. Dzieci starsze pozostają w świetlicy 5 godzin: od 9-ej do 14-ej, zaś 4-letnie 4 godziny od 10-ej do 14-ej. W organizacji dnia przewidziane są w pogodne dni zimowe 2 godz., a w pogodne dni wiosenne 3 godz. na przebywanie dzieci na powietrzu. Czas pozostały, spędzany w lokalu, przeznaczony jest na opracowywanie tematów przewidzianych w planie rocznym, rytmikę, zabawy, śpiew i inscenizacje. Przebywanie w ogrodzie jest niejednokrotnie utrudnio-

ne z powodu zbytnej wilgotności gruntu, którego osuszanie projektowane jest na wiosnę r. b. Zimą na terenie ogrodu została zainstalowana drewniana zjeżdżalnia dla saneczek.



Wiosenne zajęcia w Świetlicy R. T. P. D. na Rakowcu.

W roku sprawozd. dzieci opracowały następujące *tematy*: „Nasza świetlica“, „Jarzyny i owoce“, „Jestem czysty i porządny“, „Wyprawa misia do kraju krasnoludków“. W związku z powyższymi tematami dzieci odbywały wycieczki do sadu, na ogródki działkowe, na kasztany, do pralni i kąpieliska oraz dokładnie zwiedzały i oglądały Osiedle. Poza tym zostały wykonane prace zbiorowe według własnych pomysłów dzieci.

Celem dokładniejszej znajomości każdego dziecka oraz celowego i świadomego postępowania z nim w pracy pe-

dagogicznej, świetlica gromadzi dane szczegółowe o dziecku, jego środowisku społecznym i rodzinnym oraz przeprowadza obserwację zachowania się dziecka w świetlicy. Spostrzeżenia, notowane dokładnie i systematycznie, pomoc rodziców, choć nie zawsze pełna wyrozumienia, współdziałanie Poradni, udział personelu w zebraniach pedagogicznych Oddziału ułatwiają świetlicy spełnienie zadań, jakie sobie postawiła w stosunku do dziecka. Z imprez urządzanych przez świetlicę należy wymienić: zabawę pierwszomajową dla dzieci całego Osiedla i zabawę choinkową w styczniu.

W świetlicy pracowała jedna osoba z personelu pedagogicznego i woźna.

Świetlica dla dzieci starszych.

Do końca ub. roku szkolnego 1937/38 pozostało w świetlicy 43 dzieci.

Dzieci obecne w świetlicy wszystkie wolne od odrabiania lekcji chwile spędzały na powietrzu, częściowo przy pracach wiosennych na zagonkach i pielęgnowaniu ich potem, częściowo przy zabawach.

W czerwcu świetlica brała udział w święcie Dnia Spółdzielczości. Przygotowaliśmy na ten dzień inowację, obrazującą rozwój naszej Spółdzielni Uczniowskiej „Spółnota“.

Tabl. 66 *Ruch dzieci w świetlicy dla starszych.*

K l a s a	Zapisy dzieci do dn. 1.IX.38 r.	Przybyło do 1.IV 1939	Ubyło do 1.IV 1939	Stan na 1.IV 1939
I	3	1	—	4
II.	8	5	4	9
III	4	2	—	6
IV	8	2	3	7
V	7	5	2	10
VI	3	3	—	6
VII	2	2	1	3
Razem	35	20	10	45

W czasie zapisów na rok szkolny 1938/39 zgłosiło się do świetlicy 35 dzieci. Do dnia 1.IV.39 przybyło 20 dzieci i ubyło 9. Stan obecny (45) stanowi $\frac{1}{3}$ ogólnej liczby dzieci w tym wieku na Osiedlu.

Rozpiętość wieku jest ogromna, co stanowi duże utrudnienie w pracy przy jednej tylko osobie personelu.

Dzieci zostały podzielone na dwie grupy: grupa młodszą — I, II, III kl. i grupa starsza — IV, V, VI, VII kl. szkoły powsz. W miarę możliwości, grupy pracują oddzielnie i każda przychodzi do świetlicy kolejno 1-go dnia o godz. 3-ej, drugiego o 4-ej godz. Tydzień rozpoczynamy zbiórką, na której wybieramy dyżurnych i omawiamy sprawy wychowawcze. Czas od godziny 3-ej do 4-ej poświęcony jest zajęciom i zabawom dowolnym. Od godziny 4-ej do 6-ej — cisza. Obie grupy przystępują do odrabiania lekcji.

Na 6 wypisanych z wyższych klas, 4 ubyło dlatego, że chcąc aby przeszły do następnych klas, trzeba się było zająć nimi specjalnie. Jedno dziecko ubyło ze względu na słaby stan zdrowia, 2 z niewyjaśnionych przyczyn.

Widowiska i zabawy.

W styczniu organizowaliśmy zabawy choinkowe dla wszystkich dzieci całego osiedla: dla dzieci w wieku od lat 7-miu do 10-ciu i drugą od lat 11-tu do 14-tu Świetlica przygotowała na te zabawy baśniowo-realne widowisko, któremu młodociani widzowie sami nadali tytuł „Bajka nie bajka“. W zabawach choinkowych, łącznie z zabawą dzieci w świetlicy dla młodszych wzięło udział 230 dzieci.

W okresie karnawałowym dzieci z własnej inicjatywy zorganizowały dwie wewnętrzne zabawy w świetlicy.

Teatr kukielkowy „Baj“ dał w tym roku kilka widowisk, które cieszyły się bardzo dużą frekwencją. Przychodzi na widowiska b. duży procent dzieci z poza Osiedla. Kilka razy udało się nam nawiązać kontakt ze szkołami przy ulicy Opaczewskiej, które zorganizowały przyjęcie na kukielki szkolnych dzieci, mieszkających na Ochocie.

Biblioteka dla dzieci.

Biblioteka dla dzieci liczy już 502 książki i 140 czytelników (w tym tylko jedno dziecko z poza Osiedla). Liczba czytelników stanowi 80% dzieci całego Osiedla w wieku szkoły powszechnej. Biblioteka czynna 2 razy w tygodniu. Frekwencja w miesiącach zimowych dochodzi do 65. W roku bieżącym dostaliśmy biblioteczkę wędrowną, liczącą 70 książek. Stanowi ona zaczątek czytelnictwa dziecięcej przy świetlicy.

„BAJ“ KUKIEŁKOWY TEATR DLA DZIECI

W jedenastym roku sprawozdawczym było 87 widowisk, z czego 48 własnych, a 39 na zamówienie.

Tabl. 67. *Zestawienie liczby widowisk i frekwencji.*

Widowiska	Ilość widowisk	Ilość widzów		Razem	Prze- ciennie na 1 wido- wisko
		płat- nych	bezpłat- nych		
Na Żoliborzu . .	9	1.311	427	1.738	193
Na Rakowcu . .	3	441	240	681	227
Na Kole	6	1.459	108	1.567	261
W szkołach publ.	9	2.858	1.640	4.498	500
W szkołach pryw.	1	140	—	140	140
W Konserwato- rium	36	9.413	6.397	15.810	439
W Zw. Zaw. i Stow. Urzęd.	12	100	5.125	5.225	435
W Sierakowie . .	2	116	14	130	65
Inne	9	720	2.730	3.450	383
Razem	87	16.558	16.681	33.239	382

Zmniejszenie liczby widowisk o 22 w porównaniu z zeszłym rokiem tłumaczy się tym, że:

1) w ubiegłym roku mieliśmy 15 widowisk wyjazdowych poza Warszawę, a w bieżącym były tylko dwa;

2) spadła liczba widowisk w publicznych szkołach powszechnych z 23 na 9, gdyż w roku bieżącym nie był preliminowany na ten cel fundusz zasiłkowy Stołecznego Komitetu Pomocy Dzieciom i Młodzieży.

W styczniu b. r. zapoczątkowaliśmy widowiska-poranki w Konserwatorium, powiększając znacznie liczbę rozdawanych biletów bezpłatnych (o przeszło 40%).

Repertuar teatru powiększył się o jeden program: „35 Maja“, opracowany według książki E. Kästnera przez A. Strasmanową i J. Wesołowskiego.

Tabl. 68. *Repertuar „Baja“ w sezonie 1938/1939.*

A u t o r	P r o g r a m	Ilość widowisk w r. 1938-39		
Maria Kownacka	„O strasliwym smoku“	8		
„ „	„O Kasi, co gąski zgubiła“	6		
„ „	„Cztery mile za piec“	15		
„ „	„O żaczku-Szkołaczku...“	2		
L. Krzemieniecka	„Historia cała o niebieskich migdałach“	15		
Julia Duszyńska	O „Raku-Nieboraku“	4		
Julia Duszyńska Maria Kownacka Lucyna Krzemieniecka	} „Czary? nie czary—“	6		
A. Strasmanowa			„Dziwny doktor w Anglii“	12
A. Strasmanowa			„Przygody dziwnego doktora“	14
A. Strasmanowa J. Wesołowski	} „35 Maja“	5		
				87

Współpraca z Polskim Radio utrwała się i coraz częściej nasz repertuar w wykonaniu zespołu „Baja“ stanowi program audycji dla dzieci.

W lecie roku 1938 odbyły się dwa kursy kukielkowe: jeden w Białowieży, organizowany przez Instytut Teatrów Ludowych, drugi w Kielcach, organizowany przez Zarząd Okręgu Kieleckiego Związku Nauczycielstwa Polskiego.

O ile w latach poprzednich uczestnikami kursów kukielkarskich byli Polacy z zagranicy, to w tym roku na obydwu kursach byli nauczyciele z kraju i rezultatem tego jest dwadzieścia kilka teatrów kukielkowych w Polsce, które opierają swą pracę nie tylko na naszym doświadczeniu i repertuarze, ale nawet (np. 15 teatrów, Z. N. P. w Okręgu Kieleckim) korzystają z gotowych kukieł i dekoracji kupowanych lub wypożyczanych w pracowni naszego teatru. W związku z tym pracownia rozwinęła się znacznie, zatrudniając czterech płatnych pracowników.

W przewidywaniu rozszerzenia również pracy zespołu widowiskowego i powiększenia liczby przedstawień, kierownictwo teatru ogłosiło przyjęcia kandydatów do zespołu. Zapisali się 27 osób (5 z W. S. M.), z których 12 brało już czynny udział w widowiskach. Będzie to dużą pomocą dla „starego zespołu“, którzy mimo niesłabnącej wytrwałości i ofiarności w pracy odczuwał w okresach największego jej nasilenia pewne przeciążenie.

Skład kierownictwa teatru uległ zmianie o tyle, że dookooptowano W. Pawłowską, kierowniczkę pracowni „Baja“, oraz S. Badowskiego na miejsce J. Bobeszki, który zrzekł się funkcji gospodarza teatru.





Gospoda Spółdzielcza

Mamy już przed sobą bilans „Gospody Spółdzielczej“ za r. 1938. Możemy więc ponownie zrobić rachunek sumienia, spisać dla pamięci grzechy, nie zapominając jednak o dodatnich rezultatach działalności, i jak przystoi dobremu gospodarzowi zatroszczyć się o przyszłość, ułożyć sobie, jak i co mamy zrobić, jakie mamy zasoby i w których miejscach, w jakich punktach jesteśmy słabi.

W dniu 31 grudnia Zarząd „Gospody“ dysponował majątkiem i funduszami w łącznej sumie 80.512 zł. Stanowi to wzrost w porównaniu z rokiem ubiegłym o zł. 8.822.—. Wzrost ten nastąpił przede wszystkim dzięki powiększeniu funduszy własnych.

W r. 1938 członkowie wpłacili rat na udziały łącznie zł. 3.644.—. Nasz fundusz zapasowy — społeczny wzrósł o wpisowe nowych członków i dopisanie części nadwyżki 1937 r. o zł. 1.083.—. Największy zaś wzrost nastąpił dzięki wypracowanej w r. 1938 nadwyżce, która osiągnęła sumę zł. 9.896.— (rok ubiegły 1.412.— zł.). Łącznie fundusze własne osiągnęły w końcu 1938 r. kwotę zł. 35.625.— wobec 44.888.— zł. środków do pożyczonych i obecnie własne fundusze stanowią 44.25%, obce zaś 55.75% sumy bilansowej. Jest to znaczne przesunięcie stosunku funduszy własnych do obcych w porównaniu z rokiem poprzednim 1937 (32.3% i 67.7%).

Na plus gospodarki należy zapisać, że nie tylko % środków obcych spadł z 67.7% do 55.75%, lecz i absolutna suma fund. obcych spadła z kwoty zł. 48.644 do zł. 44.888, czyli zadłużenie Spółdzielni zmniejszyło się o zł. 3.756.— Wpłynęło to decydująco na poprawę tak zwanego bilansu płatniczego Spółdzielni. Obecnie „Gospoda“ dłużna jest Dostawcom, Związkowi „Społem“ i t. d. kwotę zł. 44.888.— na pokrycie której posiada gotówkę w kasie i w bankach 3.467 zł. i towarów (po cenie zakupu) za złotych 38.214.—, czyli razem zł. 41.681, to znaczy, że brak nam już tylko 3.206 zł. do pełnego płynnego pokrycia należności wszystkich wierzycieli. Sięgając wstecz stwierdzamy, że bilans za 1936 r. wykazywał niedobór środków płynnych w kwocie złotych 25.500, bilans 1937 r. zł. 11.500, natomiast bilans 1938 r. wykazuje brak tylko 3.206 zł. Równocześnie polepszyła się zdolność płatnicza naszej Spółdzielni, gdyż nie wszystkie nasze zobowiązania są natychmiast płatne, np. akcepty w sumie 18.000 zł. są płatne w terminach 3-miesięcznych, t. j. na każdy miesiąc przypada po 6.000 zł. Dostawcom prywatnym należności są wypłacane co 2 tygodnie, a nawet raz na miesiąc i t. d., przeciętne targi miesięczne wynoszą 65.770 zł. Stwierdzając dodatnie strony zmian bilansu „Gospody“, nie trzeba jednak zbyt optymistycznie oceniać go, lecz podkreślić i ciemne strony, do których przede wszystkim należy zbyt wielka zależność Gospody od dostawców i wierzycieli. Przy funduszach własnych 35.625 złotych jesteśmy winni 44.888 zł., a bezwzględnie musimy dążyć do oparcia gospodarki wyłącznie na środkach własnych. Wzrost funduszów własnych niestety nie następuje tak szybko, by wobec konieczności rozszerzania gospodarki Spółdzielni i poczynienia szeregu poważnych inwestycji, „Gospoda Spółdzielcza“ mogła w krótkim czasie zmniejszać swoje zadłużenie.

Całkowite uniezależnienie od kapitałów obcych nastąpi prawdopodobnie dopiero za kilka lat i wtedy może być mowa o znaczniejszym podniesieniu rentowności i o możliwościach wypracowywania większych nadwyżek.

Niezadawalniającym jest również stosunek płynnych

środków do unieruchomionych. Płynnymi są gotówka i towary łączne na sumę 41.681 zł., unieruchomionych zaś 38.831 zł. — wobec sumy własnych funduszków 35.625 zł. Inaczej mówiąc, wszystkie własne fundusze „Gospoda“ ma unieruchomione (a nawet ponad 3.000 zł. obcych), działalność handlowa zaś oparta jest na kredytach dostawców, co uniemożliwia niejednokrotnie zawarcie korzystnych dla Spółdzielni, a tym samym dla jej członków umów z dostawcami.

Konieczność unieruchomienia części funduszków gospodarczo jest jednak usprawiedliwiona.

Trzeba było wyposażyć sklepy i agendy Spółdzielni w urządzenia gospodarcze wartości zł. 12.600. Wkłady mieszkaniowe „Gospody“ od sklepów w W. S. M. obciążęły nas kwotą złotych 10.250. Należało wpłacić udział w Hurtowni Spółdzielczej „Społem“ i t. d., co unieruchomiło nam zł. 2.781. Już te tylko sumy razem spowodowały unieruchomienie łącznej kwoty zł. 25.633, ponadto unieruchomione zostały z powodów techniczno - bilansowych (w rozrachunkach) t. zw. pół-płynne aktywa na sumę zł. 7.908, pozostała część w kwocie zł. 5.290 stanowi należności podlegające stopniowemu upłygnięciu.

Zdajemy sobie sprawę, że najgorsza gospodarka, to z dnia na dzień — bez przewidywań na przyszłość. Układamy sobie więc plany 3-letnie i t. d. i kontrolujemy wykonanie, przeprowadzając zaś analizę bilansów, przede wszystkim sprawdzamy siebie, czy stoimy na twardym gruncie i czy na nim można zakładać fundamenty pod budowę potężnego gmachu instytucji gospodarczej, z rozwojem której każdy z nas łączy wielkie nadzieje.

Na marginesie należy zauważyć, że udział w naszym Związku „Społem“ — powinien wynosić 10 zł. od każdego członka „Gospody“, co doprowadzi do unieruchomienia sumy ok. 10.000 (od 1.030 czł.), jeżeli zaś wziąć pod uwagę ponadto, że na wkład mieszkaniowy „Gospody“ w W. S. M. wypada też około 10 zł. średnio na członka, to pozostaje na działalność gospodarczą zaledwie 5 zł. z każdego wpłaconych 25 zł. udziału przez członków „Gospody“. Z tego wi-

dać, że na prowadzenie normalnej działalności pozostały za skromne środki finansowe. W tych wypadkach osiągnięty we wszystkich działach obrót „Gospody“ z r. 1938 prawie 800.000 zł. należy uznać za zadawalający.

DANE OGÓLNE

Nazwa w pełnym brzmieniu statutowym: Spółdzielnia Spożywców „Gospoda Spółdzielcza“ w Warszawie z odpowiedzialnością udziałami.

Adres: Warszawa, Krasińskiego 10.

Rok założenia: 1931 (29 stycznia), zarejestrowana 9 października 1931 r. Nr. 1553.

Związek rewizyjny: Spółdzielnia należy do „Społem“ Związku Spółdzielni Spożywców Rzeczypospolitej Polskiej.

Data ostatniej rewizji: 15 — 18.XI 1938 r. Lustrator p. Skurski.

WŁADZE SPÓŁDZIELNI

Rada Nadzorcza (9 osób):

Prezydium: przewodniczący — Wąsik Antoni, zastępca przewodniczącego — Szwalbe Stanisław.

Członkowie: sekretarz — Pluciński Edward, Ciuraszkiewiczowa Stanisława, Haubold Olena, Klein Aleksander, Krzywda Waclaw, Nowicki Kazimierz, Okorska Jadwiga.

Komisja Propagandowa (Społeczno - Wychowawcza): Klein Aleksander, Haubold Olena, dokooptowane: Pruchnikowa Hermina (Liga Kooperatystek), Święcicka Janina.

Komisja Gospodarcza: Krzywda Waclaw, Ciuraszkiewiczowa Stanisława, Klein Aleksander, Pluciński Edward, Dębicka Stefania (z ramienia K. O. S.).

Komisja Rewizyjna: Nowicki Kazimierz, Okorska Jadwiga, dokooptowana Kleindienst Maria.

Zarząd: przewodniczący — Rozwadowski Arkadiusz, kierownik gospodarczy — Leonard Lenk, sekretarz — Werner Kazimierz.

DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNA

Zebrania. W ciągu roku odbyło się 1 Walne Zgromadzenie Członków z udziałem 141 osób oraz 20 gości.

Rada Nadzorcza odbyła 5 protokółowanych posiedzeń.

Prezydium Rady Nadzorczej odbyło wspólnie z Zarządem 8 protokółowanych posiedzeń.

Zarząd odbył 49 protokółowanych posiedzeń.

Komisja Propagandowa odbyła 3 posiedzenia. Komisja Gospodarcza odbyła 4 posiedzenia. Komisja Rewizyjna — 5 posiedzeń.

Pracownicy. Spółdzielnia zatrudniała w końcu roku sprawozdawczego 37 pracowników: w biurze 4, w sklepach 18, w jadalni 8, w sklepie opałowym 2, w dostawach domowych 5. Wynagrodzenie pracowników określone jest procentem od obrotu z zagwarantowaniem minimum płac, które wynosi: dla odpowiedzialnego sklepowego zł. 150, a dla pomocy sklepowej zł. 100.

Tabl. 68. *Ruch członków oraz podział według zawodów i płac na dzień 31.XII.1938*

Wyszczególnienie	Robotnicy	Pracownicy inst. robotn.	Urzednicy	Gospodynie domu	Inni	Razem	W tym kobiet
Na początku roku było	300	66	384	106	13	869	380
W ciągu roku przy- było	82	16	86	35	18	237	122
Razem	382	82	470	141	31	1106	502
W ciągu roku ubyło	34	2	31	7	2	76	26
Pozostaje na dzień 31.12.1938	348	80	439	134	29	1030	476
Stosunek $\frac{q/w}{p/d}$ w dn. 31.12.1937	34,5	7,6	44,2	12,2	1,5	100,0	43,7
Stosunek $\frac{q/o}{p/d}$ w dn. 31.12.1938	33,8	7,8	42,6	13,0	2,8	100,0	46,2

Intensywna akcja jednania członków wydała owoce w postaci dopływu nowych 237 członków. Ubyło zaś w tym okresie 76, z których 23 złożyło wypowiedzenie, 53 zaś zostało skreślonych bądź z powodu niewnoszenia rat na zadeklarowane udziały, bądź też dlatego, że nie czynili zakupów w sklepach Spółdzielni. Ogółem ilość członków podniosła się o 161, co stanowi wzrost o 18,5%

Tabl. 69. *Odsetek członków „Gospody“ wśród lokatorów W. S. M.*

Liczba członków wg poszczególnych kolonii W. S. M.	K O L O N I E									Razem
	I	II	III	IV	V	VI	VIII	IX	Rako wiec	
Liczba członków na dz. 31. 12. 1938	49	48	80	152	91	152	68	58	145	843
Stosunek $\frac{\%}{\%}$ w dn. 31.12.1937	52	43	37	48	50	50	36	—	40	44
Stosunek $\frac{\%}{\%}$ w dn. 31.12.1938	56	48	48	62	50	64	37	44	50	52

Jak z powyższego zestawienia wynika, z 1625 lokatorów W. S. M., 843 t. j. 52% już jest członkami „Gospody“. Do objęcia pozostaje jeszcze 782.

Stan udziałów:

Na 1 stycznia 1938 było	zł. 14.446.33	
W ciągu roku wniesiono	„ 3.900.25	zł. 18.346.58
„ „ zwrócono członkom		„ 239.36
Pozostało w dniu 31 grudnia 1938 r.		zł. 18.107.22

Z wykazanej sumy 18.107 zł. 22 gr. funduszu udziałowego podlega zwrotowi skreślonym członkom kwota zł. 423.27.

1025 członków (bez instytucyj) wpłaciło na udziały zł. 13.658.95, pełne udziały posiada 322 członków (w r. poprzednim 231). Przeciętnie przypada na 1 członka 13.33 zł. Na podstawie zadeklarowanej ilości udziałów członkowie winni wnieść do uzupełnienia swoich udziałów kwotę zł. 12.054.55. Ponieważ miesięcznie wpły-

wa na udziały około 325 zł., przeto reszta wpłynie do Spółdzielni w ciągu około 3 lat.

Tabl. 70. *Wzrost własnych środków obrotowych w czasie od 31.XII.1932 do 31.XII.1938*

Wyszczególnienie	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
Fundusze własne w zł.	1.640	5.885	8.301	8.753	14.410	21.635	35.625
Stosunek % do sumy bilansowej .	8,0	8,3	11,5	11,8	18,0	32,3	44,3

Tabl. 71. *Zestawienie działalności organizacyjnej za 8 lat*

Dane porównawcze za 8 lat 1931 — 1938	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
Liczba członków . .	11	41	169	271	508	718	869	1030
Fundusz udziałowy w tys. złotych	0,011	1,5	4,2	5,1	7,5	10,7	14,5	18,1
Fundusz społeczny w tys. złotych	—	0,13	0,32	0,71	0,86	1,12	1,73	2,81
Fundusz odpraw pracowniczych w tys. zł.	—	—	—	—	—	1,80	5,46	4,81
Przeciętna wysokość udziału na 1 członka (bez osób prawnych)	1	6	14	11	10	11	12,5	13,3
Liczba członków z pełnymi udziałami . . .	—	6	35	72	110	140	236	322

DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

5 sklepów „Gospody“ mieści się wyłącznie w osiedlach W. S. M.

Jadłodajnia „Gospody“ wydaje śniadania, obiady i kolacje nie tylko członkom Spółdzielni, lecz obsługuje liczne kursy i wycieczki, przebywające na terenie Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej. Szczupłość lokalu i nieodpowiedni rozkład nie pozwala na rozwinięcie jadłodajni.

Sklep opałowy w IV kolonii, dostarczający węgiel i drzewo, pracuje również w nieodpowiednich warunkach.

Dostawy domowe, prowadzone wyłącznie dla wygody członków, dostarczają rano do mieszkań pieczywo, mleko, masło.

Kontrola sklepów i jadłodajni jest zapewniona należyście. W ciągu 1938 roku dokonano 23 spisy towarów i obliczeń sklepów, czyli przeciętnie każdy sklep został sprawdzony prawie 5 razy.

Tabl. 72.

Kontrola sklepów

T r e ś ć:	Sumy szczegółowe zł.	Sumy ogólne zł.
Przy spisie, dn. 1.I.1938 r. było towarów po cenie sprzedażnej	35.781.36	
Przy spisie, dn. 1.I.1938 r. było kredytów w/g listy	2.413.—	
W ciągu roku wstawiono towarów po cenie sprzedażnej	686.489.18	724.683.54
W ciągu roku z targów wpłynęło	659.948.25	
„ „ „ zniżki, odpisy, zwroty i inne stanowiły	15.059.11	675.007.36
31.XII.1938 powinno być towarów po cenie sprzedażnej		49.676.18
„ „ pozostało po sprawdzeniu towarów po cenie sprzedażnej		45.610.77
Brak towarów wynosi		4.065.41
Brak dopuszczalny ($\frac{1}{2}\%$ od ogólnego obrotu) wynosi		2.637.47
Brak nieusprawiedliwiony w 4 sklepach wynosi		1.427.94
Z tego sklepowi pokryli w ciągu roku		1.214.69
Wniesiono do bilansu jako dług sklepowych		213.25

Szybkość obrotu remanentem towarów w sklepach wyniosła 18.1 (r. ub. 24). Spadek tłumaczy się tym, że w końcu roku powstał wyjątkowo duży zapas towarów. Normalnie zapas towarów jest mniejszy i faktyczna szybkość obrotu jest większa.

Nadmienić należy, że koszty opakowania towarów w sklepach, zawarte w kosztach zakupu towarów, wyniosły zł. 5.227.59. Jest to suma dość poważna, a można by ją wydatnie zmniejszyć, podnosząc w ten sposób nadwyżkę brutto, gdyby nasi kupujący chętniej korzystali z koszyków i nie wymagali zbędnego opakowania towarów paczkowanych fabrycznie.

Ciekawą i charakterystyczną ewolucję przechodzą źródła zaopatrywania „Gospody“. Wyrazne nastawienie na unikanie pośredników a tendencja zaopatrywania się u producenta, względnie we własnej Spółdzielczej Hurtowni powoduje stały nieprzerwany wzrost % zakupów w Związku „Społem“.

Stosunek ten ilustruje następujące zestawienie:

Tabl. 73. *Zakupy Spółdzielni w r. 1938*

Wyszczególnienie	W „Społem“	Inne źródła	Razem
	złotych	złotych	złotych
W ciągu roku kupiono do sklepów za	272.952.99	320.552.82	593.505.81
W ciągu roku kupiono do jadalni za	7.969.04	42.496.81	50.465.85
W ciągu roku kupiono do skl. opał. za	8.407.68	9.407.21	17.814.89
W ciągu roku kupiono do dost. dom. za	—	24.405.58	24.405.58
razem	289.329.71	396.862.42	686.192.13
% %	42,2	57,8	100,0

Układanie ścisłych i szczegółowych preliminarzy wydatków, oraz stała kontrola ich wykonania, pozwoliły wypełnić zamierzenia prawie w 100%.

Mianowicie, preliminowana była na wydatki łączna suma 105.992 zł. — 13,2% ogólnego obrotu, wydatkowano 104.857 zł. — 13,3% w stosunku do osiągniętego obrotu. Odchylenia od preliminarza były tak minimalne, utrzymane zresztą w granicach upoważnienia do przekraczania preliminarza, że bliższego omówienia nie wymagają.

W porównaniu z kosztami prowadzenia innych warszawskich spółdzielni (z większymi obrotami od „Gospody“) koszty nasze są wyższe o ok. 0,5%, są jednak całkowicie usprawiedliwione, przeciętne bowiem wynagrodzenie zatrudnionych w Spółdzielni pracowników jest wyższe i zgodne z założeniami instytucji robotniczej.

Tabl. 74. *Wynagrodzenie pracowników*

Wyszczególnienie	1937 zł.	1938 zł.	Zmiana *) % %
Sumy ogólne wynagrodzeń wypłaconych pracownikom	58.423	57.801	— 1,6
Przeciętna wysokość wynagrodzenia odpowiedzialnego sklepowego . .	221	215	— 2,7
Przeciętna wysokość wynagrodzenia pomocy sklepowej	116	127	+ 7,8

*) Rok 1937 przyjęto za 100.

Obniżenie przeciętnej wynagrodzenia odpowiedzialnego sklepowego nastąpiło jedynie na skutek tego, że nowi odpowiedzialni pracownicy w okresie próbnym otrzymywali cokolwiek niższe wynagrodzenie, pewną poprawę wynagrodzenia otrzymały natomiast pomoce sklepowe.

DZIAŁALNOŚĆ PROPAGANDOWA

Spółdzielnia nasz rozwija swą działalność na terenie w znacznej mierze zorganizowanym i zaopatrzonym w instytucje specjalnie powołane do prowadzenia szeroko pojętej akcji społeczno - wychowawczej. Dzięki tym warunkom akcja nasza może być ześrodkowana li tylko na odcinku konkretnej propagandy na rzecz „Gospody“ wśród

zespołów osób, które są systematycznie przysposabiane pod względem społecznym w ogóle a spółdzielczym w szczególności. Dodać należy poza tym, że „Gospoda“ jest reprezentowana w Międzystowarzyszeniowej Komisji Porozumiewawczej (M. K. P.) instytucyj, działających na terenie Osiedli W. S. M. i z tego tytułu nie tylko koordynuje swą działalność społeczno - wychowawczą z innymi instytucjami, lecz wspólnie z nimi prowadzi akcję kulturalno-oświatową i społeczno - wychowawczą w szerokim zakresie. Jak z tego wynika, praca Komisji Propagandowej (Społeczno-Wychowawczej) „Gospody“, jakkolwiek bogata w treść, nie znajduje jednak właściwego wyrazu we wzorach ustalonych dla innych spółdzielni spożywców, gdyż odbiega od tych ram znacznie. Zresztą struktura organizacyjna naszych prac propagandowych jest zupełnie odmienna od systemów na ogół przyjętych, wykonawcami akcji bowiem są u nas Komitety Sklepowe. Komitety Sklepowe, jako organy samorządu spożywców, mogą prowadzić tę pracę w sposób ciągły i bezpośredni, a Komisja Propagandowa staje się w tych warunkach organem normującym i kierującym akcją.

Z ważniejszych wyników działalności propagandowej, poza tymi, które znajdują swój wyraz liczbowy w sprawozdaniu ogólnym, jak znaczny wzrost liczby członków i funduszków spółdzielni, należy wymienić udział poprzez M. K. P. w zorganizowaniu obchodów Dnia Spółdzielczości, 1 Maja i XX-lecia Niepodległości, zorganizowanie kursu dla członkiń Komitetów Sklepowych, wyjazd jednego z członków Zarządu do Szwecji w celu zapoznania się ze szwedzką spółdzielczością spożywców, zorganizowanie Walnego Zgromadzenia członków, prowadzenie akcji prasowej na łamach własnego organu („Życie W. S. M.“) i przez wydawnictwo sprawozdania drukowanego. Zasięg i nasilenie akcji były nieraz krępowane, niestety, szczupłością funduszków, przeznaczonych na działalność propagandową. Z ogólnej sumy wydatków na ten cel zł. 1668.34 wydatki związane z urządzanymi obchodami wyniosły około 470 zł., kurs i wyjazd do Szwecji około 430 zł., prenumerata

pism („Spólnota“, „Robotniczy Przegląd Gospodarczy“, „Wiadomości Statystyczne“) około 150 zł., akcja jednania członków — 100 zł., koszt Walnego Zgromadzenia członków i druku sprawozdania około 285 zł., subwencje i nagrody konkursowe około 320 zł. (Koło Kooperatystek na Rakowcu, Sekcja Spółdzielcza T. U. R. i inne).

Obraz działalności propagandowej byłby niepełny, i nie posiadałby właściwego wyrazu, gdybyśmy nie dodali do tego codziennej niemal, szarej pracy Komitetów Sklepowych, które wytyczne tej działalności realizowały w drodze bezpośredniego kontaktu z członkami Spółdzielni.

KOMITETY SKLEPOWE

Podjęta przed kilkoma laty praca Komitetów Sklepowych, będąc ważnym czynnikiem pracy społeczno - gospodarczej Spółdzielni, rozwijała się w r. 1938 systematycznie i planowo.

Zadaniem Komitetów jest jak najbardziej harmonijne związanie działalności Spółdzielni z potrzebami członków, Komitety bowiem reprezentują w codziennych, nawet drobnych sprawach opinie członków, przedstawiają władzom Spółdzielni życzenia ich oraz występują z inicjatywą ulepszeń w pracy Spółdzielni. Z drugiej zaś strony, będąc organem społecznym, prowadzą one spółdzielczą akcję propagandową i uświadamiającą. W r. 1938 Komitety Sklepowe zajmowały się następującymi sprawami:

a) Szczególną uwagę zwrócono na wygląd estetyczny i higienę wnętrza sklepów, co dało rezultat w postaci znacznego podniesienia się poziomu urządzeń i czystości sklepów.

b) Systematycznie porównywano ceny Spółdzielni z cenami rynkowymi, a w dniu 13 października przeprowadzono jednoczesne badanie cen i jakości zapomocą próbných zakupów 13 artykułów pierwszej potrzeby w 14 sklepach, które wykazało niższy poziom cen Gospody od sklepów prywatnych od 0,4% do 8%.

c) Propagandę spółdzielczą przeprowadzały Komitety Sklepowe poprzez ubranie w Dniu Spółdzielczości wystaw i wewnątrz sklepowych ze szczególnym uwzględnieniem propagandy na rzecz towarów z marką „Społem“ oraz przez stałą akcję wśród członków na rzecz lojalnego zaopatrywania się w Spółdzielni. Na szczególną uwagę zasługuje propaganda zwiększenia zakupów członkowskich w miesiącu grudniu, w okresie przedświątecznym. W wyniku tej propagandy 282 członków Spółdzielni złożyło zebrane w okresie przedświątecznym kwitki kontroli zakupów. Złożone kwitki będą podstawą do wypłacenia tym członkom zwrotów od zakupów w wysokości, którą oznaczy Walne Zgromadzenie członków.

d) Akcję jednania członków do „Gospody“ Komitety sklepowe podjęły drogą propagandy indywidualnej oraz na zebraniach dzielnicowych W. S. M.

e) Celem pogłębienia pracy Komitetów, wspólnej wymiany myśli i wyrobienia społecznego, w miesiącach wrześniu i październiku został zorganizowany przez Komitety wspólnie ze „Szklanymi Domami“ i Kołem Kooperatystek kurs dla członkiń Komitetów i działaczek spółdzielczych. Kurs przy udziale przeciętnie 35 — 40 kobiet objął 5 wieczorów dyskusyjnych oraz wycieczkę do Miejskiego Muzeum Higieny dla zapoznania się z zafałszowaniami produktów spożywczych. Na kursie przeprowadzono również pokazy świeżo wprowadzonych na rynek produktów kosmetycznych i konserw rybnych „Społem“.

Zadanie koordynowania działalności poszczególnych Komitetów Sklepowych, planowanie wytycznych pracy na najbliższy okres czasu oraz nawiązanie ścisłego kontaktu między pracami Komitetów i władzami Spółdzielni spełniała Komisja Opiekunów Sklepowych, składająca się z przewodniczących poszczególnych Komitetów.

Inne instytucje

WARSZAWSKA SPÓŁDZIELNIA KSIĘGARSKA

Nazwa w pełnym brzmieniu statutowym: Warszawska Spółdzielnia Księgarska z odpowiedzialnością udziałami w Warszawie.

Adres: Warszawa, ul. Krasińskiego 10.

Rok założenia: 1937. Organizacyjne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 16 kwietnia 1937 r. Statut zarejestrowany został dnia 28 października 1937 r. pod Nr. RS. XVI. 2015 na mocy postanowienia Sądu Rejestrowego w Warszawie z dnia 6 października 1937 r.

Związek Rewizyjny: „Społem“ Związek Spółdzielni Spożywców Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa, ul. Grażyny 13. Spółdzielnia została do Związku przyjęta dnia 31 marca 1938 r.

Wstępna lustracja dokonana została w dniach 12 lutego i 16 marca 1938 r. przez lustratora „Społem“ K. Haubolda.

Rada Nadzorcza składa się statutowo z 9 osób. W końcu roku 1938 członkami Rady byli: Próchnik Adam — przewodniczący, Kreczmar Jerzy — sekretarz, Balsigerowa Maria, Froehlich Robert, Hryniewicz Zofia, Nowicki Marian, Tołwiński Stanisław, Wojciechowski Kazimierz. W kwietniu 1938 r. ustąpił z Rady Szczucki Władysław.

Referentem budżetowo-rewizyjnym Rady Nadzorczej jest Tołwiński Stanisław.

Zarząd składa się statutowo z 3 osób. Na początku roku 1938 członkami Zarządu byli: Jędrzejewski Henryk, Lichaczewski Witold, Wudzki Leon. Po ustąpieniu L. Wudzkiego Rada Nadzorcza powołała w lipcu 1938 r. na trzeciego członka Zarządu Hochfelda Juliana.

Zebrania i konferencje. W roku sprawozdawczym odbyło się 1 Walne Zgromadzenie z udziałem 36 osób, 4 protokółowane posiedzenia Rady Nadzorczej, 1 konferencja referenta budżetowo-rewizyjnego Rady Nadzorczej z Zarządem i kierownikiem buchalterii, 22 protokółowanych posiedzeń Zarządu. Nadto przeprowadzono: 1 konferencję z przedstawicielem Spółdzielni „Nova Libraria“ w sprawie koordynacji pracy obydwu spółdzielni księgarskich na terenie Warszawy; 2 konferencje z przedstawicielami „Księgarni Robotniczej“ w sprawie współpracy lub połączenia; 2 konferencje z przedstawicielem Oddziału Warszawskiego „Społem“ w sprawie unormowania wzajemnych stosunków handlowych; 1 konferencję z przedstawicielem Spółdzielni Wydawniczej „Czytelnik“ w Krakowie w sprawie przejęcia przez W. S. K. składu głównego wydawnictw „Czytelnika“ na Warszawę; 1 konferencję szerszą z nauczycielami w sprawie zaspokajania potrzeb spółdzielni uczniowskich.

Działalność propagandowa. Zasadniczą formą działalności propagandowej W. S. K. było organizowanie kiosków i wystaw z okazji odbywających się zebrań, zjazdów lub kongresów organizacyj spółdzielczych, oświatowych, pracowniczych i robotniczych. Poza tym obsłużono w roku sprawozdawczym 3 zebrania propagandowe z udziałem około 120 osób, wydano 3 afisze i 4 ulotki propagandowe z okazji sezonu szkolnego i gwiazdkowego, zamieszczano ogłoszenia, artykuły i notatki w „Życiu WSM.“, w „Robotniku“ i w „Przeglądzie Księgarskim“, kolportowano ulotki z cennikami wydawnictw i materiałów posiadanych przez Spółdzielnię na składzie, prowadzono dorywczo działalność instrukcyjną w stosunku do tych spółdzielni uczniowskich,

które są stałymi odbiorcami W. S. K., kontynuowano akcję werbunkową zarówno drogą propagandy słownej, jak i w formie pisemnej.

Warszawska Spółdzielnia Księgarska powstała i mieści się w Osiedlu Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej na Żoliborzu. Z tego tytułu nie wyodrębniła dotąd dokładnie zakresu *własnej* działalności społeczno - wychowawczej, współpracując w tej dziedzinie z odpowiednimi instytucjami Osiedla lub uczestnicząc bezpośrednio w ich działalności (referat społeczno - wychowawczy W. S. M., Stowarzyszenie „Szklany Domy“, R. T. P. D. Oddział na Żoliborzu, Koło Kooperatystek, Międzystowarzyszeniowa Komisja Porozumiewawcza Osiedla W. S. M. na Żoliborzu). Współ z tymi instytucjami W. S. K. brała udział w organizowaniu szeregu imprez społeczno-wychowawczych i propagandowych, w szczególności zaś Święta Pracy (1 Maja), Dnia Spółdzielczości i XX-lecia Niepodległości. W. S. K. oraz większość jej członków korzysta z urządzeń społeczno-wychowawczych Stowarzyszenia „Szklane Domy“ (biblioteka, czytelnia itp.), wobec czego samodzielna organizacja tych działów pracy przez W. S. K. wydawała się dotąd zbędna.

Członkowie. Ruch członków w roku sprawozdawczym ilustruje poniższa tablica:

Członkowie	Pracownicy umysłowi	Robotnicy	Osoby fizyczne		Instytucje i organizacje	Ogółem
			razem	w tym kobiet		
Stan na 1.I.1938	100	8	108	34	7	115
W ciągu roku przybyło	10	4	14	—	1	15
Razem	110	12	122	34	8	130
W ciągu roku ubyło	—	—	—	—	—	—
Stan na 31.XII.1938.	110	12	122	34	8	130

Ogółem zaopatrywało się w Spółdzielni 51 członków, a zakupy ich stanowiły 15.978 zł tj. 43,5% ogólnego obrotu.

Udziały. Poniższe zestawienie ilustruje ruch na r-ku udziałów:

Na 1 stycznia 1938 było	zł 2039.—
W ciągu roku wniesiono na udziały „	731.—
Na 31 grudnia 1938 pozostało . . „	2770.—

Ilość zadeklarowanych udziałów wynosi 182 na sumę zł. 4550. Członkowie winni wnieść zatem na udziały jeszcze zł. 1780.—. Obecnie wypada na jednego członka przeciętnie zł. 21.31 funduszu udziałowego, podczas gdy statutowa wysokość udziału jest 25 zł. Pełne udziały ma 45 członków na sumę 2338 zł.

Stosunki organizacyjne. W roku sprawozdawczym WSK została — jak już poprzednio zaznaczono — przyjęta do „Społem“ Związku Spółdzielni Spożywców R. P. Dnia 1 października 1938 r. W. S. K. złożyła deklarację przystąpienia do Banku Spółdzielczego „Społem!“ i przyjęta została dnia 10 grudnia na członka. Ponadto Spółdzielnia jest członkiem Związku Księgarzy Polskich i Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej.

Pracownicy. Początkowo — przed otwarciem sklepu — Spółdzielnia zatrudniała dwóch pracowników: kierownika i praktykanta, przy czym kierownik, pobierając odpowiednio niższe wynagrodzenie, poświęcał Spółdzielni tylko część swego czasu. Z chwilą otwarcia sklepu wczesną jesienią roku 1938 powstał problem dostosowania personelu do nowych zadań. To trudne zagadnienie dotąd nie zostało ostatecznie i bez reszty rozwiązane.

W końcu roku sprawozdawczego Spółdzielnia zatrudniała w sklepie trzy osoby: kierownika handlowego z wynagrodzeniem 120 zł miesięcznie, sklepową z wynagrodzeniem 75 zł miesięcznie i gońca z wynagrodzeniem 50 zł miesięcznie. Zdając sobie sprawę, iż wynagrodzenie personelu stoi poniżej norm, których winna przestrzegać organizacja społeczna, traktujemy stan obecny jako bezwzględnie przejściowy i jednym z pierwszych kroków po osiągnięciu odpowiedniego poziomu obrotów będzie doprowadzenie płac pracowniczych do odpowiednich norm.

Członkowie Zarządu pracują honorowo i całkowicie bezpłatnie. Na honorowej pracy opiera się w zasadzie buchalteria i biurowość Spółdzielni. W okresie sezonu szkolnego W. S. K. korzystała w pełni z pomocniczej pracy honorowej kilkunastu osób, które obejmowały kolejno stanowiska sprzedawców. Na wielu innych odcinkach i w wielu innych fragmentach działalności Spółdzielni praca honorowa odgrywa decydującą rolę.

Działy pracy. W roku sprawozdawczym działalność W. S. K. obejmowała trzy zasadnicze odcinki: zaopatrywanie w książki i materiały piśmienne, pośrednictwo w załatwianiu robót drukarskich i wydawniczych oraz prenumeraty czasopism.

Zaopatrywanie w książki i materiały piśmienne przechodziło częściowo przez targi dzienne (sklep), a częściowo polegało na zaspokajaniu zbiorowych potrzeb instytucyj i organizacyj społecznych. Natomiast roboty drukarskie i zleceniowe wykonywane były niemal wyłącznie dla instytucyj i organizacyj. Dział prenumerat, jakkolwiek bardzo rentowny, nie został dostatecznie rozwinięty.

Doświadczenia roku 1938 nie dają dostatecznych podstaw do oceny, jaką rolę odegra sklep w rozwoju Spółdzielni. Sklep założony został dopiero w drugiej połowie roku; powstał na sezon szkolny, który wprawdzie dał ponad 10 tys. złotych obrotu, równocześnie jednak wytworzyło się przekonanie, że chodzi tu tylko o imprezę sezonową, tak że po sezonie szkolnym trzeba było dopiero pozwolić opinię tę przełamywać; w końcu sezon gwiazdkowy był w r. 1938 wyjątkowo marny. Jeśli więc wycenimy — nawet po częściowym wyeliminowaniu specjalnych obrotów sezonowych i zjawisk przypadkowych — że na targi dzienne przypada ponad 22% wszystkich obrotów Spółdzielni, to jednak nie mamy żadnych podstaw do twierdzenia, że odsetek ten nie powiększy się wydatnie w roku 1939, nawet w razie pozyskania w charakterze członków i odbiorców kilku lub kilkunastu organizacyj społecznych.

Obracalność towarów (stosunek wartości remanentu na 31.XII. do sumy obrotów towarowych w ciągu roku) wynosiła w roku sprawozdawczym 1,7. Jest to liczba bardzo

niska w porównaniu z przeciętną dla ogółu spółdzielni księgarskich w Polsce (3,1). Powyższy fakt związany jest ściśle z zagadnieniem właściwego asortymentu towarów; możemy zatem przewidywać, że w roku 1939 sytuacja ulegnie w tej dziedzinie poważnej zmianie na lepsze.

W okresie sprawozdawczym dokonano 2 obliczeń sklepu Spółdzielni. Zbiorowe obliczenie za cały rok dało wyniki następujące:

	zł.	zł.
Dnia 1 stycznia 1938 było towarów po cenie sprzedażnej za	5019,38	
W ciągu roku wstawiono towarów po cenie sprzedażnej za	47408,41	52427,79
W ciągu roku z targów wpłynęło	27808,57	
W ciągu roku zniżki, odpisy, zwroty i inne stanowiły	8286,93	36095,50
Dnia 31 grudnia 1938 powinno być towarów po cenie sprzedażnej za		16332,29
Dnia 31 grudnia 1938 pozostało towarów po cenie sprzedażnej za		16267,34
Brak towarów (wniesiony do bilansu jako dług Zarządu) wynosi		64,95

W roku sprawozdawczym W. S. K. wydała tylko 32-stronicową broszurę Adama Próchnika p. t. „Powstanie Państwa Polskiego“. Wydawnictwo to — pozostające w związku z XX-leciem Niepodległości, a stanowiące w zasadzie tylko krok próbny, wstępny na drodze działalności wydawniczej Spółdzielni — spotkało się z uznaniem czytelników i — skalkulowane szczególnie tanio — przyniosło Spółdzielni moralny i materialny sukces.

Wydana broszura posiada nadruk: Seria A. Nr. 1. Pozostaje to w związku z opracowanym i przedstawionym Radzie Nadzorczej do przedyskutowania ramowym planem działalności wydawniczej W. S. K. W roku 1939 będą dalej

prowadzone prace przygotowawcze w tym zakresie i sądzimy, że w oparciu o wykończony już plan uda nam się działalność wydawniczą podjąć w szerszym zakresie.

Obroty i nadwyżki. Poniższe zestawienie ilustruje obroty Spółdzielni w roku 1938:

Dział	Prelimi- nowano na r. 1938 Ogółem	Wykonano w r. 1938		
		Ogółem	Człon- kowie	Nieczłon- kowie
Sprzedaż towarów	36000.—	27874.—	11515.—	16359.—
Roboty drukarskie i zlecenia	5000.—	8504.—	4166.—	4338.—
Prenumeraty	—	312.—	297.—	15.—
Razem	41000.—	36689.—	15978.—	20.711.—

Stopa nadwyżki brutto wynosiła: na obrotach towarowych 16,8%, na robotach drukarskich i zleceniach 12,5%, na prenumeratach 17,3%.

Zakupy Spółdzielni. W roku sprawozdawczym Spółdzielnia tylko w niewielkim stopniu mogła zaopatrywać się przez „Społem“. Na zł. 26.897, które przeznaczono na zakup książek i materiałów piśmiennych, tylko 7.639 zł. przeszło przez Związek. W pozostałych dwóch działach pracy Związek nie mógł być oczywiście źródłem zaopatrywania. W sumie W. S. K. przeprowadziła 23% swoich zakupów przez „Społem“.

Pośród innych dostawców należy wymienić następujących: Nasza Księgarnia, Tom, Przeworski, Nowa Biblioteka Społeczna, Hoesick, Arct, Atlas, Gebethner, Trzaska Ewert Michalski, Biblioteka Powszechna, Biblioteka Popularna, I. G. S., Mathesis Polska, Zw. Spółdz. i Zrzeszeń Prac., T. U. R., Nasza Drukarnia, Drukarnia W. Zajączkowskiego, Robotnik, Drukarnia Europejska, „Drukujemy“, Ostrowscy, „Słońce“, „Kadra“, Iskra i Karmański, Feiner, Holender, Wroński — i wreszcie Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik“, której wydawnictwa przejęliśmy na skład główny.

Odbiorcy. Niekorzystny stosunek zakupów członkowskich do nieczłonkowskich w roku 1938 (43,5% i 56,5%) nie powinien zaciemniać istoty sytuacji: W. S. K. pozostała centrum zaopatrywania przede wszystkim instytucyj i organizacyj społecznych, które nie zawsze wprawdzie są członkami — sprawę tę poruszyliśmy już poprzednio — niemniej jednak ich zakupy dochodzą do 80% obrotów Spółdzielni. Następująca lista najważniejszych odbiorców wykaże słuszność naszego twierdzenia: Warszawska Spółdzielnia Mieszkaniowa, Stow. „Szklane Domy“, Zw. Rob. Stow. Sport., Z. Z. K. (biblioteka), R. T. P. D., Rob. Tow. Turyst., Społ. Przeds. Budowl., T.U.R. w Polsce i we Francji, Dziennik Ludowy, Robotnik, organizacje P. P. S., Pierwsza Pralnia Spółdzielcza, Liga Kooperatystek, P. T. R. M., Stow. Żoliborzan, Gospoda Spółdzielcza, szereg spółdzielni uczniowskich i spółdzielni spożywców, biblioteka Osiedla T. O. R. na Kole, Archiwum Akt Dawnych, związki zawodowe robotnicze (budowlani, rolni, dozorczy, transportowcy, odzieżowi) i pracownicze (spółdzielczy, bankowi, samorządowi), szereg spółdzielni mieszkaniowych, S. A. F., Spółdzielczy Instytut Naukowy i t. d.

Możemy z całą słusznością stwierdzić, że służymy potrzebom rynku społecznego.

Poza tym W. S. K. dostarczała do 17 księgarń własne komisy, bądź wydawnictwa własne (A. Próchnika „Powstanie Państwa Polskiego“), bądź wydawnictwa bratnich instytucyj (W. S. M.), bądź wydawnictwa Spółdzielni „Czytelnik“, bądź wreszcie książki autorów, z którymi pozostawaliśmy w bezpośrednich stosunkach (B. Hertz).

LIGA KOOPERATYSTEK — KOŁO NA ŻOLIBORZU

Zarząd Koła w roku 1938 pracował w zdekompletowanym składzie: Pruchnikowa Herminia — przewodnicząca, Wawrzyńska Wanda — skarbniczka, Święcicka Janina — zast. sekretarki i Marczevska Maria — członek Zarządu.

W okresie sprawozdawczym odbyło się 15 posiedzeń Zarządu, 5 zebrań ogólnych, 1 Walne Zgromadzenie. Ogól-

nie zebrań, łącznie z Walnym Zgromadzeniem, odbyło się 21.

W dniu 31.XII.1938 r. Koło liczyło 93 członkiń.

Zakreślony program prac Koło wypełniło, jak następuje:

Przeprowadzono specjalną akcję propagandową za licznym udziałem w Zebraniach Dzielnicowych W. S. M. Do dyskusji wprowadzono sprawę zorganizowania opieki nad dziećmi, bawiacymi się w lecie na dziedzińcach bez opieki. Ze względu na duże trudności, sprawa ta jest w dalszym ciągu otwarta i w roku bieżącym będzie musiała zostać rozwiązana przez Koło wspólnie z Samorządem Mieszkańców.

Podobnie, jak w latach poprzednich, w roku sprawozdawczym wysuniete przez Koło do Samorządu Mieszkańców kandydatki w osobach: ob. ob. Bialkowskiej, Kazimierczukowej, Filipczakowej, Burkotowej i Szemiutowej pracowały intensywnie. Przedstawicielki Koła brały również udział w obradach M. K. P.

W zakresie współpracy z „Gospoda Spółdzielca” wspólnie działało Koło w urzędzeniu kursu dla kandydatek na członkinie Komitetów Skłenowych. W wyniku tego kursu znaczną zastęp nowych sił wciągnął się do prac w Komitetach. Praca w Komitetach Skłenowych bardzo się ożywiła, a intensywność jej zaznaczyła się szczególnie w akcji jednania członków.

W zakresie propagandy produkcji spółdzielczej przeprowadzono w świetlicy Koła szereg pokazów przyrządzania różnych sezonowych potraw przy użyciu artykułów „Społem”.

Jedną z poważniejszych imprez propagandowych było zorganizowanie wielkiego kiermaszu przed świętami Wielkiej Nocy, połączonego z loterią fantową, przy czym fanty były pochodzenia spółdzielczego.

W Dzień Spółdzielczości zorganizowało Koło bufet ze słodczami i lodami własnej roboty oraz ciastami własnego wyrobienia na proszku „Społem”.

Pokazy łączone są często z herbatką towarzyską. Ta forma propagandy cieszy się dużym powodzeniem. W Osie-

dlu W. S. M. spełniają członkinie Koła zaszczytną funkcję gospodyń, przyjmujących gości, gdy W. S. M. udziela gościny różnym kursom, zjazdom i konferencjom. Weszło w zwyczaj urządzenie na zakończenie wieczorów świetlicowych i skromnych przyjęć, co ogromnie ludzi zespala i podnosi nastroje. Ten obowiązek spada na Koło.

Współpraca z Bankiem „Społem“ posuwa się wprawdzie naprzód, ale jeszcze bardzo wiele pozostawia do życzenia. Zaledwie cztery członkinie Koła przystąpiły do konkursu jednania wkładców. Na zebraniach świetlicowych przeprowadzono kilka pogadanek na temat Banku „Społem“ a na Dzień Oszczędności wydana została przez Koło specjalna odezwa.

W świetlicy Koła udzielane są porady w zakresie robót trykotarskich i szycia, oraz prowadzona poradnia gospodarczo - kulinarna. Tam też udzielane są informacje o różnych pracach aktualnych do przeprowadzenia, odbywane próby inscenizacji i występów świetlicowych, czytane wspólnie pisma kobiece i spółdzielcze, przeglądane żurnale i poradniki gospodarcze, podawane do wiadomości aktualne zdarzenia z życia spółdzielczego.

Kształcenie członkiń, poza poradnią gospodarstwa i kursami w Osiedlu, odbywało się jeszcze na kursach organizowanych przez Oddział Warszawski lub Zarząd Główny Ligi. W kursie dla prelegentek brało udział 5 członkiń Koła, w ideologicznym kursie spółdzielczym 7 członkiń. Na kursy wakacyjne do Zaleszczyk i Sitkówki wysłało Koło dwie członkinie.

Koło przed rokiem zajęło się sprawą wprowadzenia na rynek i spopularyzowania pończoch, pochodzących z Agentury włókienniczej „Społem“. Na razie praca ta szła dość opieszale i dopiero w połowie okresu sprawozdawczego ruszyła z martwego punktu. Zwróciliśmy się do Agentury Łódzkiej z zapytaniem o nowe artykuły w tej dziedzinie. Obecnie Koło wprowadzi na rynek mocne skarpetki, pochodzące ze spółdzielni pracy, organizowanej przez Koło Kooperatystek na Rakowcu.

Członkinie Koła nie ograniczają się do pracy wewnątrz Koła. Chętnie pomagają Oddziałowi Warszawskiemu Ligi w jego pracach. Jedne z nich przeprowadzają pokazy

w okolicznych spółdzielniach i sąsiednich Kołach (w Spółdzielni „Wyzwolenie“ 4 pokazy, w Kole Ligi Kooperatystek na Rakowcu 2 pokazy), inne jeżdżą na lustracje Kół prowincjonalnych i prowadzą różne prace propagandowe.

LIGA KOOPERATYSTEK — KOŁO NA RAKOWCU

Koło prowadziło w roku 1938 ożywioną działalność. Członkiń liczy Koło 40. Zebrzań ogólnych odbyło się 3, posiedzeń Zarządu 15.

Urządzono kurs robót ręcznych, który trwał przez dwa miesiące po 2 godziny tygodniowo. Na kurs ten zapisało się 26, a skończyło go 10 osób. Poza tym 4 członkinie ukończyły 3-dniowy kurs dla prelegentek, zorganizowany przez Oddział Warszawski Ligi Kooperatystek.

Odczytów urządzono 5. Zorganizowano 4 pokazy prania, pieczenia i przyrządzania potraw, cieszące się dużym zainteresowaniem. Urządzono 4 zabawy i zebrania towarzyskie oraz 8 wycieczek na różne wystawy, w których wzięło udział około 200 osób.

Koło brało udział w zjeździe „Społem“ w Gdyni oraz wysłało 1 przedstawicielkę na kurs wakacyjny, urządzony przez Związek „Społem“.

Wpływy Koła wyniosły 467.54 zł., wydatki 252.62 zł.

PIERWSZA PRALNIA SPÓŁDZIELCZA

Sprawozdanie z działalności Pierwszej Pralni Spółdzielczej za rok 1938 jest jednocześnie skromnym jubileuszem, gdyż jest to piąty z rzędu okres sprawozdawczy.

Liczba członków Spółdzielni wzrosła w okresie sprawozdawczym do 81 osób. Członków z pełnymi udziałami było w końcu roku 28. Suma udziałów ze zł. 609 wzrosła do zł. 767.

Tak jak poprzednio — w okresie sprawozdawczym zaznacza się ogromny wzrost wpływów z prania chemicznego: z 3.564 zł. do 6.069 zł. Natomiast nieznacznie tylko wzrasta pranie na wagę.

O ilości wykonanej pracy mówią następujące liczby:

R o k	Przedra- no kg. bielizny	Uprasowano		Wysta- wiono kwilów	Dziennie zala- twiano czynn.	Korzy- stało z usług Spółdz. osób	Obrót na 1 klienta	
		koł- nierzy	koszul				kg.	zł.
1937	10.195	18.745	4.792	6.723	24	1.025	9.90	21.50
1938	11.052	21.992	4.360	10.002	33	1.114	9.92	22.33

Ogólne wpływy za rok 1938 przedstawiają się następująco:

Za pranie bielizny na wagę	zł. 12.835.—
„ „ chemiczne	„ 6.195.—
„ prasowanie sztywne	„ 6.249.—
„ „ miękkie	„ 1.010.—

Razem zł. 26.289.—

Obrót z członkami wyniósł zł. 3.173.50, czyli w stosunku do całego obrotu 12,1%.

W okresie sprawozdawczym Spółdzielnia zatrudniała 8 pracownic. Wszystkie pracownice korzystają ze świadczeń ustawowych, należą do Związku Zawodowego Pracowników Spółdzielczych i do Kasy Przeworności Pracowników Instytucji Społecznych Działających na Terenie W. S. M. Spółdzielnia zawarła umowę zbiorową ze Związkiem Prac. Spółdz. Podwyższono płace pracownikom kantorku, które pod tym względem w stosunku do innych pracownic były dotąd upośledzone. Spółdzielnia przystąpiła na członka do Banku Spółdzielczego „Społem“. Przedstawiciele Spółdzielni brali udział w zjazdach spółdzielczych: w Gdyni i w Warszawie. Propagandę swojej działalności Spółdzielnia prowadziła za pomocą artykułów w czasopismach spółdzielczych oraz za pomocą ulotek, rozsyłanych do mieszkańców Żoliborza. Propagandy w szerszym zakresie na rzecz ruchu spółdzielczego na własną rękę nie prowadziliśmy, przyłączając się zawsze do inicjatywy i współdziałając w tym względzie z innymi organizacjami Osiedla Żoliborskiego W. S. M.

Wszystkie nasze poczynania koordynowane były na posiedzeniach Zarządu, których w roku 1938 odbyło się 12, oraz na posiedzeniach Rady Nadzorczej, których było 6.

Zarząd stanowili: Podsiadlanka Józefa — przewodnicząca, Strzemecka Olimpia — sekretarka, Muszalski Marian — skarbnik, Mitznerowa Anna — zastępca.

Skład Rady Nadzorczej był następujący: Dr Orsetti Maria — przewodnicząca, Kielanowa Maria, Balcerzak Genowefa, Jaszczak Maria, Dąbrowski Stanisław i Wohout Wiesław — członkowie.

Komisję Rewizyjną stanowili: Kielanowa Maria i Dąbrowski Stanisław.

Ogólne kierownictwo wraz z rachunkowością prowadziła J. Podsiadlanka.

Rok sprawozdawczy zamknięto nadwyżką w sumie zł. 547.68, którą Walne Zgromadzenie Sprawozdawcze, odbyte w dniu 19 kwietnia 1939 r., podzieliło w sposób następujący:

20% na Fundusz Zasobowy	zł. 109.53
Pracownikom Spółdzielni tytułem remuneracji wynoszącej 3% od zarobków otrzymanych w 1938 r.	„ 332.—
Lidze Kooperatystek — Koło na Żoliborzu na propagowanie działalności Pralni z uwzględnieniem artykułów mydlarskich „Społem“	„ 106.15

Razem zł. 547.68

SPRAWOZDANIE RACHUNKOWE
W. S. M.

BILANS WARSZAWSKIEJ

na dzień 31

STAN CZYNNY.

Majątek stały:

Nieruchomości na Żoliborzu:

a)	tereny	166.208.01			
b)	budynki	18.093.172.09			
c)	urządzenia	396.810.00			18.656.190.10

Nieruchomości na Rakowcu:

a)	tereny	136.892.00			
b)	budynki	1.819.025.56			
c)	urządzenia	98.738.98			2.054.656.54

Budynki rozpoczęte		2.266.50			
Tereny niezabudowane		32.990.49			
Ruchomości		63.191.11			20:809.294.74

Majątek płynny i półpłynny:

Gotówka w kasie i bankach		20.026.03			
Pożyczki budowlane niezrealizowane		5.000.00			
Papiery wartościowe i lok. związane		103.061.13			
Weksle w portfelu		5.587.00			
Udziały własne w instytucjach		85.188.40			

Należności od członków:

a)	za niedopłacone wkł. mieszk.	298.926.83			
b)	za zaległe komorne	21.252.70			
c)	za inne należności	18.985.18			339.164.71

Inni dłużnicy		34.406.58			
Remanenty materiałów		22.823.39			615.257.24

Sumy przechodnie:

B. G. K. — rachunki uboczne		411.813.43			
Rozliczenia międzyokresowe		56.688.37			
Prolongaty wekslowe		12.342.50			
Inne rachunki		6.933.18			487:777.48

Należności wątpliwe i reklamowane:

Wątpliwi dłużnicy i nieuzgodnione należności		56.648.96			
B. G. K. — reklamowane odsetki i należności		32.350.28			
Pożyczki na zniżki komorniane		39:709:99			128.709.23

22.041.038.69

Gwarancje otrzymane					537.479.22
-------------------------------	--	--	--	--	------------

Różni za gwarancje:

w formie weksli					13.520.483.50
w formie kaucji hipotecznych					28.984.017.79

Weksle obligowane					18.396.25
-----------------------------	--	--	--	--	-----------

OBJAŚNIENIA DO BILANSU

STAN CZYNNY:

Nieruchomości na Żoliborzu. Ogólna wartość nieruchomości w Osiedlu na Żoliborzu została zwiększona w roku 1938 o sumę zł. 988.247.12. Mamy w tej sumie wykończone w roku sprawozdawczym dwie serie mieszkań w IX kolonii zł. 954.133.68 oraz inwestycje w innych koloniach zł. 34.113.44. Ogólny koszt tych inwestycji zł. 48.501.30 został zmniejszony o zł. 14.387.86 przez spisanie z funduszu amortyzacyjno - renowacyjnego kosztów przebudowy lokali oraz zdjętych instalacji.

Nieruchomości na Rakowcu. W Osiedlu na Rakowcu wartość nieruchomości wzrosła o sumę zł. 35.047.25 (wykończony w roku 1938 budynek społeczny).

Budynki rozpoczęte. Suma zł. 2.266.50 stanowi koszty wstępne związane z budową trzeciej serii mieszkań w IX kolonii na Żoliborzu.

Tereny niezabudowane. W sumie zł. 32.990.49 mieszczą się koszty uzbrojenia terenu pod budowę IX kolonii na Żoliborzu i rata wstępna wpłacona na poczet należności za ten teren.

Ruchomości.

Wartość ruchomości w dniu 1.I.1938 r.	65.614.50	
Ruchomości nabyte w roku sprawozd.	10.356.68	75.971.18

Odpisy amortyzacyjne w roku 1938:

Osiedle na Żoliborzu	5.175.95	
Centralna Kotłownia	731.—	
Sala teatralno - koncertowa	1.114.50	
Osiedle na Rakowcu	507.22	
Oplaty amortyzacyjne instytucji użytkujących za ruchomości z Funduszu Społeczno - Wychowawczego . . .	5.251.40	12.780.07

Wartość bilansowa ruchomości w dniu 31.XII.1938 r.		63.191.11
--	--	-----------

WYSZCZEGÓLNIENIE RACHUNKU BUDOWY ZA ROK 1938.

Miejsce wykonania	Pozosta- łość z r. 1937	Przyrost w roku 1938					Przeniesio- no na r- k nierucho- mości
		Projekty i nadzór techniczny	Roboty budowlane	Oprocento- wanie kredytu	Koszty administra- cyjne	Razem	
Ośiedle na Żoliborzu							
Kolonia I	—	1.269,88	7.131,07	—	81,73	8.482,68	1.033,01
" II	750,—	14,10	4.212,06	—	246,49	4.472,65	4.472,65
" III	—	—	3.029,49	—	138,09	3.168,18	2.086,56
" IV	—	300,80	5.577,73	—	150,36	6.028,89	3.466,10
" V	—	—	5.877,80	—	411,87	6.289,67	6.196,73
" VI	—	454,97	8.010,35	—	561,06	9.026,38	130,05
" VII	—	—	1.358,48	—	—	1.358,48	1.417,48
" VIII	—	7,65	8.005,36	—	569,97	8.582,98	59,—
" IX	—	—	—	—	—	—	8.582,98
1 1 2 seria (bud. A i B)	470.858,29	11.912,20	435.850,34	4.303,53	31.550,71	483.616,78	954.475,07
3 seria (bud. C)	—	2.266,50	—	—	—	2.266,50)	—
Ośiedle na Rakowcu							
1 seria domów	—	63,55	561,40	—	130,01	754,96	754,96
3 " "	—	—	418,79	—	—	418,79	—
Budynek społeczny	—	47,21	15.168,95	—	1.101,27	16.317,43	16.317,43
Urządzenia w pralni, kapieli, hydroforni	—	2,90	8.473,92	—	522,30	8.999,12	8.999,12
Urządzenia terenowe	—	1.045,76	7.394,44	—	535,54	8.975,74	8.975,74
	471.608,29	17.385,52	511.070,18	4.303,53	36.000,—	568.759,23 ^{a)}	1.023.294,37

a) Pozostaje na rachunku budowy na rok następny. b) W tym wartość zdjętych instalacyj zł. 599.

Podział ruchomości według miejsca użytkowania:

Biuro Spółdzielni — Żoliborz	8.109.70	
— Rakowiec	730.15	
	<hr/>	
Osiedle na Żoliborzu:		
Dziedzińce	2.348.50	
Centralna Kociołnia	4.053.—	
Pralnia, Ośrodek Ogrodniczy	264.—	
Sala teatralno . koncertowa	4.418.50	
Pokoje gościnne	249.50	
Magazyn i warsztaty	2.231.35	13.594.85
	<hr/>	
Osiedle na Rakowcu		954.50
Urządzenia sklepów „Gospody Spółdzielczej“		
na Żoliborzu	2.660.50	
na Rakowcu	1.582.—	4.242.50
	<hr/>	
Fundusz Społeczno - Wychowawczy		35.559.41
		<hr/>
		63.191.11
		<hr/>
<i>Gotówka w kasie i w bankach. Na sumę zł. 20.026.03 składają się:</i>		
Pozostałość gotówki w kasie w dn. 31		
grudnia 1938 r.		2.468.31
Pozostałości na rachunkach bieżących		
w następujących bankach:		
Bank Spółdzielczy „Społem“ r-k bież.		
Nr. 39	11.052.—	
Bank Spółdzielczy „Społem“ r-k bież.		
Nr. 10	2.665.—	
Bank Spółdzielczy „Społem“ r-k lokac.		
Nr. 42	1.082.—	
Pocztowa Kasa Oszczędności	1.978.68	
Bank Gospodarstwa Krajowego	341.—	
Polski Bank Komunalny	420.50	
Miejska Kasa Oszczędności	18.54	17.557.72
	<hr/>	
		20.026.03
		<hr/>

Pożyczki budowlane niezrealizowane Suma zł. 5.000.— stanowi niepodniesioną część pożyczki Banku Gosp. Krajowego na budowę drugiej serii IX kolonii na Żoliborzu.

Papiery wartościowe i lokaty związane. Na sumę zł. 103.061.13 składają się: lokata Związku Zawodowego Pracowników Kolejowych R. P., złożona w Banku Handlowym w Warszawie i cedowana na rzecz Spółdzielni dla zabezpieczenia kredytu dyskontowego W. S. M. w tym banku 100.000.—

następujące papiery wartościowe:

9 obligacyj pożyczki dolarowej po zł. 44.57	401.13	
34 obligacyj Pożyczki Narodowej po kursie 96 za 100	2.160.—	
5 obligacyj Pożyczki Inwestycyjnej po zł. 100.—	500.—	3.061.13
		<hr/>
		103.061.13

Weksle w portfelu. Suma zł. 5.587.— odpowiada portfelowi wekslowemu, sprawdzonemu w dniu 31.XII 1933 r. i zawierającemu 97 sztuk weksli terminowych.

Udziały własne w instytucjach. Na sumę zł. 85.188.40 składają się udziały własne w następujących instytucjach:

Spółeczne Przedsiębiorstwo Budowlane (2 udziały)	80.000.—
Bank Spółdzielczy „Społem“ (wpłaty na zadeklarowane 9 udziałów po 200 złotych)	1,948.40
„Gospoda Spółdzielcza“ (89 udziałów po 25 zł.)	2.225.—
Pierwsza Pralnia Spółdzielcza (1 udział)	15.—
Warszawska Spółdz. Księgarska (20 udz. po 25 zł.)	500.—
Rob. Tow. Przyjaciół Dzieci (dom letniskowy nad morzem w Tupadłach)	500.—
	<hr/>
	85.188.40

Należności od członków.

a) Niedopłacone wkłady mieszkaniowe na dzień 31.XII.1933 stanowią sumę zł. 298.926.93 (zestawienie wg kolonii w tabelce wkładów mieszkaniowych) i są spłacane ratami.

b) Zaległe komorne. Obliczone na dzień 31.XII.1938 r. obejmuje 174 lokatorów na Żoliborzu zalegających na 19.443.60 47 lokatorów na Rakowcu zalegających za komorne i 66 za ogr. działkowe na sumę 1.809.10

21.252.70

c) Inne zaległości w sumie zł. 18.985.18 składają się z zadłużenia 202 lokatorów tytułem należności za odnowienie lokali, zaległego komornego, spłacanego ratami, niewykupionych protestowanych weksli, kosztów sądowych i t. d.

Inni dłużnicy. W sumie zł. 34.406.58 mieszczą się następujące należności:

Stow. „Szklane Domy“ — r-k uboczny pożyczki z Fund. Społ. Wych. na wkład mieszkaniowy 3.240.--
 Rob. Tow. Przyj. Dzieci — r-k uboczny pożyczki z Fund. Społ. Wych. na wkład mieszkaniowy 9.300.--
 Rob. Tow. Przyj. Dzieci — r-k bieżący 8.418.14
 Inne instytucje społeczne 2.142.41
 Dostawcy i przedsiębiorcy 5.713.01
 Nabywca domku na Bielanych 3.854.--
 Pracownicy, architekci, inżynierowie 1.739.02

34.406.58

Remanenty materiałów. Na sumę zł. 22.823.39 składają się następujące remanenty:

Na Żoliborzu: Ośrodka Ogrodniczego 10.117.33
 magazynu materiałów 4.715.85
 warsztatu mechan. i elektrotechnicznego 7.497.21 22.330.39

Na Rakowcu: węgla w kotłowni 493.--

22.823.39

Sumy przechodnie. Sumę zł. 411.813.43 wpłaconą na pokrycie należnych B. G. K. odsetek za rok 1938 i częściowo 1937 pozostawił Bank na rachunkach ubocznych do rozliczenia.

Na sumę zł. 56.688.37 składają się wydatki administracyjne roku 1939 opłacone w roku 1938 8.045.96

oraz wydatki na ogrzewanie centralne w		
czwartym kwartale 1938 (sezon 38/39):		
wynagrodzenie pracowników	6.850.45	
materiały opałowe	33.792.31	
prąd elektryczny	2.628.60	
remonty i konserwacja kotłowni . . .	2.886.74	
remonty i konserwacja sieci	1.385.55	
inne wydatki	1.098.76	48.642.41
		<hr/>
		56.688.37

Suma zł. 12.342.50 to akcepty W. S. M. z żyrem S. P. B. nie zwrócone przez przedsiębiorców lub też sprolongowane, spłacane ratami.

Na sumę zł. 6.933.18 składają się niewpłacone przez Bank Handlowy odsetki za rok 1938 od lokaty Z. Z. K., obligacje Pożyczki Narodowej, przyjęte warunkowo od lokatorów i drobne sumy w rozrachunku.

Należności wątpliwe i reklamowane. Są to niezgodnione pretensje Dyrekcji Wodociągów i Kanalizacji (33.294.56), M. Z. O. (126.09), Zakładu Oczyszczania Miasta (19.013.27), S-ki „Tani Dom Własny“ (1.176.45), wątpliwi dłużnicy (3.038.59), część nieumorzonej raty kredytu długoterminowego B. G. K. z 1936 r. (8.041.53), należne B. G. K. zł. 24.308.75 tytułem odsetek za rok 1937 od 1 miliona złotych, od obsługi której to sumy została Spółdzielnia zwolniona na mocy decyzji Ministra Skarbu. Suma zł. 39.709.99 odpowiada pożyczkom, wypłaconym z Funduszu Doraznej Pomocy tytułem t. zw. zniżek komornianych.

STAN BIERNY:

Fundusze własne. Udziały członkowskie w sumie zł. 476.344.63 stanowią własność 2050 członków, przyczem pełne udziały posiadało 1825 członków.

Suma zł. 2.146.771.83 obejmuje wkłady mieszkaniowe członków czynnych wpłacone i zaległe (spłacane ratami), co ilustruje poniższa tabelka:

		wpłacone	zaległe
Lokatorzy	I kolonii na Żoliborzu	89.874.12	23.115.88
"	II " " "	82.844.30	17.440.70
"	III " " "	169.943.23	34.826.77
"	IV " " "	224.075.81	61.619.19
"	V " " "	182.151.93	33.573.07
"	VII " " "	116.229.25	31.903.75
"	VIII " " "	126.870.52	25.459.48
"	IX " " "	49.351.53	22.863.47
"	Osiedla na Rakowcu	67.238.83	31.154.12
Instytucje społeczne		68.329.60	16.970.40
Pozostali członkowie (nielokatorzy)		20.935.83	—
Dyr. Polskiego Monopolu Tytoniowego		350.000.—	—
Dyr. Państw. Monopolu Spirytusowego		300.000.—	—
		<u>1.847.845.—</u>	<u>298.926.83</u>

Na sumę zł. 688.563.05 składają się następujące fundusze Spółdzielni:

Fundusz Społeczny (zasobowy)			
pozostałość z roku ubiegł.		26.442.12	
dopisano z roku 1938	2.160.75		
spisane niedobór 1937	755.87	1.404.88	27.847.—
		<u>107.019.78</u>	
Fundusz Społ. Wych. część żelazna			107.019.78
" Ubezpieczenia dzieci członków W. S. M.			1.208.—
" Stypendialny im. Teodora Toeplitza			6.623.28
Nadwyżka funduszu rezerwowego na należności wątpliwe, wyreklamowane w 1938 roku			545.864.99
			<u>688.563.05</u>

Lokaty Związków Zawodowych. Sumę zł. 150.860.29 złożyły następujące instytucje:

Związek Zawod. Prac. Kolejowych R. P.	137.177.71
" " Rob. Budowlanych Oddz. I. w Warszawie	1.440.37
" " Rob. Cukrowni	1.198.57
" " Pracown. Kas Chorych	808.02
" " Pracown. Spółdzielczych R. P.	151.79

Kasa Przejrzystości Pracown. Instytucyj Społecznych . . .	5.083.83		
Fundusz Pracowniczy Społ. Przeds. Budowlanego . . .	5.000.—		
			<u>150.860.29</u>

Fundusze redukcyjne. Na sumę zł. 1.731.576.29 składają się następujące fundusze:

Amortyzacyjno-renowacyjny Osiedla na Żoliborzu:			
pozostałość z roku ubiegłego . . .	1.364.723.92		
dopisano w roku 1938 . . .	190.889.—		
spisano koszty przebudowy			
i remontów kapitałowych . . .	13.788.86	177.100.14	1.541.824.06

Amortyzacyjno-renowacyjny Osiedla na Rakowcu:

pozostałość z roku ubiegłego . . .	39.123.29		
dopisano w roku 1938 . . .	18.827.—		
spisano koszty ogrzewania			
mieszkań	418.79	18.408.21	57.531.50

Pożyczkowy doraźnej pomocy:

pozostałość z roku ubiegłego . . .	41.570.44		
dopisano przyznane lokatorom nowe			
zniżki w roku 1938	1.651.05		43.221.49

Rezerwa na należności wątpliwe i reklamowane:

pozostałość z roku ubiegłego . . .	626.864.23		
przeniesiono nadwyżkę			
rezerw do grupy fund.			
własnych	545.864.99		
przeniesiono z sum przechodnich re-			
zerwę na należn. Z.O.M.	8.000.—	537.864.99	88.999.24

1.731.576.29

Zobowiązania długoterminowe. Suma pożyczek na I kolonię zł. 1.537.359.34 stanowi resztę kapitału dłużnego na oz. 30.XII 1938 r. (rata płatna 31.XII.1938 r. za półrocze z góry obciąża rok następny).

Suma nieskonwertowanych pożyczek na I — VIII kol. zł. 11.274.930.— składa się z następujących pożyczek budowlanych B. G. K.:

na II kol.	1.145.900.—
„ III i IV kol. A i B. . .	3.734.030.—
„ IV kol. C.	905.000.—
„ V i VI kol.	2.010.000.—
„ VII kol.	1.702.000.—
„ VIII kol.	1.778.000.—
	<hr/>
	11.274.930.—

Na sumę zł. 466.887.59 podlegających konwersji na kredyt długoterminowy zaległości odsetkowych składają się: nieumorzone odsetki i odsetki zwłoki od części pożyczek budowlanych (345.019.78), nieumorzone odsetki zwłoki od kredytów długoterminowych (73.250.31) i żądane przez B. G. K. odsetki od 1 miliona złotych za rok 1937 i 1938 (48.617.50, w czym 24.308.75 re kłamowane w 1937 roku).

Suma zł. 722.214.02 składa się z następujących pożyczek T. O. R. na budowę IX kolonii: na 1 serię domów zł. 480.000, na 2 serię — 246.000 (w czym niezrealizowane w r. 1938 zł. 5.000). Z sumy przyznanych pożyczek zł. 726.000.— spłacono w roku 1938 zł. 3.785.98.

Pożyczki terenowe na sumę zł. 70.684.57 stanowią należność B. G. K. za tereny na Żoliborzu na dzień 31.XII, po spłaceniu w roku 1938 przypadających rat w sumie zł. 8.835.60.

Suma zł. 1.535.440.94 składa się z następujących pożyczek T. O. R-owskich B. G. K. na budowę Osiedla na Rakowcu: na I serię domów zł. 480.000.—, na II serię — 460.000.—, na III serię — 634.000.—. Z sumy przyznanych pożyczek zł. 1.574.000.— spłacono w roku 1936 zł. 7.532.03, w 1937 — 11.517.68, w 1938 — 19.509.35.

Suma zł. 2.180.— stanowi pożyczkę na domek na Bielanych, nieprzepisaną jeszcze na nowego właściciela.

Zobowiązania krótkoterminowe.

Pożyczka Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na budowę pralni została zmniejszona o sumę zł. 10.000.—, spłaconą w 1938 roku i wynosi		20.000.—
S. P. B.— <i>r/k uboczny</i> : są to należności Banca Commerciale Italiana (71.165.17) i podprzedsiębiorców (7.555.22) razem		78.720.39
S. P. B.— <i>r/k budowy</i> — należność za roboty, wykonane przy budowie IX kolonii		19.8481.76
Wodociągi i Kanalizacje m. Warszawy — należności w sumie zł. 177.085.51 składają się: z należności z lat ubiegłych za wodę, spłacane ratami (w r. 1938 spłacono 27.000.—)		
	156.216.09	
z reklamowanych należności z Fund. Specjał. (poza tym reklamowane zł. 25.128.84)	8.165.72	
z należności bieżących za wodę (za grudzień)	6.517.40	
z należności za opłaty kanałowe spłacanej ratami	6.186.30	177.085.51
<hr/>		
Zakład Oczyszczania Miasta — należność reklamowana		19.013.27
Miejskie Zakłady Opałowe:		
pozostałość z bieżącego roku	20.673.91	
niewwzględnione reklamacje	126.09	20.800.—
<hr/>		
Akcepty zdyskontowane w bankach:		
w Banku Handlowym w Warszawie	239.601.—	
„ „ Spółdzielczym „Społem“	10.000.—	
„ Polskim Banku Komunalnym	32.000.—	281.601.—
<hr/>		
Akcepty w obiegu prywatnym		39.820.—

Podział akceptów pg terminu płatności:
 płatne w I kwartale 1938 r. 66.000.—,
 płatne w II kwartale 1938 r. 5.500.—,
 akcepty bezterminowe 235.601.—, ak-
 cepty dolarowe, wydane w 1933 r.
 14.320.—.

Należności członków wykreślonych:

234 wykr. w 1938 r.	49.627.67	
niepodniesione sumy z lat ubiegłych	6.021.04	55.648.71

Inni wierzyciele:

dostawcy i przedsiębiorcy	22.842.13	
architekci i inżynierowie	3.396.37	
spółdz. spoż. i pracy	757.—	
Ubezpieczalnia Społeczna	5.008.03	
instytucje społeczne	5.276.92	
pracownicy	1.284.23	
inni	157.01	
dłużnicy — lokatorzy, wpłacone do rozliczenia sumy	5.616.72	44.339.02
		<u>756.869.66</u>

Sumy przechodnie. Suma zł. 430.812.23 należności odsetkowych
 B. G. K. znajduje pokrycie w rachunkach ubocznych Banku.

Na sumę zł. 26.185.06 składają się nieopłacone wydatki admi-
 nistracyjne 1938 roku 3.415.56

oraz wpływy za ogrzewanie centralne
 w czwartym kwartale 1938 roku (sez.
 38/39):

opłaty lokatorów	17.997.—	
„ instytucyj	1.653.—	
obciążenia pralni i kąpieliska	2.155.—	
obciążenie sali teatralnej, warsztatów i Ośrodka Ogrodniczego	430.—	
obciążenia IX kolonii	410.—	
„ inne	124.50	22.769.50
		<u>26.185.06</u>

Akcepty przeterminowane na sumę zł. 12.342.50 zostały wydane S. P. B. jako prolongacyjne.

Na sumę zł. 8.219.49 składa się oprocentowanie nadwyżek wkładów mieszkaniowych, subwencja Okr. Tow. Ogor:dków Działkowych dla Osiedla na Rakowcu, wpłaty kandydatów na członków, różni za przyjęte warunkowo obligacje Pożyczki Narodowej, pozostałość na r-ku dział. społ.-wych.

Sumy pozabilansowe. Na sumę gwarancji otrzymanych (w stanie czynnym) i różnych za gwarancje (w stanie biernym), ogółem na sumę zł. 537.479.02, składają się weksle, złożone przez członków na zabezpieczenie spłaty wkładu mieszkaniowego (lombardowe na zł. 41.999.50, gwarancyjne na zł. 358.269.—) i przy zamianie mieszkań (na zł. 47.051.30), weksle członkowskie, złożone przez „Szklane Domy“ (na zł. 3.350.—), jako zabezpieczenie zaciągniętej pożyczki, weksle złożone przez różnych przedsiębiorców (na zł. 86.809.42).

Różni za gwarancje (w stanie czynnym) i gwarancje udzielone (w stanie biernym) ogółem na sumę 42.504.501.29 obejmują gwarancje i kaucje, wydane przez Spółdzielnię, jako zabezpieczenie zaciągniętych zobowiązań w Banku Gospodarstwa Krajowego (kaucje hipoteczne na 27.525.080.—, weksle gwarancyjne 12.821.800.—), w instytucjach państwowych (Skarb Państwa — kaucja hipoteczna 798.355.77), w instytucjach miejskich (łącznie 272.450.—), w Banku Handlowym i w Banku „Społem“ (weksle w lombardzie 212.418.50), w Społecznym Przedsiębiorstwie Budowlanym (łącznie 193.415.—), w związkach zawodowych (374.000.—), w innych instytucjach i firmach (306.982.02).

Weksle obligowane (w stanie czynnym) i obliigo wekslowe (w stanie biernym) na sumę zł. 18.396.25 obejmuje będące w obiegu weksle terminowe, złożone na r-k swych należności przez członków Spółdzielni, przez Spółdzielnię żyrowane i puszczone w obieg (z niezapadłymi terminami płatności).

RACHUNEK STRAT I NADWYŻEK

STRATY

Obsługa Osiedla na Żoliborzu:

Koszty administracji miejscowej	68.290.33	
Remonty i konserwacja budynków	35.132.51	
Woda miejska i własna	75.151.56	
Podatki i ubezpieczenia	17.411.10	
Centralne ogrzewanie	105.064.75	
Pralnia i kąpielisko	35.920.21	
Warsztaty i magazyn	67.367.58	
Odnawianie mieszkań	23.616.32	
Ośrodek Ogrodniczy	46.192.62	
Sala koncertowo - teatralna	3.555.67	
Pokoje gościnne	195.53	477.898.18

Obsługa Osiedla na Rakowcu:

Koszty administracji miejscowej	16.619.93	
Remonty i konserwacja budynków	8.482.89	
Woda i kanalizacja	10.203.94	
Podatki i ubezpieczenia	2.142.—	
Budynek społeczny (pralnia, kąpiele, skó, ogrzewanie, pokoje gośc. i t. p.)	13.847.35	
Ogródki działkowe	1.209.55	
Odnowienie mieszkań	831.93	53.337.59

Działalność ogólna Spółdzielni:

Koszty administracji ogólnej	128.547.87	
Działalność społ.-wych.	83.192.37	
Akcja doraźnej pomocy	23.161.95	234.902.19

Obsługa kapitałów:

Obsługa kredytów B. G. K. na Żoliborzu	357.689.63	
Obsługa kredytów na Rakowcu	16.865.56	
„ „ „ „ krótkotermin.	41.918.94	416.473.33

Amortyzacje:

Amortyzacja budynków i urządzeń Osiedla na Żoliborzu	190.889.00	
Amortyzacja budynków Osiedla na Rakowcu	18.827.00	
Amortyzacja ruchomości	5.683.17	215.399.17

Różne straty i odpisy 13.118.18

Czysta nadwyżka 2.797.17

1.413.925.81

W. S. M. ZA ROK 1938.

NADWYŻKI

Osiedle na Żoliborzu:

Wpływy z komornego brutto (z opłatami pobieranymi łącznie)		976.452.80	
Opłaty za inne świadczenia pobierane oddzielnie:			
a) dodatkowe opłaty za ogrz. centr.	86.923.40		
b) pralnia i kąpielisko	24.851.78		
c) odnawianie mieszkań	23.572.80		
d) pokoje gościnne	456.00	135.803.98	
Dochody inn. działów gospod.:			
a) warsztaty i magazyn	67.310.03		
b) Ośrodek Ogrodniczy	46.203.26		
c) sala konc. - teatralna	8.806.75	122.320.04	1.234.576.92

Osiedle na Rakowcu:

Wpływy z komornego brutto (z opłatami pobieranymi łącznie)		80.993.35	
Opłaty za inne świadczenia pobierane oddzielnie:			
a) za wodę i kanalizację	8.651.85		
b) za pralnię, kąpielisko, salę i ogrzewanie lokali w bud. społ.	11.775.93		
c) za ogródki działkowe	1.277.45		
d) za odnawianie mieszkań	891.85	22.597.08	103.590.43

Inne nadwyżki:

Opłaty członków na Fund. Społ. - Wych. (z wyłączeniem opłat pobieranych łącznie z komornym)		11.725.37	
Odsetki od lokat własn., oproc. zaległ. kom. it.d.		13.327.97	
Nowe budowy i inwestycje za koszty adm.		36.000.00	
Różne nadwyżki		14.705.22	75.758.56

1.413.925.81

OBJASNIENIA DO R-KU STRAT I NADWYŻEK

W zestawieniu strat i nadwyżek uwzględnione zostały sumy obrotowe wszystkich działów eksploatacyjnych gospodarki Spółdzielni, aczkolwiek zamknięcia wynikowe rachunków każdego Osiedla oddzielnie i wyodrębnionych działów gospodarczych podane są osobno. Układ rachunków odpowiada układowi zestawienia syntetycznego budżetu W. S. M. z wyłączeniem działów inwestycyjnych oraz spłaty zobowiązań, odnoszących się do przesunięć majątkowych znajdujących wyraz w bilansie.

NADWYŻKI:

Osiedle na Żoliborzu:

Wpływy z komornego brutto zł. 976.452.80 obejmują opłaty czynszowe łącznie ze świadczeniami na F. S. W. i pomoc doraźną, oraz częściowe pokrycie kosztów ogrzewania centralnego. Składają się na tę sumę opłaty z kolonii I — VIII w kwocie zł. 949.414.80, opłaty z IX kolonii w kwocie zł. 26.252.00, oraz opłaty za garaże zł. 786.00.

Na opłaty dodatkowe za ogrzewanie centralne składają się opłaty miesięczne lokatorów w wysokości 2 zł. od izby przeciętnej (20 m.²), pełne opłaty instytucyj, obciążenia pralni, kąpieliska i t. p., wymienione w r-ku szczegółowym ogrzewania, a to z wyjątkiem tylko pokrycia części kosztów ogrzewania z komornego, które wyniosło za sezon ogrz. 1938/38 zł. 18.141.35.

Na sumę zł. 24.851.78 składają się opłaty za korzystanie z pralni i magła w kwocie zł. 16.470.73 i opłaty za korzystanie z natrysków i wanien w kwocie zł. 8.381.05. Na sumę zł. 67.310.03 składają się obroty warsztatu mechanicznego i elektrotechnicznego Spółdzielni (wartość robót wykonanych i remanent materiałów inst. w końcu r-ku) w kwocie zł. 55.554.90 i obroty magazynu materiałowego (zużycie materiałów w ciągu roku i remanent w końcu roku) w kwocie zł. 11.755.13. Na sumę zł. 46.203.26 składają się wpływy Ośrodka Ogrodniczego w ciągu całego roku w kwocie zł. 36.085.93 i remanent roślin oraz materiałów w końcu roku w kwocie zł. 10.117.33.

Osiedle na Rakowcu:

Wpływy z komornego brutto zł. 80.993.35 obejmują opłaty czynszowe łącznie ze świadczeniami na F. S. W. za mieszkania 1 i 2 serii (domy A, B, C, D) w kwocie zł. 46.524,05, za mieszkania 3 serii (domy E i F) — zł. 28.811,05 i za sklepy oraz lokale społeczne — zł. 5.658.25.

Na sumę zł. 11.775.93 składają się opłaty za korzystanie z pralni (5.351.48), za kąpiele (4.360.45), za ogrzewanie lokali w bud. społecznym (995.00), za wynajem sali zebrań (596.00), oraz remanent opału w końcu roku (493.00).

Inne nadwyżki:

Na sumę zł. 11.725.37 składają się opłaty na Fundusz Społeczno-Wychowawczy pobierane zgodnie z regulaminem tego Funduszu przy wpisowym, skreślanu z rejestru członków, zgłoszeniach na mieszkania, składki miesięczne członków nie mieszkających w Osiedlach Spółdzielni, opłaty za psy, koty, szyldy i t. p., oraz inne wpływy wymienione w szczegółowym zamknięciu r-ku działalności społeczno-wychowawczej.

Część kosztów administracji ogólnej w kwocie 36.000 zł. obciąża r-ku nowych budów i inwestycj Spółdzielni.

Na sumę zł. 14.705.22 różnych nadwyżek składają się: rezerwa zł. 13.937.08 pozostawiona na r-ku ogrzewania centralnego za sezon 1936/37 oraz spisane przedawnionych drobnych wierzytelności Spółdzielni.

STRATY:*Obsługa Osiedla na Żoliborzu:*

Zgrupowane tutaj są koszty związane wyłącznie z obsługą potrzeb mieszkańców Osiedla, powtórzone następnie w szczegółowych zamknięciach r-ku eksploatacji Osiedla na Żoliborzu oraz wyodrębnionych działów gospodarczych tego Osiedla.

Na sumę zł. 17.411.10 składają się: podatek od czynszów w mieszkaniach większych (zł. 1.533.18); ubezpieczenie ogniowe zł. 3.877.92 i ubezpieczenie lokatorskie (świadczenie na rzecz „Szkłanych Domów“) — zł. 12.000.—.

Suma zł. 105.064.75 obejmuje wszystkie wydatki, związane z ogrzewaniem Osiedla, wyszczególnione w zamknięciu rachunku ogrzewania centralnego za okres 1937/38.

Na sumę zł. 35.920.21 składają się wydatki na obsługę pralni w kwocie zł. 28.951.90 i na obsługę kąpieliska w kwocie zł. 6.968.31.

Na sumę zł. 67.367.58 składają się koszty robót wykonanych przez warsztat mechaniczny i elektrotechniczny z wartością remanentu materiałów na początku roku w łącznej kwocie zł. 55.554.90, oraz koszty zakupionych w ciągu roku materiałów do magazynu podręcznego Spółdzielni łącznie z kosztami ich przechowywania i remanentem z początku roku w kwocie ogólnej zł. 11.812.68.

Na sumę zł. 46.192.62 składają się wydatki eksploatacyjne Ośrodka Ogrodniczego w kwocie zł. 38.158.14 i przejęty z poprzedniego roku remanent materiałów w kwocie zł. 8.084.48.

Na sumę zł. 3.555.67 składają się wydatki na utrzymanie i ogrzewanie sali koncertowo-teatralnej w kwocie zł. 2.441.17 oraz odpis na amortyzację ruchomości zł. 1.114.50.

Obsługa Osiedla na Rakowcu:

Suma zł. 8.482.29 obejmuje wydatki na remonty i konserwacje budynków w Osiedlu (zł. 8.446.24) i inne drobne wydatki (zł. 36.55).

Suma zł. 2.142.00 obejmuje koszty ubezpieczenia ogniowego — zł. 342.00 i ubezpieczenia lokatorskiego — zł. 1.800.00.

Suma zł. 10.203.94 obejmuje koszty obsługi własnych urządzeń wodociagowych i odprowadzania ścieków — zł. 6.764.85, oraz koszt dostarczanej zastępczo mieszkańcom wody miejskiej zł. 3.439.09.

Suma zł. 13.847.35 obejmuje wydatki związane z obsługą budynku społecznego i urządzeń pralni, kąpieliska i t. p., wyszczególnione w zamknięciu rachunkowym tego działu gospodarki.

Działalność ogólna Spółdzielni:

Koszty administracji ogólnej zł. 128.547.87 po potrąceniu obciążenia nowych budów i inwestycji w kwocie zł. 36.000, są rozło.

żone na koszty eksploatacji Osiedla Żoliborskiego zł. 76.547.87, Osiedla Rakowieckiego zł. 8.000.00 i koszty administracji długów Spółdzielni Zł. 8.000.00, obciążające również r-k Osiedla Żoliborskiego łącznie z kosztami pożyczek krótkoterminowych (odsetki, dyskonto, blankiety wekslowe i t. p.).

Wydatki na działalność społeczno - wychowawczą są podane w zestawieniu szczegółowym wykonania budżetu tego działu. Na pokrycie sumy zł. 83.192.37 składają się: Osiedle na Żoliborzu w kwocie zł. 64.135.00 opłat pobieranych łącznie z komornym od wszystkich lokatorów; Osiedle na Rakowcu w kwocie zł. 7.332.00 tych samych opłat; wreszcie inne opłaty podane w zestawieniu nadwyżek zł. 11.725.37.

Koszty akcji doraźnej pomocy dotyczą i obciążają wyłącznie Osiedle Żoliborskie.

Obsługa kapitałów:

Na sumę zł. 357.689.63 składają się odsetki i dod. adm. B. G. K. od pożyczki skonwertowanej na I kolonię zł. 39.376.61, odsetki od pożyczek nieskonwersowanych B. G. K. na II — VIII kolonie w kwocie zł. 316.051.000 i odsetki od pożyczki długoterminowej na IX kolonię — zł. 2.262.02.

Koszty obsługi kredytów krótkoterminowych zł. 41.918.14 po potrąceniu wpływów z tytułu oprocentowania lokat własnych, zaległości komornianych, spłacanych ratałnie wkładów mieszkaniowych i t. p. w kwocie zł. 13.327.97, obciążają rok ekspl. Osiedla Żoliborskiego (zł. 28.590.17).

Amortyzacje:

Zestawienie odpisów amortyzacyjnych dla budynków i urządzeń Osiedli: Żoliborskiego i Rakowieckiego podane w objaśnieniach do bilansu. Obciążają one r-ki ekspl. poszczególnych Osiedli.

Amortyzacja ruchomości zł. 5.683.17 obciąża kwotą zł. 5.175.95 r-k Osiedla na Żoliborzu i kwotą zł. 507.22 r-k Osiedla na Rakowcu.

Różne straty i odpisy:

Na sumę zł. 13.118.18 składają się: pominięta w budżecie dotacja

stała na rzecz Funduszu Teodora Toeplitza Zł. 3.000.00, umorzony uchwałą Rady Nadzorczej dług R. T. P. D. Oddział na Żoliborzu w kwocie zł. 8.000.00, strata na urządzenie wystawy w IX kolonii zł. 592.44 i odpisy nieściągalnych oraz wątpliwych należności w kwocie zł. 1.525.74.

Czysta nadwyżka jest rezultatem następujących zamknięć wynikowych gospodarki Spółdzielni:

	Straty	Nadwyżki
Wyszczególnienie		
Ł-k Osiedla na Żoliborzu	—	2.489.07
„ „ na Rakowcu	1.278.94	—
Różne straty i nadwyżki	13.118.18	14.705.22
Czysta nadwyżka	2.797.17	—
	<hr/>	<hr/>
	17.194.29	17.194.29

ZAMKNIĘCIE RACHUNKOWE I WYKONANIE BUDŻETU OSIEDLA NA ŻOLIBORZU

Wpływy:

	Prelimi- nowano	Wyko- nano
1. Opłaty czynszowe I—VIII brutto	947.000.—	949.414.80
2. „ „ czynszowe z IX kolonii .	19.000.—	26.252.—
3. „ „ za garaże	1.000.—	786.—
4. Nadwyżki eksploatacyjne . . .	7.000.—	5.522.19
	<hr/>	<hr/>
	974.000.—	981.974.99
Potrącenia z opłat pobieranych łącz- nie z komernym:		
a) na Fundusz Społeczno - Wy- chowawczy	62.000.—	64.135.—
b) na Akcję Doradźnej Pomocy .	26.000.—	23.161.95
c) na ogrzewanie centralne . .	34.000.—	18.141.35
d) na bonifikaty podatku lokal.	7.000.—	—
	<hr/>	<hr/>
	129.000.—	105.438.30
Wpływy netto razem	<hr/>	<hr/>
	845.000.—	876.536.69

Wydatki:

1. Obsługa lokatorów:		
a) koszty administracji ogólnej	70.000.—	76.547,87
b) koszty administr. Osiedla . . .	75.000.—	68.290,33
c) remonty i konserwacje . . .	41.000.—	35.132,51
d) woda	73.000.—	75.151,56
e) dopłaty eksploatacyjne . . .	9.000.—	11.169,50
2. Podatki i ubezpieczenia:		
a) podatek od czynszów . . .	1.500.—	1.533,18
b) ubezpieczenie ogniowe . . .	4.500.—	3.877,92
c) „ lokatorskie . . .	12.000.—	12.000.—
3. Amortyzacja budynków, urzą- dzeń i ruchomości:		
a) budynków i urządzeń . . .	175.000.—	190.889.—
b) ruchomości	5.000.—	5.175,95
4. Obsługa kredytów B. G. K. (dłu- goterminowych):		
a) odsetki i dod. adm. poż. I-kol.	39.000.—	39.376,61
b) odsetki od innych pożyczek .	302.000.—	316.051.—
5. Obsługa pożyczki na IX kol. .	5.000.—	2.262,02
6. Obsługa poż. krótkoterm.:		
a) administracja długów . . .	8.000.—	8.000.—
b) odsetki, dyskonto, blankiety wekslowe	22.000.—	28.590,17
7. Różne straty i odpisy	3.000.—	—
Nadwyżka		2.489,07
	845.000.—	876.539,69

Objaśnienia:

Zestawienie nadwyżek eksploatacyjnych wyodrębnionych działów gospodarczych Osiedla na Żoliborzu przedstawia się jak następuje: Ośrodek Ogrodniczy — zł. 10,64; sala koncertowo-teatralna — zł. 5.251,08; pokoje gościnne — zł. 260,47. Razem zł. 5.522,19. Zestawienie dopłat eksploatacyjnych: pralnia i kąpielisko zł. 11.068,43; odnawianie mieszkań zł. 43,52; magazyn zł. 57,55. Razem zł. 11.169,50.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKOWE I WYKONANIE BUDŻETU OSIEDLA NA RAKOWCU

Wpływy:

1. Opłaty czynszowe za mieszkania:		
a) czynsz brutto za mieszkania i i 2 serii	45.500.—	46.524.05
b) czynsz brutto za mieszkania 3 serii	29.500.—	28.811.05
2. Opłaty czynszowe za sklep i lo- kale społeczne	6.000.—	5.658.25
3. Nadwyżki eksploatacyjne	—	127.82
	81.000.—	81.121.17
Potrącenia odpisów na Fund. Społ.- Wych.	6.000.—	7.332.—
	75.000.—	73.789.17
4. Opłaty za wodę i kanalizację. .	10.000.—	8.651.85
Niedobór	—	1.278.94
	85.000.—	83.719.96

Wydatki:

1. Obsługa lokatorów:		
a) koszty administracji ogólnej	8.000.—	8.000.—
b) „ „ Osiedla	18.000.—	16.619.93
c) remont i konserwacja	6.000.—	8.446.24
d) woda i kanalizacja	8.000.—	10.203.94
2. Podatki i ubezpieczenia:		
a) ubezpieczenie ogniowe	1.200.—	342.—
b) „ „ lokatorskie	1.800.—	1.800.—
3. Amortyzacja budynków, urzą- dzeń i ruchomości:		
a) budynków	17.500.—	18.827.—
b) urządzeń wodociągowo - ka- nalizacyjnych	3.000.—	—
c) ruchomości	500.—	507.22

4. Obsługa pożyczek B. G. K.	20.000.—	16.865.56
5. Inne wydatki	1.000.—	2,108,07
	<hr/>	<hr/>
	85.000.—	83.719.96

Objaśnienia:

Nadwyżki eksploatacyjne: na ogródkach działkowych zł. 67.90; na odnawianiu mieszkań zł. 59.92. Razem zł. 127.82. Inne wydatki składają się z dopłaty eksploatacyjnej do gospodarki w budynku społecznym — zł. 2.071.42 i opłat różnych w kwocie zł. 36.65.

WYKONANIE BUDŻETÓW SZCZEGÓŁOWYCH WYDATKÓW ADMINISTRACYJNYCH ZA 1938 R.

A. BIURO SPÓŁDZIELNI (ADMINISTRACJA OGÓLNA):

Diety Zarządu i Rady Nadzorczej	2.000.—	812.60
Wynagrodzenia pracowników	90.000.—	90.641.41
Lokale, światło, opał	8.000.—	8.176.16
Wydatki kancelaryjne	6.000.—	5.051.84
Zjazdy, konferencje, zebrania	1.500.—	1.391.85
Porto, depesze, telefony, ogłoszenia	4.000.—	4.055.10
Przejazdy	1.200.—	1.257.85
Książki i czasopisma	900.—	745.90
Wydawnictwa i propaganda	6.000.—	7.901.16
Opłaty członkowskie, lustracyjne itp.	8.500.—	4.465.20
Porady prawne	1.200.—	1.200.—
Wydatki gospodarcze	900.—	758.70
Konserwacja i ubezpieczenie urzędzeń biurowych	1.200.—	835.92
Inne wydatki	600.—	1.254.18
	<hr/>	<hr/>
	132.000.—	128.547.87

Podział kosztów administracji ogólnej:

Na r/k Osiedla na Żoliborzu A ₁	70.000.—	76.547.87
„ „ „ „ Rakowcu A ₂	8.000.—	8.000.—
„ „ Budów i Inwestycji A ₃	46.000.—	36.000.—
„ „ Administracji długów A ₄	8.000.—	8.000.—

B₁. ADMINISTRACJA OSIEDLA NA ŻOLIBORZU:

Personel kierowniczy i nadzorczy . . .	20.000.—	18.955.96
Utrzymanie porządku:		
dozór dzienny	36.100.—	35.364.02
,, nocny	3.900.—	3.453.26
Utrzymanie czystości:		
sprzątanie klatek schodowych . . .	8.000.—	6.987.25
kontrola czystości mieszkań . . .	800.—	439.70
czyszczenie kominów	2.800.—	2.511.80
wywóz śmieci	1.400.—	1.360.49
sprzątanie ulic	5.000.—	5.500.—
inne wydatki	2.500.—	1.039.83
Światło ,	5.500.—	3.678.02
Utrzymanie dziedzińców	6.000.—	6.000.—
	<hr/>	
	92.000.—	85.290.33

Odpisy z kosztów administracji Osiedla na Żoliborzu na r-ki wyodrębnionych działów gospodarczych: centralne ogrzewanie — 6.000.—; pralnia — 1.000.—; kąpielisko 500.—; warsztat mech. i elektr. — 2.400.—; odnawianie mieszkań — 2.000.—; sala konc. teatr — 600.—. Razem 17.000.— 17.000.—
Pozostaje na r-ku ekspl. Osiedla . . . 75.000.— 68.290.30

B₂. ADMINISTRACJA OSIEDLA NA RAKOWCU:

Personel kierowniczy i nadzorczy . . .	6.000.—	5.446.12
Utrzymanie porządku i czystości:		
sprzątanie klatek schodowych, dziedzińca oraz dozór nocny . . .	6.000.—	5.478.68
czyszczenie kominów	900.—	913.10
wywóz śmieci	500.—	473.—
artykuły gospodarcze, piasek . . .	600.—	503.44
Utrzymanie lokalu administracji, telefon, światło, meldunki	1.200.—	1.001.46
Światło na klatkach schodowych i dziedzińcach	1.200.—	905.88

Utrzymanie dziedzińców	1.200.—	1.200.—
Inne wydatki (przejazdy, drobne) . . .	400.—	698.25
	<hr/>	<hr/>
B ₂	18.000.—	16.619.93

C. ADMINISTRACJA I PRZYGOTOWANIE NOWYCH BUDÓW:

Projekty, plany i przygotowanie budów:

IX kol. — bud. A. i B.	2.000.—	2.000.—
„ — „ C	6.000.—	1.400.—
„ — „ D	6.000.—	—
rozbudowa centr. kotłowni i pralni .	3.000.—	185.60
inwestycje w innych kol. Żoliborza .	1.000.—	650.—
projekty Szkoły Spółdzielczej . . .	2.000.—	—
Osiedle na Rakowcu	2.000.—	996.03
studia, modele, fotografie i t. p. . .	2.000.—	480.96

Nadzór techniczny i opłaty inspekcyjne:

IX kol.: 1 seria robót	3.000.—	3.996.67
„ 2 „ „	12.000.—	4.665.54
centralna kotłownia i pralnia . . .	3.000.—	—
inne budowy Żoliborza	1.000.—	300.—
roboty na Rakowcu	1.000.—	—
opłaty inspekcyjne i podatkowe . .	5.000.—	2.710.72
	<hr/>	<hr/>
	49.000.—	17.385.52

<i>Razem</i> A+B ₁ +B ₂ +C	291.000.—	247.843.65
--	-----------	------------

WYKONANIE BUDŻETÓW DZIAŁÓW GOSPODARCZYCH OSIEDLA NA ŻOLIBORZU.

CENTRALNE OGRZEWANIE:

Wydatki:

Administracja ogólna	6.000.—	6.000.—
Wynagrodzenie pracowników . . .	19.000.—	19.513.04
Materiały opałowe	71.000.—	61.682.61
Prąd elektryczny	8.000.—	7.986.17
Remont i konserwacja	11.000.—	7.678.75
Inne wydatki	2.000.—	2.204.18
	<hr/>	<hr/>
	117.000.—	105.064.75

Wpływy:

Opłaty lokatorów:

a) włączone do komornego	34.000.—	18.141.35
b) pobierane oddzielnie	62.000.—	63.632.50
Opłaty instytucji	6.000.—	6.544.40
Obciążenia pralni i kąpieliska	10.500.—	10.976.—
„ sali, Ośr. Ogr. i war. mech.	1.500.—	2.163.—
„ IX kol.	3.000.—	3.240.—
Inne wpływy	—	367.50
	<u>117.000.—</u>	<u>105.064.75</u>

PRALNIA I KĄPIELISKO:

Wydatki:

Nadzór ogólny	1.500.—	1.500.—
Wynagrodzenie pracowników	14.500.—	15.051.68
Ogrzewanie wody i lokalu	10.500.—	10.520.18
Prąd elektryczny	1.600.—	1.884.47
Woda	2.400.—	2.074.50
Światło	100.—	—
Remonty i konserwacje	2.000.—	3.476.83
Inne wydatki	1.200.—	1.412.55
	<u>33.800.—</u>	<u>35.920.21</u>

Wpływy:

Opłaty za pranie	15.500.—	15.563.53
„ „ magiel	1.000.—	907.20
„ „ wanny	6.000.—	2.841.05
„ „ natryski	2.200.—	5.540.—
Inne wpływy	200.—	—
Dopłata eksploatacyjna	8.900.—	11.068.43
	<u>33.800.—</u>	<u>35.920.21</u>

ODNAWIANIE MIESZKAŃ:

Wydatki:

Nadzór techniczny	2.000.—	2.000.—
Roboty malarskie	12.500.—	15.538.83
„ zduńskie	200.—	62.23
„ murarskie	900.—	380.83
„ szklarskie	300.—	377.47
„ stolarskie i podłog.	300.—	136.24
Naprawa okuć i instal.	700.—	1.634.63
Mycie lokali i wiórkowanie posadzek	2.500.—	2.798.40
Dezynsekcja	600.—	590.39
Inne ,	—	97.30
	<u>20.000.—</u>	<u>23.616.32</u>

Wpływy:

Oplaty normalne	18.400.—	20.841.30
„ za uszkodzenia	1.000.—	1.923.90
„ „ dezynsekcję	600.—	807.60
Dopłata eksploatacyjna	—	43.52
	<u>20.000.—</u>	<u>23.616.32</u>

OŚRODEK OGRODNICZY.

Wydatki:

Wynagrodzenie pracowników:

ogrodnik	5.000.—	5.123.73
utrzymanie dziedzińców	2.200.—	2.129.68
urządzenie nowych dziedzińców . .	1.800.—	707.98
cieplarnia i inspekty	3.700.—	3.816.38
ogrody szkolne i przedszkola . . .	1.800.—	1.403.—
ogród gosp., sprzedaż, admin. i inne	4.500.—	4.986.70

Drzewa i krzewy:

utrzymanie dziedzińców	1.000.—	1.088.10
urządzenie nowych dziedz.	2.700.—	1.280.78
Rośliny i nasiona do hod. i upr.	2.700.—	1.763.26
Rośliny i kwiaty do sprzedania	3.200.—	4.556.64
Ziemia, nawóz i doniczki	1.800.—	3.185.85
Wydatki gospodarcze	1.200.—	2.268.88
Remont, konserwacja, narzędzia	2.000.—	2.440.59
Woda, ogrzewanie, napr. instalacji	1.400.—	1.154.20
Inne wydatki	500.—	1.000.23
Nadwyżka	500.—	10.64
	<hr/>	
	36.000.—	38.168.78
Remanent na dz. 31.XII.1937 r.		<hr/> 8.034.48
		<hr/> 46.203.26

Wpływy:

Utrzymanie dziedz. na Żoliborzu	6.000.—	6.000.—
„ „ „ „ Rakowcu	1.200.—	1.200.—
Nowe inwestycje na dziedz. Żoliborza	5.200.—	1.288.30
„ „ „ „ Rakowca	4.500.—	4.495.13
R. T. P. D. utrzym. ogrodu szkolnego	4.400.—	4.400.—
Sprzedż roślin	13.700.—	16.850.90
Sanatorium roślin i opieka nad roślinami	1.000.—	1.851.60
	<hr/>	
	36.000.—	36.085.93
Remanent na dz. 31.XII.1938 r.		10.117.33
		<hr/> 46.203.26

SALA TEATRALNO-KONCERTOWA:

Wydatki:

Administracja ogólna	600.—	600.—
Ogrzewanie	900.—	1.000.—
Sprzątanie	100.—	102.38
Remont i konserwacja	500.—	155.141

Inne wydatki	200.—	583.65
Odpis na amortyzację ruchomości .		1.114.50
Nadwyżka eksploatacyjna	5.700.—	5.521.08
	<u>8.000.—</u>	<u>8.806.75</u>

Wpływy:

Za użytkowanie sali:

Kino „Świat“	7.800.—	8.077.50
inni użytkownicy	200.—	729.25
	<u>8.000.—</u>	<u>8.806.75</u>

WYKONANIE BUDŻETÓW DZIAŁÓW GOSPODARCZYCH OSIEDLA NA RAKOWCU.

BUDYNEK SPOŁECZNY:

Wpływy:

Opłaty za korzystanie z pralni . .	6.000.—	5.331.48
„ „ kąpiele	4.500.—	4.360.45
„ „ ogrzewanie	1.300.—	995.—
Opłaty za korzystanie z sali . . .	1.200.—	596.—
Remanent opału na dz. 31.XII.1938 r.		493.—
Niedobór		2.071.42
	<u>13.000.—</u>	<u>13.847.35</u>

Wydatki:

Kierownictwo i nadzór	2.500.—	2.938.83
Wynagrodzenie pracowników . . .	4.500.—	2.491.64
Opał	4.600.—	5.374.46
Siła i światło	700.—	1.041.56
Konserwacja maszyn i urządzeń . .	400.—	466.75
Inne wydatki	300.—	590.61
Remanent węgla z dn. 31.XII.1937 r.	—	943.50
	<u>13.000.—</u>	<u>13.847.35</u>

OGRÓDKI DZIAŁKOWE:

Wydatki:

Dzierżawa terenu	600.—	776.85
Obsianie rabat	100.—	9.60
Naprawa alej	150.—	102.—
Inne	350.—	321.10
Nadwyżka	—	67.90
	<u>1.200.—</u>	<u>1.277.45</u>

Wpływy:

Opłaty za dzierżawę działek . . .	1.200.—	1.277.45
-----------------------------------	---------	----------

WYKONANIE BUDŻETÓW SPECJALNYCH.

AKCJA DORAŻNEJ POMOCY:

Pożyczki długoterminowe na zniżki ko- morniane i świadczenia dorażne . .	7.000.—	3.161.95
Dożywianie dzieci ,	20.000.—	20.000.—
	<u>27.000.—</u>	<u>23.161.95</u>

DZIAŁALNOŚĆ SPOŁECZNO-WYCHOWAWCZA:

Wpływy:

Opłaty przy wpisowym od nowych członków	1.500.—	1.510.—
Opłaty przy wykreślaniu członków .	500.—	1.150.—
„ „ zgłoszeniach na miesz- kania	2.000.—	3.295.—
„ miesięczne lokatorów Żoliborza	62.000.—	64.135.—
„ „ „ Rakowca	6.000.—	7.332.—
„ „ nielokatorów . .	1.500.—	2.706.43
„ za psy, koty, szyldy i t. p. .	1.200.—	1.549.—
Inne wpływy (kary, ofiary i t. p.) .	300.—	1.514.94
	<u>75.000.—</u>	<u>83.192.37</u>

Wydatki:

Przelew na część żelazną F. S. W. .	15.000.—	16.525.—
Pomoc finansowa dla instytucji . .	48.000.—	48.700.—
Wydawnictwo „Życie W. S. M“. . .	6.800.—	8.950.73
Sekretarz F. S. W. na Żoliborzu . .	4.000.—	4.000.—
„ „ „ Rakowcu . .	1.200.—	1.200.—
Pozostałość Funduszu na dz. 31.XII.1938 r.		3.816.64
	<hr/>	<hr/>
	75.000.—	83.192.37
	<hr/>	<hr/>

Zarząd: (—) M. Nowicki (—) St. Tolwiński (—) J. Żakowski
Buchalter (—) J. Okorska

Komisja Rewizyjna Rady Nadzorczej:

(—) S. Antoszewski (—) S. Zbrożyna (—) A. Kuryłowicz
(—) H. Polak

The first part of the document
 discusses the general principles
 of the proposed system.
 It is intended to provide a
 clear and concise summary
 of the main points.
 The following sections
 will deal with the details
 of the various components.
 It is hoped that this
 document will be of
 some assistance to
 those concerned with
 the project.

The second part of the document
 describes the various
 components of the system.
 It is intended to provide
 a detailed description
 of each component
 and its function.
 The following sections
 will deal with the
 details of the various
 components.
 It is hoped that this
 document will be of
 some assistance to
 those concerned with
 the project.

The third part of the document
 describes the various
 components of the system.
 It is intended to provide
 a detailed description
 of each component
 and its function.
 The following sections
 will deal with the
 details of the various
 components.
 It is hoped that this
 document will be of
 some assistance to
 those concerned with
 the project.

SPRAWOZDANIE RACHUNKOWE
STOWARZYSZENIA „SZKLANE DOMY”

RACHUNEK DZIAŁALNOŚCI ZA ROK 1938.

WPLYWY:

Składki członkowskie:

Żoliborz	17.499.—	
Rakowiec	1.698.15	19.197.15

Wpłaty W. S. M. (Ubezpie. Lokatorskie) 13.800.—

Inne wpływy ogólne:

wpisowe:

Żoliborz	193.—	
Rakowiec	23.—	216.—

koszty manipulacyjne:

Żoliborz	269.50	
Rakowiec	42.50	312.—

zwroty za wynajem lokali:

Żoliborz	301.—	
Rakowiec	87.—	388.—

zwroty za telefon 12.75

różne 45.50 974.25

Inne wpływy biblioteczne:

abonenci obcy 823.—

dopłaty i kary:

Żoliborz	511.76	
Rakowiec	41.55	553.31 1.376.31

inne kulturalno - oświatowe:

orkiestry tyt zwrotu kosztów 120.—

koncerty 276.65

odczyty:

Żoliborz	92.35	
Rakowiec	40.65	133.—

kursy:

Żoliborz	608.35	
Rakowiec	203.50	811.85

imprezy 474.73 1.816.23

Subsydium z Funduszu Społeczno-Wychowawczego 8.500.—

Subsydium F. P. Z. na prowadzenie akcji 10.000.—

Przelew z Funduszu Rezerwowego 1.581.49

57.245.43

WYDATKI:

Koszty administracyjne — ogólne:

lokale i ogrzewanie:

Żoliborz	5.189.34	
Rakowiec	1.506.95	6.696.29

oświetlenie:

Żoliborz	493.20	
Rakowiec	141.—	634.20

materiały do sprzątanía:

Żoliborz	364.17	
Rakowiec	39.91	404.08

konserwacja:

Żoliborz	298.05	
Rakowiec	148.50	446.55

kancelaryjne 520.44

wynagrodzenie pracowników i świadcz.

społeczne 11.114.31

ulotki informacyjne, sprawozdania . . . 331.50

telefon 649.90

składki do instytucji 150.—

przejazdy 141.65

różne 530,58

koszty sądowe i %% 216.62 21.836.12

Koszty biblioteczne (konsumcyjne):

wynagr. pracowniczek bibliotek. . . . 3.107.20

różne: Żoliborz 193.28

Rakowiec 19.41 212.69 3.319.89

Inne Kulturalno _ Oświatowe:

czytelnie:

Żoliborz	993.90	
Rakowiec	259.90	1.253.80

odczyty:

Żoliborz	253.50	
Rakowiec	157.60	411.10

koncerty:

Żoliborz	1.241.56	
Rakowiec	1.895.69	3.137.25

akademie	1.071.73	
wydział młodzieży:		
Żoliborz	2.917.43	
Rakowiec	361.50	3.278.93
subsydia dla Klubów		325.20
orkiestry		1.818.82
<i>Przelew na Fundusz Pożyczkowo-Zapom.</i>		11.778.02
<i>Amortyzacja:</i>		
biblioteka	3.738.81	
ruchomości własne	1.638.10	
„ z Funduszu Społ.-Wych.	747.—	6.123.91
<i>Spisano na straty</i>		74.65
		<u>58.731.64</u>
<i>Zestawienie:</i>		
wydatki	58.731.64	
wpływy	57.245.43	
niedobór	1.486.21	

RACHUNEK BIBLIOTEKI

Wartość z roku 1935 na dz. 31.XII.37 r.	4.826.17	
— amortyzacja 30%	1.447.83	3.378.34
Wartość z roku 1936 na dz. 31.XII.37 r.	2.714.81	
— amortyzacja 20%	542.96	2.171.85
Wartość z roku 1937 na dz. 31.XII.37 r.	3.961.66	
— amortyzacja 20%	792.32	3.169.34
Zakup książek w r. 1938	3.500.56	
Oprawa książek w r. 1938	1.278.00	4.778.50
— amortyzacja 20%	955.70	3.822.86
Wartość bilansowa na dz. 31.XII.38 r.		<u>12.542.39</u>

RACHUNEK RUCHOMOŚCI

Stan na dz. 1.I.1938	8.047.06
Nabyto w ciągu roku 1938	690.54
	<u>8.737.60</u>
Nadwyżka ze sprzedaży kajaków	39.60
	<u>8.777.20</u>
Sprzedano w ciągu roku 1938	531.80
	<u>8.245.40</u>
Spisano na straty różnicę ze sprzedaży Elektroluxa	68.—
	<u>8.177.40</u>
Amortyzacja	1.638.10
	<u>6.539.30</u>
Stan na dz. 31.XII.1938 r.	<u>6.539.30</u>

RACHUNEK FUNDUSZU POŻYCZKOWO-ZAPOMOGOWEGO

Stan na 1.I.1938 r.	53.802.73
1/3 składek członkowskich	6.399.05
Wpłata W.S.M. (równowartość 2/3 składek członk.)	9.200.—
	<u>69.401.78</u>
Udzielone zapomogi w roku 1938	2.776.85
	<u>66.624.93</u>
Subwencja na prowadzenie akcji	10.000.—
	<u>56.624.93</u>

RACHUNEK POŻYCZEK

Z FUNDUSZU POŻYCZKOWO-ZAPOMOGOWEGO

Stan na dz. 1.I.1938 r.	27.968.14
wypłacono pożyczek w roku 1938	46.790.68
	<u>74.758.82</u>
spłacono w roku 1938	44.967.52
przeniesiono na r-k zapomóg	2.190.10
	<u>47.157.62</u>
Stan na dzień 31.XII. 1938 r.	<u>27.601.20</u>

BILANS NA DZ. 31.XII. 1938 ROKU

STAN CZYNNY:

Kasa	632.90
Banki	35.50
Bieżący w W.S.M.	1.921.38
Udziały własne	4.817.57
Poż. zabezp. weksl. gwarancyjnymi	27.601.20
Poż. zabezp. weksl. terminowymi	4.649.—
Biblioteka	12.542.39
Ruchomości	6.539.30
Dłużnicy	4.437.50
Niedobór	1.486.21
	<hr/>
	64.662.95

STAN BIERNY:

Fundusz Pożyczko- wo-Zapomogowy	56.624.93
Pożyczka z W.S.M.	3.240.—
Wierzyciele	4.798.02
	<hr/>
	64.662.95

Pożyczka na zniżki komornego	39.700.99
Gwarancje wekslowe na zniżki komorn., pożyczki i instrum. muzyczne	81.147.50

Pożyczka na prowa- dzenie Akcji Do- rażnej Pomocy	39.700.99
Różni za gwarancje	81.147.50

Przewodniczący:

(—) *A. Próchnik*

Skarbnik:

(—) *E. Osóbka*

Księgowa:

(—) *A. Włisłocka*

Komisja Rewizyjna:

(—) *L. Lenk*(—) *H. Polak*(—) *O. Przybytek*

SPRAWOZDANIE RACHUNKOWE
ROBOTNICZEGO TOW. PRZYJACIÓŁ DZIECI
ODDZIAŁ NA ŻOLIBORZU

RACHUNEK DZIAŁALNOŚCI R. T. P. D.

ODDZIAŁ NA ŻOLIBORZU

(Wykonanie budżetu za rok obrachunkowy 1938/9).

Wyszczególnienie	B u d ż e t		W y k o n a n i e	
	Wpływy	Wydatki	Wpływy	Wydatki
<i>Ośrodek Zdrowia:</i>				
Poradnia	15.870	15.870	14.253.97	16.672.75
Opieka lekarska w Instytucjach Wycho- wawczych	—	5.700	—	6.000.00
Kuchnia Mleczna . . .	6.000	8.270	7.669.31	9.132.77
<i>Dożywianie dzieci . . .</i>	12.000	20.500	9.718.31	19.941.94
<i>Przedszkole</i>	9.570	22.430	8.743.50	23.102.75
<i>Szkoła</i>	15.770	32.000	18.051.38	33.015.84
<i>Gimnazjum</i>	29.330	35.300	28.312.60	38.448.08
<i>Opieka pozaszkolna na Żoliborzu:</i>				
Biblioteka i Czytelnia dziecięca	70	5.000	105.15	4.669.88
Świetlica i Warsztaty .	200	8.260	625.52	9.654.51
Ogród Szkolny	—	5.000	—	3.835.47
Kursy Muzyczne	3.870	4.000	2.791.50	2.854.30
Świetlice na Rakowcu .	1.770	7.540	878.31	8.687.06
Teatr Kukielkowy „Baj“	17.600	17.600	19.709.49	20.174.50
Kolonie Letnie	1.000	1.000	6.515.00	7.825.42
<i>Wpływy ogólne i sub- wencje</i>				
Fundusz Społeczno - Wychowawczy	41.400	—	42.250.00	—
Fundusz Doróżnej Po- mocy	20.000	—	20.000.00	—
Opieka Szkolna	5.000	—	3.636.50	—
Składki członkowskie .	700	—	407.95	—
Ofiary i Subwencje . .	11.470	—	15.831.82	—
<i>Koszty ogólne</i>	—	3.420	—	3.859.80
<i>Rezerwa Poradni</i>	270	—	3.347.61	—
<i>Rezerwa Teatru Kukie- łek „Baj“</i>	—	—	1.040.77	—
<i>Strata na administro- waniu części spółe- czną</i>	—	—	—	3.873.62
<i>Fundusz dożywiania . .</i>	—	—	3.293.83	—
	191.890	191.890	207.182.52	211.748.69

**ZESTAWIENIE RACHUNKOWE DOPLAT I SUBWENCYJ
DLA INSTYTUCYJ WYCHOWAWCZYCH**

<i>Dopłaty:</i>	<i>Subwencje:</i>
Kuchnia Mleczna 2.000.00	Fundusz Społeczno-
Opieka lekarska w In-	Wychowawczy 42.250.00
stytucjach wycho-	Fundusz Doraźnej Po-
wawczych 6.000.00	mocy W.S.M. 20.000.00
Dożywianie dzieci 9.488.87	Inne subwencje 14.458.03
Przedszkole 13.768.25	Fundusz dożywiania
Szkoła 13.835.96	dzieci 3.293.83
Gimnazjum 8.897.48	
Biblioteka 3.976.87	
Świetlica i warsztaty 9.028.99	
Ogród szkolny 3.835.47	
Kursy muzyczne 50.80	
Świetlica na Rakow-	
cu 7.808.75	
Kolonie letnie 1.310.42	
80.001.86	80.001.86

RACHUNEK PRZEDSZKOLA
(łącznie z pierwszym Oddziałem Szkoły)

<i>Wpływy:</i>	<i>Wydatki:</i>
Opłaty od rodziców 8.102.00	Pensje personelu 15.035.07
Instytucje za dzieci	Komorne i utrzy-
pracowników 550.00	manie lokalu 3.409.94
Różne wpływy 91.50	Pomoce naukowe 567.40
8.743.50	Półkolonie 1.563.49
Dopłata Opieki Ro-	Koszty ogólne 1.500.00
dzicielskiej 591.00	Amortyzacja rucho-
Dopłata z wpływów	mości F. S. W. 125.00
ogólnych i subwen-	Inne wydatki 901.85
cji 13.768.25	
23.102.75	23.102.75

RACHUNEK SZKOŁY

<i>Wpływy:</i>	<i>Wydatki:</i>
Oplaty od rodziców 15.869.88	Pensje personelu . . 19.570.06
Instytucje za dzieci pracowników . . . 2.135.00	Komorne i utrzymanie lokalu . . . 9.116.04
Inne wpływy . . . 46.50	Pomoce naukowe . . 933.66
18.051.38	Koszty ogólne . . . 1.600.00
Dopłata Opieki Ro- dzicielskiej . . . 1.128.50	Amortyzacja rucho- mości F.S.W. . . . 823.25
Dopłata z wpływów ogólnych i subwen- cyj 13.835.96	Inne wydatki . . . 972.83
33.015.84	33.015.84

RACHUNEK GIMNAZJUM

<i>Wpływy:</i>	<i>Wydatki:</i>
Oplaty od rodziców . 20.167.00	Pensje personelu . . 25.561.37
Oplaty Instytucyj za dzieci pracowników 2.201.00	Komorne i utrzymanie lokalu . . . 7.797.85
Stypendia z Funduszu im. Teodora Toe- plitza 4.764.00	Pomoce naukowe . . 1.971.50
Subwencja Z.Z.K. . . 1.000.00	Koszty ogólne . . . 1.000.00
Inne 180.60	Amortyzacja rucho- mości F.S.W. . . . 1.249.15
28.312.60	Inne wydatki . . . 868.21
Dopłata Opieki Ro- dzicielskiej . . . 1.238.00	
Dopłata z wpływów ogólnych i subwen- cyj 8.897.48	
38.448.08	38.448.08

RACHUNEK CZYTELNI I BIBLIOTEKI DZIECIĘCEJ

<i>Wpływy:</i>	<i>Wydatki:</i>
Subwencja z wpływów ogólnych . . 3.976.87	Pensje personelu . . 2.024.34
Zwroty i drobne opłaty 105.15	Komorne i utrzymanie lokalu . . . 1.000.00
4.082.02	Książki i oprawa . . 1.223.98
Wartość księgozbioru na 31.III.1939 . 2.544.24	Koszty ogólne . . . 100.00
6.626.26	Inne wydatki . . . 321.56
	Wartość księgozbioru na 1.IV.1938 . 1.956.38
	6.626.26

RACHUNEK ŚWIETLICY I WARSZTATÓW

<i>Wpływy:</i>	<i>Wydatki:</i>
Subwencja z wpływów ogólnych . . 9.028.99	Pensje personelu . . 5.564.55
Opłaty od rodziców za rytmikę . . . 541.00	Komorne i utrzymanie lokalu . . . 2.239.29
Inne wpływy . . 84.52	Pomoce naukowe . . 20.65
9.654.51	Materiały do przeróbki w warsztatach . 1.129.65
	Koszty ogólne . . . 500.00
	Inne 200.37
	9.654.51

RACHUNEK ŚWIETLICY NA RAKOWCU

<i>Wpływy:</i>	<i>Wydatki:</i>
Subwencja z wpływów ogólnych . . 7.808.75	Pensje personelu . . 5.564.55
Opłaty od rodziców . 771.00	Komorne i utrzymanie lokalu 2.473.61
Inne wpływy . . . 107.31	Pomoce naukowe . . 600.16
8.687.06	Amortyzacja ruchomości F.S.W. . . 26.00
	Inne 200.37
	8.687.06

RACHUNEK DOŻYWIANIA DZIECI

<i>Wpływy:</i>		<i>Wydatki:</i>	
Oplaty rodziców . . .	8.739.91	Pensje personelu . . .	5.308.38
Oplaty personelu . . .	657.00	Komorne, opał, re-	
Inne wpływy . . .	321.40	mont	1.872.00
	<u>9.718.31</u>	Artykuły spożywcze	10.509.66
Dopłata Opieki Ro-		Drobny inwentarz . .	272.60
dzicielskiej . . .	667.00	Koszty ogólne . . .	1.500.00
Fundusz dożywiania	3.293.83	Inne wydatki . . .	479.30
Dopłata z wpływów			
ogólnych subwencji	6.195.04		
	<u>19.874.18</u>		<u>19.941.94</u>
Remanent na 31.III.39	164.47	Remanent na 1.IV.38	96.71
	<u>20.038.65</u>		<u>20.038.65</u>

RACHUNEK TEATRU KUKIELEK „BAJ“

<i>Wpływy:</i>		<i>Wydatki:</i>	
Dochód z widowisk	13.087.44	Pensje personelu . .	8.298.78
Wypożyczanie i sprze-		Komorne, utrzym.	
daż kukielek i		lokalu, wynajem	
szopki	4.984.10	sali na widowiska	3.817.51
Subwencja Zarz. m.		Pracownia — ku-	
Warszawy	1.000.00	kielki i dekoracje	3.902.02
Inne wpływy	637.95	Przejazdy i przewo-	
	<u>19.709.49</u>	zy	932.00
Pozostałość na 1.IV.38	1.040.77	Propaganda i rekla-	
		ma	1.068.93
		Podatek widowisko-	
		wy	1.089.09
		Koszty ogólne . . .	200.00
		Amortyz. ruchom. . .	125.14
		Inne wydatki	741.03
			<u>20.174.50</u>
		Pozostałość przenie-	
		siona na ogólne	
		wpływy R.T.P.D.	575.76
	<u>20.750.26</u>		<u>20.750.26</u>

BILANS R. T. P. D. ODDZIAŁ NA ŻOLIBORZU
NA DZIEŃ 31 MARCA 1939 ROKU

Stan czynny:

Kasa	2.274.93
Bank „Społem“ . . .	278.10
Wartość księgozbioru Biblioteki i Cytelni Dziecięcej	2.544.24
Remanent artykułów spożywczych Kuchni Dziecięcej	164.47
Pożyczka z Funduszu Żelaznego Społeczno - Wychowawczego	9.300.00
Różni	4.680.28
Wartość ruchomości	13.255.62
Sumy przechodnie .	1.030.71
	<u>33.528.35</u>
Niedobór do pokrycia w latach następnych	1.995.77
	<u>35.524.12</u>

Stan bierny.

Udziały i wkłady własne	9.825.00
Fundusz budowy gimnazjum	200.—
Różni	16.835.48
Sumy przechodnie .	8.663.64



Przewodniczący:

(—) *M. Nowicki*

Skarbnik:

(—) *M. Zdanowska*

Komisja Rewizyjna:

(—) *S. Szwalbe*(—) *J. Dłuska*(—) *A. Fotek*

SPRAWOZDANIE RACHUNKOWE
„GOSPODY SPÓŁDZIELCZEJ”

BILANS NA
Spółdzielni Spożywców „Gospoda

STAN CZYNNY:	Zł.	Zł.
<i>Majątek stały:</i>		
Ruchomości		12,601.88
<i>Majątek płynny:</i>		
Gotówka w kasie	3.066,62	
„ „ bankach	400,57	3.467,19
Towary w sklepach	36.488,62	
„ „ jadłodajni	642,80	
„ „ sklepie opałowym	40,50	
Bieżące należności dostaw domowych	1.041,40	38.213,32
<i>Dłużnicy za towary:</i>		
Odbiorcy dostaw domowych	963,93	
Pracownicy za kredyty	1.769,46	
Inni odbiorcy	258,09	2.991,48
Weksle	175,—	
Manka sklepowe	2.115,99	2.290,99
<i>Inne aktywa:</i>		
Udziały własne	2.781,13	
Wkład budowlano-mieszkaniowy w W. S. M.	10.250,—	13.031,13
Inne należności	5.358,91	
Sumy przechodnie	2.557,48	7.916,39
	Ogółem	80.512,38
Różni za gwarancje		11.000,—
Kaucje		5.500,—
Bony towarowe		581,10
Członkowie za udziały		16.032,28

Buchalter: *M. Niemyńska*

Rada Nadzorcza:

A. Wąsik, St. Szwalbe, E. Pluciński, St. Ciuraskiewicz,

DZIEŃ 31.XII.1938 R.

Spółdzielcza w Warszawie

STAN BIERNY:	Zł.	Zł.
<i>Fundusze własne:</i>		
Udziały:		
Saldo z ub. r.	14.446.33	
Dopisano	3.660.89	18.107.22
Spółeczny:		
Saldo z ub. r.	1.728.52	
Dopisano	1.083.—	2.811.52
Specjalny (odprawy pracown.)		
Saldo z ub. r.	5.460.—	
Odpisano	649.84	4.810.16
Rezerwa na wątpliwe należności		1.451.80
<i>Zobowiązania:</i>		
Akcepty w „Społem“	18.000.—	
Odbiorcy	655.99	
Dostawcy	16.341,35	
Hurtownia „Społem“	2.066.62	
Inne zobowiązania	2.649.39	
Niezrealizowane bony towarowe	70.40	
Sumy przechodnie	3.652.15	43.435.90
<i>Czysta nadwyżka:</i>		9.895.78
	Ogółem	80.512.38
Gwarancje		11.000.—
Różni za kaucje		5.500.—
Bony towarowe		581,10
Niedopłacone udziały		16.032.23

Zarząd:

A. Rozwadowski, L. Lenk, K. Werner.

O. Haubold, A. Klein, W. Krzywda, K. Nowicki, J. Okorska.

RACHUNEK STRAT I NADWYŻEK

KOSZTY I ODPISY:

Koszty handlowe sklepów	71.761,78	Nadwyżka brutto na towarach w sklepach	83.008,63
" " jadalni	23.386,21	Nadwyżka brutto w jadalni	22.951,05
" " sklepu opałowego	4.047,55	" " w sklepie opałowym	4.387,—
" " dostaw domowych	5.662,12	" " w dostawach domowych	4.645,95
Część kosztów prowadzenia zastępstwa Banku „Społem“	2.200,—	Ryczałt na prowadzenie zastępstwa Banku „Społem“	2.200,—
Dopłaty do Kasy Przewodności	1.297,06	Zwrot od zakupów w Hurtowni „Społem“	830,14
Amortyzacja ruchomości	2.615,61	Bonifikaty i inne wpływy	4.402,49
Rezerwa na wątpliwe należności	1.451,80		
Różne odpisy i straty	107,32		
Nadwyżka netto	9.895,73		
	Razem	Razem	122.425,23

W kosztach poszczególnych działów mieszczą się:

Podatki, patenty	—	zł.	5.886,14
Procenty	—	"	1.838,61
		zł.	7.724,75

Zestawienie obrotów

Wyszczególnienie	1936	1937	1938	Zmiana % %	Prelimi- nowano na r. 1938
W sklepie I ko- lonii	86.440	97.220	88.946	91,5*)	93.600
W sklepie II ko- lonii	141.689	144.761	139.658	96,5	141.600
W sklepie IV ko- lonii	132.862	134.544	142.085	105,3	138.000
W sklepie VII ko- lonii	178.208	193.586	189.710	98,0	192.000
W sklepie na Ra- kowcu	62.557	86.314	100.977	114,5	102.000
Razem	601.756	656.425	661.376	100,8	667.200
W jadalni	60.016	66.939	69.014	103,1	78.000
W sklepie opało- wym	27.004	28.124	28.095	100,0	28.800
W dost. domowych	30.417	34.559	28.437	82,3	32.400
Ogółem	719.193	786.047	786.922	101,1	806.400

*) Obroty w r. 1937 przyjęto za 100.

DZIAŁALNOŚĆ ZASTĘPSTWA BANKU „SPOŁEM“

<i>Wpłaty:</i>		<i>Wyплаты:</i>	
Rachunki bieżące	2.494.831.93	Rachunki bieżące	577.059.32
Wkłady oszczędn.	167.223.59	Wkłady oszczędn.	147.037.29
Inne wpłaty	8.262.33	Inne wypłaty	
		(centrala)	1.967.402.64
W ciągu roku przybyło nowych wkładów + 113			
„ „ „ „ rachunków bież. + 2			

Wkładów zarejestrowanych w zastępstwie Banku w dn. 31.XII.1938 było 457 z ogólną sumą oszczędności na książeczkach zi. 98.000.—.

Obroty i nadwyżki

Wyszczególnienie	Sklepy ogólne	Jadłodajnia	Sklep opałowy	Dostawy domowe	Razem
W ciągu roku sprzedano za zł.	661.376.19	69.013.98	28.095.42	28.436.73	786.922.32
Zwroty, przesyłki wewnętrzne, wydane pracownikom, bonifik. zł.	10.333.86	4.315.18	748.31	564.89	15.962.24
W dniu 31.12.1938 pozostało towarów po cenie kosztu za zł.	36.488.62	642.80	40.50	1.041.40	38.213.32
Razem	708.198.67	73.971.96	28.884.23	30.043.02	841.097.88
W dniu 1.1.1938 było towarów po cenie kosztu za zł.	31.038.09	555.06	368.04	991.49	32.952.68
W ciągu roku kupionow „Społem“ (35,2%) za zł.	272.952.99	7.969.04	8.407.68	—	289.329.71
W ciągu roku kupiono w innych źródłach (64,8%) za zł.	320.552.82	42.496.81	9.407.21	24.405.58	396.862.42
Koszty sprowadzenia towarów za zł.	646.17	—	6.314.30	—	6.960.47
Razem	625.190.07	51.020.91	24.497.23	25.397.07	726.105.28
	708.198.67	73.971.96	28.884.23	30.043.02	841.097.88
	625.190.07	51.020.91	24.497.23	25.397.07	726.105.28
Nadwyżka brutto wynosi zł.	83.008.60	22.951.05	4.387.00	4.645.95	114.992.60
Stosunek $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{10}$ do sprzed. w r. 1938	12,5	33,3	15,6	16,3	14,6
Stosunek $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{10}$ do sprzedaży preliminowany	12,2	34,0	15,5	16,0	14,6
Stosunek % % do sprzed. w r. 1937	12,0	31,2	15,6	17,0	14,0

Zestawienie kosztów handlowych

	P e r s o n a l n e				R z e c z o w e							
	wydatkowano		prelimino wano na r. 1938		wydatkowano		prelimino wano na r. 1938					
	w r. 1937	w r. 1938	%	zł.	w r. 1937	w r. 1938	%	zł.				
	%	zł.	%	zł.	%	zł.	%	zł.				
Wyszczególnienie												
Zarząd, biuro i koszty wspólne	1,9	15.034	1,7	13.566	1,7	13.520	1,3	10.497	1,4	10.014	1,2	9.684
Sklepy ogólne	4,3	28.433	4,6	30.321	4,7	31.920	3,0	19.712	3,2	21.599	3,1	19.860
Jadłodajnia	20,4	13.641	19,9	13.665	18,7	14.580	12,6	8.426	11,1	7.651	10,7	8.340
Sklep opałowy	7,8	2.207	8,7	2.455	7,5	2.160	2,5	703	2,7	750	2,5	720
Dostawy domowe	14,8	5.094	14,01	4.009	13,8	4.380	2,4	853	2,9	827	2,7	828
Razem.	8,2	64.409	8,1	64.016	8,3	66.560	5,1	40.191	5,2	40.841	4,9	39.432

Preliminarz budżetowy na rok 1939

Wyszczególnienie	Wykonanie za r. 1938		Preliminarz na r. 1939	
	S u m a	stosunek % do obrotów	S u m a	stosunek % do obrotów
<i>Dochody:</i>				
Nadw. brutto w sklepach . . .	83.008.60	12,5	84.650.—	12,5
„ „ w jadłodajni . . .	22.951.05	33,3	22.680.—	31,5
„ „ w sklep. opał. . . .	4.387.—	15,6	4.650.—	15,5
„ „ w dostawach domowych	4.645.95	16,3	4.800.—	16,6
Razem	114.992.60	14,6	116.280.—	14,5
Zwrot części kosztów pro- wadzenia Z - twa Banku „Społem“	2.200.—		2.200.—	
Zwroty i bonifkаты	5.232.63		5.200.—	
Ogółem	122.425.23		123.680.—	
<i>Wydatki:</i>				
Zarząd, biuro i koszty ogólne				
a) personalne	13.565.60	1,7	14.880.—	1,8
b) rzeczowe	10.014.73	1,3	9.288.—	1,2
Koszty handlowe sklepów				
a) personalne	30.321.09	4,6	32.244.—	4,8
b) rzeczowe	21.599.41	3,2	20.796.—	3,1
Koszty handlowe jadłodajni				
a) personalne	13.665.01	19,9	13.920.—	19,3
b) rzeczowe	7.650.78	11,1	6.600.—	9,2
Koszty handlowe sklep. opał.				
a) personalne	2.454.61	8,7	2.340.—	7,8
b) rzeczowe	750.09	2,5	840.—	2,8
Koszty handlowe dost. dom.				
a) personalne	4.008.59	13,1	4.020.—	14,0
b) rzeczowe	827.75	3,9	780.—	2,7
Razem	104.857.66	13,3	105.708.—	13,1
Dopłaty na rzecz Pracowni- czej Kasy Przechodności . .	1.297.06		1.500.—	
Część kosztów prowadzenia Zastępstwa Banku Spółdz. „Społem“	2.200.—		2.200.—	
Amortyzacja ruchomości . .	2.615.61		3.000.—	
Rezerwa na wątpliwe należn.	1.451.80		1.655.—	
Różne odpisy i straty	107.32		150.—	
Czysta nadwyżka	9.895.78		9.467.—	
Ogółem	122.425.23		23.680.—	

SPRAWOZDANIE RACHUNKOWE
 WARSZAWSKIEJ SPÓŁDZIELNI KSIĘGARSKIEJ
 RACHUNEK STRAT I NADWYŻEK
 ZA 1938 ROK.

Koszty i odpisy	Nadwyżki
Koszty handlowe	Nadwyżka brutto na towarach . 4.698,43
Amortyzacja	" robotach drukarskich 1.063,98
5.436,31	" prenumeratach . 54,33
Czysta nadwyżka	Prowizje 90,23
5.906,97	5.906,97

*BILANS WARSZAWSKIEJ SPÓŁ
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA*

STAN CZYNNY

Majątek stały

Ruchomości		335.75
----------------------	--	--------

Majątek płynny

Gotówka w kasie	111.67	
„ „ Banku „Spółem“	50.50	162.17

Towary		6.669.63
------------------	--	----------

Odbiorcy		2.137.24
--------------------	--	----------

Dostawcy		388.07
--------------------	--	--------

Udziały własne		380.—
--------------------------	--	-------

Sumy Przechodnie		177.29
-----------------------------------	--	---------------

10.250.15

Różni za gwarancje		4.000.—
------------------------------	--	---------

Członkowie za udziały		1.780.—
---------------------------------	--	---------

Towar otrzymany w komis		3.323.19
-----------------------------------	--	----------

Odbiorcy komisowi		579.20
-----------------------------	--	--------

Buchalter: *M. Zdanowska*

Rada Nadzorcza:

A. Próchnik, J. Kreczmar, M. Balsigerowa, R. Froehlich,

DZIELNI KSIĘGARSKIEJ

1938 ROKU

STAN BIERNY

Fundusze własne

Udziały: stan na 1.I. 1938 r.	2.039.—	
przybyło	731.—	2.770.—
<hr/>		
Fund. społecz. stan na 1.I. 1938 r.	172.—	
dopisano	103.66	275.66
<hr/>		

Fundusze redukcyjne

Fund. amortyz. stan na 1.I. 1938 r.	2.20	
dopisano	33.52	35.72
<hr/>		

Zobowiązania

Akcepty w obiegu		1.500.—
Związek „Społem“:		
r-k Oddz. Warsz.	1.230.05	
„ wydawnictw	260.22	
„ sprzed. komisów	73.91	1.564.18
<hr/>		
Odbiorcy		324.35
Dostawy		2.637.29
Sumy Przechodnie		672.29
		<hr/>
		9.779.49
Czysta nadwyżka		470.66
		<hr/>
		10.250.15
		<hr/>
Gwarancje udzielone		4.000.—
Niedopłacone udziały		1.780.—
Dostawy komisowi		3.323.19
Towar wydany w komis		579.20

Zarząd: J. Hochfeld, H. Jędrzejewski, W. Lichaczewski

Z. Hryniewicz, M. Nowicki, St. Tołwiński, K. Wojciechowski

PRELIMINARZ BUDŻETOWY
NA ROK 1939

Dochody.

Wyszczególnienie	Preliminowano na r. 1938	Wykonano w r. 1938	Preliminarz na r. 1939
1. Nadwyżka b-tto na obrotach towarowych	4.680.—	4.699.—	6.850.—
2. Nadwyżka b-tto na robotach drukarskich i zleceniach	500.—	1.064.—	1.350.—
3. Nadwyżka b-tto na prenumeratach	—	54.—	95.—
4. Sconta, zwroty, bonifikaty	68.—	90.—	205.—
Ogółem	5.248.—	5.907.—	8.500.—

Wydatki.

Wyszczególnienie	Prelimi- nowano na r. 1938	Wyko- nano w r. 1938	Prelimi- narz na r. 1939
1. Koszty handlowe			
a) Lokal i światło	1.055.—	768.—	1.572.—
b) Wynagrodzenie pracowników	2.275.—	2.479.—	4.060.—
c) Rada Nadzorcza i Zarząd	10.—	—	50.—
d) Konferencje, zjazdy, zebrania	20.—	—	20.—
e) Wydatki kancelaryjne	220.—	415.—	400.—
f) Porto, telefon, przejazdy	—	294.—	350.—
g) Reklama i propaganda	300.—	555.—	520.—
h) Opłaty i składki	111.—	138.—	180.—
i) Patent i podatki	590.—	589.—	440.—
j) Procenty i koszty bankowe	30.—	25.—	150.—
k) Ubezpiec. od ognia i kradzieży	150.—	91.—	100.—
2. Amortyzacja ruchomości	18.—	34.—	50.—
3. Różne odpisy i straty	319.—	49.—	108.—
Razem	5.098.—	5.437.—	8.000.—
Czysta nadwyżka	150.—	470.—	500.—
Ogółem	5.248.—	5.907.—	8.500.—

SPRAWOZDANIE RACHUNKOWE
PIERWSZEJ PRALNI SPÓŁDZIELCZEJ
BILANS NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 1938 R.

<i>Stan czynny:</i>		<i>Stan bierny:</i>	
Kasa	146.14	Fundusz udziałowy	767.35
Bank „Społem“	630.—	„ społeczny	1.222.85
Remanenty:		„ amortyzac.	369.97
a) dod. do prania	40.18	„ rezerwy	100.—
b) „ „ prasowania	60.76	Sumy przechodnie	65.82
c) materiały piśmienne	228.05	Udziały członków wykreślonych	9.20
	336.99	Nadwyżka netto	547.68
Bielizna wyprana:			
a) mechaniczna	121.30		
b) chemiczna	164.—		
c) prasowana	80.35		
	365.65		
Udziały:			
a) w Zw. „Społem“	85.15		
b) „ W. S. M.	230.—		
c) „ B-ku „Społem“	75.—		
	390.15		
Ruchomości	904.14		
1/3 kosztów rem. lokalu	228.—		
Oplac. ubez. od ognia i kradz. za I kw. 1939 r.	81.80		
	<u>3.082.87</u>		<u>3.082.87</u>

RACHUNEK STRAT I NADWYŻEK ZA ROK 1938

Koszty prow. pralni mech.	9.207.69	Dochody pralni mechanicznej	13.629.40
Koszty prowadzenia pralni chem.	4.256.55	Dochody pralni chemicznej	6.070.55
Koszty prow. prasowania	3.620.37	Dochody prasowania	6.355.91
Koszty ogólne	8.216.33	Drobne nadwyżki	62.62
Amortyzacja ruchomości	55.96		
Drobne straty	15.90		
1/4 kosztów remontu lokalu	228.—		
Nadwyżka netto	547.68		
	<u>26.148.48</u>		<u>26.148.48</u>

Lista członków W.S.M. przyjętych w r. 1938

Adamski Józef
Ajzenberg Lila
Altman Henryk
Andrzejczak Jan

Bacieczko Anna
Banaszczak Marian
Baszkiewicz Józef
Berent Władysław
Białobrzeski Antoni
Bielecki Jan
Bielicka Cecylia
Binienda Józef
Błaszczak Zofia
Błaszczyk Ryszard
Bolechowicz Eugenia
Bońkowska Lidia
Borowska Anna
Botner Gołda
Brykman Chawa
Brylak Antoni
Budziarek Jan
Bukowiec Stanisław

Celejewski Kazimierz
Chmiel Michał
Chociszewski Stefan
Chudoba Stanisław

Cichocki Czesław
Ciok Zygmunt
Ciuraszkiewicz Stanisława
Czajkowski Wiesław
Czarkowski Stanisław
Czarnecka Zofia
Czernyszew Stefania
Czopek Janina
Czudy Antoni
Czyżewski Florian
Cwierdziński Marian

Dan Lejb
Dąbrowski Jan
Dominko Bronisława
Domiński Karol
Domagalska Regina
Drażkiewicz Regina
Dresner Gabriel
Dylewicz Szczepan
Dyzio Jan

Eisenbach Aron
Engel Bronisław

Fajkowski Adam

Gajewski Stanisław

Gardulski Władysław
 Gawdziński Józef
 Głowala Henryk
 Głódź Zofia
 Gogacz Tadeusz
 Gorbunow Mikołaj
 Gendek Stanisław
 Gosińska Lucyna
 Gosławska Ida
 Górecka Aleksandra
 Górzyński Stanisław
 Grochowski Mieczysław
 Grodzicka Halina
 Grycendler Rozalia
 Gusiew Stefan

Hawrylak Kajetan
 Hryhorowicz Michał
 Hulanicka Irmina

Ilczuk Genowefa
 Ineksiak Ignacy
 Iwański Ignacy
 Iwanowska Władysława

Jabłkowska Helena
 Jabłońska Julia
 Janiecki Stefan
 Januszyński Zygmunt
 Jaworski Zygmunt
 Jeger Bolesław
 Jeżewski Stanisław

Kaczanowska Anna Joanna
 Kamiński Walenty
 Kaniowski Franciszek
 Karczmarek Stanisław
 Karpiński Cyprian
 Karwatowska Felicja Irena
 Kaszymierz Mieczysław
 Kawecka Pelagia
 Kederitz Karol
 Keller Ludwik
 Kiciński Feliks
 Kinast Stefan
 Klarówna Janina
 Klochowa Janina
 Kluczyński Franciszek

Konczewska Ludmiła
 Konopnicka Maria
 Kopelman-Straszewska Maria
 Kopiak Stanisława
 Korniluk Stefan
 Korzeniewski Jan
 Kosakiewicz Tadeusz
 Kowalewski Tadeusz
 Kowalewski Józef
 Kozłowski Edmund
 Krajewska Anna
 Krajewski Jan
 Krasieński Eugeniusz
 Krasnodębski Stanisław
 Krawczyński Zygmunt
 Królikowska Stan. Jadwiga
 Krukowska Maria
 Krupa Sabina
 Kubiak Stefan
 Kubis Edmund
 Kucio Aleksander
 Kudrewicz Irena
 Kulpa Waclaw
 Kulpińska Maria
 Kunderewicz Cezary
 Kunecki Edward
 Kur Władysław
 Kurnikowska Kazimiera
 Kusio Jan
 Kuźma Władysław
 Krzywdziak Andrzej

Lechowska Irena
 Leibrant Michał
 Lewandowska Elżbieta
 Lewinzon Gołda Eugenia
 Lisica Aleksander
 Liszczyńska Estera

Ławrow Aleksy
 Łowiński Mieczysław
 Łukasiewicz Józef
 Łukaszewski Stanisław

Maciejewski Edward
 Maciejewski Wojciech
 Madej Eleonora
 Makowski Ryszard

Malanowski Franciszek
 Malicki Mieczysław
 Malinowski Jan
 Marchewka Stanisław
 Marczak Jan
 Marczak Józef
 Markut Jan
 Masłowski Edward
 Mazek Michał
 Mazurek Michał
 Mączyńska Zofia
 Mendelsund Henoch
 Miączyńska Aleksandra
 Michalska Jadwiga
 Michałkowski Jan
 Michałowski Henryk
 Michniewska Zofia
 Miernicki Włodzimierz
 Mierzwicka Lidia
 Milewska Józefa
 Minich Jan Eugeniusz
 Mirbach Marian
 Modzelewska Maria
 Moranowicz Eleonora
 Mulak Jan
 Muszkat Wanda Józefa

Nałęcz Zofia
 Namysłowski Kazimierz
 Nasielski Eugeniusz
 Nehring Michalina
 Nowak Florian
 Nowak Jan
 Nowakowski Tadeusz
 Nowierska Halina
 Nowotka Eugenia
 Nykel Alojzy

Ogórek Stanisław
 Olczykówna Lucja
 Olczyk Władysław
 Orłowski Maksymilian
 Oziębłowski Wacław

Paczkowski Lucjan
 Palmowski Tadeusz
 Panasik Maria
 Piasecka Maria

Piekarski Julian
 Pietrzak Lech
 Piętaszewska Jadwiga
 Pilichowski Antoni
 Plate Maria
 Plucińska Teodozja
 Podoski Andrzej
 Pokora Antoni
 Polczyńska Zofia
 Polińska Felicja
 Polkowska Mieczysława
 Polczyńska Halina
 Późniewicz Maria
 Prokopiuk Bolesław
 Przedborski Samuel
 Przetacznik Eugeniusz
 Pszczółkowski Edward
 Puźniakowski Franciszek

Radomski Jerzy Edward
 Radomski Tadeusz Gustaw
 Radwański Józef
 Rajko Julian
 Rakowicz Katarzyna
 Rakowska Maria
 Reichelt Gertruda
 Reluga Władysław
 Ritter Artur
 Robak Michalina
 de Roche Wanda
 Rogoziński Tomasz
 Rogulski Władysław
 Rosen Stefan
 Rosiński Wacław
 Roszek Antoni
 Roszkowska Konstancja
 Rudnicka Hanna
 Russ Leontyna
 Ryszkowska Wiktoria
 Rutkiewicz Wincenty

Sadowski Tadeusz Zygmunt
 Salikow Ignacy
 Sandecki Leopold
 Sawicka Eleonora
 Sędziakówna Adela
 Siciński Henryk
 Sikora Zuzanna

Skoniecki Stanisław
 Skrzypek Adam
 Skudniewski Eugeniusz
 Skwierczyński Wiktor
 Sobociński Stanisław
 Somerfeld Sabina
 Stefańczak Jan Stanisław
 Stęplewski Michał
 Stokowska Maria
 Stolarek Piotr Józef
 Strzelecki Wiktor
 Swobodzińska Waleria
 Sypka Bolesław
 Szafranski Józef
 Szafryn Jan
 Szarska Maria
 Szczawiński Kazimierz
 Szczęsny Kazimierz
 Szer Mieczysław
 Szoll Jadwiga
 Szterbicka Sabina
 Szubiński Stanisław
 Szulc Zdzisław
 Szymańska Kazimiera
 Szyndler Aleksander
 Śledziwska Sabina
 Świątnicki Władysław
 Świdorski Kazimierz
 Świecki Władysław

Tanciura Jakiw
 Tarnopolski Zdzisław
 Tarwid Eleonora
 Troszak Stanisława
 Trzaska Magdalena
 Tumkenlank Fajga
 Turlewicz Władysław
 Turowicz Jadwiga
 Turowicz Bolesław

Uryson Regina

Wajngarten Heszel
 Wasilewski Stanisław
 Węgliński Stefan
 Węgrzycki Lucjan
 Wieczorek Maria
 Wieczyński Jan
 Wiekierowa Stanisława
 Wierzbicka Zuzanna
 Wierzbicki Kazimierz
 Witajówna Jadwiga
 Wilkopf Irena
 Wiszniowska Zofia
 Wiśniewska Janina
 Władyka Zbigniew
 Wojciechowska Michalina
 Wojtaśkiewicz Irena
 Wojtunik Jan
 Wojtyra Józef
 Wolski Mieczysław
 Wolski Stanisław
 Wyrzykowska Janina

Zakrzewski Józef
 Zarzycki Bronisław
 Zambrzycki Wincenty
 Zberyt Walenty
 Zbrożyna Ewa

Żabik Jan
 Żołądkowski Edward
 Żółtowski Eugeniusz

Instytucje:

Centralny Związek Robotników Przemysłu Chemicznego R. P.
 Związek Pracowników Komunalnych i Inst. Użyt. Publ. w Polsce Oddział VIII — Emeryci miejscy, Warszawa.

Lista członków skreślonych
z rejestru W.S.M. w r. 1938

Andrzejewski Jan
Andziak Jan
Arnasiewicz Jan
Astachow Mikołaj

Banaszkiewicz Mieczysław
Bardach Artur
Barszczewska Albina
Bartenbach Maksymilian
Becker Władysław
Bednarz Władysław
Bekanowski Stanisław
Bem Eugenia Wanda
Benisławska Maria
Bernat Leokadia
Bielawski Jerzy
Borkowski Józef
Botner Motek
Erodnicki Józef
Brosz Zbigniew
Bubolc Antoni
Budzyńska Jadwiga
Bujewski Mikołaj
Bulska Zofia

Celler Jan
Cękałski Eugeniusz
Chmielnicki Szymon
Cichocki Czesław

Cios Władysław
Ciżycki Stefan
Cyran Antoni
Czajewicz Stanisław
Czajko Antoni
Czarnecka Helena
Czeriachowicz Nikodem
Czuduk Teodor
Czykalenko Lewko

Darowski Wincenty
Dawidowski Aleksy
Dąbrowski Jan
Dąbrowski Julian
Dobrowolska Stanisława
Dobrowolski Zygmunt
Dobrzelewski Ludwik
Drogowska Zofia
Duchiński Tadeusz
Dziedzic Franciszek
Dzierżek Lucja

Erdman Henryk

Faryna Stanisław
Felczek Adam
Filipowicz Stanisław
Fiedorowicz-Popławska Halina

- Fogiel Julian
 Formulewicz Janina
 Frenkel Jakób
- Galińska Kazimiera
 Galler Stanisław
 Gaudasiński Szymon
 Giebartowski Edmund
 Główniewski Jan
 Gniazdowski Michał
 Gołaszewski Mieczysław
 Gortatewicz Stefania
 Gosińska Bronisława
 Górecka Elżbieta
 Graf Tadeusz
 Grodecka Jadwiga
 Grodzicki Emilian
 Grünkraut Jakób
 Grzybowska Maria
- Heinemann Mieczysława
 Hermanowska - Majewska
 Maria
 Homanowa Anna
 Horodko Maria
 Hufnagel Jadwiga
 Hussakowski Władysław
- Jakubiak Stefania
 Janczyk Tadeusz
 Jarczyński Czesław
 Jastrzębski Stanisław
 Jędrzejczyk Antoni
 Jodkiewicz Jadwiga
 Józefowicz Irena
- Kamiński Walenty
 Kamiński Kazimierz II
 Karaśkiewicz Jan
 Kaszyński Bolesław
 Kielan Franciszek
 Kimus Stanisław
 Kisiel Stefan
 Kleindienst Julian
 Knake - Orzecka Irena
 Koenigsberg - Salatyńska
 Kazmiera
 Komarnicka Anna
- Konarski Bolesław
 Kostro Władysław
 Kostrzewski Stanisław
 Kowalczyk Halina
 Kowalczyk Franciszek
 Kowalski Michał
 Koziarska Helena
 Kozłowski Wiesław
 Krajewski Feliks
 Krasucki Zygmunt
 Kreczmański Bronisław
 Kryst Zygmunt
 Król Julia
 Kwiatkowski Jan
 Kwietowska Jadwiga
- Lechowska Irena
 Lemańska Wanda
 Less Otton
 Lipa Aleksander
 Lis Krzysztof
 Listowniczy - Stankiewicz
 Eugeniusz
 Litten Nelly
- Ładosz Faustyn
 Łojkowski Stanisław
 Łuczaj Kazimierz
 Łukjanow Józef
- Maciurzyńska Jadwiga
 Madej Eleonora
 Malinowski Jan
 Mankiewicz Tola
 Mateńko Wiktor
 Matysiak Stanisław
 Mazurkiewicz Eugeniusz
 Michalski Józef
 Mierzejewska Zofia
 Mietelnikow Janina
 Misiewski Bolesław
 Mozgawa Antoni
- Namysłowski Kazimierz
 Narbut Władysław
 Nazarewicz Leopold
 Nowe - Sierżputowska
 Maria

Niedzielczyk Konstanty
 Niedźwiecka Jadwiga
 Nieporowska Bronisława
 Niesłuchowska Czesława
 Niesłuchowski Bronisław
 Nikołajew Maksym

Obuchowska Honorata
 Oleksiak Martyna
 Olpeter Bolesław
 Orlik Mieczysław
 Ostrochulski Wiktor

Paczkowski Stanisław
 Pankowski Władysław
 Pawlak Feliks
 Pawlikowski Mikołaj
 Pawluczuk Jadwiga
 Paźniewski Zygmunt
 Perkowska Stanisława
 Peüker - Dyniewska Stef.
 Piaszczanka Stanisław
 Piątkowski Ignacy
 Piętos Adam
 Piltzowa Zofia
 Piotrowska - Rybczuk Maria
 Pitkowicz Wilibald
 Pokorski Edmund
 Pomeranc Rudolf
 Przyborowski Stefan
 Przybylski Karol
 Przybyszówna Eugenia
 Przystup - Bartoszewicz Maria
 Puszowa Eugenia

Rawski Aleksander
 de Roche Wanda
 Rychliński Stanisław
 Romanowska Wanda
 Różycki Stanisław
 Rumianek Stanisław
 Roszkowski Waclaw
 Rutke Jan
 Rutkowski Józef

Sabak Anna
 Sidorczyk Józefa

Siedlecki Eugeniusz
 Siedlecki Stanisław
 Siemiński Antoni
 Skiba Michał
 Słomkowski Henryk
 Sokołowski Tadeusz
 Stańczyk Stanisław
 Stawiarski Józef
 Stefanowski Aleksander
 Stokowski Władysław
 Suchocka Wiktoria
 Suchoński Stefan
 Surkow Andrzej
 Szałas Zofia
 Szapiro Helena
 Szczypiorski Aleksander
 Szpakowski Bolesław
 Szymanowski Adam
 ślaski Bronisław
 Źwiacki Władysław

Tatarski Waclaw
 Truchanowska Barbara
 Tuszyński Stanisław
 Tyczyńska Stanisława

Uniejewska Jadwiga

Wajcenzang Jakób
 Wallach Azryel
 Wasilewski Stanisław
 Wasilkowski Bolesław
 Wawrzyniak - Jegorówna
 Maria

Weychert Stefan
 Widerszal Ludwik
 Winiarski Adam
 Wiszniowski Leopold
 Wiśniewska Józefa
 Witkowski Leon
 Witwicka Stanisława
 Władyka Zbigniew
 Włoszczyńska Irena
 Woliniewska Lucyna
 Wolski Kazimierz
 Woynowski Tadeusz
 Woźniak Antoni II
 Wróblewska Antonina

Zacharkiewicz Juliusz

Zajączkowski Czesław
Zarzycki Bronisław
Zasińska Dominika
Zawistowska Wanda
Ziarkowski Jan

Zielonka Stanisław
Zięcina Józef
Zynger Bernard
Żebrowska Maria



POLSKIE TOWARZYSTWO
RECENZJI

S P I S R Z E C Z Y :

	Str
Dane ogólne	3
Członkowie Spółdzielni	5
Organizacja pracy	11
Warunki pracy i działalność ogólna	20
Działalność budowlana	30
Statystyka i przydział mieszkań	39
Osiedle na Żoliborzu	49
Osiedle na Rakowie	69
Samorząd mieszkańców Osiedli	77
Działalność propagandystyczna	84
Stowarzyszenie „Szklane Domy“	91
Robotnicze T-wo Przyjaciół Dzieci oddział na Żoliborzu	116
„Gospoda Spółdzielcza“	153
Inne Instytucje	166
Sprawozdanie rachunkowe WSM.	179
„ „ Stow. „Szklane Domy“	213
„ „ RTPD.	219
„ „ „Gospody Spółdzielczej“	227
„ „ Warsz. Spółdz. Księgarskiej	235
„ „ Pierwszej Pralni Spółdzielczej	239
Lista członków WSM przyjętych w roku 1938	240
Lista członków skreślonych z rejestru WSM w roku 1938	244

POŁSKIE TOWARZYSTWO
REF. OWYJ

